

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 1
januar – prosinac

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite tudi po e-pošti (ali na disketi + izpis), **uradne dopise**, potrjene z žigom in podpisom odgovorne osebe ZLD/LD, in **fotografije** pa v originalu ali na CD. Pripišite tudi svojo **telefonsko številko**.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in plačati vnaprej na transakcijski račun Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana, pri NLB, d.d., Ljubljana: 02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

M. Toš:	Stoletno (s)poročilo in izročilo	5
M. Toš:	Lovec 1910–2010 (zgodovinski oris stoletnega sporočila)	6
R. E. Širnik:	Možje, ki so začrtali smer glasilu Lovec	15
F. Černigoj:	Zelene stečine lovskega leposlovja in Lovec	22
IZ DNEVNEGA TISKA		26
MNENJA IN PREDLOGI		28
V. Pucer:	Ohranimo stare lovske navade in običaje!	28
B. Krže:	Oaze miru	30
B. Avbar:	Naše ceste – krvavi mlini za divjad	31
S. F. Kropce:	Škoda na divjadi	36
B. Avbar:	Srnjakov zadnji boj	37
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Štajerskem	39
PO LOVSKEM SVETU		40
T. Vrščaj:	10., jubilejno zasedanje Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo	40
D. Rosenfeld:	Za odstrel le starejše in trofejno močne živali	41
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	45
LOVSKA ORGANIZACIJA		46
M. Fortin:	Disciplinski ukrep naj bo zadnja možnost	46
B. Leskovic:	Prednovoletna novinarska konferenca na Ljubljani	46
T. Vrščaj:	Sestanek slovenske nacionalne delegacije CIC	47
T. Vrščaj:	Obisk predsednika Koordinacijskega foruma CIC na Hrvaškem	47
K. Laharnar:	Lovska zveza Gornje Posočje uspešno izvaja program izobraževanja	48
F. Wakounig:	KPL – Celovec na lovu pri štajerskih prijateljih	49
B. Leskovic:	Lastna samokritika – boljša od kritike javnega mnenja!	49
S. Grl:	Z akcijami proti zaraščanju pobočij Pece	50
B. Žerdin:	Srečanje lovcev LD Ljutomer	50
MLADI PIŠEJO		51
JUBILANTI		52
LOVSKI OPRTNIK		53
D. Karnčar:	Alpski lovec in njegova varnost	53
M. Kersnik:	Prizvok prazvoka, od domnevne piščali do glasbala!	54
B. Žerdin:	V beltinskem parku sokolov – dan kraguljev in sov	54
O. Bakal:	Štorklje bo pričakal nov dom	55
B. Žerdin:	Šaljiv lovski krst	55
F. Rotar:	Poklicni lovci na Goričkem	56
L. Števanec:	Bioritem	56
B. Mrak:	Pa še druga stran Bushnellove kakovosti ...	58
V SPOMIN		59
LOVSKA KINOLOGIJA		60
I. Trček:	Ranjeni prašič je ostal v smrečju	60
M. Gselman:	Srečanje vodnikov barvarjev treh dežel	61
M. Gselman:	Lovska preizkušnja (LPR) za prinašalce v Polskavi	62
I. Trček:	JZP ptičarjev in prepeličarjev in ŠPP ptičarjev v Pomurju	62
F. Svetec:	Lepo je imeti požrtvovalnega lovskega tovariša	63
J. Šumak:	Po krvni sledi v Gornjem Gradu	64
D. Kirbus:	Gorenjski lovski kinologi obeležili 30 let delovanja	64
D. Lepšina:	Kinološko izobraževanje v Posavju	65
KZS:	Predvidena legla	66

SLIKA NA NASLOVNICI:

Pred stotimi leti ...

Foto: I. Pičulin

Foto: M. Rovščak – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozec, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozec, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Foto: J. Pop

*V letu 2010 želimo vsem bralcem našega glasila obilo zdravja, delovnih uspehov
in osebnega zadovoljstva tudi pri varstvu divjadi in lovu!*

*Uredništvo glasila Lovec
Upravni odbor LZS*

Stoletno (s)poročilo in izročilo

V knjigi vseh knjig je med pregovori zapisan znani rek »Ne hvali dneva pred večerom« ali nekoliko natančneje in celoviteje »Ne hvali se z jutrišnjim dnevom, ker ne veš, kaj prinaša današnji. Hvali naj te drug, ne tvoja usta, tujec, ne tvoje ustnice!« (Prg 27, 2). In če spoštujemo besede modrih, potem najbrž ni treba nikakršne samohvale in še manj samopovzdigovanja ob stoletnem jubileju revije, ki je trdno povezan s slovenskim lovstvom in slovensko lovsko organizacijo. Potem, ko je bila leta 1907 v Ljubljani ustanovljena slovenska lovsko organizacija, je že čez tri leta izšla prva številka njenega uradnega glasila. Lovec je zagledal luč sveta štiri leta pred veliko vojno, ki je dodobra stresla svet in pustila neverjetne posledice. V vseh pogledih. Tudi na Slovenskem. Po veliki vojni je mlada lovsko organizacija lažje zadihala s polnimi pljuči. Zavihala je rokave in vnovič potisnila lemež globoko v neobdelano ledino. Brazde so bile težke, iz zemlje pa je drhtelo upanje, da bo na njej zrasla bogata žetev. Dobro so sejali naši predniki, pošteno so želi in semena pustili tudi zdajšnjim rodovom. Smo jim za opravljeno dovolj hvaležni? Razumemo njihova hotenja in iskanja poti, da bi v zeleni bratovščini prevladali plemeniti in pošteni nagibi pravih in resničnih čuvarjev narave in divjadi? V mnogih velikih dejanjih naše preteklosti je sodeloval tudi Lovec z razkošnim in širokim znanjem sijajnih urednikov, strokovnih in drugih sodelavcev, zazrtih v prostrane širine prihodnosti in z vero v zlahtnost slovenskega lovskega poslanstva.

V stotih letih je bilo na straneh naše revije zapisanih na stotine strokovnih in doživljajskih člankov, razprav, poročil, komentarjev, objavljenih je bilo nič koliko literarnih prispevkov, črtic, novel, dokumentarnega in fotografskega gradiva. Vse je ostalo za zgodovino, za spomin, za pomnjenje in spoštljiv odnos do preteklosti. Zgodovinske sodbe bodo seveda pi-

sali drugi. Tako je bilo, je in bo! Lahko poudarimo le, da je naš Lovec ena od najstarejših slovenskih revij (glasil). Strokovnih ali poljudnoznanstvenih; to ni niti pomembno. Tovrstnih ambicij sploh nismo imeli, vedno smo želeli biti predvsem ogledalo organizacije, katero smo in jo (še vedno) predstavljamo. V različnih zgodovinsko-družbenih (predvsem pa političnih) obdobjih je bilo to ogledalo včasih bolj, včasih manj jasno in čisto. Vedno pa prepoznavno. A eno je gotovo – Lovec je zmogel moči in je imel ljudi, ki so videli naprej, ki se niso pretirano ukvarjali sami s seboj in še manj s preteklostjo. In takšen je Lovec danes, ko nas znova žene volja po hitrejši vsebinski posodobitvi in vpetosti v aktualno dogajanje na lovski in družbeni okoljski, izobraževalni in kulturni sceni. Lovec je namreč tudi dragoceno in uporabno strokovno čtivo, je tudi del slovenskega kulturnega izročila in nepogrešljivi del slovenskega revijalnega tiska. Ena od značilnosti zadnjega obdobja naše revije je naglo sestopanje s podstavka in približevanje našim bralcem. Zavedamo se, da revijo ustvarjamo, jo oblikujemo in delamo za vas, cenjeni lovski tovariši. Naša zgodba se dogaja v novih družbenih in kulturnih razmerjih med organizacijo in med vami, ki ste njen najtrdnější člen. Želimo si, da bi bila naša vloga na poti razgibanega sporazumevanja med vami in lovsko organizacijo prepoznavna oblika nujne medsebojne komunikacije. To naj bo naše poglobitno stoletno (s)poročilo in izročilo hkrati. Da bi bili torej v središču dogajanja, ostali del lovske (in okoljske ali, natančneje, naravovarstvene) stvarnosti, spodbujali nove dejavnosti in partnerstva z mediji, založbami, šolami, muzeji, društvi ... In predvsem, da bi Lovca vedno znova radi vzeli v roke ...

Dr. Marjan Toš,
predsednik uredniškega odbora za lovsko založništvo pri LZS

Foto: M. Artnak – Grča

LOVEC 1910–2010

(ZGODOVINSKI ORIS STOLETNEGA SPOROČILA)

»Mi ne smemo biti samo lovci,
ampak tudi zaščitniki narave.«
(dr. Ivan Lovrenčič)

Slovenska lovska organizacija se je rojevala na prelomu 19. in 20. stoletja. Proti koncu 19. stoletja so bila ustanovljena posamezna lovska društva in klubi, ki so združevali pretežno slovenske lovce in so bili organizirani začetki vse-slovenske lovske organizacije. Postopoma je zorela pobuda, da bi ustanovili organizacijo, ki bi združevala slovenske lovce v vseh takratnih deželah. Tako je bil v Ljubljani 16. oktobra leta 1907 ustanovljen Slovenski lovski klub¹. Njegov prvi predsednik je postal ljubljanski župan Ivan Hribar, gonilna sila pri ustanavljanju slovenske lovske organizacije pa je bil dr. Ivan Lovrenčič.

Omenjeni je od vsega začetka poudarjal in izpostavljaval slovenski značaj nove organizacije in njeno dolgoročno naravovarstveno usmeritev. To je bila strateška opredelitev, ki je slovenske lovce uvrstila med resnične varuhe narave in skrbne gojitelje divjadi že v časih, ki so bili še zelo naklonjeni divjadi in lovstvu. A dr. Ivan Lovrenčič je bil resnični vizionar slovenskega lovstva, ki je videl daleč naprej in katerega filozofija je bila marsikomu dolgo prava neznanika. Njegovo videnje lovstva je aktualno tudi za današnji čas,

¹ Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, poročilo o razstavi, Pokrajinski muzej Maribor, Maribor 2008.

čeprav v povsem spremenjenih družbenih, ekonomskih in ekoloških razmerah. Že leta 1907 je veliki mož opozarjal, »da gozdi izginevajo, izginevajo močvirja, polja se spreminjajo v zelnike in vrtove, divjačina izgublja svoja skrivališča in ž njimi svoj glavni ekzistenčni predpogoj, zato gine – izumira. Človeštvo se danes peha za materialnim blagom, peha se za kruhom in nima časa občudovati lepoto proste narave. Zato njena poezija gine in ž njo ginejo tudi njeni spomeniki, ginejo, ker jih nihče ne goji. Edino lovec je še, ki prosti naravi in njenim spomenikom prinaša obolus spoštovanja, ki ve ceniti njeno krasoto. Po gozdih, koder se je še pred nedavnim časom v hladnih jesenskih jutrih razlegalo mogočno orglanje jelenov – brlzigajo piščalke parnih žag in kjer je pel nekdanj lovski rog – sedaj poje sekira. Toda s samim občudovanjem in spoštovanjem še ni vse doseženo. Treba je iti dalje! Dolžnost pravega lovca je skrbeti za to, da ta poezija popolnoma ne izumre, da v boju za kruh ne padejo poslednji ostanki nekdanjih časov«². Lovrenčič je brez dlake na jeziku vedno znova opozarjal, da »mi ne smemo biti samo lovci, ampak tudi zaščitniki narave«. Pri tem je rad uporabil besede grofa S. Tarouca: »Kein Heger – Kein Jäger.« – »Kdor ne goji – naj tudi ne lovi.« Po njegovem mnenju je bilo »vprašanje kruha premogočno, da bi se poezija mogla kosati ž njim in končno hočemo lovci tudi jesti, vsaj po lovu, čeprav smo morda na lovu pripravljene strada-

² Poročilo dr. Lovrenčiča za pripravljalni odbor Slovenskega lovskega kluba v Ljubljani na ustanovnem občnem zboru v hotelu Ilirija, v: Lovec ob petindvajsetletnici, Ljubljana 1932, 16.

ti. Ustavljati bi se bilo nespametno, ker to je naravni razvoj, katerega se preprečiti ne da«. Njegovo temeljno izhodišče je bilo, da »način lova mora biti tak, da ž njim nista spojena le užitek in zabava, ampak tudi varstvo in skrb za divjačino. To leži v interesu vsakega lovca in kdor tega ne prizna, ta naj si ne lasti tega naslova, ker ga ne zasluži«³. Že na samem začetku ustanavljanja slovenske lovske organizacije je bil namenjen velik poudarek lovskega tovarištvu, saj je »lov oni teren, kjer prenehajo vse razlike stanu, bogastva, časti itd., kjer se pozna in upošteva le ena lastnost, lastnost – lovca«. Slovenski lovski klub, kot začetek in predhodnik sodobne lovske organizacije na Slovenskem, je znal pravilno izpostaviti tudi naloge na področju lovske kulture in izobraževanja in poudaril, da »hoče skrbeti tudi za lovsko čtivo. Za sedaj še ne misli na izdajo lastnega lovskega lista v slovenskem jeziku, pač pa bi morda kazalo priklopiti se hrvaškemu *Lovačko – ribarskemu vestniku*, ki izhaja v Zagrebu po 1 krat na mesec. V ostalem pa hoče klub posebno skrb posvetiti časopisom in lovski literaturi sploh ter ustanoviti tudi klubove knjižnice«⁴. Takšno je bilo izročilo ustanovitvenega zbora Slovenskega lovskega kluba oktobra 1907.

19. marca 1909 se je Slovenski lovski klub preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD). To se je zgodilo na občnem zboru, ki je bil v ljubljanskem hotelu Ilirija. Takrat je društvo štelo vsega skupaj 170 članov, od katerih jih je bilo 53 v Ljubljani. Društveni predsednik in ljubljanski župan Ivan Hribar se omenjenega občnega zbora zaradi obveznosti v dunajskem parlamentu ni udeležil, tako da je zborovanje vodil dr. Ivan Lovrenčič. Na zboru so volili odbornike in namestnike. Za predsednika je bil vnovič izvoljen Ivan Hribar, za podpredsednika pa dr. Ivan Lovrenčič. Odborniki so postali: iz Ljubljane dr. Lukan, Klobučar, Urbanc, dr. Ponebšek, Martinc, Mayer ter namestnika Ružička in Rogelj; odborniki z dežele so bili za Dolenjsko Ivan Rus, namestnik Peter Vovk – Velike Lašče; Litija – dr. Premrov in namestnik Knafič; za

Gorenjsko – Valentin Šturm iz Poljč, namestnik Jakob Bajželj iz Stražišča; iz Kamnika – Jernej Kemperle, namestnik Ivan Košir, prav tako iz Kamnika; za Notranjsko – Josip Dekleva iz Postojne, namestnik Arnošt Serko iz Cerknice; Milan Lah iz Loža in namestnik Ivan Modic z Blok. Za preglednika sta bila izvoljena Alojz Pavlin in Miha Verovšek, za njuna namestnika pa Peruzzi in Stanko Rudež. Novi odbor je na aprilski seji leta 1909 imenoval nosilce posameznih funkcij, in sicer je tajnik postal Klobučar, blagajnik Martinc, gospodar Mayer, kinološki referent Franc Urbanc in referent za lovski kataster dr. Ponebšek. Na občnem zboru, ki je bil 19. marca 1909, so sklenili, da začne društvo čim prej izdajati svoje glasilo. Udeleženci občnega zbora so odboru naročili, naj nemudoma začne s pripravami na skorajšnji izid. Odbor SLD je že na aprilski seji leta 1909 temeljito razpravljal o glasilu lovske organizacije in sprejel celo sklep o najetju posojila v znesku 2000 takratnih kron, za katerega so takratni odborniki celo sprejeli jamstvo. Za urednika je bil določen dr. **Janko Ponebšek**,

³ Ibid., 17. Dr. Lovrenčič je tako kot drugi avtorji takratnega časa namesto izraza divjad uporabljal izraz divjačina.

⁴ Ibid., 22.

društveno glasilo pa naj bi se imenovalo Slovenski lovski list⁵. K sodelovanju so povabili številne avtorje, med njimi so posebej omenjeni **Julij Bučar** iz Novega mesta, **Viktor Dralka** iz Kostanjevice, pisatelj **Rado Murnik** iz Ljubljane, ljubljanski odvetnik dr. **Ivan Tavčar**, župnik **Peter Hauptman** iz Starega trga pri Ložu, živinozdravnik **Maks Pavlin** iz Črnomlja, učitelj **Franc Šetina** iz Črnomlja, nadučitelj **Fr. Rojina** iz Šmartnega pri Litiji, dr. **Hubert Souvan** iz Ljubljane, agrarni komisar dr. **Miroslav Lukan** iz Ljubljane, dr. **Ivan Premrov**, zdravnik iz Litije, ljubljanski odvetnik dr. **Vladimir Ravnihar**, veterinarski nadzornik **Alojz Pavlin** iz Ljubljane, dr. **Ivan Robida**, zdravnik iz Ljubljane, prof. **Ivan Franke** iz Ljubljane, dr. **Demeter Bleiweis** vitez Trsteniški iz Ljubljane in učitelj **Josip Kostanjevec** iz Ljubljane. Povabili so še več drugih lovcev, a njihova imena niso znana. Med plodovitejšimi avtorji je bil deželni sodni svetnik **Julij Bučar** iz Novega mesta, ki je objavljajal pod psevdonimom *Juraj Ljubič*.

Prva številka glasila je izšla januarja 1910 z uvodnikom izpod peresa dr. Ivana Lovrenčiča. Uredil jo je dr. **Janko Ponebšek**, glasilo pa se je imenovalo *Lovec* in ne *Slovenski lovski list*, kot je bilo sklenjeno na aprilski seji društvenega odbora SLD⁶. Sliko za naslovnico prve številke *Lovca* je izdelal takratni magistratni ravnatelj dr. Miljutin Zarnik. Prva številka glasila⁷ je obsegala 20 strani, njen format pa je bil 17 x 25 cm. Uvodnik je napisal dr. Ivan Lovrenčič in v njem v bistvu predstavil program novega društvenega glasila, in sicer pod geslom »Kaj pa je tebe treba bilo?«⁸. Drugo številko *Lovca* je uredil

⁵ Dr. Ivan Lovrenčič, Iz analov, v: *Lovec ob petindvajsetletnici*, Ljubljana 1932, 9.

⁶ Že drugo številko *Lovca* je uredil dr. I. Robida, nato pa je uredniške naloge vse do začetka prve svetovne vojne opravljal dr. I. Lovrenčič. V bibliografiji slovenske kmetijske literature, ki sta jo leta 1939 sestavila dr. Janko Šlebinger in inž. agr. Janez Marentič (*Kmetijska zbornica Dravske banovine*, Ljubljana 1939), je *lovec* opredeljen kot list za lov in ribarstvo, od leta 1914 list za lov, kinologijo in ribarstvo, od leta 1918 list za lov in kinologijo. Glasilo Slovenskega lovskega društva. Od leta 1936 je *Lovca* izdajala Zveza lovskega društva v Dravski banovini. Odgovorni uredniki: dr. Janko Lokar, dr. Janko Ponebšek, inž. Anton Šivic, od leta 1930 dr. Stanko Bevk, l. 1931 dr. Stanko Bevk in Vladimir Kapus, od leta 1932 Vladimir Kapus, l. 1935 dr. Stanko Bevk, od leta 1936 inž. Mirko Šušteršič. Publikacija navaja obsežen seznam del in piscev na lovsko tematiko. Med pisci sta na vidnem mestu dr. Janko Lokar in dr. Stanko Bevk. *Lovca* najdemo tudi na seznamu slovenskih časnikov in časopisov v bibliografskem pregledu za obdobje od 1797 do 1936, ki ga je sestavil dr. Janko Šlebinger (*Razstava slovenskega novinarstva v Ljubljani 1937*, ob 140-letnici Vodnikovih Lublanskih noviz in 30-letnici svoje stanovske organizacije izdali slovenski novinarji). V tem pregledu je kot prvi urednik *Lovca* naveden Anton Martinc, kar pa ne ustreza resnici.

⁷ Številni avtorji in kronisti imenujejo glasilo *Lovec* tudi revija *Lovec*. Pomensko je *Lovec* glasilo slovenske lovske organizacije, oblika izdajanja glasila pa je mesečna revija.

⁸ Franc Šetina, Po sledovih slovenskega *Lovca*, Ljubljana 1995, 17. Avtor navaja, da je imelo SLD pred začetkom izhajanja *Lovca* le 103 člane in je v nekaj mesecih povečalo število članstva na 1000. Toda kmalu je znova nastal velik osip. Ocenjuje, da se je SLD po treznem preudarku odločilo, da z izdajo *Lovca* »z energično roko poseže v te kaotične razmere« (pri tem je najbrž imel v mislih samokritično oceno društvenega vodstva, da je »treba odločne roke, ki bo dala našemu lovstvu gotov pravec, gotovo smer, v kateri naj se razvija, nasprotikom lova pa začrtala mejo: do tukaj in nič dalje!«). V slovensko javnost naj bi *Lovec* prišel kot – »vzgojitelj, prihaja pa tudi kot branitelj«. To je bil izjemno zanimiv cilj, ki ga je nova revija zasledovala na dolgi rok.

dr. **Franjo Robida**, naslednje pa dr. **Ivan Lovrenčič**. Lovca so najprej tiskali v Blasnikovi tiskarni v Ljubljani, od leta 1919 pa v Jugoslovanski tiskarni prav tako v Ljubljani⁹. Začetki izdavanja Lovca niso bili lahki, saj je primanjkovalo piscev, pa tudi primernega lovskega izrazoslovja v slovenskem jeziku. Pri tem je uredništvu veliko pomagal vladni svetnik prof. **Fran Levec**, ki je svetoval, naj avtorji pišejo tudi po svoje, a slovnično po njegovem pravopisu. Gradivo se je začelo nabirati, prof. Levec pa je nekaj številk Lovca tudi osebno jezikovno pregledal in si zabeležil precej slovničnih pripomb za objavo v 12. številki prvega letnika Lovca¹⁰. Za njim je jezikovne popravke (korekture) Lovca prevzel pisatelj **Rado Murnik**, ki je takrat slovel kot eden najboljših poznavalcev slovenskega jezika. Lovec se je postopoma razvijal in tudi v jezikovnem pogledu občutno napredoval. Še zlasti opazna je bila rast pod uredniškim vodstvom dr. **Janka Lokarja**, ki je prevzel vode-

nje uredništva Lovca 1. junija 1913. Iz uredniških programskih napovedi prve številke Lovca lahko povzamemo nekaj poglobitvenih usmeritev, ki zadevajo vzgojno in izobraževalno poslanstvo glasila, predvsem pa naj bi Lovec učil, kako gojiti divjad in kako ravnati z njo kot s čutečimi bitji. »Pazljivo bo spremljal, kaj se godi s posameznimi lovišči, terjal bo, da se škoda od lova in od divjadi po možnosti prepovesta, bo pa tudi pomagal lovcem, da se zavarujejo pred pretiranimi odškodninskimi zahtevki. Zavzemal se bo za pravično lovsko zakonodajo in opozarjal na nepraktičnost ter škodljivost posameznih zakonskih določb«¹¹. Iz prve številke Lovca lahko razberemo, da bo del nove revije namenjen tudi ribištvu, čeprav v programskem uvodniku o tej dejavnosti ni bilo nič navedenega. Nadvse zanimiva je bila pobuda uredništva potencialnim sodelavcem, naj naročijo revijo in zanjo tudi pišejo. Pričakovali so zlasti zapise o lovskih dogodkih (doživljajih) in zanimivostih iz posameznih lovišč, pričakovali pa so tudi odzive pisateljev, še posebno **Frana Saleškega Finžgarja**¹². Zelo pomenljiva se zdi sklepna programska misel uredništva, da bi Lovec »res zedinil lovce vseh slovenskih pokrajin, tako da bi bili, če smo že na drugih poljih razcepljeni, vsaj v lovu – zedinjeni«. A bolj kot programske zadeve so bile težavne finančne omejitve izdavanja Lovca. Glasilo je bilo relativno drago, za njegovo izdavanje je SLD porabilo večino članarine. Člani so namreč stroške izhajanja že od vsega začetka poravnavali s članarino, ki je takrat znašala 5 zlatih avstrijskih kron. Vsi, ki so plačali 50 kron, so postali *ustanovni člani SLD* in bili za nekaj let oproščeni drugih pristojbin. Na tak način je vodstvo SLD zagotavljalo finančna sredstva za delovanje in tudi izdavanje Lovca, ki je bil na začetku po obsegu zelo skromen. Prav finančne težave so najbolj onemogočale hitrejši razvoj društvenega glasila in nanje so opozarjali na sestankih odbora pa tudi na občnih

⁹ Lovca so začeli tiskati v nakladi 1200 izvodov, vendar so nato številko tiskanih izvodov zmanjšali na 900. Že leta 1914 so začeli honorirati vse objavljene članke; za eno stran besedila so avtorju izplačali dve kroni (prim. Romana Erhatič Širnik, *Lov in lovci skozi čas*, Ljubljana 2004, 85).

¹⁰ Ta številka naj bi bila shranjena v zapuščini dr. Ivana Lovrenčiča.

¹¹ Franc Šetinc, *Po sledovih slovenskega Lovca*, Ljubljana 1995, 18.

¹² Njegovo znamenito črtico Nad petelina (pozneje Na petelina) je Lovec ponatisnil šele leta 1914, in to potem, ko je bila objavljena v Domu in svetu.

zbiorih SLD. Lovec si je torej počasi utiral pot med članstvo, ki sprva ni dojevalo pravega pomena lastnega glasila. Mnogi so bili nad prvimi številkami celo razočarani in tudi niso najbolj verjeli, da bo glasilo preživel. Niso verjeli neizkušeni ekipi, ki se je lotevala velikega in odgovornega projekta. Začele so se tudi polemike o uporabi izrazov, nekateri so predlagali, da bi namesto nemških besed uporabili češke izraze ipd. Namesto divjad je bila v rabi beseda »divjačina«, nekatere je motil »lovski blagor«, prevod iz nemškega »Weidmannsheil«, in so zato predlagali, naj bi po vzoru Južnega sokola prevzeli češki izraz »nazdar«. Ni jih bilo malo, ki so se zavzemali za povsem poslovenjeni izraz »lovski pozdrav«. Skratka, bilo je veliko začetniških krčev, ki so še precej časa zavirali napredek nove lovske revije. A poglobitvene težave so neprestano povzročale finance. Denarja je bilo vedno premalo, za nameček pa se je leta 1914 še krepko zmanjšalo število članov. Našteli so jih le 700; to so bili tisti, ki so v celoti poravnali članarino. Med člane niso šteli tistih, »ki so bili le člani na papirju. Za trhle veje, ki so odpadle, ni škoda!« Posebej je treba omeniti velik vsebinski delež kinologije, ki je bila v Lovcu navzoča od vsega začetka. O lovu s psi in kinologiji je zlasti veliko pisal dr. Ivan Lovrenčič, in to tudi zelo kritično.

Lovec je prenehal izhajati ob izbruhu prve svetovne vojne, med katero je za štiri leta (1914 do 1918) tudi usahnila dejavnost SLD. Po sarajevskem atentatu na avstrijskega prestolonaslednika, nadvojvodo Franca Ferdinanda, je o njegovi smrti pisal tudi Lovec. »Z njim avstrijski (torej tudi lovski!) lovci nismo izgubili samo bodočega vladarja, ampak tudi zaščitnika ... Nadvojvoda Ferdinand je bil namreč strasten lovec in strelec, da mu ga ni bilo para... Živo se je zanimal za naravoslovje,« so med drugim zapisali v Lovcu leta 1914.

Po prvi svetovni vojni je Lovec znova izšel marca 1919. Takrat je revijo urejal dr. **Janko Lokar** in funkcijo opravljal vse do leta 1922. Naslovnico in vinjete za prvo povojno številko je izdelal **M. Kambič**, a so motiv na naslovnici zamenjali že leta 1920. Od takrat je bila na naslovnici podoba planinskega lovca s puško mannlicherico, delo akademskega slikarja **Josipa Gorupa**. Leta 1922 so lovca tiskali v nakladi 1800 izvodov. Člani SLD so glasilo prejeli brezplačno, saj je bila cena vključena v letno članarino¹³. Letnik 1923 je znova uredil dr. Janko Ponebšek. Med letoma 1924 in 1929 je Lovca urejal inž. **Anton Šivic**, leta 1930 pa ugledni biolog, naravovarstvenik in šolnik dr. **Stanislav Bevk**. Leta 1931 mu je pri urejanju pomagal **Vladimir Kapus**, ki je samostojno uredil letnik 1932 in vodil uredništvo vse do leta 1935, ko ga je vnovič prevzel dr. Stanislav Bevk in leta 1936 vodenje predal inž. **Mirku Šušteršiču**. Ta je leta 1938 urednikovanje predal **Alfonzu Mazlaju** in Lovca vnovič urejal v letih od 1939 do 1941. Med drugo svetovno vojno Lovec ni izhajal, pač pa je vrzel nadomestil *Lovski zbornik* iz leta 1944. Od prve številke Lovca do leta 1930 je bil del Lovca namenjen tudi ribičem, zato je imelo glasilo podnaslov *List za lov in ribarstvo*. Svojevrstno sožitje lovcev in ribičev je trajalo vse do leta 1930, ko sta se razšla *Slovensko lovsko društvo* in *Ribarsko društvo*. Od leta 1931 je imel Lovec podnaslov *List za lov in kinologijo* in je bil uradno glasilo SLD in *Jugoslovanskega kinološkega saveza* (Jugoslovanske kinološke zveze) ter do konca leta 1934 tudi *Društva akvaristov* v Ljubljani.

Urednik Janko Lokar, ugledni literarni zgodovinar in folklorist, je dal Lovcu svojevrsten uredniški pečat; izpostavljal je zlasti naravovarstveno vlogo lovstva in lova, zavzemal se je

¹³ Leta 1922 je znašala letna članarina za glasilo Lovec 35 dinarjev, za tujino pa 50. Nato se je naročnina nenehno povečevala, leta 1935 je znašala za domače naročnike 100 dinarjev in za bralce v tujini 150. Glasilo je bilo že dovolj kakovostno in ga je leta 1921 višji šolski svet v Ljubljani priporočal srednješolskim in okrajnim učiteljskim knjižnicam. Leta 1923 je Učiteljsko društvo s Ptujia uvedlo Lovca v šolo kot učno knjigo (prim. Romana Erhatič Širnik, *Lov in lovci skozi čas*, Ljubljana 2004, 141–142).

za lovsko etiko, lovsko pravičnost in za strokovno znanje, ki ga mora imeti sleherni lovec. A poleg znanja mora imeti tudi »srce za divjad in roparice«¹⁴. Tudi v novi državi in novih družbenih, političnih in gospodarskih razmerah se je boril z velikimi finančnimi težavami. Po končani vojni je bil namreč zelo drag papir, zato je bil tisk revije izjemno drag. Članarino so še vedno zaračunavali v kronah, in sicer je leta 1919 ta znašala 12 kron. Za t. i. »ustanovnino« SLD pa je bilo treba odšteti kar 100 kron. Naklada Lovca se je le počasi večala. Šele konec tridesetih let minulega stoletja se je povečala na 3.500 izvodov, kar je bilo sorazmerno malo, saj je lovska organizacija štela več kot 7.000 članov. Med obema vojnoma je Lovec veliko pisal o lovski zakonodaji, o lovski etiki, orožju in varstvu narave. O tem je več odličnih člankov objavil ugledni biolog dr. Stanislav Bevk, ki je brez dlake na jeziku zapisal, »da je prvi pogoj za lovca ljubezen do prirode«. Posamezni članki so odkrivali posebnosti različnih delov Slovenije oz. slovenskih lovišč, najdemo pa tudi nadvse koristne praktične napotke za lov na divjad posameznih vrst. O političnosti glasila bi težko govorili, čeprav je tudi Lovec objavil zapise o obisku kralja Aleksandra v Kamniški Bistrici decembra 1921. Kralj je bil na lovu, seznanili pa so ga tudi z zgodovino SLD. Tako kot se je Lovec od vsega začetka posvečal lovski kinologiji, je znal s pravo mero uredniškega poguma objaviti tudi lovsko leposlovje in zapise o doživljajih na lovu. Med avtorji lovskih literarnih del, črtic in novel, sta bila tudi slovenska pisatelja F. S. Finžgar in Ivan Tavčar. Leta 1938 je lovec izhajal v nakladi 6.000 izvodov, kar je bila za takratne razmere lepa številka. V tistem letu so po predhodnem sklepu širšega odbora društva (Zveze lovskih društev v Dravski banovini) spremenili naslovnico glasila. Risbo planinskega orla je zanj prispeval akademski slikar in grafik **Božidar Jakac**, a so že leto pozneje, leta 1939, znova prevzeli stari Gorupov motiv podobe planinskega lovca.

Pred začetkom 2. svetovne vojne se je s svojimi prispevki v Lovcu pojavil **France Cvenkel**, poznejši urednik in pisec odmevnih člankov. Med italijansko oz. nemško okupacijo, v letih 1941 do 1945, pa, kot že omenjeno, slovenska lovska organizacija ni delovala. Lovec je prenehal izhajati, pač pa je 1. oktobra 1944 izšel *Lovski zbornik*, s katerim naj bi zapolnili vrzel. Tako je lovska organizacija tudi prekršila »kulturni molk«, ki ga je v Ljubljani odločno zagovarjala OF¹⁵. Zbornik je bil za vojne razmere obsežna publikacija, ki je vsebovala tudi uporabne statistične podatke in je izžarevala veliko nostalgijo po prejšnjih časih. Razen uvodnika v Zbornik iz leta 1944, ki je sprožil burne komentarje, preostali del ni bil politično obarvan.

¹⁴ Izraz divjačina je bil še vedno v uporabi, a v ospredje je prihajal izraz divjad. Urednik dr. Janko Lokar je javno poudarjal, »da ima vsako živo bitje, tudi najmanj razvito, pravico do svojega prostora pod soncem«.

¹⁵ OF – Osvobodilna fronta. Uvodnik za *Lovski zbornik* je napisal predsednik lovske organizacije dr. Viljem Krejči in se je za razumevanje posebej zahvalil generalu Leonu Rupniku, ki je omogočil tisk Zbornika in pomagal pri delovanju vodstva organizacije, Zveze lovskih društev v Dravski banovini, kot se je od leta 1936 imenovalo prejšnje SLD. Zato je odstopil dolgoletni predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič in se nato še bolj posvečal lovski kinologiji.

Prva povojna številka Lovca je znova izšla januarja 1946. leta, uredil pa jo je inž. Mirko Šušteršič, ki je bil urednik Lovca v letih 1946 do 1953. Nato je revijo urejal **Cene Krajnc** do leta 1958. Letnik 1955/1956 mu je pomagala urediti **Alenka Lokar**, letnik 1957/1958 pa **Boris Režek**. Letnik 1958/1959 sta uredila **Anton S. Pirc** in **Franci Strle**, letnik 1959/1960 Franci Strle in inž. Mirko Šušteršič, ki je nato urejal Lovca do leta 1963. Tistega leta mu je začel uredniško pomagati učitelj **France Cvenkel**, ki je urejal Lovca skupaj z njim do leta 1967. Nato je bil urednik sam do leta 1972, ko se mu je kot glavni urednik pridružil **Tone Svetina**. Do leta 1979 je bil Cvenkelov pomočnik tudi pisatelj **Janko Perat**. V letih 1979 do 1982 sta Lovca urejala **Boris Leskovic** kot odgovorni urednik in **Jelo Gašperšič** kot glavni urednik. (leta 1980 je občasno pomagal

še France Cvenkel). V letih 1982 do 1989 ga je urejal **Boris Leskovic**, v letih 1989 do 1997 **Boris Leskovic** in **Borut Ingolič** kot glavni urednik. Od leta 1997 do 2005 sta ga urejala **Boris Leskovic** in mag. **Janez Černač**¹⁶ in od 1. decembra 2005 do 1. januarja 2007 **Boris Leskovic** in **Edo Krašna** (v. d. glavnega urednika) ter od 1. februarja 2007 **Boris Leskovic** in dr. **Marjan Toš** (glavni urednik oz. predsednik odbora za celotno oz. združeno založniško dejavnost LZS). Boris Leskovic je odgovorni urednik glasila Lovec vse od leta 1982, od 2001 pa tudi odgovorni urednik knjižnih edicij, ki jih je do upokojitve urejal **Veljko Varičak** (kot glavni urednik knjižnega programa LZS; imel je poseben uredniški odbor).

Prve povojne številke Lovca so bile v znamenju vsesplošne evforije svobode in obnove porušene domovine. Lovec je veliko pisal o obnovi lovišč, predvsem pa dokaj kritično tudi o prihodnji zakonski ureditvi lovstva v novi socialistični državi. Uredniki so imeli precej težav s pridobivanjem gradiva, zato so pozivali avtorje, naj pišejo čim več. V tistih časih je uredništvo predvsem pričakovalo veliko člankov in sorodnih zapisov o spominih lovcev na partizanske čase in na narodnoosvobodilno vojno. Vsebina je ohranjala del predvojnega izročila, veliko je bilo besedil o lovskih običajih, načinih lova, pa tudi o varstvu narave in divjadi. O pretirani politizaciji revije (še) ne moremo govoriti, pač pa zasledimo kritike vodstva lovske organizacije¹⁷ zaradi vsebine Lovca. A kritike so se v večjem

¹⁶ Mag. Janez Černač je bil predčasno razrešen z uredniške funkcije, in to na predlog nekaterih članov ožjega vodstva LZS. Očitali so mu zlasti pretirano kritiko območnih lovskih zvez. V njegovem obdobju je Lovec občutno napredoval in se povsem odprl do lovske pa tudi nelovske javnosti. Černač je bil kot glavni urednik plodovit pisec, v njegovem obdobju je uredniški odbor Lovca prevzel tudi naloge uredništva za knjižna programa Zlatorogove in Strokovne knjižnice Lovske zveze Slovenije. Po njegovi razrešitvi je protestno odstopil ves uredniški odbor, tako da sta revijo do imenovanja novega urejala Edo Krašna kot v. d. glavnega urednika in Boris Leskovic kot odgovorni urednik. Odbor se namreč ni strinjal z načinom razrešitve glavnega urednika in predsednika odbora za lovsko založništvo LZS mag. Janeza Černača.

¹⁷ Prvi povojni predsednik slovenskih lovcev je bil dr. Janko Lavrič. Že marca 1947 je bil v Ljubljani ustanovljen Lovski svet, ki ga je vodil vplivni medvojni in povojni politik Ivan Maček Matija, ki je k sodelovanju v najožje vodstvo pritegnil tudi prevojnja lovska funkcionarja dr. Ivana Lovrenčiča in Ivana Zupana ter partizanska soborca Matevža Haceta in Staneta Semiča - Dakija. Namestnik Ivana Mačka je bil dr. Janko Lavrič, ki ga mnogi kronisti navajajo kot predsednika slovenske lovske organizacije v letih 1945 do 1950 (prim. Franc Šetinc, Po sledovih slovenskega Lovca, Ljubljana 1995, 177).

obsegu pojavile šele leta 1953, in to po občnem zboru Lovske zveze Ljudske republike Slovenije (LZ LRS)¹⁸. Kritiki so Lovcu očitali, da se je prelevil v etnografski časopis in da ne odraža pravega lovskega življenja in dogajanja na terenu. Celo karikature naj ne bi ustrezale namenu, večina člankov naj bi bila napisana preveč učeno. Objavljena besedila bi morala biti napisana preprosteje, kritizirali so nekatere potopise po tujih deželah in še bi lahko naštevali. To je bila v bistvu kritika v duhu takratnega časa, ko so povsod poudarjali vlogo delovnega človeka, delavca, proletarca. V lovski organizaciji naj bi bilo preveč starega duha, togosti, notranji odnosi pa niso bili v skladu z razvojem socialistične družbe. Uredništvo takim kritikam ni namenilo preveč pozornosti in jih je v bistvu celo sprejelo, ob tem pa tudi odgovorilo, »da je glasilo odraz življenja organizacije, ki ga izdaja«. Zelo preprosto, kratko in jedrnat. Lovec se je dejavno vključeval v mnoge takratne aktivnosti slovenske lovske organizacije in pomembno ozavešal in hkrati natančno obveščal članstvo. Velike pozornosti je bilo deležno sprejemanje nove lovske zakonodaje leta 1954, leta 1955 pa je bil objavljen poziv za zbiranje sredstev za nakup in ureditev vile *Zlatorog* – skupnega doma vseh lovcev, ribičev in planincev v Ljubljani¹⁹. V vsem povojnem obdobju je Lovec sledil programskim usmeritvam organizacije, katere uradno glasilo je bil. Ostajal je izrazito stanovsko zaprt, služil je potrebam lovcev in predvsem organizacije, ki ga je štela kot svoj društveni medij in sredstvo za izobraževanje, obveščanje in pristne stike s članstvom. Ob tem je bila še posebno pomembna njegova vloga na splošno izobraževalnem in kulturnem področju, saj je Lovec nenehno in sproti širil lovsko kulturo, prinašal veliko lovskega leposlovja in pripomogel k večji lovski etiki in kulturi.

Ob 50-letnici LZS, leta 1957, je uredništvo v jubilejnim uvodniku in napovedniku 40. letnika Lovca zelo odkrito poudarilo, »da je bila potreba po Lovcu hujša kot vse skrbi«. Mlademu društvu naj bi bil prvi pomočnik: utrdil in povezoval naj bi lovsko organizacijo, že od prve številke je veljala njegova naročnina tudi za društveno članarino, postal je vzgojitelj slovenskih lovcev in branitelj poštenega lova. Predvsem pa naj bi bil vzgojitelj, saj je lov šola preudarnosti, vztrajnosti in doslednosti, šola prisotnosti duha, šola hladnokrvnosti, izvir telesnega zdravja in svežosti duha; učil naj bi, kako se pošteno lovi in katere živali naj se goji, učil in razvijal je lovsko kinologijo, šolanje psov, orožarstvo, učil pravilno pisati in se izražati, biti skratka lovcu v pomoč, boril naj bi se za zaokrožena lovišča, za dobro lovsko zakonodajo, svetoval, kako preprečiti lovsko škodo itn. Predvsem pa potrebuje novorojenček sodelavcev – dopisnikov, sodelavcev iz vseh krajev, ki naj poročajo, tudi o vsakem važnejšem lovskem dogodku«²⁰. Uredništvo je pomenljivo dodalo, da v letu, ko lovska organizacija praznuje 50-letnico ustanovitve, z Lovcem ni nič drugače kot ob njego-

vem začetku leta 1910. »V bistvu ima iste in enake naloge, le zahtevnejše so in zato tudi težje. Slovenska lovska organizacija ima namreč danes nalogo, ki jo pred 50 leti ni imela: gospodariti v naših loviščih! To, kar je bilo nekdanj bolj ali manj od lovske zavesti posameznika odvisno, je danes naša državljanska dolžnost. Zato ima danes pojem povezanosti in discipline lovske organizacije drugačen pomen, kot ga je imel nekdanj. Nekdanj je šlo za obstoj in za obrambo koristi slovenskih lovcev, danes gre za našo odgovornost pred slovenskim ljudstvom. Zato imajo danes pojmi: znati loviti, skrbeti za divjad, imeti šolanega psa, poznati svojo puško in njene sposobnosti zahtevnejši prizvok, kot so ga imeli kdajkoli«. In še zaključek z vprašanjem, ali je danes (torej leta 1957) v naših vrstah idealizem, ki je poklical leta 1910 v življenje Lovca? »Brez dvoma da je! Toda naredimo še tisto, kar terja od nas naša sodobnost, da bo tudi Lovec zaživel v večji aktualnosti in pestrosti«²¹. Besede, ki so še kako aktualne tudi za stoletno sporočilo Lovca v jubilejnem letu 2010.

S posebno, zajetno in vsebinsko pestro izdajo je lovska organizacija počastila tudi svojo 70-letnico. Priložnostni uvodnik v posebni številki s čestitko ob tej obletnici LZS je napisal takratni predsednik skupščine LZS **Lojze Briški**. Že na začetku je izpostavil vlogo glasila Lovca in med drugim zapisal, »da ima Lovska organizacija lastno strokovno revijo Lovca, ki, s prekinitevjo med prvo svetovno vojno in v času kulturnega molka v drugi svetovni vojni, izhaja že 67 let«²². V daljšem besedilu je izpostavil tudi takratno samoupravno organiziranost slovenskega lovstva in opozoril na prostovoljno (neplačano) delo lovcev. »Pripadnost organizaciji je čvrsta in pri veliki večini članov stalna. Tolikšna privrženost organizaciji je prej ko slej zaradi njene temeljne vloge, tj. varstva divjadi in izvajanja lova«²³. V omenjeni jubilejni številki je bil objavljen tudi daljši intervju Toneta Svetine z Edvardom Kardeljem, ki je v zaključnih besedah ocenil, »da je slovenska naroda nekaj najlepšega, kar sedanje generacije puščajo bodočim. In vsako zanemarjanje je greh. Za zaščito narode je opravljenega premalo. Tudi republiška in občinska uprava sta preveč pasivni in brez koncepta. Potrošniška mentaliteta in osebni egoizem sloja, ki najbolj pritiska na slovensko družbo, ustvarja pogoje, v katerih je mogoče brez odgovornosti prizadeti narodi težke rane«²⁴. V tistem času je Lovec hitro pridobival na veljavi in je

²¹ Ibid., 2.

²² Lojze Briški, Ob 70-letnici slovenske organizacije, v: Lovca, LX, 9/10 – 1977, 167.

²³ Ibid., 167.

²⁴ Ibid., 176. Kardelj je bil zlasti kritičen do takratnega družbenega planiranja in je v intervjuju ocenil, da »pri nas ni učinkovitega prostorskega planiranja. Uničujejo plodna polja, čeprav bi lahko gradili drugod. Ni koncepta za moderno alpsko kmetijstvo. Del naše romantične agronomije še vedno misli, da živi v prejšnjem stoletju in da se bo alpska živinoreja obdržala v razmerah ekonomije dvajsetega stoletja«.

¹⁸ Občni zbor je bil 17. maja 1953. V LRS je bil že od leta 1950 na čelu lovske organizacije dr. Jože Benigar.

¹⁹ Dom je bil svečano odprt 28. februarja 1959.

²⁰ Lovca, april 1957, 1.

postal nepogrešljiv tudi za izobraževalne potrebe. Tedaj se mu je pridružila še Zlatorogova knjižnica z izjemno kakovostnim programom izdajanja izvirnih domačih literarnih in prevedenih strokovnih knjižnih del z lovsko tematiko.

Ob 80-letnici lovske organizacije, leta 1987, je Lovec prav tako v posebni jubilejni številki izpostavil njeno zgodovino, vlogo in pomen v posameznih obdobjih ter dodobra predstavil njena ustanovitelja, Ivana Hribarja in dr. Ivana Lovrenčiča. Avtor obeh zapisov je bil **France Cvenkel**. Za Ivana Hribarja je zapisal, da je bil lovec že več let pred ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba oktobra 1907 leta. Na lovih je bil v raznih krajih na Slovenskem, še posebno je bil navdušen nad lovom na divjega petelina. Rad je odhajal na lov proti Dobrovi ali Rakovniku, gozdnega trubadurja je zalezoval celo na Golovcu, kjer je nekdaj še pel divji petelin. Menda zaradi lova nikoli ni zamudil službe, vedno se je pravočasno vrnil na delo. V poznejših letih je Hribar lovil predvsem na svojem posestvu v Cerkljah na Gorenjskem. Tam blizu je bilo tudi njegovo nižinsko lovišče; bil je zakupnik lova okoli Komende in Lahovč, kjer je bilo vedno dovolj prepelic, jerebic in zajcev, manj pa srnjadi in fazanov. Hribar naj bi prvič prišel v stik z lovstvom v Novem mestu, in sicer kot inštruktor sinov graščaka Germa, ki ga je tudi povabil v Vinico na veliki lov, na katerem je bila vsa gospoda Novega mesta. Po lovu je bil Hribar tudi na veliki lovski pojedini. Z vsem ni bil zadovoljen in je o tem pisal v članku za tržaški list Jadranska zarja. »Na muho« je vzel zlasti predsednika okrožnega sodišča in se s pisanjem zameril gostitelju Germu, ki ga nato na lov in pojedino ni več povabil. Mladi Hribar je sorazmerno zgodaj povezal lov z občudovanjem naravnih lepot dežele in z njim krepil domoljubno zavest. Ivanu Hribarju, kot izjemno pomembni in vplivni osebnosti takratnega časa, se je večkrat ponudila priložnost loviti v visokih lovskih družbah. O tem pričajo tudi trofeje v njegovi hiši pod Rožnikom. Velika Hribarjeva odlika je bila skrb za lovsko orožje, zelo pa je cenil in spoštoval lovske pse²⁵. Ob ustanovitvi je slovenska lovska organizacija potrebovala takšnega moža. Bil je predsednik ob pravem času. Dostojnega pisanja je bil v jubilejni številki Lovca ob 80-letnici LZS deležen tudi nestor slovenskega lovstva, dr. Ivan Lovrenčič. Zapis izpod peresa Franceta Cvenkla je bil hkrati posvečen 35. obletnici Lovrenčičeve smrti. Izjemno spoštljivo pisanje odraža tudi osebni Cvenklov odnos do dr. Lovrenčiča, ki je bil v lovskih vrstah resnično priljubljen in nadvse cenjen. Očitno je ljubezen do narave in privrženost lovu podedoval od očeta, ki je bil strasten lovec. Zato je v mladem Ivanu, ki je bil sicer kmečkega rodu iz Zamosteca pri Sodražici, »plala lovška kri z vsem ognjem«. Že kot dijak in pozneje kot študent je pod strogim očetovim vodstvom osvajal zeleno prakso, teoretično lovsko znanje pa si je izpopolnjeval v knjižnicah na Dunaju, kamor je odšel na študij prava. Še bolj se je teoretično izpopolnjeval v Pragi, kjer je leta 1905 promoviral za doktorja pravnih znanosti. V praškem okolju se je veliko družil s poznejšimi vodilnimi češkimi lovci. Knjige, zlasti lovske in kinološke, so bile njegove zveste spremljevalke. Lovsko izobrazbo je zajebral iz svetovne literature, saj je obvladal nemščino, češčino, ruščino in francoščino²⁶. Skratka, bil je velik intelektualac in narodnjak, lovska legenda in še kako zaslužen soustanovitelj slovenskega lovskega glasila Lovec.

Pred tem je izšla posebna številka Lovca že ob Titovi smrti, leta 1980. Predsednika SFRJ Josipa Broza Tita je prikazala kot državnika, predvsem pa kot lovca. Pisci člankov so bili ugledne osebnosti takratnega slovenskega javnega in političnega življenja, ki so v prispevkih opozorili na mnoge mejnike iz Titovega življenja in bogate politične dejavnosti. O pokojnem

²⁵ France Cvenkel, Lik prvega predsednika Slovenskega lovskega društva, v: Lovec, LXX, 10/11, 1987, 285–287.

²⁶ France Cvenkel, Spomini na dr. Lovrenčiča, v: Lovec, LXX, 10/1, 1987, 290–294.

jugoslovanskem maršalu, za katerega je bilo znano, da rad lovi, je kot o lovcu pisal tudi njegov slovenski zaupnik in tudi sam lovec **Ivan Maček Matija**. Skoraj vedno ga je spremljal na lovih v Sloveniji in je vedel marsikaj povedati. Maček je ob Titovi smrti med drugim zapisal: »Zjutraj smo se zgodaj odpravili na lov: Tito, lovec in jaz. Šli smo sami, da ne bi bilo preveč hrupa. Pred dnevom smo se ustavili v »širmu« (uredniku ni dovolil nemškega izraza »širm« popraviti v slovensko besedo koč – op. odg. ur.). Tedaj sem spet opazil, da je Tito neprimerno oblečen. Spet je bil v škornjih in v svileni srjaci. Bilo je še kar precej snega. Ko sem v »širmu« potipal Tita po srjaci, sem ugotovil, da je premočena od potu. Dejal sem mu, naj se sleče. Pomagal sem mu sleči srjaco in ga dobro obrisal. Oblekel je jopico in debeli površnik, nato sem ga ogrnil še z odejo, ki sem jo nosil s seboj. Tako smo čakali, da bo zopet zapel petelin. A petelina ni bilo. Slišali smo ga kakšnih 100 metrov v stran, pred naš »širm« pa ni priletel. Mislil sem, da bo morda zaradi tega Tito nejevoljen. Nič ga ni spravilo ob dobro voljo, vedno mi je dejal, da se mora lovec kdaj sprijazniti tudi z neuspehom.«²⁷ Najkrajši je bil v izjavi o Titu kot lovcu pisatelj, lovec in eden od urednikov lovca, Tone Svetina: »Bil je na lovu po vseh celinah in tudi pogledal je, kako imajo urejeno zaščito narave – in je videl, da civilizacija z eno roko daje, z drugo jemlje ...«²⁸.

V 80-tih let je bil Lovec še vedno dokaj zaprto, uradno stanovsko glasilo lovske organizacije, v katerem pa je tu in tam le zadišalo po spremembah in notranji demokratizaciji organizacije, ki je bila v tistem času številčno na vrhu in je imela zaradi političnih veljakov tedaj velikanski družbeni ugled. Takrat je bilo eno od »svetih preproščin« dejstvo, da je moral biti vsak, ki je želel v družbi in politiki kaj veljati, član zelene bratovščine. A to je imelo tudi negativne učinke, saj se je v LD razbohotilo samoupravljanje in marsikje celo politizacija v obliki ustanavljanja partijskih aktivov ZK²⁹. Posamezni politični funkcionarji so bili marsikje označeni celo kot »streljači«. K sreči to ni dolgo trajalo in k dokaj naglim spremembah je koristno prispeval tudi Lovec. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je lovska organizacija izjemno hitro povsem depolitizirala, saj je Lovska zveza Slovenije že leta 1990 izstopila iz kolektivnega članstva SZDL³⁰. Ob izstopu je LZS prav prek svojega glasila Lovec posredovala članom in organizacijam na terenu zelo jasno sporočilo, da je Lovska zveza nestransarska organizacija, ki se ukvarja z dejavnostjo, kot je opredeljena v njenih Pravilih. Opredeljevanje za programe posameznih strank naj bo svobodna odločitev posameznika³¹. V času vojne

²⁷ Franc Šetina, Po sledovih slovenskega lovca, Ljubljana 1995, 258–259.

²⁸ Ibid., 259.

²⁹ Zveza komunistov, vodilna in monopolna politična organizacija od leta 1945 do 1990, ko so bile v Sloveniji demokratične volitve in so nastale politične in družbene spremembe ter večstrankarski sistem.

³⁰ SZDL – Socialistična zveza delovnega ljudstva.

³¹ Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, Ljubljana 2007, 83.

za Slovenijo, leta 1991, so pri obrambi novo razglašene demokratične slovenske države aktivno sodelovali tudi lovci. Znani so primeri uspešnega sodelovanja članov zelene bratovščine pri zavzemanju objektov JLA, na terenu pa so lovci delovali in pomagali pri zbiranju podatkov o gibanju sovražnih sil in njihove tehnike. Mnogi lovci so bili vključeni tudi v oborožene vojaške enote takratne Teritorialne obrambe (TO) in Milice (policije), kršitev vojnega prava pa pri tem ni bilo³². Po končani osamosvojitveni vojni je lovska organizacija pomagala tudi v procesih mednarodnega priznavanja mlade države. Še preden je bila Slovenija formalno pravno mednarodno priznana, je postala polnopravna članica Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Vanj je bila sprejeta kot polnopravna članica na seji generalne skupščine CIC v Quebecu v Kanadi 15. maja 1991. leta. O takratnih procesih je takrat obširno poročal tudi Lovec, ki se je vedno bolj odpiral navzven in kritično opozarjal na prepočasno tranzicijo lovske organizacije. V medijskem pogledu se je na straneh Lovca začelo objavljati zelo odkrit kritičen dialog različno mislečih, zaslediti je bilo več dialoških člankov, polemik in mnenjskih zapisov. V pisanje so se vključili novi avtorji in mlajši, neobremenjeni sodelavci. Uredniška politika je bila vedno bolj dinamična, revija pa vse bolj odprta do kritičnih zapisov o organizaciji in njenih nalogah (čeprav še vedno nekaterim to ni po godu). Velika teža je še naprej ostajala na strokovnih in naravovarstvenih temah in predvsem vprašanjih, povezanih z načrtovanjem v lovstvu, biologijo in ekologijo divjadi in njenega okolja. Lovec je veliko prostora namenjal razpravam in člankom o perečih ekoloških temah, lovski kinologiji (zabeležena pa sta bila zmanjšanje in strokovna kritika lovske kinologije) in lovskega strelstva, pa tudi leposlovju in lovski kulturi nasploh. Preobrazba je bila neverjetno nagla in v dialoškem pogledu dokaj pravilna. K sreči so bili vsi uredniki dovolj širokega obzorja in so skupaj z vodilnimi posamezniki uvideli vrzeli in nevarnosti, ki bi lahko lovsko organizacijo v najbolj nemirnem obdobju tranzicije še bolj pahnilo na družbeni rob. Toda resnici na ljubo: vse vendarle ni potekalo gladko in brez zapletov, saj so bile mnoge uredniške odločitve občasno tudi tarča kritik posameznih vodilnih funkcionarjev, ki so težko dojemali družbene in politične spremembe na svoji koži in so nasprotovali prehitremu prilagajanju lovstva novim razmeram in pogojem dela. O tem pričajo številne polemike na to temo, ki jih je prinašalo glasilo Lovec. A čeprav so politične spremembe leta 1990 lovsko organizacijo oplazile le bolj površinsko, saj je ta, npr., šele leta 1993 docela odpravila delegatski samoupravni sistem upravljanja in odločanja, tokov novega časa ni bilo mogoče ustaviti. In v tem kontekstu je glasilo Lovec odigralo izjemno pozitivno vlogo, postalo je domala povsem odprto; začelo je brezplačno prihajati v šole in sorodne vzgojno-varstvene ustanove, v njem je bilo dovolj prostora za popolno pluralizacijo mnenj, stališč in pogledov. Tudi v grafično - oblikovnem pogledu je Lovec naglo zorel. S pomočjo tehničnega urednika in oblikovalca **Milana Samarja** je doživel več sprememb in postal tudi na oko prijetnejšega videza (prilagojen povprečni starosti članstva). Tovrstna prizadevanja so bila zaokrožena že leta 1997, ko je oktobra ob 90-letnici LZS izšla posebna, jubilejna številka³³. V njej je bil tudi zgodovinski pregled obsežnejši, predvsem pa so bile izpostavljene ekološke teme in dolgoročna strategija slovenskega lovstva³⁴. Iz celotne vsebine veje tudi posebna skrb za lovsko stroko, lep slovenski jezik, za katerega

³² Ibid., 84 in Bruno Skumavec, rokopis spominov, arhiv uredništva Lovec, februar 2007.

³³ Uredila sta jo Borut Mencinger in Marjan Toš.

³⁴ Strategija razvoja slovenskega lovstva. Pri pripravi tega pomembnega dokumenta (Lovec LXXX, 10/1997) je bila odločilna vloga mag. Janeza Črnača, ki se je takrat poleg Bruna Skumavca in Petra Šulerja javno zavzemal za ustanovitev zavoda za lovstvo. Na temelju Strategije razvoja slovenskega lovstva so bili na občnem zboru LZS v Kranju 17. februarja 1996 sprejeti cilji in programske usmeritve slovenskega lovstva, ki niso bili nikoli preklicani.

skrbi lektorica - korektorica **Marjetka Šivic**, slovensko lovsko izrazoslovje in izobraževanje, o čemer je pisal tudi takratni predsednik LZS **Jože Strle** in poudaril potrebo po večjem, še bolj poglobljenem in sodobnem znanju in strokovnosti v lovstvu. Ob 90-letnici ustanovitve slovenske lovske organizacije je Lovska zveza Slovenije, leta 1998, iz rok takratnega predsednika Republike **Milana Kučana** prejela visoko državno odlikovanje – častni znak svobode Republike Slovenije. To so bila izredno dinamična leta, v katerih je zorela in nastajala tudi nova lovska zakonodaja. To je bila ena od rdečih niti pisanja Lovca vse do njenega sprejetja leta 2004 v Državnem zboru. Po dolgotrajnih pripravah in žgočih polemikah, ki jih ni manjkalo niti v glasilu Lovec, je bil končno sprejet nov *Zakon o divjadi in lovstvu* (ZDLov - 1), ki ureja upravljanje z divjadjo in obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Zakon je prinesel veliko novosti, ki so se skozi pisanje zrcalile tudi v lovskega glasilu (žal ne vse po željah slovenskih lovcev).

Slike so povzete iz Lovca št. 1/1910

Vse do sprejema vseh podzakonskih aktov, kar pa se je krepko zavleklo, saj so bile pogodbe o koncesijah za lovišče podpisane šele spomladi 2009. Lovec se takim temam (tudi bolečim) ni nikoli izogibal: vseskozi je bil zelo odprt, tudi do mnogih pobud in uradnih informacij državnih organov in ustanov, pristojnih za lovstvo. Predvsem pa ni nikoli zatajil svojega temeljnega poslanstva, ki je, da moramo biti glasnik organizacije, ki ima tradicijo, ugled in veljavo in ki je kljub mnogim kritikam znala izpolniti svoje poslanstvo – predvsem varstvo divjadi in njenega življenjskega okolja. Z njim prispevati k raznolikosti žive narave, k bogastvu samonikle vrstne pestrosti na Slovenskem. Med njimi so v zadovoljivem stanju tudi mnoge redke in ogrožene vrste. Velike zveri, na primer, in tiste vrste, ki ne sodijo med divjad in ki jih lovci prav tako upoštevamo kot sestavni del ekosistemov. Lovec se je zelo potrudil tudi ob praznovanju 100-letnice organiziranega lovstva na Slovenskem, leta 2007. Ob stoletnem jubileju LZS sicer ni izšla posebna številka, pač pa je bilo in bo to praznovanje skozi prejšnji in letošnji letnik celovito predstavljeno na »udarnih« straneh glasila, ki je na zaključni akademiji v Cankarjevem domu za odlične dosežke na področju lovske publicistike prejelo posebno priznanje LZS ob njeni 100-letnici. Sodelavci uredništva so v kontekstu visokega zgodovinskega jubileja že leta 2007 zasnovali izhodišča za praznovanje stoletnice izhajanja revije, ki tudi s svojo visoko naklado za-vzema dostojno mesto v slovenskem revijalnem tisku. V predjubilejnem letu, letu 2009, je Upravni odbor LZS soglasno podprl pobudo uredniškega odbora Lovca, da se revija vpiše v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije³⁵. S tem dejanjem je bilo na

Dokument je sodobno in ekološko naravnano, o njem pa je pisal tudi Lovec (prim. Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, Ljubljana 2007, 92).

³⁵ Sklep, da se Lovec vpiše v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo, je bil soglasno sprejet na 5. seji uredniškega odbora 4. marca 2009. Sklep je

neki način simbolno končano stoletno zorenje in sporočilo Lovca, po katerem sega vse več bralcev, tudi nelovcev. V obrazložitvi pobude za vpis so člani uredništva poudarili, da je Lovca že zdavnaj prerasel okvire internega glasila, saj že desetletja skrbi za obveščanje ne samo lovske, temveč tudi širše javnosti. Lovca ni zgolj interni informator, pač pa pomemben medij, ki skrbi za celovito obveščanje lovske in splošne javnosti o vseh temah, povezanih z varstvom narave, gozdarstvom, kmetijstvom in lovstvom. Njegova funkcija se odraža tudi v splošnem naravovarstvenem ozaveščanju, služi pa tudi kot strokovna in izobraževalna literatura. Zato v nobenem primeru ni mogoče govoriti zgolj o internem glasilu, ki bi bilo vezano zgolj na članstvo v lovskih organizacijah. Takšno pojmovanje Lovca bi bilo tudi v nasprotju s pobudami, da ga je treba v doglednem času ponuditi v kioskih. Z vpisom v razvid medijev si bomo zagotovili tudi pogoje za kandidiranje na javnih razpisih Ministrstva za kulturo za pridobitev javnih sredstev za spodbujanje razvoja medijev in njihovo uravnovešanje³⁶. Po nekaterih podatkih dosega branost naše revije, ki je še vedno mesečnik, okrog 78.000 bralcev, kar je več kot zadovoljiva številka. Revija je povsem odprta, v njej zelo radi objavljajo tudi mladi pisci in njihove vzgojiteljice, ki jim je na voljo rubrika *Mladi pišejo*. Zanimanje za to rubriko celo presega splošne zmožnosti. Posebno bogastvo Lovca so leposlovne vsebine izpod peres mnogih bolj ali manj večjih piscev. Naše

bil nato verificiran in soglasno potrjen na 14. seji Upravnega odbora LZS v Malečniku.

³⁶ Zapisnik 2. korespondenčne seje Uredniškega odbora za lovsko založništvo LZS z dne 15. decembra 2008.

glasilo neprestano spodbuja literarno ustvarjanje slovenskih lovcev s pomočjo natečajev za izvirne lovske pripovedi, črtice in novele, s čimer bogati slovensko literarno zakladnico. Prav tako bi lahko trdili tudi za izjemne naravoslovne fotografije **Kluba Diana** in drugih naravoslovnih fotografskih združenj, ki že desetletja sodelujejo z uredništvom in prispevajo svoje fotografije za Lovca.

Lovca je častno izpolnil svoje poslanstvo. V slovensko lovsko organizacijo je prišel pred sto leti kot vzgojitelj in branitelj, se utrdil kot učitelj in postal glasnik zelene bratovščine v dobrem in slabem. Tega najbrž ne bi dosegli, če pred sto leti naši predhodniki ne bi *»lemeža globoko potisnili, ko so začeli orati to ledino, zakaj trda je bila«*. A imeli so voljo, pogum in znanje. In niso bili sami, *»ko so ga v hudi zimi napotili v svet, saj se je 600 naročnikov zavzelo zanj«*. Niso se slepili, da bo šlo vse gladko. A zmogli so tudi najtežja bremena, pri čemer so bili na čelu ljudje, ki so videli daleč naprej. In niso le prazno leporečili ali olepševali razmer, kajti *»varali bi sami sebe, če bi govorili o znatnem napredku, podcenjevali pa bi svoje delo, če bi rekli: nazadujemo. Njiva, kjer smo zastavili plug svojega truda, je ledina, in sicer trda ledina, treba je precejšnje pritiska, da zareže lemež v kljubujočo grudo in jo izrahlja...začeli smo komaj orati ledino in sejati, žeti še ne moremo. Tudi pri lovu je tako, kakor povsod drugod: novi časi, nove zahteve...«*³⁷ Tako je bilo pred sto leti. In dandanes – ni nič drugače!

Dr. Marjan Toš

³⁷ Podgorski (dr. Ivan Lovrenčič), Ali slovensko lovstvo napreduje ali nazaduje? v: Lovca, 1/1912.

Možje, ki so začrtali smer glasilu Lovec

Ob častitljivem jubileju glasila slovenske lovske organizacije je prav, da se spomnimo posameznikov, ki so oblikovali vsebino Lovca v minulih sto letih. Poleg avtorjev prispevkov so bili to predvsem uredniki glasila. Naravnost in razgledanost vsakokratnega urednika (tudi uredniškega odbora) sta odsevali v vsakokratni naravnosti in kakovosti glasila, in sicer po strokovni pa tudi jezikoslovni strani.

Prvo številko glasila Lovec, ki je izšla konec januarja 1910, je uredil dr. **Janko Ponebšek**, drugo dr. **Franjo Robida**, naslednje številke pa predsednik Slovenskega lovskega društva dr. **Ivan Lovrenčič**. S. 1. junijem 1913 je uredništvo glasila prevzel dr. **Janko Lokar**, ki je glasilo urejal do leta 1922. Leta 1923 je uredništvo ponovno prevzel dr. **Janko Ponebšek**, za njim pa do konca leta 1929 inž. **Anton Šivic**, ki ga je zaradi službenih obveznosti leta 1934 predal dr. **Stanku Bevku**. Zaradi zdravstvenih težav je slednji leta 1934 uredništvo predal **Vladimirju Kapusu**. Leto zatem je bil urednik ponovno dr. **Stanko Bevk**. Leta 1937 je Slovensko lovsko društvo mesto urednika prvič zaupalo inž. **Mirku Šušteršiču**. Leta 1938 je imelo glasilo dva urednika: **Alfonza Mazluja** in dr. **Janka Lokarja**. Zadnji dve leti pred 2. svetovno vojno je glasilo urejal dr. **Mirko Šušteršič**, prav tako po drugi svetovni vojni, od leta 1946 do 1954 ter v letih 1959 do 1967. V vmesnem obdobju, od leta 1954 do 1958, je glasilo urejal **Cene Krajnc**. V lovskem letu 1955 med uredniki zasledimo še ime **Alenke Lokar**, leta 1957/59 pa ime **Borisa Režka**. Za Kranjcem sta glasilo urejala **Anton Pirc** in **Franci Strle**. Za Šušteršičem je bilo mesto odg. urednika zaupano **Francetu Cvenklu**. V obdobju 1979–1982 je funkcijo glavnega urednika opravljal **Jelo Gašperšič**. Po letu 1980 delo odgovornega urednika opravlja **Boris Leskovic**, ki mu je prvi dve dve leti pomagal F. Cvenkel.

Urednikom je stal ob strani uredniški odbor. Žal nimamo podatkov o članih uredniškega odbora v obdobju med obema vojnama. Vemo le, da so prvi, tako imenovani redakcijski odsek v Slovenskem lovskem društvu imenovali leta 1914. Uspelo pa nam je zbrati člane uredniških odborov v zadnjih petdesetih letih. V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja so bili v uredniškem odboru **Ivan Ferlež** (tudi odgovorni urednik glasila), **Franjo Sok**, **Štefan Tausig**, **Rastko Bradaškja** in **Cene Krajnc**. Junija 1964 so uredniški odbor (**Rastko Bradaškja**, **France Cvenkel**, **Rado Čenčič**, **Janez Čop**, **Vladimir Pleničar**, inž. **Mirko Šušteršič** in prof. dr. **Stane Valentinčič**) preimenovali v izdajateljski svet, ki mu je predsedoval **Rastko Bradaškja**. Za odgovornega urednika Lovca je bil imenovan **France Cvenkel**, ki je delo urednika opravljal do leta 1979. Marca 1971 je mesto predsednika izdajateljskega sveta prevzel pisatelj **Tone Svetina**, ki je svetu predsedoval do leta 1980 (v tistem obdobju je izdajateljski svet štel dvanajst delegatov: štiri iz območnih lovskih zvez, po enega iz Republiške konference SZDL, Planinske zveze Slovenije, Skupnosti za varstvo okolja Slovenije, Kinološke zveze Slovenije in Poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij. V izdajateljskem svetu so uredništvo Lovca zastopali trije delegati). Leta 1972 so bili v uredniškem odboru prof. dr. **Stane Valentinčič** (pomočnik

urednika), dipl. inž. **Anton Simonič** in **Vladimir Pleničar**. Slednjega je v naslednjem mandatnem obdobju zamenjal **Janko Perat**, ki je opravljal tudi funkcijo pomočnika odg. urednika. Večje spremembe so nastale leta 1980. Glasilo je zopet dobilo širši uredniški odbor, ki je deloval v okviru Sveta za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost Lovske zveze Slovenije. V uredniškem odboru so bili: **Miha Adamič**, **Drago Bitenc**, **Janez Črnač**, **Ivan Nemeč**, **Ciril Štrumbelj** in **Veljko Varičak**. V drugem polletju 1980 je mesto glavnega urednika prevzel **Jelo Gašperšič**, odgovorni urednik pa je postal **Boris Leskovic**, ki to delo opravlja še vedno. V uredniškem odboru so bili naslednji člani: **Miha Adamič**, **Drago Bitenc**, **France Cvenkel**, **Janez Črnač**, **Vitimir Mikuletič**, **Janko Perat**, **Ciril Štrumbelj**, **Polona Terčelj** in **Veljko Varičak**. Maja 1982 so ponovno nastale spremembe. Ustanovljen je bil enoten Svet za založniško dejavnost, ki naj bi povezoval delovanje uredniškega odbora Lovca in odbora Zlatorogove knjižnice. Leta 1983 je mesto predsednika uredniškega odbora Lovca pripadlo **Borutu Ingoliču**, ki je funkcijo opravljal do leta 1989. V uredniški odbor so bili izvoljeni: **Ivan Božič**, **France Cvenkel**, **Branko Galjot**, **Jelo Gašperšič**, **Vitimir Mikuletič**, **Vinko Opalk**, **Polona Terčelj** in **Veljko Varičak**. Spremembe so bile le pri članih uredniškega odbora, ki so bili: **Ada Bitenc**, **Lojze Černe**, **Branko Galjot**, **Jelo Gašperšič**, **Ivan Nečemar**, **Mitja Rebec**, **Konrad Saidl** in **Bojan Vomer**. **Borut Ingolič** je funkcijo glavnega urednika opravljal do septembra 1997. Konec decembra 1988 je skupščina LZS potrdila nove člane sveta, ki so bili: **Andrej Dvoršak**, **Branko Galjot**, **Konrad Sajdl**, **Jože Perko**, **Marjan Toš**. Naslednji svet je deloval v sestavi: **Tomaž Burazer**, **Boris Kryštufek**, **Borut Mencinger**, **Franc Rebeušek**, **Marjan Toš** in **Črtomir Vilhar**. Leta 1997 so mesto glavnega urednika zaupali mag. **Janezu Črnaču**, v uredniškem odboru pa so bili: **Bojan Avbar**, **Tomaž Burazer**, **Franc Černigoj**, **Boris Kryštufek**, **Borut Mencinger**, **Franc Rebeušek**, **Ernest Sajovic** in **Marjan Toš**. V naslednjem mandatu so v svetu ostali **Bojan Avbar**, **Franc Černigoj**, **Boris Kryštufek** in **Marjan Toš**, na novo pa sta se pridružila **Romana Erhatic Širnik** in **Janez Hartman**. Po odstopu uredniškega odbora konec leta 2005 je Lovec dobil v. d. urednika. To nalogo je do januarja 2007 opravljal **Edvard Krašna**, ko je bil imenovan za glavnega urednika **Marjan Toš**, za člane uredniškega odbora pa so bili imenovani: **Franc Černigoj**, **Borut Jesenko**, **Edvard Krašna**, **Boris Kryštufek**, **Franc Ličer**, **Janko Mehle**, **Igor Pičulin**, **Boštjan Pokorny** in **Vojko Stadler**. Kmalu je sledila še ena menjava v uredniškem odboru, in sicer so od februarja 2008 v uredniškem odboru zastopani naslednji člani: **Tomaž Burazer**, **Franc Černigoj**, **Martin Krajnc**, **Janko Mehle**, **Anton Križ**, **Ivan Kuljaj**, **Boštjan Pokorny**, **Lojze Števanec** in **Branko Vasa**.

V jubilejni številki predstavljamo nekatere že umrle urednike, ki so vidno prispevali k naravnosti glasila Lovec v minulih sto letih. Zavedamo se, da so k naravnosti glasila pomembno prispevali tudi mnogi avtorji prispevkov, zato bomo najvidnejše od njih predstavili v jubilejnem letu.

Dr. Ivan Lovrenčič (*Podgorski*)
(1878–1952)

Dr. Ivan Lovrenčič se je rodil 28. februarja 1878 v vasi Zamostec pri Sodražici. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, šolanje pa nadaljeval v Ljubljani, kjer je leta 1897 maturiral. Na Dunaju je študiral pravo in leta 1905 promoviral za doktorja prava v Pragi. Po študiju se je zaposlil pri Deželnem sodišču v Ljubljani, nato opravljal delo odvetniškega praktikanta ter leta 1913 odprl odvetniško pisarno v Ljubljani. Umrli je 3. decembra 1952. V oporoki iz leta 1938 je svoje posestvo in hišo na Travnici volil lovski organizaciji, bogato strokovno knjižnico je zapustil osrednji lovski organizaciji (LZS), kinološko literaturo pa slovenski kinološki organizaciji (KZS).

Lovrenčičevo življenje in delo sta bila vseskozi tesno povezana z lovom in lovsko dejavnostjo. Upravičeno velja za pionirja slovenske lovske organizacije in tudi slovenske kinologije. Njegova je bila zamisel o združitvi vseh slovenskih lovcev in ne le lovcev ljubljanske pokrajine, kot je bilo zamišljeno sprva. V novoustanovljenem Slovenskem lovskem klubu (1907) je bil izvoljen za podpredsednika. Na tretjem občnem zboru leta 1909, ko se je Slovenski lovski klub preimenoval v Slovensko lovsko društvo, je prevzel mesto predsednika. Funkcijo predsednika je opravljal do reorganizacije društva leta 1936. Februarja 1931 so ga na seji glavnega odbora Slovenskega lovskega društva imenovali za zastopnika društva v Mednarodnem lovskem svetu v Parizu (Jugoslavija se je vključila novembra 1930). Leta 1932 ga je Slovensko lovsko društvo zaradi izrednih zaslug imenovalo za dosmrtnega častnega člana.

Avtorji, ki so doslej pisali o Lovrenčiču, so bili enotnega mnenja, da je bil mož dejanj. To potrjuje dejstvo, da je cilje, ki si jih je Slovenski lovski klub postavil v programu ob ustanovitvi, tudi uresničil. Združiti mu je uspelo lovce ne glede na socialni status in politično pripadnost. Pri oblasteh je dosegel, da so leta 1926 zapovedale, da morajo biti člani lovske organizacije vsi zakupniki lovišč, od sredine tridesetih let 19. stoletja pa je bilo članstvo v lovski organizaciji obvezno za vse lovce. Obvezno članstvo je pomenilo, da za lovce niso bile obvezne le zakonsko predpisane omejitve, pač pa tudi načela in sklepi lovske organizacije. Druga pomembna zadeva je bila predstavitev novega društva in njegove dejavnosti širši javnosti. Kot predsednik Podkomiteja za aranžma razstave je leta 1910 sodeloval pri pripravi prve velike mednarodne lovske razstave na Dunaju. Lovrenčiču, zavednemu Slovencu, ki se je vseskozi zavzemal za slovenski značaj lova, velja zasluga, da so bile na dunajski razstavi ob predstavljenih eksponatih legende tudi v slovenskem jeziku. Društvo se je z razstavami večkrat predstavilo tudi domači javnosti. Lovrenčič je zaslužen za uvedbo strelskih tekem, lovskih predavanj, lovskih plesov itn. Kot predavatelj je lovцем največkrat predaval o lovski organizaciji ter ureditvi in pomenu lovske dejavnosti.

S svojim bogatim pravniškim znanjem je bil vedno pripravljen pomagati posameznim lovcem pa tudi lovski organizaciji. Za Slovenski lovski klub in pozneje za Slovensko lovsko društvo je izdelal vse potrebne akte, takoj po prvi svetovni vojni pa pripravil *Družbeno pogodbo* in *Lovski red*. Prvi dokument naj bi služil kot pripomoček lovcem pri ustanavljanju in urejanju razmerij v lovskih družbah, drugi pa prispeval k pravilnejšemu in odgovornejšemu lovu. Dejaven je bil tudi pri pripravi lovske zakonodaje. Po njegovi zaslugi so jugoslovanski lovci na kongresu leta 1930 v Ljubljani sprejeli temelje ureditve enotne jugoslovanske zakonodaje, ohranili zakupni sistem v Sloveniji ter obvezno članstvo lovcev v lovski orga-

nizaciji. Ko je Slovensko lovsko društvo doseglo zavidljivo raven organiziranosti, je Lovrenčič svoja prizadevanja usmeril širše. V novi državi (prvi Jugoslaviji) je želel povezati jugoslovanske lovce. Po nekaj letih trdega dela je leta 1924 zaživila *Središnja uprava lovskih združenj kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev* (Jugoslavije).

Eden njegovih vidnejših uspehov je glasilo *Lovec*, ki ga je v prvih letih tudi sam urejal. Glasilo je urejal od tretje številke prvega letnika (od marca 1910) do junija leta 1913. V Lovcu je objavil več lovskih in kinoloških razprav, nekatere pod svojim imenom, druge s psevdonimom. Včasih se je podpisal le z začetnico svojega priimka (L.), največkrat pa je uporabil psevdonim *Podgorski*. Bil je pobudnik za ustanovitev posebnega tiskovnega sklada. Leta 1921 je kot prvi v sklad prispeval 2.000 kron. Društvo naj bi denar namenilo za nagrade avtorjem najboljših in izvirmih slovenskih lovskih spisov, in sicer 1.000 kron za najboljšo delo iz živaloslovja, 600 kron za prispevek iz kinologije in 400 kron za najboljši prispevek lovske pripovedne vsebine (Anon., 1921: 213).

Leta 1936, ob reorganizaciji društva, ga prijatelji lovci niso mogli prepričati, da bi še naprej vodil organizacijo. Namesto dela v lovski organizaciji se je povsem posvetil lovski kinologiji. Lovski psi so bili od nekdanj njegova velika ljubezen. Že leta 1905 je osnoval psarno Podgora, v njej pa je vzrejal tudi istrske brake (goniče). Leta 1910 jih je predstavil na prvi lovski razstavi na Dunaju (fotografije njegovih psov so bile razstavljene na osrednji razstavi, istrske goniče pa je razstavil tudi na spremljajoči kinološki razstavi). Bil je pobudnik in ustanovitelj številnih kinoloških pasemskih organizacij, dosegel mednarodno priznanje domačih pasem (kraškega ovčarja) in lovce spodbujal k vzreji ter rabi čistopasemskih psov. Bil je mednarodno priznan strokovnjak za ocenjevanje lovskih psov. Kinološke organizacije je združil v *Jugoslovanskem kinološkemu savezu* (JKS), ki ga je ustanovil leta 1925 s sedežem v Ljubljani. Po njegovi zaslugi je bil JKS kmalu sprejet v Mednarodno kinološko zvezo (*Fédération Cynologique Internationale* – FCI). Dr. Ivan Lovrenčič je bil že pred drugo svetovno vojno, leta 1939, izvoljen za podpredsednika FCI. Po drugi svetovni vojni, leta 1947, je vodil prvo zborovanje Mednarodne kinološke zveze (FCI) v Bruslju ter bil takrat izvoljen za njenega predsednika. Leto pozneje je vodil zborovanje Mednarodne kinološke zveze v Jugoslaviji. V Lovcu, nekaterih drugih domačih in tujih revijah je objavil več kinoloških prispevkov, od katerih velja posebej poudariti brakološko razpravo *Istrski brak* (1944), ki smo jo predstavili v 99. letniku Lovca, objavljena pa je bila tudi v Lovskem zborniku (1944). O lovskih psih je pisal v prvem slovenskem lovskem učbeniku *Naš lov* (1934) in njegovi dopolnjeni izdaji po vojni (1953).

Manj znano je, da je se je Lovrenčič preskusil tudi na literarnem področju. V mladosti je kot dijak pod psevdonimom *Ivan Rekar* objavljaval prispevke v mladinski reviji Vrtec (leta 1895 je v nadaljevanih izhajala povest *Pri Lovčevih*, leto pozneje povest *Šepce*, objavil je prirodopisni sestavek *Kragulj in druge*). Svoje prispevke je objavljaval tudi v *Rodoljubu* in morda še v katerem od tedanjih časopisov. Poleg že omenjenega psevdonima Ivan Rekar se je podpisoval tudi kot *Ogradar* in *Zamoščan*. Da se je preskusil tudi v literaturi, ne preseneča, saj je bil v dijaških letih član dijaške literarne organizacije *Zadruga* (1882–1897), katere člani so bili naši najjemenitnejši literati: Ivan Cankar, Josip Murn Aleksandrov, Dragotin Kette, Oton Župančič in drugi. Po navedbah njegovega sodobnika in lovskega tovariša dr. Stanislava Bevka je Lovrenčič omenjeni Zadrugi celo nekaj časa predsedoval. Bil je tudi stalni član Ruskega krožka, njegov tajnik in nekaj časa tudi predsednik.

Dr. Ivan Lovrenčič je bil krajši čas tudi član Muzejskega društva za Slovenijo. Leta 1919 je postal član Odseka za varstvo prirode pri Muzejskem društvu za Slovenijo in njegovo ime

najdemo med podpisniki *Spomenice*, v kateri so se zavzeli za učinkovitejše varstvo kraških jam, redkih in ogroženih rastlin in živali ter za ustanovitev narodnih parkov. Lovrenčičevo ime najdemo tudi med člani kuratorija Ornitološkega observatorija v Ljubljani (l. 1926).

Dr. Janko Ponebšek (dr. P.)
(1861–1935)

Dr. Janko Ponebšek se je rodil 30. maja 1861 v Preski nad Kostrevnico. V mladih letih je kot domači učitelj služboval pri družini Attems. Zatem je nadaljeval s študijem prava, najprej na Dunaju in nato v Gradcu, kjer je leta 1891 promoviral za doktorja prava. Po študiju je služboval v davčnih in finančnih ustanovah po različnih krajih Kranjske. Od leta 1906 do upokojitve, leta 1927, je služboval v Ljubljani. Umril je 13. januarja 1935.

J. Ponebšek je z delom in prizadevanji Slovenskega lovskega društva povezan vse od začetka. V Slovenskem lovskem društvu je bil najprej izvoljen za gospodarja društva, vse do svoje smrti pa je deloval tudi v odboru Slovenskega lovskega društva. Leta 1925 je bil izvoljen v odsek za pripravo razstave na Ljubljanskem velesejmu. Leta 1910 je uredil prvo številko glasila *Lovec* ter deseti letnik glasila leta 1923. V *Lovcu* je tudi redno objavljaval svoje prispevke; največ jih je bilo povezanih s pticami. Pod tematsko zaključene strokovne prispevke se je vedno podpisal s polnim imenom, pod krajše notice pa praviloma samo z začetnico svojega priimka (*dr. P.*). Njegova poročila osvetljujejo nekdanje razmere glede različnih vrst ptic. Posebno pogosto je pisal o kljunačih, pa tudi o pojavljanju nekaterih redkih vrst ptic na Kranjskem. *Lovce* je redno obveščal o delu in uspehih Ornitološkega observatorija v Ljubljani.

Ob njegovi smrti so v *Lovcu* zapisali, da je bil Ponebšek v mlajših letih vnet lovec, nato pa se povsem posvetil študiju ptic ter postal eden najboljših poznavalcev »avifavne« (letečega živalstva) v Sloveniji. Zbiral je ptičja jajca in ptičje mehove, ptičja imena (poročali so o skoraj urejeni zbirki ptičjih imen, ki pa žal ni nikoli izšla). Kot velik ljubitelj in poznavalec ptic se je posebno zavzemal za ustanovitev Ornitološkega observatorija v Ljubljani, ki je bil ustanovljen leta 1926. Ponebškovo ime najdemo med člani kuratorija Ornitološkega observatorija, ki mu je avgusta 1926 tudi poveril strokovno vodstvo observatorija. O pticah je pisal tudi v drugih domačih in tujih revijah, največ ornitoloških. Sodeloval in dopisoval si je z ornitologi po vsem svetu.

Ponebšek se je posebno zavzemal za varstvo ptic in o tem seznanjal tudi bralce glasila *Lovec*. Bil je eden redkih, ki se za varstvo ptic ni zavzemal zgolj zaradi njihovih koristi za človeka. Po njegovem mnenju bi morali varovati ne le koristne vrste ptic, pač pa varstvo razširiti na vse vrste, in to iz gospodarskih, etičnih in tudi estetskih razlogov (Ponebšek, 1932: 274–277). Še posebno zavzeto se je zavzemal za ujedo, v tistih časih najbolj preganjane ptice. Leta 1917 je Muzejsko društvo za Slovenijo izdalo prvi del publikacije *Naše ujede* (Sove). V uvodu je zapisal, da je knjigo v prvi vrsti namenil lovcem s pozivom, da bi z vztrajnim opazovanjem pomagali zapolniti vrzeli v poznavanju ujed. Naše ujede so najprej izhajale v nadaljevanjih v glasilu Muzejskega društva za Slovenijo (Carnioli), pripravil pa je tudi drugi del o tako imenovanih dnevnih ujedah. Rokopis je bil pripravljen, vendar na žalost ni izšel kot natis.

Dr. Janko Ponebšek je bil član več naravoslovnih (prirodopisnih) društev in društev za varstvo živali ter tudi član

Muzejskega društva za Slovenijo. Leta 1919 je postal član Odseka za varstvo prirode pri Muzejskem društvu za Slovenijo in tudi njegovo ime najdemo med podpisniki *Spomenice*, v kateri so se zavzeli za učinkovitejše varstvo kraških jam, redkih in ogroženih rastlin in živali ter za ustanovitev narodnih parkov.

Janko Lokar
(1881–1963)

Dr. Janko Lokar se je rodil v Črnomlju. Maturiral je v Novem mestu leta 1900 in študij jezikoslovja nadaljeval na Dunaju, kjer je tudi doktoriral. Kot gimnazijski profesor je služboval v Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu, upokojitev pa dočakal kot ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani leta 1941. Poučeval je različne predmete: slovenščino, nemščino, latinščino in modroslovje. Kot literarni zgodovinar je objavljaval v številnih strokovnih in znanstvenih publikacijah.

Poleg bogate poklicne kariere je s svojim znanjem veliko prispeval k razvoju lovske in ribiške organizacije, posebno pa slovenske kinologije. Že pred prvo svetovno vojno najdemo njegovo ime med odborniki Slovenskega lovskega društva. Delo v odboru je opravljal tudi po prvi svetovni vojni, vse do leta 1921.

Uredništvo glasila *Lovec* je prevzel junija 1913. Glasilo je urejal do prve svetovne vojne, pa tudi po njej, v letih 1919–1922. Takrat je uredniško mesto zaradi preselitve v Mursko Soboto predal dr. Janku Ponebšku. Glasilo *Lovec* je nekaj časa urejal tudi leta 1938. Od leta 1934 do 1941 je urejal *Ribiško-lovski vestnik*, ki ga je izdajala Zveza ribarskih društev Dravske banovine. Po drugi svetovni vojni, leta 1948, je urejal *ribiški del glasila Lovec*.

Lokarjevo ime bo za vedno ostalo zapisano v zgodovini slovenske kinologije: najdemo ga med ustanovnimi člani *Kluba ljubiteljev ptičarjev*. Leta 1921 je bil izvoljen tudi za prvega predsednika navedenega kluba. Cenili so ga kot kinologa, bil je tudi cenjen kinološki sodnik. Leta 1926 je pripravil *Navodila za vodnike za ptičarje*, leto pozneje pa *Pravilnik za sodnike in pripravnike za pse ptičarje*. Napisal je tudi več strokovnih kinoloških knjig. Kot prvo velja omeniti prvo slovensko knjigo o ptičarjih – *Ptičarji, njihova vzreja in vzgoja*, ki je izšla leta 1930 v zavidljivih tisoč izvodih. Po vojni je izšla knjiga *Naši psi* (1948), ki je bila leto pozneje prevedena v srbohrvaščino.

Prispevke z lovske in kinološke vsebine je objavljaval v glasilu *Lovec*. Ribiško tematiko je objavljaval v *Ribiško-lovskem vestniku* in pozneje v *Ribiču*. Manj znano je, da je objavil tudi več prispevkov s področja etnologije, ki so se praviloma nanašali na domačo Belo krajino. Za *lovce* je bil bila pomembna in dobrodošla izdaja *Lovsko-ribiškega slovarja*, ki ga je izdala Zveza lovskega društva v Dravski banovini leta 1937. Z njim je Lokar postavil temelj slovenskega lovskega izrazoslovja in je še vedno edino tovrstno delo na Slovenskem. V povojni izdaji slovenskega lovskega učbenika *Naš lov* (1951) je osvetlil zgodovino lova, v drugem delu *Našega lova* (1953) pa prispeval posamezna poglavja iz kinologije. Med drugo svetovno vojno je izšlo leposlovno delo *Gozdovi in vode vabijo* (1943).

Lovska zveza Slovenije je Janka Lokarja odlikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje (1955) in z zlatim znakom za zasluge v kinologiji (1957), Društvo ljubiteljev ptičarjev ga je imenovalo za svojega častnega člana.

Anton Šivic (A. Š.)
(1879–1863)

Anton Šivic se je rodil 13. februarja 1879 v Ljubljani. Osnovno šolo in klasično gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Maturiral je leta 1899. Študij gozdarstva je nadaljeval na Dunaju, kjer je leta 1902 diplomiral na Visoki šoli za zemljedelstvo (Visoka šola za kulturo tal). V času študija je deloval v takratni gozdarski podružnici akademskega društva Slovenija (predhodnica akademskega društva Kras), bil nekaj let tajnik in blagajnik Kranjsko-primorskega gozdarskega društva, sodeloval pri ustanovitvi Šumarskega združenja v Zagrebu (1919) in njegove podružnice v Ljubljani.

Po diplomi je kot inženir gozdarstva najprej služboval na Štajerskem (Murau), v Beljaku (državna sekcija za izgradnjo hudournikov), nato je bil gozdarski referent pri okrajnem glavarstvu v Radovljici. Od leta 1911 je svojo poklicno pot nadaljeval v Ljubljani, najprej kot gozdarski referent pri cesarsko kraljevi deželni vladi za Kranjsko. Po prvi svetovni vojni je najprej služboval pri Deželni vladi za Slovenijo in nato Pokrajinski vladi za Slovenijo, in sicer kot šef odseka A Direkcije šum v Ljubljani (do leta 1924). V obdobju Ljubljanske oblasti je bil imenovan za gozdarskega referenta pri velikem županu Ljubljanske oblasti. V Dravski banovini je vodil odsek za gozdarstvo, ki je bil sestavni del kmetijskega oddelka tedanje kraljeve banske uprave. Na omenjenem položaju je bil vse do njegove razrešitve konec januarja 1940. Do konca 2. svetovne vojne je opravljal svoje dotodanje delo kot honorarni nameščeneec. Bil je član kuratorija Ornitološkega observatorija v Ljubljani. Pred drugo svetovno vojno je bil imenovan v Banski svet za varstvo narave. Po drugi svetovni vojni je bil honorarno zaposlen pri različnih ustanovah (Statistični urad Ljudske republike Slovenije, Ministrstvo za gozdarstvo LRS, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Ljudske republike Slovenije), od leta 1947 pa kot referent za varstvo narave na Zavodu za spomeniško varstvo Ljudske republike Slovenije.

Šivic nedvomno sodi med najvidnejše strokovnjake s področja naravoslovja v obdobju med obema vojnama. Bil je izjemen gozdarski in lovski strokovnjak in eden od pionirjev slovenskih naravovarstvenikov. Vsi, ki so ga doslej predstavili širši javnosti, ga opisujejo kot odličnega strokovnjaka, ki se je vselej odločno zavzemal za interese lovstva in dejavnosti, ki jih je opravljal. Ob njegovi 50-letnici so ga v Jutru predstavili pod naslovom *Varuh naših gozdov*, lovci pa so dodali, da je tudi varuh lovišč in divjadi. Največ pozornosti je namenjal divjadi ogroženih vrst. Po 1. svetovni vojni je predvsem po njegovi zaslugi nova država izenačila predpise o lovnih dobah v vseh slovenskih pokrajinah. Rezultat njegovih prizadevanj je tudi ustanovitev *Lovskega sklada* leta 1919 (tedaj je iz sklada redne donacije dobivalo tudi glasilo *Lovec*). Kot državni uslužbenec in član Muzejskega društva za Slovenijo – Odseka za varstvo narave – ima veliko zaslug za zavarovanje redkih rastlin in živali po prvi svetovni vojni (1921), ustanovitev varstvenega parka v dolini Triglavskih jezer (1924), zavarovanje medveda itn. Aktivno je sodeloval pri pripravi medvojne in povojne gozdarske, lovske in naravovarstvene zakonodaje. Posebno dragocena so njegova letna poročila o lovstvu in divjadi na slovenskem ozemlju pred 2. svetovno vojno.

Bil je urednik glasila *Lovec*, in sicer od leta 1924 do 1929, ko je moral zaradi službenih obveznosti urednikovanje predati dr. Stanku Bevku. Poleg *Lovca* je urejal slovenski del zagrebškega Šumarskega lista (1922–1926) in tudi gozdarski del *Kmetovalca* (1931–1934). Objavljal je strokovne članke in razprave s področja lovstva in gozdarstva. Za svojo bogato publicistično dejavnost si je ob njegovi 80-letnici prislu-

žil naslov »najplodovitejšega gozdarskega pisca«. Za lovce, posebno za zgodovino lovstva so zlasti dragoceni njegovi prispevki, objavljeni v *Lovcu*: *Lov na Dolenjskem v starih časih* (1926), *Proučevanje lovstva v naši kraljevini* (1924), *Lovstvo v Sloveniji* (1923), *Nekaj prispevkov h gospodarskemu pomenu lova*, *Dopolnilo k zbirki predpisi o lovu in ribolovu v Dravski banovini* (1934), *Naselbina kozorogov v Karavankah* (1926), *O naših kozorogih* (1954/55); *Polh* (1926) in drugi. Vse od leta 1921 je lovce redno seznanjal s predpisi in novostmi na področju lovskih predpisov, na primer o pravicah in obveznostih lovskih čuvajev, lovskih kartah, izdanih uredbah itn. Pod tovrstna obvestila se je praviloma podpisal samo z začetnicami svojega imena in priimka. Objavljal je tudi v *Kmetovalcu*, *Šumarskem listu*, *Jugoslovanski šumi*, *Gozdarskem vestniku*, *Etnografskem vestniku*, *Samoupravi*, *Proteusu* in drugih kmetijskih, gozdarskih in lovskih publikacijah. Uredil je zbornik *Gozdarstvo v Sloveniji* (1923) in v njem predstavil tedanje lovske razmere v Sloveniji. Posebej velja poudariti knjigo *Zakon o lovu* (1936), ki jo je v samozaložbi izdal s pravnikom Žnidaršičem. Že pred tem je leta 1931 Slovensko lovsko društvo izdalo drobno knjižico *Predpisi o lovu in ribolovu v Dravski banovini* (1931), v kateri je Šivic zbral vse tedaj veljavne predpise o lovstvu in ribištvu za vse slovenske pokrajine. Med vojno (1943) je pripravil bibliografijo prispevkov o gozdarstvu, lovstvu, kinologiji in varstvu narave, ki jo hrani knjižnica Gozdarskega inštituta Slovenije. Šivic je vse od dvajsetih let prejšnjega stoletja aktivno deloval v Odseku za varstvo narode pri Muzejskem društvu za Slovenijo in je posebej zaslužen za tedanje pozitivne premike na področju varstva narave.

Šivic je za svoje delo prejel številna priznanja. Kmetijska zbornica Dravske banovine ga je leta 1939 imenovala za častnega člana zborničnega sveta, Visoka šola za zemljedelstvo na Dunaju mu je leta 1955 podelila zlato inženirsko diplomu, Upravni odbor Republiške lovske zveze Ljudske republike Slovenije ga je leta 1956 odlikoval z znakom za lovske zasluge, leta 1956 pa z redom II. stopnje. Leta 1959 ga je za častnega člana izvolilo Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije.

Dr. Stanko Bevk (*Beran Josip*)
(1875–1956)

Dr. Stanko Bevk se je rodil 2. maja 1875 v Šentvidu pri Lukovici. Osnovno šolo je obiskoval v Litiji, gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je tudi maturiral. Po maturi je nadaljeval študij zoologije na Dunaju. Na dunajski univerzi je tudi promoviral iz filozofije. Po študiju je v letih 1897–98 proučeval morsko živalstvo v Trstu, leta 1899 pa začel kot pripravnik poučevati na državni gimnaziji v Celju. Zatem je tri leta poučeval na gimnaziji v Kranju. Leta 1904 je bil imenovan za ravnatelja slovenske realke v Idriji. Nato ga je službena pot vodila v Ljubljano, kjer je najprej opravljal delo direktorja II. državne gimnazije, pozneje pa je prevzel mesto predsednika višjega šolskega sveta v Ljubljani. Umril je 28. februarja 1956.

Dr. Stanko (Stanislav) Bevk (Beuk) je bil dejaven na številnih področjih. Poklicno je svoje življenje posvetil pedagoškemu delu, prosti čas pa namenil lovstvu, ribištvu in varstvu narave. Napisal je več knjig in učbenikov: *Botanika za šolo in dom* (1927), *Prirodopis živalstva in rastlinstva za meščanske šole* (1928), *Botanika za višje razrede srednjih šol* (1927 in 1933). Napisal je tudi knjige: *Po živalskem svetu* (1944), *Vretenčarji Slovenije* (1957); *Važnejše domače zdravilne rastline v besedi in podobi z navodilom, kako se nabirajo in suše* (1929), *Domače živali in njihov izvor* (1955).

Poleg navedenih knjig je Bevk objavil vrsto strokovnih člankov in razprav. Objavljal je v Lovcu, Ribiču, Šolskih izvestijah, Tovarišu, Varstvu spomenikov, Ilustraciji, Izvestijah Ornitološkega observatorija, Jutru, Mladem rodu itn. Največkrat se je podpisoval z lastnim imenom, pisal pa je tudi pod psevdonimom *Beran Josip*. Za prvi slovenski lovski učbenik *Naš lov* (1934) je prispeval poglavja iz živaloslovja, lovskih šeg in gospodarskega pomena lova. O lovskih šegah in navadah ter lovskem živaloslovju je pisal tudi v razširjeni povojni izdaji lovskega učbenika *Naš lov* (1951 in 1953). V prvi Jugoslaviji je lovcem namenil priročnik *Lovski vodič* (1937), ki ga je izdala Zveza lovskih društev v Dravski banovini.

Stanko Bevk je opravljal vrsto funkcij v slovenski lovski organizaciji. Leta 1921 je bil izvoljen za odbornika Slovenskega lovskega društva, februarja 1921 je bil imenovan v upravni odbor Zelenega križa, leta 1922 pa kandidiral za predsednika društva. Leta 1930 so ga imenovali za predsednika odbora Slovenskega lovskega društva za prireditve lovske razstave v Ljubljani. V letih 1933–1936 je opravljal funkcijo predsednika ljubljanske podružnice Slovenskega lovskega društva ter bil izvoljen za predsednika tudi po reorganizaciji podružnice v Lovsko društvo Ljubljana. Dr. Stanko Bevk je lovcem redno predaval na članskih sestankih (v Lovskem društvu Ljubljana so se lovci redno sestajali vsakih štirinajst dni), največkrat iz živaloslovja, pa tudi o lovskih šegah in navadah. Glasilo Lovec je urejal leta 1935 in prve štiri številke leta 1936, ko je moral zaradi zdravstvenih razlogov mesto urednika prepustiti inž. Mirku Šušteršiču. Leta 1936 se mu je društvo za zasluge oddolžilo z izvolitvijo za častnega člana, po drugi svetovni vojni ga je odlikovala tudi slovenska lovška organizacija.

Dr. Stanka Bevka upravičeno uvrščamo med pionirje slovenskih naravovarstvenikov. Na občnem zboru Muzejskega društva za Slovenijo je bil leta 1919 imenovan v Odsek za varstvo prirode pri Muzejskem društvu za Slovenijo. Bil je predsednik Odseka za varstvo prirode do leta 1922, ko je moral funkcijo opustiti zaradi prezaposlenosti. Napisal je *Spomenico* – prvi celoviti naravovarstveni program, ki so jo 20. januarja 1920 predložili deželni vladi za Slovenijo. O glavnih zahtevah Spomenice je lovce seznanil v drugi številki Lovca takoj po prvi svetovni vojni (1919) in se v njem še pred njenim izidom zavzel za ustanovitev parkov za varstvo narave. Po njegovem mnenju so bili prav lovci poklicani za varstvo avtohtonega živalstva in ohranitev prvotnosti in pristnosti naših pokrajin (Bevk, 1919: 50–52). Bevk je bil med prvimi, ki se je odločno zoperstavil delitvi na koristne in škodljive vrste, češ da takšna delitev nima znanstvene podlage, ter se zavzemal za ohranitev narave, da nad njo ne bi zavladali *hladnokrvni računarji*.

Bil je tudi med ustanovitelji Ornitološkega observatorija v Ljubljani (1926). Skupaj z dr. Jankom Ponebškom jima velja zasluga za ustanovitev posebnega državnega sklada za financiranje observatorija, ki ga je vodil kuratorij, njegov predsednik je bil dr. Stanko Bevk. Bil je društveni tajnik društva ZOO v Ljubljani (ustanovljeno leta 1927), v katerem so se zavzemali za ustanovitev živalskega vrta v Ljubljani.

Vladimir Kapus (Kappus)
(*Petelinar, Gošar, Vladimir, Kamnogoriški ...*)
(1885–1943)

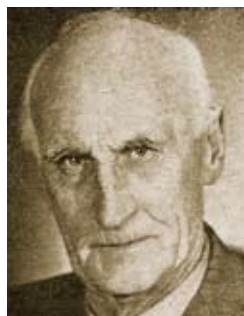
Vladimir Kapus se je rodil leta 1885 v Kamni Gorici. Izvira iz nekdanje značne fužinarske rodbine Kappus pl. Pichelstein. Njegov oče, Adolf Kapus, je bil znani lovski pisec in odbornik Slovenskega lovskega društva in Gorenjske podružnice SLD. Vladimir Kapus je sledil očetovim stopinjam. Pesmi in novele je začel pi-

sati že v dijaških letih. Poklicno si je služil kruh kot železniški uradnik v Trstu, Bosanskem Brodu in Zagrebu. Po upokojitvi leta 1922 se je povsem posvetil publicistiki. V javnem življenju je užival spoštovanje, o čemer priča dejstvo, da so ga predstavili tudi v Ilustriranem Slovencu. Kako in zakaj se je končala njegova življenjska pot, ne vemo. Zasedili smo le, da je bil ubit v gozdu v okolici Kamne Gorice oktobra 1943.

Vladimir Kapus je pisal za številne časopise in revije: za *Jutro, Domovino, Življenje in svet* in druge. Njegove prispevke najdemo tudi v šolskih čitankah in berilih. Prispevke z lovske tematiko je objavljajl v Lovcu od prvega letnika naprej, pri čemer se je podpisoval tudi kot *Petelinar, Gošar, Vladimir, Kamnogoriški, V. K., V. pl. K., Vl. Kapus*. V Lovcu je objavljajl lovske prigode ter poljudne članke s področja lovstva. V letih 1912–1938 je v Lovcu izšlo več kot 140 člankov, od tega 30 pesmi. Pisal je tudi za nemški lovski časopis Weidmannsheil. Glasilo Lovec je urejal tri leta (1932–1934). Kot urednik se je zavzemal, da bi za glasilo veljale naslednje smernice: vse objavljeno bi moralo temeljiti na prirodoznanstvu in točnem opazovanju ter bi moralo biti pisano v interesu lovstva (Uredništvo, 1933: 40–41).

Nekaj časa je bil odbornik Slovenskega lovskega društva, ob veliki Gozdarsko-lovski razstavi leta 1930 je opravljal funkcijo tajnika pripravljalnega odbora za razstavo. Kot odbornik je bil aktiven tudi v društvu ZOO, ki se je zavzemalo za ustanovitev živalskega vrta v Ljubljani.

Leta 1928 je v samozaložbi izdal *Lovske spomine*, leto pozneje prvi del pesniške zbirke *Pesmice iz prirode*, leta 1932 je sledila izdaja *Pesmic iz prirode*. V pesmih je največ opeval živali. Njegove pesmi so učitelji uporabljali tudi kot učni pripomoček. Nekateri od njih je objavil v glasilu Lovec ter v mladinskih časopisih, na primer v Zvončku. Svoje bogato znanje o naravi je v letih 1932 do 1934 posredoval mladim prek šolskega radia. Kot je razvidno iz naslovov predavanj (*Naše ptičke*, 1932; *Zimsko življenje v gozdu*, 1932; *Koristi in škode divjačine*, 1932; *Jesen v prirodi*, 1933 in 1934) so bila le-ta namenjena izključno naravi in živalim. V Učiteljskem tovarišu so zapisali: *Koder imajo šolski otroci radio, ga je vzljubila naša mladež, saj tako lepo ne zna nihče opisati prirode, tako natančno ne zna nihče posnemati živali kakor on. Kajti je Kapus eden naših največjih prijateljev prirode. Navdušen lovec je in pozna vse skrivnosti živali, in že nekaj let sem neumorno vihti pero, da nam v verzih prikaže zanimivo življenje matere narave. Zaradi navedenih lastnosti si je pridobil veliko spoštovanje med učitelji. Po enem izmed predavanj na učiteljskem zboru so v Učiteljskem tovarišu zapisali: »G. Kapus, dober poznavalec prirode in vesten opazovalec življenja v naravi, je v dobro zasnovanem predavanju orisal nekaj momentov iz življenja v prirodi, izčrpno o prirodoznanski literaturi, o načinu podajanja prirodoznanstva učencem, o zmotnem stališču lovca in drugih do divjačine ter končno z občutno sočutnostjo o stališču inteligenta do zanjkarstva. Za poučno in zanimivo predavanje mu je učiteljstvo živahno aplavdiralo ter s tem dokazalo hvaležnost za podane misli.« (Učiteljski tovariš; 5. januar 1933)*

Alfonz Mazlu
(1897–1981)

Alfonz Mazlu se je rodil 5. februarja 1897 v Škednju pri Trstu. Po šolanju v domačem okolju je študij nadaljeval na slovenskem učiteljskem v Goricah. Po končanem učiteljskem, leta 1916, je poučeval v vasi Orlek pri Sežani. Kmalu zatem so mladega slovenskega učitelja, leta 1918, prisilno premestili na Sardinijo. Po vrnitvi v domovino je

poučeval na slovenski Ciril-Methodovi šoli v Trstu. Kot zave- den Slovenec je moral prebegniti v Jugoslavijo. Poučeval je v Šoštanj, Pamečah pri Slovenj Gradcu in Ptuj. Umril je 31. decembra 1981.

Leto zatem, ko se je leta 1925 preselil na Ptuj, je postal taj- nik tamkajšnje podružnice Slovenskega lovskega društva in zaupano funkcijo opravljal vse do okupacije leta 1941. Med drugo svetovno vojno so ga Nemci internirali, zaprli na Borlu in nato izselili na Hrvaško. Po 2. svetovni vojni je opravljal vrsto funkcij v lovski organizaciji, in sicer na lokalnem pa tudi na republiškem nivoju. Njegovo ime najdemo med ustanovite- lji Lovske zveze Ptuj, ki ga je tudi izvolila za svojega tajnika. Vrsto let je načeloval Lovski družini Ptuj. Več kot dvajset let je bil član širšega odbora Lovske zveze Slovenije.

Bil je predavatelj in vodja številnih lovskih tečajev, pred 2. svetovno vojno je sodeloval v okviru tedanje Osrednje lovske zveze v skupini za lovsko izrazoslovje. Po 2. svetovni vojni je sodeloval pri reorganizaciji lovstva, bil je tudi predsednik Komisije za bonitiranje lovišč.

V medvojnem obdobju je v duhu tedanjega časa zagovarjal potrebo po osvežitvi krvi in leta 1934 organiziral odlov živih zajcev za naselitev v druga lovišča. Istega leta je zgradil lastno voljero za fazane. Leta 1949 je kot lovski strokovnjak sode- loval pri ustanovitvi fazanerije na Vurbegu in bil prvi, ki je v Sloveniji začel z umetno vzrejo fazanov.

Naročnik Lovca je postal s svojimi trinajstimi leti, s petnaj- stimi pa tudi član Slovenskega lovskega društva. V Lovca je začel dopisovati leta 1921, leta 1938 je postal urednik Lovca. V glasilu je objavil okrog osemdeset člankov, najboljše je bila razprava o fazanih, objavljena leta 1949.

Mazlu je za svoje delo prejel številna priznanja. Predsednik tedanje skupne države, Josip Broz Tito, ga je odlikoval z redom zaslug za narod s srebrnim vencem; lovska organizacija mu je poleg priznanj, reda za lovske zasluge I. in II. stopnje, kot prvemu dodelila naziv *lovski svetnik*. Alfonz Mazlu velja tudi za kinološkega strokovnjaka (njegovo delo je bilo povezano s psi ptičarji), za kar je od KZS prav tako dobil številna kinolo- ška priznanja in odlikovanja.

Mirko Šušteršič (*M. K., Šumi, Farizej*) (1891–1984)

Mirko Šušteršič se je rodil 12. sep- tembra 1891 v Kropi na Gorenjskem. Ljudsko šolo je obiskoval v Radovljici. Šolanje je nadaljeval na realki v Ljubljani, dokončal pa na realki v Idriji. Leta 1917 je diplomiral na goz- darski fakulteti Visoke šole za zemlje- delstvo na Dunaju. Umril je konec marca 1984 v Ljubljani.

Po končanem študiju je služboval na različnih veleposestvih. Bil je upravitelj lova pri koroškem knezu na avstrijski strani Karavank, služboval pri grofih Thurinih v Radovljici ter uprav- ljal in vodil lovišča v Belju. Po vrnitvi v Slovenijo, leta 1923, je sprejel mesto upravitelja posestev, lovišč in ribištva Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, zatem pa meščanske korporacije v Kamniku. Po letu 1930 je delal v državnih strokovnih službah. Bil je tudi referent za gozdarstvo pri Agrarni direkciji v Ljubljani. Ko je Jugoslavijo zajela 2. svetovna vojna, se je že leta 1941 vključil v Osvobodilno fronto. Sledili sta aretacija in internacija. Najprej so ga zaprli Italijani, Nemci pa so ga inter- nirali v taborišče Dachau. Po osvoboditvi je prevzel vodenje Oddelka za urejanje gozdov in lovstva na Ministrstvu za goz- darstvo LRS. S sodelavci je pripravil osnutek Začasnega zaka- na o lovu, razmejitev lovišč in njihova dodelitev lovskim dru- žinam. Na ministrstvu je služboval do upokojitve leta 1950.

Šušteršičevo delo na področju lovske dejavnosti je bilo zelo obsežno in izredno raznoliko. Z lovstvom se je ukvarjal poklic- no in ljubiteljsko. V prvi Jugoslaviji, v obdobju med obema vojnama, je bil odbornik Podružnice Slovenskega lovskega društva (SLD) in zatem Lovskega društva Ljubljana. Predaval je na članskih sestankih društva. Jugoslovanska lovska organi- zacija mu je poverila pripravo in organizacijo Državne lovske razstave (1937) in Mednarodne lovske razstave v Berlinu (1937). Po preselitvi v Ljubljano je začel redno pisati v glasilo Lovca. Po nekaterih ocenah je napisal več kot 200 strokovnih prispevkov, celotna zbirka pa obsega več kot 800 strani. Tako kot marsikateri pisec je tudi Mirko Šušteršič uporabljal psev- donime (*M. K., Šumi, Farizej*). Leta 1936 je prvič prevzel ured- ništvo glasila, ki ga je, z izjemo leta 1938, urejal do začetka druge svetovne vojne, v povojnih letih pa vse do šestdesetih let prejšnjega stoletja. Šušteršič je bil dotlej urednik z najdaljšim stažem: glasilo Lovca je urejal celih triindvajset let.

V svoji dolgoletni praksi je Šušteršič napisal vrsto razprav in člankov v razne gozdarske strokovne liste in revije, kot so *Gozdarski vestnik*, *Les*, *Planinski vestnik*, *Naša vas*, *Tehnika in gospodarstvo* in druge. Na podlagi svojih predavanj in besedil drugih strokovnjakov je priredil najpomembnejšo učno knji- go slovenskih lovcev *Naš lov*. Prva izdaja je izšla na pobudo Slovenskega lovskega društva pri Družbi sv. Mohorja v Celju leta 1934. Mirko Šušteršič je sam prispeval več poglavij: Lov in naša vest, o strelstvu, kinologiji (vzgoja braka), opremi in napravah za lov itn. Največ poglavij je namenjenih nači- nom lova na divjad posameznih vrst in gojitvi posameznih vrst ter upravljanju lovišč. Obnovljena in dopolnjena izdaja Našega lova v dveh delih je izšla leta 1951 in 1953. Tudi v tem učbeniku se je ukvarjal z vprašanjem etike lova in odnosa lova do divjadi in narave nasploh, o načinih lova, odstrelu in gojitvi posameznih vrst divjadi, pripomočkih za lov (lovske puške, balistika), lovskem gospodarstvu. S svojim širokim lovskim znanjem je neprestano s predavanji sodeloval na lovskih tečajih, dva semestra je predmet lovstvo predaval tudi na Gozdarski fakulteti v Ljubljani. Po sklepu Slovenskega lovskega društva je napisal več poglavij in uredil knjigo *Naš lov* (1934), ki je sploh prvi slovenski lovski učbenik. Po vojni je sledila dopolnjena izdaja v dveh delih; obe je uredil Mirko Šušteršič in zanj napisal tudi več poglavij. Leta 1936 je izšla publikacija *Gojitev srnjadi*. Prav tako je pripravil priročnik *Lovstvo* (1951), *Priročnik za lovske izpite* (1962), v sode- lovanju z Ljubanom Zadnikom *Navodila za bonitiranje lovišč* (1961), skupaj z Jankom Urbasom učbenik *Lovstvo* (1951), ki ga je leta 1951 izdala Državna založba Slovenije. Uredil je prvi dve izdaji Lovskega priročnika (1971 in 1974). Poleg številnih prispevkov v Lovcu je izdal tudi nekaj samostojnih avtorskih del. Svoje doživljanje in izkušnje je popisal v knjigi *Po mojih lovskih stezah*, ki je izšla v okviru Zlatorogove knjiž- nice LZS leta 1972.

Tudi po drugi svetovni vojni je Šušteršič predaval na števil- nih gozdarskih in lovskih tečajih, dve leti tudi predmet lovstvo na gozdarski fakulteti v Ljubljani. Po upokojitvi leta 1950 je postal upravitelj gradu Bistra, kjer je takrat Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo LRS zbiral predmete za svoje študij- ske zbirke. Šušteršič je nadaljeval z zbiranjem in urejanjem gradiva za gozdarski, lesni, lovski muzej v Bistri pri Vrhniki. Nedvomno je bil najbolj zaslužen za odprtje prve stalne raz- stave Gozdarsko-lesnega in lovskega muzeja v Bistri, oktob- ra 1953. leta, tedaj že v okviru Tehniškega muzeja Slovenije. Napisal je tudi prvi vodnik po muzejskih zbirkah Tehniškega muzeja (Bistra, 1954). S Tehničkim muzejem Slovenije je kot član strokovne komisije in član strokovne komisije za lovski muzej sodeloval vse do svoje smrti.

Šušteršič je za svoje delo prejel več lovskih in kinoloških odlikovanj. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala tudi z najvišjim priznanjem LZS – zlatorogovo plaketo.

Cene Kranjc
(1911 – ?)

Cene Krajnc se je rodil 28. julija 1911 v Repnjah pod Šmarno goro. Na Filozofski fakulteti je študiral slavistiko. Že v dijaških letih je sodeloval v literarnih glasilih in v njih objavljaval prve lovske črtice. Pred drugo svetovno vojno je bil predsednik Literarnega kluba v Ljubljani. Med vojno se je pridružil partizanom.

Po osvoboditvi je urejal osrednji slovenski dnevnik, *Slovenski poročevalec*. V navedenem časopisu in pozneje v dnevniku *Delo* je redno pisal o dejavnosti lovske organizacije in divjadi na Slovenskem. Njegovo ime smo zasledili tudi med snovalci povojne lovske organizacije. Leta 1946 je bil izvoljen za starešino Lovske družine Vodice, zatem je do leta 1950 vodil Lovsko družino Vodice. Ko se je ta vključila v Lovsko družino Šmarna gora, je bil izvoljen za njenega predsednika. Funkcijo predsednika (starešine) je opravljal tudi po ponovni osamosvojitvi Lovske družine Vodice, polnih dvajset let. Več let je sodeloval v upravnem odboru Zveze lovskih družin Ljubljana (lovske podzveze in pozneje Okrajne lovske zveze). V letih 1954 do 1957 je bil urednik glasila *Lovec*, po položaju pa tudi član upravnega odbora Republiške lovske zveze Slovenije. Sodeloval je pri pripravi povojne lovske zakonodaje (predvsem lovski zakon iz leta 1954), pri pripravi mednarodne lovske razstave v Düsseldorfu in prve jugoslovanske lovske razstave leta 1955 v Ljubljani. Bil je član republiške komisije za ocenjevanje lovskih trofej ter prispeval k izdaji publikacije *Ocenjevanje lovskih trofej* (1957). Z velikim navdušenjem si je prizadeval za pridobitev lovskega doma – Vile Zlatorog, za katerega gradnjo (pozneje nakup že obstoječe) je dal pobudo prav on. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge reda II. in I. stopnje. *Lovec* mu je podelil najvišje priznanje – zlato plaketo revije *Lovec*.

Cene Kranjc ni pisal zgolj o lovski tematiki. Na osvobojenem slovenskem ozemlju je že leta 1944 izšla knjižica *Slovenske partizanske tiskarne v borbi za svobodo*.

Anton Pirc
(1884–1961)

Anton S. Pirc se je rodil 12. septembra 1884 v Veržeju pri Ljutomeru. Po končanem šolanju je kot carinski uradnik služboval v raznih krajih Jugoslavije. Žal nam je o Antonu Pirca le malo znanega. Nedvomno je bil razgledan človek, z znanjem več tujih jezikov. Bil je eden zelo dejavnih piscev strokovnih in poljudnih člankov s področja lovske in ribiške tematike. Obavljal je v *Lovecu* in *Ribiču*, njegove prispevke o živalih pa smo zasledili tudi v osnovnošolskih čitankah. *Lovec* in *Ribič* je seznanjal z dogodki in razmerami iz lovske in ribiške dejavnosti iz vsega sveta. Prispevke je podpisoval s svojim imenom, objavljaj pa je tudi pod psevdonimom *Murski*. Leta 1959/59 njegovo ime zasledimo med uredniki glasila *Lovec*. Nekaj časa je urejal tudi glasilo *Ribič*.

Ribiška zveza je Antona Pirca odlikovala z znakom za zasluge I. stopnje, Lovska zveza Slovenije pa z znakom za zasluge.

Jelo Gašperšič
(1923–1997)

Jelo Gašperšič se je rodil 12. februarja 1923 v Sostrem pri Ljubljani. Drugo svetovno vojno je preživel v partizanih. Bil je nosilec partizanske spomenice leta 1941. Po vojni je študiral novinarstvo na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani. Poleg novinarskega dela je opravljal delo glavnega in odgovornega urednika *Mladine*, bil je sourednik revije *Socialistična misel* in *Svobodna pota* ter glavni urednik govornega programa *Radia Ljubljana*. Za svoje delo na poklicnem področju je prejel Tomšičevo nagrado.

V prostem času je veliko časa in znanja namenil lovstvu. V lovsko organizacijo se je vključil kmalu po končani vojni. V Lovski družini Vič so mu za nekaj let zaupali funkcijo tajnika. Aktiven je bil tudi v osrednji lovski organizaciji. Kot glavni urednik je z Borisom Leskovicem urejal glasilo *Lovec* (1980–1982), v katerem je objavil več izjemnih leposlovnih prispevkov, med katerimi je najbolj dovršena pripoved *Žarne oči davnine*. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redom III. in II. stopnje. Za sodelovanje v glasilu *Lovec* je prejel bronasto, srebrno in zlato plaketo revije *Lovec*.

France Cvenkel (-elf)
(1920–2000)

Doma je bil iz Ljubnega na Gorenjskem. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, šolanje pa nadaljeval na učiteljski šoli v Ljubljani. Kot učitelj je služboval v različnih krajih po Sloveniji, predvsem v Beli krajini, najdlje v osnovni šoli v Želimljem in Horjulu. Leta 1956 se je zaposlil na Lovski zvezi Slovenije. Najprej je opravljal delo sekretarja osrednje lovske organizacije (1956–1963), nato pa sedemnajst let delo odg. urednika glasila *Lovec* (1963–1980). Prispevke v *Lovecu* je tudi lektoriral. Umrl je 19. 4. 2000.

Njegovo delo odseva ljubezen do narave, posebno do živalskega sveta. Član lovske organizacije je postal že pred drugo svetovno vojno, star osemnajst let. Po drugi svetovni vojni je vseskozi deloval v organih domače Lovske družine Kovor – Dobrča, Zveze lovskih družin Gorenjske in Lovske zveze Slovenije. Bil je član upravnih in nadzornih odborov, starešina in tajnik v več lovskih družinah ter odbornik okrajne lovske zveze. Bil je predavatelj na številnih lovskih in lovskočuvajških tečajih. Cvenkel je napisal vrsto strokovnih, leposlovnih in novinarskih prispevkov. Samo v *Lovecu* je objavil več kot štiristo krajših in daljših prispevkov. Podpisoval se je s pravim imenom, včasih z začetnicama ali kratico – *elf*. Posebej velja omeniti pripravo lovskega izrazoslovja, ki je začelo izhajati v *Lovecu* v okvirčkih leta 1971 po sklepu izdajateljskega sveta, saj Lokarjev Lovsko-ribiški slovar ni več ustrezal zahtevam časa. Žal delo ni izšlo v samostojni publikaciji. Cvenkel se je tudi vseskozi zavzemal za varstvo narave. Posebej velja omeniti njegovo delo pri *Gorski straži*, pa tudi zavzemanje za varstvo nelovnih vrst ptic in drugih živali.

France Cvenkel je svoje prispevke objavljaj v številnih časopisih in revijah: *Pionirskem listu*, *Tedenski tribuni*, *Gorenjskem glasu*, *Delu* in drugih. V časopisu *Delo* je večkrat predstavil delo in pomen lovske organizacije, pisal pa je tudi o divjadi na Slovenskem. *Mladini* je približal naravo in jo vzgajal v ljubezni do nje in živali.

Cvenkel je bil aktiven na številnih področjih javnega življenja. Predsedoval je krajevnemu odboru OF in pozneje Socialistične zveze delovnega ljudstva, bil izvoljen za občinskega in okrajnega odbornika. Aktivno je deloval tudi v različnih kulturno-umetniških in prosvetnih društvih. S SAZU je sodeloval pri pripravi Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Spomine iz vojnih dni je objavil v reviji Borec. Leta 1985 je Državna založba Slovenije izdala knjižico *Zgodbe o živalih*, namenjeno učencem osnovnih šol. Knjižica je bila kmalu razprodana in tri leta pozneje je sledil ponatis. V Zlatorogovi knjižnici je izšlo njegovo leposlovno delo *Iz moje lovske torbe*.

Mag. Romana Erhatič Širnik

Viri in literatura:

Anon., 1921. Razpis pisateljskih nagrad. Iz lovskega oprtnika. Lovec, str. 213.
 Anon., 1935. + Dr. Janko Ponebšek. Iz lovskega oprtnika. Lovec, str. 73.
 Anon., 1936. Inšpektor dr. Stanko Bevk. Društvene vesti. Lovec, str. 199.
 Anon., 1957. Naši jubilanti. Lovec, str. 21.
 Anon., 1956. Prof. Dr. Stanko Bevk. Ribič, str. 49.
 Anon., 1967. Alfonz Mazlu. Jubilanti. Lovec, str. 155–156.
 Anon., 1976. Ing. Mirko Šušteršič – 85 let. Lovec, str. 216–217.
 Anon., 1961. Umrl je Anton S. Pirc. Ribič, št. 3, str. 73.
 B. S. Dr., 1948. Ivan Lovrenčič – sedemdesetletnik. Lovec, str. 66–69.
 Bevk, S., 1919. Varujmo prirodo! Lovec, str. 50–52.
 Bevk, S., 1920. Varstvo prirode in lov. Lovec, str. 6–11.
 Brumen, F., 1972. Alfonz Mazlu – petinsedemdesetletnik. Jubilanti. Lovec, str. 24.
 Bevk, S. 1928. Dr. Ivan Lovrenčič – petdesetletnik. Lovec, str. 33–29.
 Cvenkel, F., 1981. Alfonz Mazlu. V spomin. Lovec, str. 316.
 Cvenkel, F., 1981. Ing. Mirko Šušteršič – devetdesetletnik. Lovec, str. 420–421.
 Gašperšič, R., 2009. Vladimir Kapus (Kappus), 1885–194. O loviščih, lovu in lovcih pod Jelovico.

Gregori, J., 1976. Ornitologija na ozemlju današnje Slovenije do leta 1926. Proteus 7: 246.
 Gregori, J., 1995. Ponebšek Janko. Enciklopedija Slovenije, str. 139.
 K-č., 1955., Dr. Stanko Bevk - osemdesetletnik. Lovec, str. 50–51.
 Kranjc, C., 1956. Poslovili smo se od dr. Bevka. Lovec, str. 3.
 Leskovic, B., 1997. Umrl je Jelo Gašperšič. V spomin. Lovec, str. 564.
 Leskovic, B., 2000. Umrl je France Cvenkel (1920–2000). Lovec, str. 266–267.
 Leskovic, B., 1991. France Cvenkel – sedemdesetletnik. Lovec, str. 21.
 Lovrenčič, I., 1932. Iz analov. Lovec ob petindvajsetletnici. Slovensko lovsko društvo v Ljubljani, str. 3–24.
 Lovska zveza Slovenije in uredništvo. 1984. Nestorju Lovčevih urednikov in mentorju Zelene bratovščine – s hvaležnostjo. Lovec, str. 174.
 Peterlin, S., 2006. Anton Šivic in Angela Piskernik v obdobju med Alpskim varstvenim parkom in prvim Triglavskim narodnim parkom. Snovalci Triglavskega narodnega parka – ljudje pred svojim časom. Triglavski narodni park, str. 44–52.
 Ponebšek, J., 1932. Mednarodna zaščita ptic. Lovec, str. 275–277.
 Sevnik, F., 1959. Ing. Anton Šivic, upokojeni gozdarski inšpektor – nestor slovenskih gozdarjev. Š. M. 1953 + Dr. Ivan Lovrenčič. Lovec, str. 2–6.
 Svetina, T., 1970. Urednik »Lovca« Francè Cvenkel – petdesetletnik. Lovec, str. 283.
 Š. M., 1961. Anton S. Pirc, 16. februar 1961. Lovec, str. 31.
 Š. M., 1962. Dr. Janko Lokar osemdesetletnik. Iz lovske organizacije. Lovec, str. 315.
 Š. M., 1962. Dr. Janko Lokar 80-letnik. Ribič, str. 35.
 Gozdarski vestnik, str. 129–131.
 Uredništvo. 1933. Naše glasilo. Lovski kotiček. Lovec, str. 40–41.
 Uredništvo. 1959. Anton S. Pirc – 75-letnik. Lovec, str. 254.
 Urbas, J., 1963. Umrl je ing. Anton Šivic. Gozdarski vestnik, str. 297–299.
 Uredništvo. 1971. Dipl. gozd. ing. Mirko Šušteršič. Jubilanti. Lovec, str. 253–254.
 Vodiški lovci in uredništvo glasila Lovec. 1891. Sedemdeset let Ceneta krajnjca. Jubilanti. Lovec, str. 313–314.
 Z., 1939. Ob 60-letnici odličnega gozdarskega strokovnjaka. Lovec, str. 25–26.

Zelene stečine lovskega leposlovja in Lovec

Tudi zaradi lovskih zgodb sem danes lovec ...

»Bil sem še otrok. Ne vem, od kod je prišla v našo hišo številka Lovca. Še danes vidim tiste zelene platnice in obrise lovca, zlitega s skalo, kako zre skozi gorske daljave ...

Bila je zima in zime so v meni že od zgodnjih otroških let vzbujale pravadne rodovne spomine: na mlado telesno moč, na ostri zdravi mraz, na čisto in globoko tišino v zasneženem gozdu, na orjaško divjanje zimskih viharjev in ječanje poledenelih vej v sunkih burje, na toploto ognja in varnost votline. Na sled divjadi v sveže zapadlem snegu ...

In v tistem Lovcu sem prebral zgodbo o zimi in lovu. Pravzaprav ni bila prava zgodba: podobe so bile. Vse je bilo tako, kot mora biti: brezmejna belina in tišina; gozd, potopljen vanjo; zajec, ki koplje iz snega zmrzlo repo; lisica, ki upleni zajca; divja mačka, ki preseneti kosa v spanju; lovec, ki ujame kuno – lovec kot samoumevni del narave ...«

Tako sem zapisal v decembrski številki Lovca v letu devetnajsto osemindvetdeset, v uvodniku, o lovskem leposlovju¹. Pozneje je tovrstno branje v meni pomagalo oblikovati odnos do narave sploh in tudi zaradi lovskih zgodb sem lovec.

Lovske zgodbe kot ljudska besedila

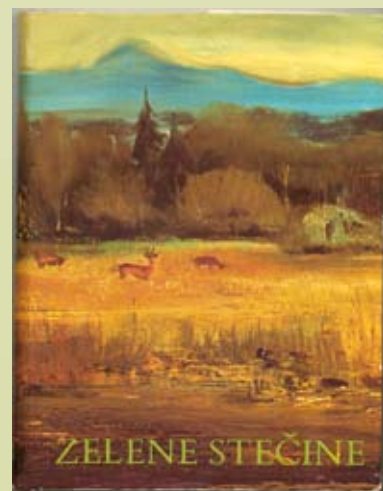
Zadnja desetletja v Lovcu in zbornikih lovskih družin načrtno prebiram lovske leposlovje in kaj napišem tudi sam. In se čudim: koliko iskrenega je v tem pisanju! Koliko čudenja

¹ Franc Černigoj: Še danes vidim tiste zelene platnice; Lovec, 1998/12, str. 484.

Naravi in njenim skrivnostim! Koliko nezavedne in zavedne hvaležnosti, da nam je dano vse to doživljati! In koliko literarno povsem neznanih imen! Ljudi, z zelo različno izobrazbo, iz različnih okolij – a vsem je skupno eno: Narava nam je blizu. Na drugačen način jo doživljamo in občutimo. In tudi zaradi tako številnih ubesedovalcev pristnih občutij so lovske zgodbe kot ljudska besedila. So kot protiutež dejstvu, da med zdajšnjimi pišočimi lovci ni več velikih pisateljskih imen. Ali pač!? So časi Finžgarja, Jalna, Svetine, Avčina in drugih priznanih pisateljev, ki so pisali tudi o lovu in z lovom povezanim doživljanjem narave, res utonili v novih družbenih vrenjih in drugačnih dojemanjih sveta?

Natečaj za dobre lovske zgodbe

Pred dobrim desetletjem (1998) je uredništvo Lovca razpisalo in tako oživilo natečaj za dobre lovske zgodbe z namenom, da morda pripomore k rojstvu kakega besedila, »... ki bo preraslo naš čas in v katerem bo avtor morebiti združil zahteve novega časa z večnimi vrednotami lova,« kot je bilo zapisano v razpisu.

So vsakoletni natečaji za lovsko leposlovje s sorazmerno močnim odzivom vsaj delno dosegli svoj namen? Je v tem okviru nastalo leposlovno besedilo, ki bo preživelo naš čas?

Izpostavil bom dva nagrajena prispevka, čeprav bi jih, glede na kakovost, lahko več: **Branko Gradišnik**: Vsi medvedji otroci, ter **Darko Krapež**: Boginja Diana, hvala ti! Prvo 'zgodbo' je napisal priznani pisatelj, prevajalec, publicist in iskri mislec, ki sam ni lovec; drugi pa je iz naših vrst – eden od več kot dvajset tisoč slovenskih lovcev. Gradišnikovo besedilo je visoko profesionalno, tako po literarni in slogovni strani kot po kultiviranosti jezika in bogastvu besedja. »*To je zrelo delo, do kraja domišljeno. Zgodba vseskozi pripoveduje, da je narava ena sama usodna prepletenost, da je etika narave zunaj vseh filozofskih modrovanj. Je legenda o neki piščali iz kosti stegenice jamskega medveda (domnevno najstarejšem glasbilu v Evropi), o nekem boju dveh samic (medvedje in človeške), o vibracijah narave, ki se obogati z novo vibracijo – pesmijo piščali, ki v sebi nosi oplojevalno moč: in spet se začne nov življenjski krog*«².

Drugo nagrajeno besedilo, ki ga izpostavljam, je podpisal lovec Darko Krapež. Ena sama radost, eno samo veselje do življenja in lova, občudovanje in čudenje kipijo in prekipevajo iz njegovega pisanja. Čutiti je, da z naravo živi v polnem sozvočju.³

Če je Lovčev natečaj neposredno ali posredno vplival na rojstvo Gradišnikovih Vseh medvedjih otrok ter na nastanek Krapeževega besedila ter besedila drugih avtorjev, ki so se odzvali na razpis, je dosegel svoj namen.

Lovski zborniki ob okroglih jubilejih slovenskih lovskih družin⁴

»... a delovali smo tudi po skromnih svojih močeh, da postavimo spomenik tej dobi. Spomenik ta bodi knjiga, (...), katera je nastala po skupnem delovanju našem. Da se nahajajo v njej mnogi nedostatki, ne šteje nam, slavno občinstvo, v zlo, kajti je bilo težavno in trudapolno delo, da se je pisalo kolikor toliko dosledno ...« (Iz uvodnika neznanega avtorja v knjigi *Postojnsko okrajno glavarstvo iz leta 1889; te misli so bile uporabljene tudi v uvodniku zbornika ob 60-letnici LD Prestranek; Prestranek, 2006*)

Tudi v zdajšnjem času nas je kar nekaj pišočin lovcev. Osrednja slovenska lovska revija pa je le ena in v njej ni mogoče objaviti vseh na novo nastalih kakovostnih doživljajskih in leposlovnih besedil. Tako so mnoga našla svoje mesto v zbornikih, ki v zadnjem desetletju izhajajo ob okroglih jubilejih slovenskih lovskih družin, ob njihovih 40-, 50- in 60-letnicah ustanovitve⁵. V članstvu lovskih družin

² Iz ocene Bojana Bizjaka, člana ocenjevalne žirije leta 2000. Objavljeno v uvodniku: Franc Černigoj: Lovsko pripovedništvo danes – ali še živi?; Lovec, 2000/12, str. 544.

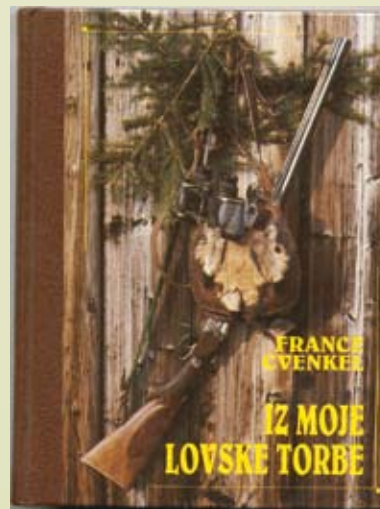
³ Iz ocene Franca Černigoja, člana ocenjevalne žirije leta 2007; Lovec, 2007/12, str. 616.

⁴ Primerjaj: Franc Černigoj: Jubilejni zborniki – odraz nekega zaključnega obdobja; Lovec, 2007/2, str. 60.

⁵ Na Lovsko zvezo Slovenije in v Tehniški muzej Slovenije v Bistru so slovenske LD do začetka leta 2007 poslale 126 lovskih zbornikov. Iz Muzeja Bistra nam je podatek posredovala gospa mag. Romana Erhatič Širnik. Sklepamo pa

smo zelo različni ljudje, različnih poklicev, starosti, različne izobrazbe, različnih sposobnosti, znanja in veščin ... In tako so tudi lovski zborniki odraz naše različnosti. Avtorji leposlovnih lovskih besedil smo največkrat povsem 'navadni' ljudje, ki začitimo potrebo, da svojo dušo razkrijemo tudi drugim, da z njimi delimo svoja čustva – žalost, veselje, srečo, hrepenenje ... Podzavestno želimo deliti z drugimi *Lepoto*, ki jo doživljamo v Naravi. Če smo pri tem morda nerodni, ker smo neveščji pisanja – nič za to! Pomembno je, da smo iskreni. Narobe je namreč, da kar smo globoko doživeli, opisujemo z vznesenimi papirnatimi besedami. To je tako, kot bi izpovedovali ljubezen na dolgo in široko, namesto da bi preprosto rekli: Rad te imam! In velika večina lovcev nas lahko iskreno reče – gora in gozd in log in bitja v vsem tem; sonce in veter, sneg in dež, nebo brezkončno in noč tihotna – vse to je v meni in jaz sem v vsem tem ...

Kar nekaj jih je, lovskih zbornikov namreč, po različnih poteh zašlo na moje knjižne police. Kmalu po novem letu, ko čas radoživih jesenskih skupnih lovov potone med spomine, jih jemljem v roke: knjige in knjižice različnih formatov in oblik; prave debele bukve, tehnično profesionalno narejene in razkošne, s trdimi platnicami; lične publikacije v bogatih barvah; drobne zvežčiče, na videz skromne ... In se vprašujem: Kaj je botrovalo poplavi te vrste knjižnih izdaj? Je to res le posledica tega, da do izdaje knjige v zdajšnjem času, s pomočjo sodobne tehnike, pridemo razmeroma zlahka in poceni? Gotovo je tudi to botrovalo njihovem rojstvu, vendar ne le to. Ker: Kaj je tisto, kar sili ostarelega lovca, ki je vse življenje počel nekaj povsem drugega, le človek pisane besede ni bil, da vzame v roke pero in z okorno pisavo napiše svoje lovske spomine z namenom, da jih objavi v zborniku svoje lovske družine? Je to podzavestna želja na tem svetu pustiti sled za sabo? Sled, ki bo pričala: **Bil sem tu!** Na svoji poti skozi večnost sem se tu ustavil za hip ...

Zelene stečine⁶ in Zelene stečine II⁷

Slovenski lovci se lahko pohvalimo kar z dvema izboroma kratke lovske proze, ki sta izšla v Zlatorogovi knjižnici LZS. To sta dve knjigi 'zelenih stečin', speljanih skozi prostor in čas naših lovišč.

V prvem izboru slovenskega lovskega leposlovja **Zelene stečine** (1977) naštejemo enaindvajset imen pisateljev in devet pesnikov, katerih pesmi so med lovsko prozo vpletene 'kot za okras' in na njihov nastanek ni vplivalo doživljanje lova. Večina besedil – razen tistih, ki so nastala pred začetkom izhajanja *Lovca* – je bilo v osrednji slovenski lovski reviji pred izidom knjige tudi objavljenih. Med avtorji je kar nekaj uveljavljenih pisateljskih imen: **Josip Jurčič, Rado Murnik, F. S. Finžgar, Ivan Tavčar, Janez Jalen, France Avčin, Matevž Hace, Tone Svetina, France Cvenkel, Janko Perat** ... Pisci lovskega leposlovja so pogosto hkrati tudi uredniki *Lovca* (**Janko Lokar, France Cvenkel, Tone Svetina, Mirko Šušteršič** ...). Torej smemo sklepati, da je tudi ta okoliščina vplivala na vse-

lahko, da je zdaj ta številka še mnogo višja.

⁶ Zelene stečine; Zlatorogova knjižnica 8, LZS, 197.

⁷ Zelene stečine II, Dotiki narave; Zlatorogova knjižnica 28, LZS, 2002.

binsko zasnovano srednje slovenske lovske revije, ki je bila že od začetka izhajanja literarno dobro zaznamovana.

Tone Svetina, takratni predsednik izdajateljskega sveta revije Lovca, je v uvodu Zelenih stečin zapisal, da so »s tem kulturnim dejanjem poudarili pomembni jubilej«: 70-letnico ustanovitve slovenske lovske organizacije. Urednik torej lovske besedno ustvarjalnost razume in občuti kot sestavni del širšega pojma 'kultura'. Polno doživetje lova v lovcih vzbudi potrebo po tem, da to povejo še drugim. In zakaj ne na žlahten način zapisane leposlovene besede?

Ne bo narobe, če se zelo na kratko sprehodimo skozi oboje Zelene stečine in se za hip ustavimo le pri nekaterih imenih ...

Izbor lovskega leposlovja začnemo slovenski klasik **Josip Jurčič** z znamenito črtico Jesensko noč med slovenskimi polharji (nastala leta 1864). Že v tem biseru, spletenem iz besed s pridihom časovne odmaknjenosti in prvinskosti, lahko razberemo napotek poznejšim piscem z lovske tematiko: Lov bodi le okvir, vanj vpleti ljudi in njihove zgodbe. Začini z bogatim ljudskim jezikom, polnim klenih besed in primer. In vse prepleti s poetičnim opisom narave!

Če je Jurčič ljudski in široko pripoveden, je **Rado Murnik** v Zaljubljenem jerebarju prefinjen humorist in izjemen opisovalec narave, predvsem luči in svetlobe nebeške. Bogato je njegovo besedje.

Radoživ in iskrih humor je skrit tudi v ljudskih zgodbicah o znamenitem divjem lovcu Laskarju iz Trnovskega gozda, ki jih je **Fr. Starovaški (Fran Žnidaršič)** strnil v humoristično pripoved in pripomogel, da so v ljudskem izročilu žive še dandanes⁸.

F. S. Finžgar: Na petelina. V to klasično črtico slovenskega lovopisja je ujet tisti čisti lov, združen z globokim doživljanjem narave ter čaščenjem stvarstva – z grenko kapljo ob uplenitvi petelina, ki je pozneje kanila v pisanje mnogih piscev lovske zgodbe in postala že skoraj nadležno in rahlo moteče kapljanje.

Eno najlepših lovske leposlovnih stvaritev v Zelenih stečinah je s peresom pričaral **Fr. Rojina** v Čaru zimskih noči. V tej črtici je poleg čistega zdravega zimskega mraza in skrivnostne luči zimskih mesečnih noči, ki jih lovci prečujemo v čakanju na lisice, toliko gorkega kipenja življenjskih sokov, da »gumbi na nedrjih mlade Cilke kar kličejo na pomagaj«. Zato tragičen konec občutimo – kot s kolom po glavi.

V kratki pripovedi **Andreja Trkmana** Jerebice se skriva, kar je morebiti skrito v katerem od nas, za kar pa morda niti ne vemo. In strese nas, ko prepoznamo, kaj se sproži v človeku, ko ga okoliščine potegnejo v vrtinec, v katerem ubija brez vidnega razloga? »Pod prsti sem začutil utripe malega ptičjega srca. /.../ Polagoma se je moja desnica oklenila kratkega jerebičjega vratu, počasi, prav počasi stisnila mehko snov pod perjem. /.../ V hlevu je postalo strahotno tiho ...«

Izjemno učinkovito sliko je z enim samim zamahom z besedami naslikal **Ivan Ferlež** v Volkuljinem klicu. Podobna je sunkom burje: prvi vzgib kakor iz zbujenih sanj; naraščanje v

mogočen glavni zamah s širokimi krili; in na koncu pritajena usnulost v mir in tišino.

France Avčin: Med soncem in senco. »Jelen počasi povesti glavo in mirno odkoraka v breg. Še dolgo slišim njegov krepki korak po osrenjenem snegu. Ko odprem oči, je meja med soncem in senco prazna in pusta. Lovčeva duša pa je polna in slovesna. Kdo se more meriti z njim v doživljanju čudes narave!« In kdo lahko k temu, v besede ujetemu bistvu lovčeve duše, še kaj doda ...

Tone Svetina – v izboru so tri njegova dela: Špikova sled, Čreda brede reko, O fantu, ki bi imel rad krivce. Če pisce slovenske lovske beletristike primerjamo z vrhovi na obzorju, je Tone Svetina med najvišjimi, z najbolj ostrimi in nazobčanimi robovi. Pero mu teče na videz zlahka, zgodbe zapleta in razpleta na preizkušen način pripovedovanja naših klasikov realizma. Polpretekli in današnji čas – in mnogi z njima – bosta spolzela v črno luknjo, Svetina pa bo ostal.

Janko Perat: Gore kot beli cvetovi, Vest. Obe zgodbi sta globoko doživeti; prva le v pisateljevi domišljiji, čeprav je verjetno nastala po resničnem dogodku, druga pa dregne v tisto temno srž lova: lovci tudi ubijamo, pa naj to imenujemo tako ali drugače. In v vsakem od nas ždi na preži vest. Ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas začne gristi ...

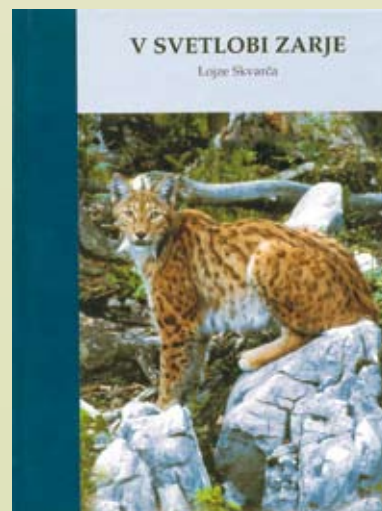
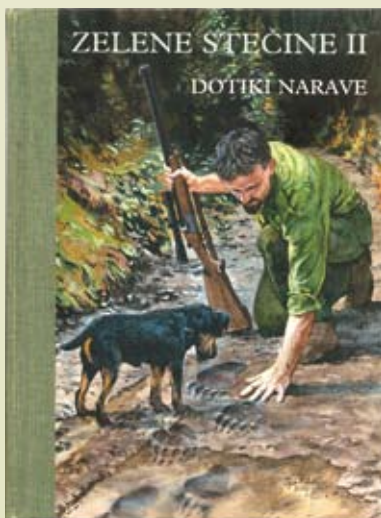
Na tem mestu naj si sposodim misel **Aleksandra Guzelja**: »Vsakdo sam odgovarja za svoja ravnanja, vsakdo si mora sam odgovoriti, kakšen je njegov odnos do živali in do njene smrti.«

Leta 2002 so ozelenele **Zelene stečine II** (izbor kratke lovske proze in pesmi iz zadnjih tridesetih letnikov Lovca, s podnaslovom Dotiki Narave). Vseh avtorjev je tokrat več – sedemindeset piscev lovske proze in pet pesnikov. Ker drugi izbor zajema mnogo krajše časovno obdobje kot prvi, je znanih besednikov – lovcev manj (**France Avčin, Matevž Hace, Janko Perat**, ki se pojavijo že v prvem izboru, ter **Miško Kranjec, Nikolaj Lapuh, Lojze Števanec, Janez Črnač** in sem sodi še kdo). Zanimivo je, da v drugem izboru objavljajo tudi uveljavljeni pisatelji, ki niso lovci: **Branko Gradišnik, Ivan Cimerman, Marjan Tomšič**. Pojavi pa se vrsta literarno manj znanih ali povsem neznanih imen in prav ti so avtorji nekaterih 'močnih' besedil. Globoko doživete zgodbe jim je uspelo zelo neposredno in avtentično preliti na papir. Med temi izpostavljam naslednje: **Lojze Skvarča, Darko Krapež, Roman Blaško, Zdravko Bizjak, Primož Bizjan, Zlatko Krivec** ... Kdo od omenjenih je morebiti napisal samo to – tu objavljeno lovske doživetje; morebiti ne bo napisal ničesar leposlovnega več in je v Lovcu objavljeno besedilo besedilo njegovega življenja. Menim, da je prav v tem fenomenu posebna vrednost leposlovnih objav v Lovcu ter Zelenih stečinah II.

Še nekateri drugi avtorji lovske leposlovja, ki so objavljali v Lovcu, a niso bili uvrščeni v prve ali druge Zelene stečine. **Janko Skale**, recimo: avtor več lovske zgodbe in eden redkih lovske

Še nekateri drugi avtorji lovske leposlovja 'Lovčevih avtorjev'

Še so pisci lovske leposlovja, ki so objavljali v Lovcu, a niso bili uvrščeni v prve ali druge Zelene stečine. **Janko Skale**, recimo: avtor več lovske zgodbe in eden redkih lovske

⁸ Pozneje je Starovaški zgodbe o Laskarju razširil v ljudsko igro Divji in deljski lovci, ki je bila večkrat postavljena na ljudske odre. Vzdevek Laskar pa je postal splošno poimenovanje za divjega lovca – laskar.

slikarjev lovskih motivov. Njegov sin Aleksander je ob 100-letnici rojstva svojega očeta uredil in izdal izbor očetovih lovskih zgodb z njegovimi naslikanimi in narisanimi lovskimi motivi⁹.

Franc Šetinc, avtor številnih raznorodnih besedil, tudi lovskih zgodb ter daljših besedil o lovu in lovcih¹⁰, je poleg **Franceta Cvenkla** eden redkih – če ne edini? – ki poskuša lov s pisanjem približati mladim¹¹.

Še nekateri pisci lovskega leposlovja so svoje lovske zgodbe in doživljaje, ki so bili povečini že prej objavljeni v Lovcu, zbrali v knjižni izdaji, in kar dva izbora (**Janko Perat**, **France Cvenkel**) sta izšla pri Zlatorogovi knjižnici¹². Pri tej zbirki je izšla tudi leposlovna proza **Lojzeta Skvarče**, ki ji je bil navdih posebne vrste lov – fotolov¹³. Skvarča o svojih posebnih lovskih doživetjih s fotografskim aparatom piše tudi v Lovca.

Omenimo še dva 'Lovčeva' avtorja, ki sta svoje lovske zgodbe objavila v samostojnih knjižnih izdajah: **Lojze Števanec** in **Nikolaj Lapuh**¹⁴.

In še leposlovno-kritično in satirično misel **Janeza Črnača**, dolgoletnega glavnega urednika Lovca, v 'resničnih lovskih bajkah in basnih' – Garačih in postopačih¹⁵.

Za sklep

Naj svoj zelo poljuden in osebno obarvan prispevek za slavno izdajo naše osrednje lovske revije končam z odlom-

⁹ Janko Skale: Lovske sličice; Cankarjeva založba, Ljubljana, 1993.

¹⁰ Franc Šetinc: Zgodbe (Ob knjigi Jurij in divje živali – Listi iz skicirke lovca slikarja Jurija Mikuletiča); Založba Lipa, Koper, 1993.

¹¹ Franc Šetinc: Mančine lovske dogodivščine; Prešernova družba, Ljubljana, 1989.

¹² Janko Perat: Utrinki iz lovske kočice; Zlatorogova knjižnica 11, LZS, 1980.

France Cvenkel: Iz moje lovske torbe; Zlatorogova knjižnica 21, LZS, 1993.

¹³ Lojze Skvarča: V svetlobi zarje; Zlatorogova knjižnica 31, LZS, 2005.

¹⁴ Lojze Števanec: Na preži in v pogonu; Podjetje za promocijo kulture FRANC-FRANC; Murska Sobota, 2001.

Nikolaj Lapuh: Sence v svetlobi lovčeve duše; Celjska Mohorjeva družba, Celje, 2008.

¹⁵ Janez Črnač: Garači in postopači; Samozaložba in LZS; Ljubljana, 2006.

koma iz dveh lovskih zgodb, objavljenih v Lovcu, ki v sebi nosita strnjeno sporočilo pričujočega pisanja – v dobesednem in prenesenem pomenu ...

»... Še bi opazoval gamsji trop, toda vleče me naprej ...

Hodim po še neprehojenih gamsjih stezah, plezam po še nepreplezanih stenah, poslušam nikoli izpeto pesem potoka ...

O, ti deviškost narave, kam si se zatekla! Ti, ki zdraviš bolečino srca. Ti, ki narediš človeka takšnega, kot je v resnici. Ti, ki vlivaš poguma in daješ moči. Tu, v tvojem kraljestvu, ni prostora za hinavce in tarzane betonskih cest. Naj te tvoje strme stene še dolgo varujejo pred njimi. Nevarnost naj bo še naprej tvoj pes čuvaj!

Znoj mi lije s čela in od prepotenega telesa se kadi. Hitro plezam po steni navzgor, napijam mišice in globoko diham. Iz duše mi hlapijo še zadnje bolečine, telo oddaja še zadnjo energijo. /.../ Stojim na vrhu in v sebi čutim prijetno utrujenost. Na obraz mi pade snežinka in za njo še ena. Ozrem se v sivo večerno nebo. Polno je zime, snega in vetra. Nekaj se je v meni prebudilo, morda iskrica pradavnine kot odmev davnih bojev z naravo za življenje. Tako majhni in nemočni smo v njej! Snežinki na obrazu sta se stopili in mi spolzeli čez ozeblo lice. Začutim, da se me je dotaknila. Ona sama in me sprejela. Ta kraj me je posrkal vase! Srce je srečno. Zavem se lepote življenja.«¹⁶

» ... Tudi očitkov Narave nisem več slišal. /.../ Bil sem povsem sproščen in čist, sam pred sabo in pred njo – Naravo.«¹⁷

Naj sklenem: Največja sreča je občutenje, da si, da živiš – ker življenje je čudež. In tudi pripovedovanje ter pisanje lovskih zgodb je odsev prav tega občutja ...

Franc Černigoj

¹⁶ Darko Krapež: Dotik Narave; Lovce, 2002/1.

¹⁷ Darko Krapež: Boginja Diana, hvala ti! (1. nagrada javnega natečaja revije Lovce, 2007, za najboljšo zgodbo z lovsko tematiko); Lovce, 2007/12.

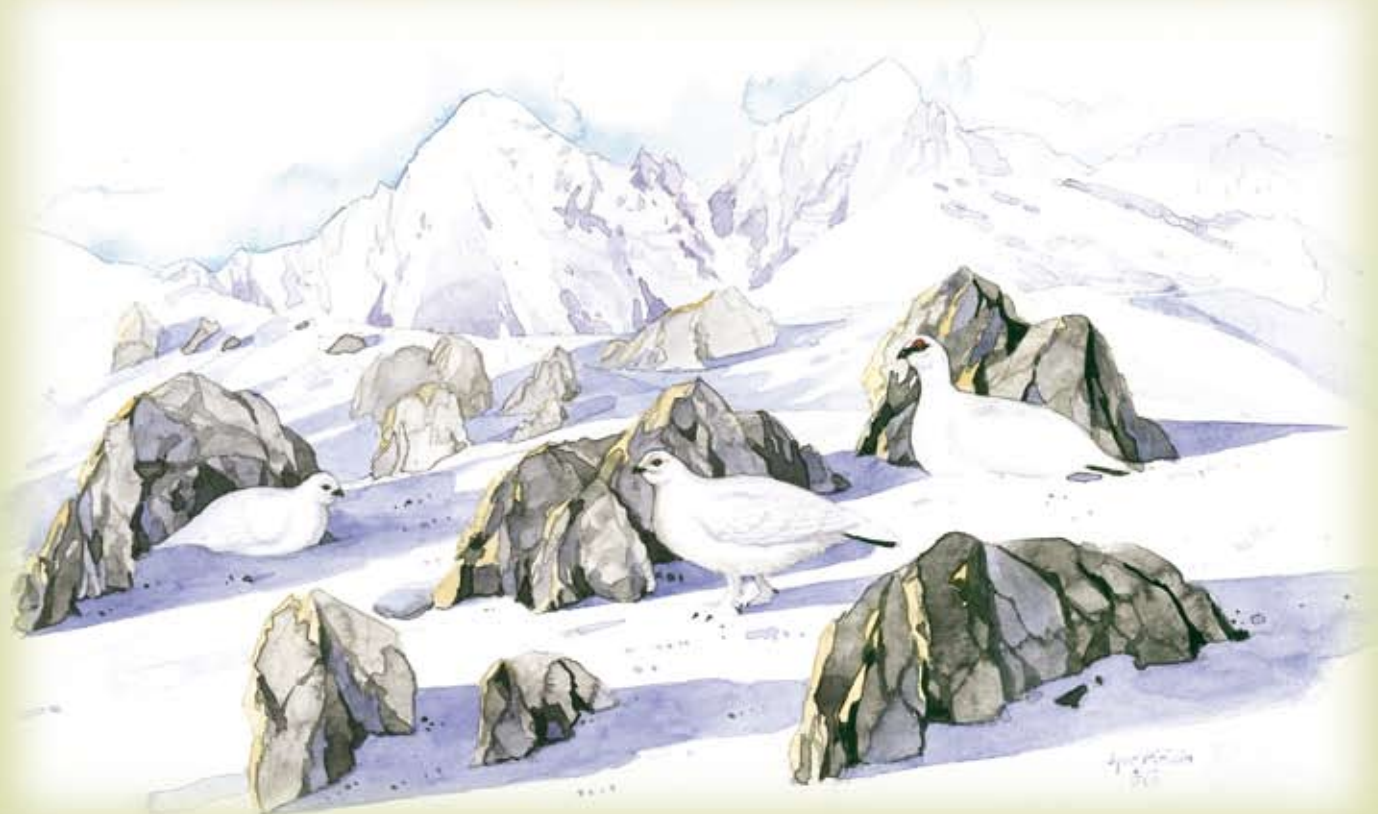

Foto: J. Popež – Diana, Grča

ZA SPREMEMBO LASTNIŠTVA DIVJADI

Kmečki glas, 28. 10. (Miha Koprivnikar). – Člani odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo pri Kmetijski gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) so prejšnji teden ponovno opozorili na težave, ki jih lastnikom gozdov in kmetijskih zemljišč povzročata divjad. Po njihovem mnenju so težave posledica izključevanja lastnikov gozdnih in kmetijskih zemljišč iz programov načrtovanja divjadi ter neudeležbe pri delitvi dobička lovske dejavnosti. Odbor je podprl predlog o uvedbi spremembe glede lastništva nad divjadjo.

PROSTORSKI NAČRTI IGNORIRAJO MEDVEDE

Dnevnik, 29. 10. (Miran Šubic). – Gorenjski ekologi, lovci in upravljavci gozdov so – podobno kot Lovska zveza Slovenije – kritični do pozidav pri Podbrezjah. Opozarjajo predvsem na spremembe v občinskem prostorskem načrtu Občine Naklo, ki bi ogrozile dosedanje ravnovesje v naravi, vključno s prehodom divjadi med Jelovico na eni strani in Savinjskimi Alpami na drugi. Na škodljivost načrtovanih gospodarskih con opozarja tudi območna enota Zavoda za gozdove Kranj.

PETICIJA PROTI CIRKUSOM Z ŽIVALMI

Dnevnik, 9. 11. (mis). – Društvo za uveljavitev pravic živali je s peticijo opozorilo, da je zlorabljanje in izkoriščanje živali v cirkusih, zgolj za človekovo zabavo, moralno nesprejemljivo in neopravičljivo. »Prepoved nastopov cirkusov z živalskimi točkami bi bil odraz civilizirane, etične družbe. Zabava ljudi ne more biti vredna več kot zdravje, dobro počutje in življenje živali,« so med drugim dejali v društvu in spomnili, da številni svetovno znani cirkusi že nastopajo brez prostoživečih živali.

LOVEC NE SME USTRELIŤ PSA V LOVIŠČU

Večer, 11. 11. (Karin Potočnik) – Veterinarska inšpekcija v Dravogradu je dobila prijavo, naj bi bil v začetku novembra zgodaj zjutraj lovec v Razborju nad Slovenj Gradcem ustrelil psa - zlatega prinašalca. »Zadeva me je zelo prizadela, saj sem bil po svoje tudi sam ogrožen, a primera ne bom izrazil za obračunavanje na individualni ravni, temveč želim, da se lovci zavedo, da psov ne smejo ubijati,« je dejal sprehajalec psa Stanko Jamnik, ki lovske družine ob tem poziva, naj poskrbijo za ustrezno informiranje svojih članov o veljavnih predpisih z vseh področij, povezanih

z lovom, ter za skrbno in varno ravnanje z orožjem. Lovci bi morali pri lovu posebno paziti, da ne bi bili ogroženi rekreativci, kolesarji, tekači, sprehajalci, gobarji in drugi, ki se gibljejo po gozdu. Po njegovem mnenju je nujno, da lovske družine v svoje delovanje vključijo tudi preverjanje svojega dela in odnosa do lastnikov gozdnih in kmetijskih zemljišč.

Lovec po zakonu ne sme ustreliti psa v lovišču, meni tudi LZS, ki prav tako obsoja takšno ravnanje.

NE TATOVI, TEMVEČ LISICA

Dolenjski list, 16. 11. – Krški policisti so se v soboto dopoldne oglasili na kmetiji v Brezovici v Podbočju. Poklicala jih je občanka in jim povedala, da pogreša več kokoši. Policisti so po opravljenem ogledu ugotovili, da ne gre za tatvino, temveč najverjetneje za obisk lisice, saj so v bližini eno od osmih pogrešanih kokošk našli usmrčeno.

KOČEVSKA PRIHODNOST NAJ BI BILA SVETLEJŠA

Dnevnik, 17. 11. (Bori Grabovac Morse). – Občinski svetniki so obravnavali vizijo in strategijo razvoja občine. Med prednostmi kočevske občine so omenili naravne danosti in neokrnjeno naravo pa tudi turizem, pri katerem bi morali upoštevati domače blagovne znamke (ko-

čevski med, sir in medvede, izdelke iz divjačine itn., lesno industrijo ter šport in kulturo). Na lestvici ključnih razvojnih težav so pri vrhu onemoglo gospodarstvo, neustrezna infrastruktura in šibak socialni položaj, Kočevce mučijo tudi upravne težave in okolje. Ob robovih bogatih gozdov so zgovorne table z napisom »Dobrodošli v deželi gozdov« in skico dveh zaljubljenih medvedov.

MED RUBEŽEM NAŠLI NABITE PUŠKE

Dnevnik, 20. 11. (lp). – Starejša Posavca, ki sta si zaradi dolgov in neporavnanih obveznosti na glavo nakopala rubežnike, sta v domačem kraju blizu Krškega dodobra zaposlila deset policistov, sodnega izvršitelja, reševalce in zdravnico. Medtem ko je sodni izvršitelj iz hiše vročekrvnega para nosil njuno zarubljeno premoženje, so policisti v hiši našli tudi orožje: tri lovske puške, dve kar v spalnici, vse tri pa so bile nabite in pripravljene za streljanje. Za dve puški je imel 70-letni lovec tudi orožni list, za tretjo pa policisti še ugotavljajo, ali je zanjo imel vse potrebne papirje.

VEVERICE V BETNAVSKEM GOZDU

Večer, 20. 11. (Ljudmila Matičič) – »Mariborčani smo lahko veseli, da se na ob-

robju južnega dela mesta razprostira prelep smrekov, hrastov in z drugim drevjem bogat gozd - Betnavski gozd,« piše **Ljudmila Matičič**. V tem gozdu je polno življenja. Že navsezgodaj se vsak dan oglašajo raznobarne ptice (siničke, liščki, strnadi, žolne, detli idr.), z dreves priskakljajo tudi prelepe in redke živalce - veverice, ki razveseljujejo vse generacije obiskovalcev Betnavskega gozda. V njem so lepo uredili tudi trim stezo za razgibanje, adrenalinski park, nogometno igrišče in še bi lahko naštevali.

Preživetje veveric v Betnavskem gozdu je odvisno od dobrih ljudi, saj ljubke živalce v omenjenem gozdu ne najdejo hrane zase; v njem namreč ne raste nobeno drevo ali grm, s katerega sadeži ali plodovi bi se lahko prehranjevale (oreh, leska z lešniki, kostanj itn.). Usmiljeni ljudje jim nosijo orehe, lešnike, arašide, sončnično semenje, jabolka in vodo. So pa med prinašalci tudi nevedneži, ki tja nosijo kruh (tudi že plesniv), testenine ali celo bonbone in piškote, plesnive stare orehe, kar vse je za veverice strupeno.

ŠTORKLJAM POSTLALI NA NOVO

Slovenske novice, 21. 11. (O. B.). – Električarji in naravovarstveniki v Prekmurju pomagajo štokljam, ki so jim letošnja neurja z močnim vetrom uničila gnezda. Tako so, na primer, na

dvorišču Šadlovih v Ropoči na Goričkem obnovili štokljin gnezdo, ki je devetnajst let stalo na električnem drogu, letos pa ga je zelo poškodovalo neurje. V minulih mesecih, še zlasti po nekaj najhujših neurjih, je poginilo na desetine mladičev in tudi odraslih štokelj.

NEZAKONITO USTRELILA KOŠUTO

Delo, 25. in 28. 11. (J. S.). – Mariborski policisti bodo zaradi suma nezakonitega lova napisali ovadbo zoper 30- in 38-letnega moška, doma iz bližine Frama. Policisti jima očitajo, da sta nezakonito ustrelila košuto in jo razkosala. Pri hišni preiskavi so našli tudi nekaj nabojev.

V četrtek okrog enajstih zvečer je na avtocesti pri Pincih voznik osebnega avta, ki je peljal od Madžarske proti Murski Soboti, treščil v divjad. Ko je ustavil in s sopotnico izstopil, se je v zadnji del njegovega avtomobila zaletel voznik tovornjaka. Voznik avta in sopotnica sta se pri tem hudo ranila.

29. oktobra je Delo objavilo daljši članek o krokarjih. Posebna študija v okviru Nacionalnega inštituta za biologijo je pokazala, da krivda krokarjev kot povzročiteljev škode na domačih živalih ni dokazana. Pri nas se večina krokarjev prehranjuje predvsem z drobnico šele potem, ko te živali poginejo.

Agencija Reuters poroča, da neka lobistična skupina lovcev in ribičev pritiska na ameriški senat in od njega zahteva, naj omeji emisije toplogrednih plinov. Ameriški lovci in ribiči se namreč bojijo, da bodo podnebne spremembe ogrozile vse živo v naravi, torej tudi divjad in ribe. Lovci in ribiči so pretežno volivci republikanske stranke, ki zanjo pomenijo več deset milijonov glasov v osrčju ZDA. Po njihovi zasluzi bi lahko pridobili odločilne glasove, zlasti zdaj, ko si senat prizadeva sprejeti zakonodajo, s katero bi omejili emisije toplogrednih plinov.

Marija Hriberšek Gričar iz bližine Loke pri Žusmu se po poročanju **Franca Fortune** pritožuje, da so ji potepuški psi v dveh nočeh poklali deset ovac, lepih plemenk, ki sta jih z možem Janezom pred leti kupila v Avstriji. Oba sta se ob upokojitvi preselila na podeželje in sta kot ljubitelja živali že peto leto zapored gojila petnajst ovac, od katerih jih imata zdaj, oškodovana za najmanj 3.000 evrov, le še pet. Zgrožena in šokirana Marija pravi, da ne razume lastnikov psov, da imajo svoje ljubljence podnevi na verigah in v ogradah, zvečer pa jih brez nadzorstva izpustijo v gozdove in jim tako dovolijo, da se spremenijo v »zverik«.

Kako lahko v sožitju živijo ljudje in živali, priča zgodba iz Ivanjševskega Vrha, ki jim je k hiši **Fišerjevih** psička Nera pripeljala srnjačka, ki so ga poimenovali Piki. Ker se pretež-

no ukvarjajo z živinorejo, lahko vsak dan z mlekom obilno nahranijo najprej srnjačka, potem pa pridejo na vrsto še drugi. Pravijo, da bo srnjaček ostal pri njih, dokler bo želel, če pa se bo odločil oditi v naravo, mu bodo veseli pomahali v slovo in mu zaželeli dolgo življenje.

In še ena zanimivost iz tujih logov: švedska princesa **Victoria** in njen zaročenec **Daniel Westling** sta uspešno opravila lovski izpit, za kar sta prejela številne čestitke z vseh koncev sveta.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. november 2009 je bilo z območja 112 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 362 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 338 lisic, 2 govedi, 2 jazbeca, 2 kuni, 10 mačk, 4 ovce, 1 psa in 3 srne.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri dveh lisicah: *Majšperk* – 1 lisica, *Rogaška Slatina* – 1 lisica.

Jedrt M. Wernig, dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: J. Popež – Diana, Griča

Ohranimo stare lovske navade in običaje!

Še dandanes ima vsak stan nekatere posebnosti, ki niso v neposredni povezavi z delom, temveč so ostanek starega obredja, ki je v davni spremljalo življenje ljudi z enakimi hotenji in deli. Rokodelci v *cehah* so po določenih pravih sprejemali vajence, jih razglašali za pomočnike in te naprej za mojstre. V nekaterih strokah so še vedno žive navade, s katerimi obrtniki proslavljajo take dogodke.

Tudi med lovci so se ohranili običaji, ki pa so le ostanke starega lovskega ceremoniala iz fevdalne dobe, ko je bil lov preužitek in razkošje. Z bliščem ustnega in pisnega izročila so se lovske običaji razvili dokaj visoko, po francoski revoluciji pa so polagoma spet ugašali in s spremenjenim načinom lova sredi prejšnjega stoletja ponekod skoraj zamrli. Odpadlo je vse, kar je bilo v običajih izrazito dvorjanskega, viteškega. Osvobojeni tlačani in pripadniki srednjega sloja, ki mu je bil še le padcem fevdalizma omogočen lov, je povzel le tiste običaje, ki so bili v navadi že pri pradavnih ljudstvih, ki jih lovci spoštujemo še dandanes.

Slovenski lovci nimamo izrazito svojih lovske običajev. Prepletajo se s splošnimi evropskimi, nikakor pa ne zgolj z nemškimi, čeprav so Germani zaradi stoletnega gospostva v veliki meri najbolj vplivali na naše lovce. Etnografija ni docela razjasnila naših lovske običajev in jo še vedno čaka naloga, da iz številnih različic posameznih lovske obredov izlušči, kar bi bilo lahko izključno našega – morda iz časa, ko smo še živeli v svoji prvotni domovini in potem kot podložniki, nazadnje pa, kar bi moglo nastati v razvoju sodobnega lovstva.

Lovske običaji nikakor niso prazna, nepotrebna šega. Že

pradavni lovec je spoštoval lovino, ki ga je hranila; opravičeval se je uplenjeni divjadi, da ji je odvzel življenje. Sodobni lovec bi moral biti iskren ljubitelj naravne dediščine. Lov za nas ni več pridobivanje hrane, temveč moralno visoko odgovorna dejavnost. Lovci, ki nimajo čuta za divjad in pravičen lov, ne sodijo v naše vrste! Lovske običaji so le odraz pravičnega odnosa do lova in divjadi. Že sam lovske krst je v svojem bistvu opomin in slavnostna zaobljuba mladega lovca, da bo pravičen in da bo vselej spoštoval zapisana in ustna izročila lovskega etičnega kodeksa. Vsi lovske običaji imajo globoko moralno vsebino, ki se je moramo zavdati ter jo spoštljivo opravljati in ohranjati.

Lovci imamo na lovu svojo posebno govorico, ki sicer ni tako izrazita kot pri drugih narodih. To ni nič čudnega, saj so bili naši dedje še pred dobrimi 150 leti tlačani, ki jim je bil lov prepovedan. Njena posebnost je bolj v načinu in odnosih med posameznimi lovci. S humorjem in satiro prežeta beseda ustvarja pristno lovske vzdušje in razigranost ter poleg užitka ob lovu prinaša mikavnost, ki nas združuje v resnično iskreno tovarštvo.

Vrnimo se k lovske običajem, kakršne imamo še vedno. Nastajali so postopoma tako kot narodne pesmi, pravljice in druga kulturna izročila. Čas jih je spreminjal, nekatera so utonila v pozabo, druga so se ohranila. Po njih in zgodovinskih zapisih si ustvarimo podobo nekdanjega lovstva, ki je bilo v raznih obdobjih različno. Tudi zato so lovske običaji dragocena kulturna dediščina, saj je iz njih mogoče razumeti tedanje lovske nazore.

Veliko je bilo že napisanega o pomenu in lepoti ohranjanja starih lovske šeg in

navad ob različnih priložnostih. Poudariti pa velja, da v to področje sodi tudi ohranjanje raznih starih lovske predmetov, predvsem lovske trofej, orožja, lovske rogov, slik, znakov, oznak in raznih lovske odlikovanj. Obenem je treba skrbeti, da ne bi pozabili dogodivščin, pesmi in drugega lovskega kulturnega gradiva, dnevnikov in zapiskov; skratka vsega, kar je povezano z lovske kulturo in folkloro. Vsak izprašani lovec mora vse omenjeno budno varovati pred uničenjem in pozabo; tem bolj zato, da bi lovske običaje uporabljali v čim bolj pristnih oblikah, ki jih tudi ne bi smeli samovoljno pretirano spreminjati in prirejati.

Matične lovske družine morajo skrbeti za vzgojo novih, dobrih in zavednih lovske članov, a se taka vzgoja ne bi smela omejiti le na pravičen lov v ozkem pomenu besede. Večina lovske vzgoje naj bi bila prežeta z negovanjem lovske šeg in običajev, ki tudi sodobnemu lovu dajejo duhovno vsebino.

Med lovske običaji je gotovo najbolj znan *lovske krst* ob uplenitvi prve divjadi, prvem plenu, za poljske lovce, na primer, ob uplenitvi poljskega zajca ali fazana, kar se pozneje obnovi še ob uplenitvi divjadi drugih vrst, ki jo upleni mladi lovec. Lovske krst je lovske tovarštvo dejanje, ki poteka na več načinov, ki so se sčasoma razvili v posameznih pokrajinah, krajih in v ožjih lovske družčinah. Vse različice so namenjene lovske novincem – nekdanjim pripravnikom, končajo pa z reko: »*Za lovske čast in pravičnost, za pravilno nošenje lovske orožja ...*« in podobno, ki ga spremljajo še trije zmerni udarci po zadnjici. Primerno je, da krst poteka v veselem razpoloženju in z zdravim lovske humorjem; ta častni obred se nikakor ne bi smel sprevreči v surovo burko, ki bi jemala ugled in veljavo lovcem, čast krščencu ter lovske organizaciji.

Pomen *zelene vejice* je

znan. Zataknjena za klobukom je stanovsko znamenje (lovec levo, divjad desno) in označuje pravično pridobljen plen, znamenje na krvni sledi, pripomoček za sporazumevanje med lovci, kažipot v neznanem lovišču, počastitev umrlega tovariša in zadnji grižljaj uplenjeni divjadi. Shranjena zelena vejica, ki se jo nosi le en dan, je tudi dragocen spomin na minule dogodke in doživetja na lovske stečinah. Enako velja za *lovske pozdrav* med znanimi ali neznanimi lovci, ki ga ob primerni priložnosti uporabljamo že stoletje: »*Lovske zdravo*«, »*Dobro pogled*«, »*Veliko ognja*«, »*Ravne cevi*« in podobno. To je odraz neprisiljenega tovarštva, ki ga poudari še iskren stisk roke.

Med starejše lovske običaje sodi tudi uporaba lovskega roga na večjih lovih in bradakah, česar je žal opaziti vse manj. Njegovi glasovi (znamenja) služijo za sporazumevanje med lovci in so različni za začetek in konec lova, za prekinitve ali nadaljevanje pogona, za navodila gonjačem in poziv v zbor, za sklicevanje psov goničev. Z lovskim rogom se poslovi- mo tudi od umrlega lovskega tovariša. Lovski rog ustvarja pristno lovsko razpoloženje in je simbol lovstva v enaki meri kakor lovska puška.

Med lovci je veselo razpoloženje vedno zaželeno, tako kot je gozdni ali gorski zrak. Brez veselja in ljubezni do narave in divjadi ni pravega lova. Naši starejši stanovski tovariši so si ga ustvarili ob

zboru pred lovom in v počitkih med njim, posebno pa še ob dobri kapljici na zadnjem pogonu, ko se je sprostila tudi *lovska latinščina* in različne vrste napitnic; izvajali so *lovske ropote* in peli narodne (lovske) pesmi. Ob takih priložnostih lovci po starih običajih držijo kozarec (*časo*) v levi roki in tako tudi nazdravljajo.

Lovska latinščina ne bi smela biti nekakšna laž, temveč zgolj izmišljeno – a v svojem jedru resnično – dovtipno pripovedovanje lovskih anekdot in obujanje smešnih dogodkov ...

Po prastari navadi si lovci krasimo klobuke z manjšimi lovske trofejami, kot so *gamsov*, *jelenov ali jazbečji čop* (včasih ruševčevi krivci, jerebja podrepnica ali pod-

repno perje divjega petelina), racmanovi krivčki ter z različnimi drugimi lovske simboli, kot so stanovske značke in podobno. Tudi nošnja lovskega kroja z našitki in gumbi iz (umetelno izrezljanega ali struženega) jelenjega rogova simbolizirajo lovsko opravilo, ki jo lovec spoštuje.

Večina lovske družine ima svoje lovske kočice, posebna shajališča in zavetišča lovcev, ko smo v lovišču. Vsak izmed nas si je tudi doma po lastni želji in okusu uredil lovsko sobo ali vsaj lovski kotiček in ga okrasil s svojimi lovske trofejami, ki nas bodo do konca življenja spominjale na naše lovske doživljaje.

Po lovu *položimo lovnino* po veljavnosti plena in domenjenih pravilih – od leve

proti desni, z desno stranjo na tleh in z glavo, obrnjeno stran od lovcev, zbranih v zbor, proti lovišču. Iz iskrenega spoštovanja do mrtve divjadi nikoli ne stopamo čeznjo, ampak se gibljemo okrog položenega plena. Čast veliki divjadi izkažemo tudi s položitvijo zelene vejice na pleča in z zadnjim grizljajem v gobcu pri rastlinojedih vrstah.

Še veliko je lovske šege in običajev, ki jih uporabljamo, mnogo je že pozabljenih; vsi še čakajo na zapis, študij in obdelavo. Gotovo so med njimi nekateri, ki izhajajo iz nekdanje lovske vzgoje. Mnoge pa bo treba oteti pozabi in jih vnovič obuditi v lovsko življenje.

Vseh lovske šege in običajev, ki jih ohranjamo z vsem spoštovanjem in prenašamo na mlade lovce in jim jih razkazujemo, niso nikoli v celoti zapisali v priročnikih in so nekateri zgolj v ustnem izročilu. To obsežno gradivo obče kulturnega in posebno še etnografskega pomena se tako zelo umika širši veljavi med lovci in znanstvenemu raziskovanju, da jih moramo neprestano poudarjati, negovati in opozarjati nanje. Zelena bratovščina bi morala bolj skrbeti in se truditi, da bi zbrali vso razpoložljivo domače gradivo s tega področja in v pisni obliki ohranili kulturno dediščino naših lovske prednikov za zanamce. Predvsem pa poiščimo tiste glavne oblike, v katerih so nastali naši pristni slovenski lovske običaji (tudi po lovske regijah) in jih kot take tudi ohranjajmo! Lovske družine naj bi zbrale vse, kar je še dosegljivega, nekdo naj to zapiše in pošlje na uredništvo Lovca, kjer naj bi gradivo nekaj let zbirali, ga ustrezno arhivirali in ga naposled uredili v priročnik. Starejši lovci se spominjajo marsičesa in s skupnimi močmi bomo lahko zbrali dragoceno tovrstno gradivo iz zgodovine našega lovstva.

Viktor Pucer
(LD Šmarje)

Oaze miru

Vedno večje vznemirjanje naših lovišč povzročajo promet, pohodništvo, nabiralništvo, različne rekreativne in podobne dejavnosti, pri čemer tudi naša lovška dejavnost ni povsem brez greha in še kako vpliva na življenjske razmere divjadi. Prav pritisk z lovom, pogojen z vse zahtevnejšim izpolnjevanjem predpisanih obveznosti, lahko bistveno in moteče vpliva zlasti na občutljivejše vrste. V takih razmerah so vse resnejši in glasnejši pozivi za oblikovanje in prostorsko umestitev t. i. *mirnih predelov* ali oaz miru. A kako se pravzaprav tega lotiti v praksi!?

Nedvomno je mir eden od odločilnih dejavnikov za dobro počutje divjadi, in to ne le z vidika njenega zdravja, vitalnega prirastka in močnejših gogovij, pač pa tudi zaradi

dokazanega vpliva na zmanjšan obseg in vrsto poškodb, ki so povezane s prehranjevanjem divjadi. Pri motnjah se pri občutljivejših prežvekovalskih vrstah, kamor uvrščamo tudi jelenjad, poraba energije poveča za od 130 do 210 %. Posledice motenega prežvekovalskega ritma in spremenjenih vedenjskih aktivnosti so lahko dramatične.

Pri jelenjadi zaporedje hranjenja, prežvekovanja in počitka poteka v približno štiridnevnih obdobjih. Približno 2- do 3-urnemu hranjenju sledi sorazmerno dolgo obdobje prežvekovanja in počitka. To pomeni, da se mora jelenjad nahraniti tudi podnevi, in sicer ponavadi okrog poldneva. Vendar pa ji najboljše pasišča ne pomenijo veliko, če ji zaradi različnih motenj niso dosegljiva. V takih razmerah se mora jele-

njad zadovoljiti z objedanjem ali celo lupljenjem lubja.

Gledano s prehransko-fiziološkega vidika so mirna območja ali »cone miru« tudi aktiven način varovanja pred večjimi in gospodarsko pomembnejšimi poškodbami gozdnega rastlinstva, ki so dokazano sorazmerne s stopnjo miru oz. nemira v staniščih jelenjadi. Le v okolju, kjer ni vznemirjenja, jelenjad lahko zadosti naravnim fazam prehranjevanja, obenem pa tudi vrstno značilnemu socialno-črednemu načinu življenja. Sistem uveljavljanja mirnih predelov omogoča tudi učinkovitejše spremljanje razmer v populaciji jelenjadi sploh.

Prav in predvsem zato so mirne cone eden najpomembnejših gojitvenih ukrepov za jelenjad, ki je še posebno občutljiva za motnje. Tovrsten gojitveni ukrep je pri nekaterih drugih vrstah divjadi, kot sta, na primer, damjak in muflon, manj pomemben in učinkovit, saj sta dnevno ak-

tivni vrsti ter zato prostorsko bolj dinamični in težje predvidljivi vrsti. Mir sicer potrebuje tudi srnjad, vendar omenjeni gojitveni ukrep ni tako pomemben zaradi nje-nega teritorialnega načina življenja in njene prislovične prilagodljivosti.

Načrtovanje in umeščanje mirnih con v širši življenjski prostor bosta morala postati ena od najpomembnejših skupnih nalog načrtovalcev in upravljavcev lovišč. Ob tem pa ne bo mogoče mimo interesov lastnikov gozdov.

Najprepričljivejši dokaz o prostorski umestitvi mirnih predelov je prav vedenje jelenjadi in pomembni so predeli, v katerih se zadržuje najpogosteje. Mirni predeli naj ne bi bili zgolj simbolični, ne pa tudi preveliki, kar bi lahko povečalo posledice prevelikih osredotočenj jelenjadi v posameznem delu leta. Njihova velikost naj bi bila od 50 do nekaj 100 ha. Idealno je, če uspešno mirne predele mozaično razporediti po vsem lovišču. Izbiri mirnih predelov moramo slediti tudi s prehransko ponudbo in z dovolj kritja. V takih predelih mora veljati absoluten lovski mir. Izjemoma naj bi take predele enkrat na leto prelovili s skupnim lovom.

Kot že rečeno, je pri določanju mirnih predelov treba upoštevati tudi zelo pomembno prehransko ponudbo. V večini, zlasti pa na obsežnejših gozdnih površinah so ponavadi različne možnosti za biotehnične ukrepe, ne da bi bistveno omejevali gospodarsko vlogo gozdov. Ob tem imam v mislih predvsem grmišča, pašnike in plodonosne drevesne vrste. Z ustreznim in jelenjadi prijaznim presvetljevanjem je mogoče z razmeroma skromnimi vložki doseči velike pozitivne učinke. Tam, kjer je dovolj volje, se vedno najde tudi ustrezná pot. Marsikje so povsem neizkoriščene možnosti za ozelenitev brezín gozdnih cest in vlak. Še in še bi lahko naštevali, saj pri tem tudi v nekaterih slovenskih loviščih z jelenjadjo nismo brez izkušenj.

Blaž Kržé

Foto: J. Popež – Diana

Naše ceste - krvavi mlini za divjad

IZGUBE DIVJADI V PROMETU

(Odškodninska odgovornost upravljavcev lovišč za škodo od divjadi – povzetki primerov iz sodne prakse)

Prispevek je namenjen primerom dobre prakse v lovstvu. Napisan je na temelju objavljene sodne prakse in je prirejen za lovsko uporabo. Pri tem so ne glede na ponavljajoče se stališče sodne prakse o »krivdni odgovornosti lovske organizacije«, kot upravljavcu lovišča, opisani različni primeri situacij in ugovorov lovskih organizacij.

Foto: Arhiv Lovca

Krivdna odgovornost

Izgube divjadi zaradi prometa, pa tudi nasploh pogromi prostoživečih živali, ki so jim ceste in druge prometnice presekale njihove naravne poti, se večajo iz leta v leto. Naše ceste so krvavi mlini, ki povzročajo velike izgube lovnih vrst sodoprstih kopitarjev (parkljarjev), še zlasti srnjadi. Trki z divjadjo in povozi na eni strani povzročajo škodo upravljavcem lovišč, na drugi pa prostoživeče divje živali na cestah resno ogrožajo varnost javnega prometa in povzročajo škodo ljudem na njihovem premoženju, osebni varnosti in zdravju.

Zakon o divjadi in lovstvu določa, da se glede povzročitve in odgovornosti za škodo od divjadi in na njej uporabljajo določbe obligacijskega zakonika (OZ), če ZDLov-1 ne določa drugače. Po zakonu je škoda na zdravju ljudi tista, ki jo divjad povzroči človekovemu zdravju in pomeni premoženjsko in nepremoženjsko škodo, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi. Premoženjska škoda pa je tista škoda, ki jo divjad povzroči s poškodovanjem, uničenjem ali zmanjšanjem vrednosti premičnih ali nepremičnih stvari fizičnih ali pravnih oseb, pri čemer je zakonodajalec v 2. odstavku 52. člena ZDLov-1 izrecno naštel škodo na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, na domačih živalih, gospodarskih in drugih objektih in podobno. Za škodo, ki jo povzroči divjad, kot so prostoživeči sesalci in ptice, ki so

predmet lova in sodijo med divjad v skladu z vladnim predpisom, v lovišču LD ali v lovišču s posebnim namenom (LPN) na kmetijskih in gozdnih kulturah, odgovarja upravljavec ne glede na krivdo po načelu objektivne odgovornosti. Za škodo, ki jo lovne vrste divjadi povzročijo tretjim osebam, odgovarja upravljavec lovišča po splošnih predpisih iz odškodninske odgovornosti iz naslova krivdne odgovornosti, kamor sodi tudi škoda, ki jo divjad povzroči udeležencem v prometu pri prometnih nesrečah. Povečana gostota prehodov divjadi zaradi povečevanja prometne infrastrukture, kar vse zmanjšuje obseg življenjskega okolja divjih živali, je posledično povečala tudi število prometnih nesreč, v katerih je udeležena tudi divjad. Zato je pomembno, da LD storijo vse potrebne ukrepe, da preprečijo nesreče, ker so odškodnine velike, nevarnosti pa – ne glede na bistveno tehnično izpopolnjene in varnejše osebne avtomobile – nepredvidljive. Lahko se zgodi, da bo v primeru prometne nesreče zaradi različne sodne prakse pri ugotavljanju krivde upravljavec lovišča plačal veliko odškodnino, v primerih hujših poškodb ljudi pa lahko celo rento. Glede na nevarnost prometnih nesreč in njihov izrazit odškodninski vidik je tudi sodna praksa ustvarila več judikatov, ki so zelo pomembni za upravljavce lovišč. V preteklosti so nekatere LD že izkusile omenjeno grenkobo pravnih strasti. Začetki sodne prakse so bili bolj naklo-

njeni lovskim družinam, češ da je bilo pri trkih nesrečno naključje. Z razvojem odškodninskega prava pa so se povečali pravni standardi in odškodninska odgovornost se je razširila; seveda v škodo upravljavcev lovišč, ki so v določenih primerih povsem nemočni in jim pretijo velike odškodnine, v hudih primerih nesreč pa, kot omenjeno, poleg odškodnin tudi rente.

Seznamimo se z nekaj primeri, o katerih je bilo razsojeno na slovenskih sodiščih (sodbe so javno objavljene). V začetku je bila sodna praksa dokaj naklonjena lovskim organizacijam in je zavračala odškodninske zahtevke oškodovanih tožnikov, ki so s težavami uveljavljali škodo na svojem premoženju pri trkih (naletih) z divjadjo. Sodna praksa, ki sicer ni sprejela objektivne odgovornosti upravljavca lovišča za škodo, ki je nastala od (zaradi) divjadi, pa je izoblikovala zahtevnejša merila in je postavila višje pravne standarde, na temelju katerih se je upravljavec lovišča lahko izognil svoji odškodninski odgovornosti zaradi trkov divjadi na cestah.

Ni dovolj le zahteva za postavitev prometnega znaka I-18!

Najprej bom predstavil sodni primer¹ (II Ips, 937/94). LD je bila kot upravljavec lovišča oproščena plačila škode na motornem vozilu zaradi naleta divjadi, v reviziji pa so nastala nova spoznanja in sta bili sicer za LD ugodni sodbi prve in druge stopnje razveljavljeni. Nastalo je ponovljeno sojenje v bistveno bolj neugodnih okoliščinah za toženo LD. Tožeča stranka je uveljavljala škodo na osebnem vozilu, ki je bilo poškodovano v prometu na javni cesti zaradi naleta srne (*Capreolus capreolus*). Tožnik – lastnik vozila je kot nezadovoljna stranka izpodbijal stališče sodišča I. stopnje, da tožena LD ne more biti oproščena odgovornosti že zato, ker je zahtevala postavitev prometnega znaka, ki bi udeležence v prometu opozarjal na nevarnost prehoda divjadi prek ceste. Tožnik je bil prepričan, da stališče sodišča ni pravilno, ker je odgovornost tožene LD po njegovi oceni podana vse dotlej, dokler prometni znak tudi ni postavljen. Stališče prizadete stranke je bilo, da kljub dejstvu, da je tožena stran-

¹ Sodna praksa je temeljila na določbah Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč (1976).

ka zahtevala postavitve prometnega znaka, pa bi moralo sodišče ugotovljati, ali je celotno ravnanje tožene LD ustrezalo ravnanju dobrega gospodarja. Tožnik je trdil, da je po cesti vozil v skladu s predpisi in da ni ustvaril nobenega rizika. Od njega pa ni mogoče zahtevati, da mora poleg skrbi, kaj se dogaja pred njim in za njim na cesti, oprezati še za tem, kdaj bo na cesto skočila srna. Nenaden nalet srne je bil za tožnika nepredvidljiv riziko, ki ga ni dolžan prevzeti. Ugotovitev sodišča, da bi tožnik verjetno vozil z enako hitrostjo, četudi bi bil postavljen prometni znak, ni pravilna, saj je ravnal kot povprečno skrben voznik. Za presojo odškodninske odgovornosti je revizijsko sodišče uporabilo splošno načelo, da pri naletu divjadi na vozilo na cesti veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Ob ugotovitvi, da je tožniku nastala škoda na avtomobilu zaradi naleta divjadi, mora LD, ki upravlja lovišče, povrniti škodo, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njene krivde (načelo domnevne krivde povzročitelja škode). Obenem pa je bila LD priznana možnost dokazovanja, da je škoda nastala brez njene krivde. Glede varstva divjadi in varnosti cestnega prometa se v civilno-pravnem pogledu od upravljalca lovišča zahteva bistveno višja stopnja skrbnosti. V lovišču upravljalca lovišča gospodari na podlagi lovskogospodarskega načrta, zato mora storiti vse, kar je v njegovi moči, da ne bi bilo škodnih primerov. Predvideno je tudi, kakšni ukrepi so primerni za varstvo in gojitve divjadi in varnost prometa na cesti, prek katere prehaja divjad. Potrebni so raznovrstni ukrepi za varstvo živali in varnost prometa na cesti, prek katere prehaja divjad. Ker sta sodišči druge in prve stopnje svoji odločitvi oprli le na ugotovitev, da je tožena LD zahtevala le postavitve prometnega znaka, s svojim ravnanjem ni v celoti izpolnila zahteve lovskega zakona, zaradi česar je bilo v dotedanjem postopku dejansko stanje ugotovljeno nepopolno. Iz navedenega razloga je ugodilo reviziji oškodovane stranke in je razveljavilo sodbi ter je nižjemu sodišču dalo napotek, da v ponovljenem postopku ugotovi, ali je LD (poleg zahteve za postavitve prometnega znaka) predvidela in izvedla tudi druge ukrepe, ki so namenjeni varstvu in gojitvi divjadi oziroma varnosti javnega prometa.

Torej: zgolj zahteva za postavitve prometnega znaka »divjad na cesti I-18« LD ne opravičuje odškodninske odgovornosti. Lovska družina mora kot upravljalca lovišča v skladu z lovsko gospodarskim načrtom (letnim načrtom lovsko upravljavskega območja) storiti takšne ukrepe, ki zagotavljajo, da divjad ne bo prehajala na cesto.

To ni misija nemogoče; LD kot upravljalca lovišča mora v prvi vrsti s pravilnim odstrelom po sprejetem načrtu poskrbeti za takšen stalež divjadi, ki posameznih osebkov ne bo prisiljeval k dnevnim ali nenavadnim selitvam (migracijam) čez prometnice, poskrbeti mora za uresničitev postavitve prometnega znaka in za tehnično varovanje, varovalno ograjo in postavitve odvračala (repelenta), ki bo divjad odvrnil, da bi prečkala cesto. Če bi lovška družina poskrbela za vse ukrepe kot dober gospodar, bi se na sodišču lahko osvobodila svoje odškodninske odgovornosti.

Mnoge lovke in lovci že zmajujete z glavami ob prebiranju zadnjih stavkov; toda ljudje – mednje sodimo tudi lovci – potrebujemo varnost v prometu. V judikaturi norveškega odškodninskega prava sem zasledil, da pri odločanju o odškodninski odgovornosti upoštevajo načelo koristi. Torej, če imajo lovci koristi od lova in divjadi, naj trpijo tudi stranske učinke oziroma škodljive posledice, ki jih povzroča divjad. K sreči v naši sodni praksi za škodo od divjadi ni bilo sprejeto načelo objektivne odgovornosti², za katero pa se je pred leti zavzemal eden izmed vodilnih vrhovnih sodnikov. Prav je, da se upravljalci lovišč seznanijo tudi s sodno prakso, ki pa se bo lahko v razmerah kapitalističnega gospodarstva še bolj zaostri la v njihovo škodo! Po moji oceni bo treba bistveno spremeniti načrtovanje prometnic in drugih posegov v prostor³, katerih stranska posledica so mnogi trki z divjadjo na naših cestah ali druge oblike škode zaradi divjadi. Izgub divjadi zaradi prometa pa ni mogoče naprtiti samo lovcem, ki po sodni praksi odgovarjajo za škodo, nastalo zaradi trkov z divjadjo, pri čemer je za škodo od zavarovanih vrst divjadi odgovorna država (npr.: če bi prometno nesrečo povzročil medved – *Ursus arctos*, ris – *Lynx lynx* ali volk – *Canis lupus* ali pa katera druga vrsta zavarovanih živali). Ne predstavljam si primera, da bi morala lovška družina plačati škodo, npr., zaradi trčenja med manjšim letalom in jato sivih vran – *Corvus cornix* (lovna doba po vladni Uredbi o določitvi divjadi in lovnih dob⁴ je od 10. avgusta do 28. februarja), po spremenjenem načinu gospodarjenja (upravljanja) z njimi, ki

² Glej dr. Strohsack: Žival in škoda; Kostanjevec; Povračilo škode po bivših in sedanjih lovskih predpisih v SR Sloveniji – Pravnik, št. 10 do 12, letnik 1976, stran 365 in 366 itn.

³ V 10. členu Zakona o divjadi in lovstvu (ZD-Lov-1) so naštetje površine, ki so izvzete iz lovišča. Po 11. členu istega zakona kataster lovsko upravljavskih območij, lovišč in lovišč s posebnim namenom vodi Zavod za gozdove, ki bi moral biti usklajen z vsebinami izvedbenih prostorskih aktov, kar pa v praksi zaradi nejasnosti, kje so meje lovišča in kje se začneja območja naselij, lovci nimajo prave predstave.

⁴ Uradni list RS, št. 101/2004.

pa prepoveduje uporabo strupov, prava nadloga glede kmetijske škode pa tudi glede okoliščin, kako naj lovci poskrbijo za sonaravno zmanjšanje njihove številčnosti.

Če upravljalca ne more dokazati nasprotno, je kriv!

V sodbi II Ips, 520/92, pa je, npr., sodišče ob ugotovitvi, da je tožniku nastala škoda na avtomobilu zaradi trka (naleta) divjadi, odločilo, da mora

Foto: O. Bekol

lovška organizacija, ki upravlja lovišče, povrniti škodo, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njene krivde. Domneva se, da je upravljalca lovišča (LD) povzročitelj škode na vozilu, priznana pa mu je bila pravica dokazovanja, da je škoda nastala brez njegove krivde. V procesnem pomenu je toženemu povzročitelju škode – LD v pravdi naloženo trditveno in dokazno breme glede dejstev, zaradi katerih po pravni ureditvi velja, da je škoda nastala brez njegove – toženčeve krivde. Sodišče je upoštevalo načelo domnevne krivde LD kot povzročitelja škode. Od njegove aktivnosti je bilo odvisno, ali mu bo naloženo plačilo odškodnine ali ne. LD, ki se je branila, da škode na vozilu ni povzročila divjad, če pa jo je povzročila, je bila v prometni nesreči izključna krivda voznika osebnega avtomobila. Po sklepu sodišča kot upravljalca lovišča ni opravila vseh ukrepov, ki jih je omogočal tedanji lovski zakon, zaradi česar odgovarja za nastalo škodo. LD kot upravljalca lovišča tako ni uspela dokazati, da je ukrenila vse, kar bi prispevalo k varstvu divjadi in varnosti prometa na cesti, preko katere je prehajala divjad.

Ključni ugovor, da škodni primer ni nastal v lovišču, temveč na cesti, ki je izvzeta iz lovišča, je revizijsko sodišče zavrnilo z utemeljitvijo, da je za škodo na premoženju, ki jo povzroči divjad, odgovorna LD (upravljalca lovišča), na območju katerega je nastala škoda. Omejitve odgovornosti tožene LD samo za škodo na območju, ki je bilo ustanovljeno za namene varstva, gojitve in

lova divjadi (to je za škodo v lovišču), ne izhaja iz določb zakona o lovstvu. Lovišče kot območje, ki se ustanovi za namene varstva, gojitve in lova divjadi ter je zaupano v gospodarjenje in upravljanje neki lovski organizaciji, ni zaključena naravna celota. V pravnem in dejanskem pogledu je upravno-administrativna enota. Kot taka se s svojim ožjim in širšim okolišem vključuje v naravno in zaokroženo lovskogojitveno in gospodarsko celoto, ki ima ekološke in druge možnosti za uspešno lovstvo. Z nobenimi ukrepi ni mogoče omejiti gibanja divjadi samo na območje lovišča, zato zakon zavezuje LD, ki ima pravico

zno. Vrhovno sodišče je tudi v tem primeru odločilo, da mora LD, ki upravlja lovišče, oškodovancu (tožniku) povrniti škodo, **ker ni dokazala, da je škoda nastala brez njene krivde** (načelo domnevne krivde povzročitelja škode).

V zadevi **II Ips, 165/95**, je nastal sodni spor, ker je navadni jelen (*Cervus elaphus*) pri prečkanju ceste trčil v tožnično vozilo in povzročil prometno nesrečo s škodo. Sodišči I. in II. stopnje sta oprli svoji odločitvi na ugotovitvi: da je toženka 'pred dvajsetimi leti' zahtevala postavitve prometnega znaka I-18, »divjad na cesti« in da je v času prometne nesreče prekoračila načrt odstrela jele-

Sklep VS RS, št. **II Ips, 273/95**, je enako kot že opisane sodne odločbe uveljavil načelo, da za presojo odškodninske odgovornosti lovske organizacije pri naletu divjadi na vozilo na cesti veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Ob ugotovitvi, da je tožniku nastala škoda na avtomobilu zaradi trka z divjadjo, mora lovska organizacija, ki upravlja lovišče, povrniti škodo, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njene krivde. Sodna praksa je potrdila načelo domnevne krivde povzročitelja škode, obenem pa je upravljavcu lovišča priznala možnost dokazovanja, da je škoda nastala brez njegove krivde. Tako tudi sodba VS RS, št. **II Ips, 236/99**.

Iz odmevne in poučne sodbe VS RS, št. **II Ips, 236/99**, izhaja, da je sodišče I. stopnje naložilo LD kot toženki, da mora plačati tožniku škodo, ki mu je nastala na vozilu zaradi naleta srne med vožnjo na cesti. Sodišče je svojo odločitev utemeljilo z ugotovitvijo, da je trk srne z avtomobilom nastal na območju toženkinega lovišča in da tožena LD ni dokazala, da je škoda nastala brez njene krivde. Pritožbeno sodišče je toženkino pritožbo zoper prvostopno sodbo zavrnilo in je potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

Zoper neugodno sodbo je LD vložila zahtevo za revizijo. Z izrednim pravnim sredstvom je uveljavljala okoliščino, da na kraju prometne nesreče ni bil stalni prehod divjadi, niti trk ni nastal na njenem območju, pri čemer je svoje odseke ceste opremila tudi z opozorilnimi znaki, zaradi česar se ne čuti krivo za nastanek škode od divjadi. Revizijsko sodišče je ugotovilo, da je LD s svojimi revizijskimi postopki izrazila svoje nestrinjanje z dejanskim stanjem, ki pa ni zakonit razlog za revizijo. Po zaključku sodišča veljajo za presojo odškodninske odgovornosti LD pri naletu divjadi na vozilo na cesti splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Zato je ob ugotovitvi, da je tožniku nastala škoda na avtomobilu zaradi naleta srne, LD kot upravljavec lovišča dolžna povrniti škodo, ker ni uspela dokazati, da je škoda nastala brez njene krivde. Sodišče je LD namreč ponudilo to možnost. Zaključilo je, da tožena LD to ni uspela dokazati, ker ni uresničila ukrepov, ki ji jih je nalagal takrat veljavni lovski zakon⁶. Slednji je v svojem 5. členu predvidel ukrepe za varstvo in gojitve divjadi tudi v primeru prehajanja divjadi preko cest. Tožena stranka, ki niti ni pozvala pristojnega državnega organa, naj postavi prometni znak I-18 »divjad na cesti«, v sporu zato ni uspela dokazati, da je ukrepala po zakonu, saj ni opravila potrebnih lovsko-tehničnih ukre-

Foto: B. Zerdin

in dolžnost gospodarjenja in upravljanja z loviščem. Kot dobremu gospodarju ji zakon nalaga dolžnost preprečevanja škode, ki jo divjad lahko napravi ljudem ali premoženju tudi zunaj območja lovišča. Upoštevajo ugotovitve, da gospodarjenje z lovišči prinaša lovski organizaciji določene **koristi**⁵, zato mora prevzemati tudi običajne nevarnosti, ki izhajajo iz njene dejavnosti ali so v povezavi z njo. Zato je nanjo prevaljena odškodninska odgovornost za škodo, ki jo drugim povzroči divjad iz njenega lovišča, pa čeprav nastanejo zunaj njega in ki bi jih sicer neupravičeno moral trpeti sam oškodovanec. Za drugačno razlago ni pravnih podlag. Oškodovanec, ki je zaradi naleta srne utrpel škodo na svojem vozilu, ni dolžan dokazati, da je LD zaradi opustitve dolžnostnega ravnanja kriva za škodni primer trčenja srne v vozilo, **ampak bi morala tožena LD dokazati, da je škoda nastala brez njene krivde**, kar pa ji seveda ni uspelo. Tudi zahtevo, da se postavi prometni znak I-18 »divjad na cesti«, je po oceni sodišča vložila prepo-

⁵ Takšno stališče sem zasledil še, npr., v norveškem odškodninskem pravu.

njadi za pet glav, s čimer je pravzaprav storila vse, kar je morala in je bilo tudi v njeni moči ter zato ni odškodninsko odgovorna za trk jelena z avtomobilom tožnice na cesti. Revizijsko sodišče ni sprejelo razlogov nižjih sodišč. Razveljavilo je njuni sodbi in odredilo, naj o zadevi ponovno odloči sodišče I. stopnje. Zaključilo je, da je bila odločitev o oprostitvi odškodninske odgovornosti LD zmotna. Lovska družina se zaradi okoliščin, da je nekoč že zahtevala postavitve znaka »divjad na cesti« in da je načrt odstrela prekoračila za velik odstotek, ne more izogniti plačilu škode iz obravnavane prometne nesreče med tožnico in jelenom, ki je prečkal cesto. Zahteva za postavitve prometnega znaka je bila časovno tudi preveč odmaknjena, prekoračitev odstrela jelenov pa je bila časovno neopredeljena. Težavno je, ker se je škodni dogodek zgodil v času lovopusta, ko LD ni imela možnosti odstrela jelenov, kar je velika ovira za upravljavce lovišč. Kljub okoliščini, da lovski družina ni mogla ukreniti pravzaprav ničesar, je bila obsojena na plačilo odškodnine.

⁶ Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč (1976).

pov, ki so ji bili na voljo, da bi preprečila škodni primer.

Vzdrževalci cest prometnice solijo, sol pa, kot je dobro znano, privablja rastlinojedo parkljesto divjad. Zato je treba upoštevati tudi to dejstvo. Nevarnosti

NASVET: Upravljavcem lovišč

(lovskim družinam) svetujemo in priporočamo, naj za svoje lovišče vsako leto pripravijo **načrt prehodov divjadi** in upravljavca cest oziroma pristojne upravne organe s pisno vlogo in priloženim izrisanim načrtom prehodov divjadi opozorijo na umestnost postavitve prometnih znakov I - 18. Poleg tega priporočamo, naj na predvidenih prehodih divjadi postavijo tudi varnostne ograje ali pa prehode opremijo z odvrtačnimi kemičnimi snovmi, da na takih mestih divjad ne bi prehajala ceste.

trčenj med divjadjo in vozili niso samo v izgubi divjadi ali v plačilu škode, pri hujših nesrečah so upravljavci lovišč lahko obsojeni tudi na *plačilo rent*. To se lahko zgodi v tistih primerih, kadar nastanejo posledice v obliki telesnih poškodb (npr. oškodovanec postane paraplegik, saj kljub tehničnim dosežkom, ki prispevajo k bistvenim omilitvam sil trka (ocene vozil NCP za trk s pešcem), ni nobenega zagotovila, da v prometni nesreči z divjadjo ne bo nihče poškodovan).

V primeru sodbe Vrhovnega sodišča RS, št. **II Ips, 236/99**, je bil sodni epilog primera trka osebnega avtomobila z voznikom v srno, ki je prečkala cesto. Nastala je škoda, nastala je pravda in sodišče je po tožbi oškodovane stranke odločilo, da mora škodo poravnati LD kot upravljavka lovišča. Sodišče je odločilo, da v sporu tožena LD ni dokazala, da bi kar koli storila, kar bi prispevalo k varstvu divjadi in varnosti prometa na cesti, prek katere prehaja divjad. Nalet srne v tožnikovo vozilo je nastal na območju lovišča tožene LD, kjer divjad prehaja čez cesto, zato je bila podana njena odškodninska odgovornost. Toženi LD, ki se je štel, kot da je povzročitelj prometne nesreče, ni uspelo dokazati, da je škoda nastala brez njene krivde. Zato je sodišče toženo LD obsodilo na plačilo škode po uzakonjenem načelu domnevne krivde povzročitelja škode.

Lovke in lovce je treba glede opisanih primerov poučiti in ozavestiti, da je na lovski organizaciji ogromna odgovornost, »udarci po žepu« pa so najusodnejši! **Ni dovolj plačati članarino in imeti v posesti lovsko orožje; lovske naloge lovcev terjajo trdo delo in trenzen razmislek, kar jim nalagata zakon**

in v škodnih primerih sodišče. Iz sodne prakse ponavadi izhajajo ugotovitve, da lovska družina kot tožena stranka v sporu ni dokazala, da bi kar koli storila, kar bi prispevalo k varstvu divjadi in varnosti prometa na cesti, preko katere prehaja divjad. Sledijo dajatvene sodbe z velikimi odškodninami, ker ponavadi sodišče naloži upravljavcu lovišča, da mora plačati tožniku škodo, ki mu je nastala na vozilu zaradi naleta divjadi. V zadnjem primeru je sodišče svojo odločitev utemeljilo z ugotovitvijo, da je trk srne z avtomobilom nastal na območju toženkinega lovišča in da toženka ni dokazala, da je škoda nastala brez njene krivde. Sodišče druge stopnje je tožnikino pritožbo zoper sodbo sodišča I. stopnje zavrnilo kot neutemeljeno in je potrdilo sodbo sodišča I. stopnje. Zoper sodbo sodišča II. stopnje je LD vložila revizijo. Ugovarjala je, da na kraju nesreče ni bil stalni prehod divjadi, niti

nastal. Revizijsko sodišče je ugotovilo, da je LD z revizijskimi izvajanjmi izrazila svoje nestrinjanje z dejanskim stanjem, kar pa ni zakonit razlog za revizijo. Po presoji revizijskega sodišča veljajo za presojo odškodninske odgovornosti LD pri naletu divjadi na vozilo na cesti splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Ker je tožniku nastala škoda na njegovem avtomobilu zaradi naleta srne, mu mora LD, kot upravljavka lovišča, povrniti škodo, saj ni dokazala, da je škoda nastala brez njene krivde.

Za upravljavce lovišča je izjemnega pomena, da na podlagi izdelanih načrtov z vrisanimi prehodi divjadi upravljavce cest redno **pisno opozarjajo** na postavitve prometnih znakov »divjad na cesti« (I-18). Poleg tega je treba na prehodih divjadi postaviti varnostne ograje ali pa prehode opremiti z dišečimi oz. smrdečimi snovmi, ki odvrtačajo divjad (repelenti), da bi tam prečkala ceste.

Foto: O. Bekel

trčenje ni nastalo na njenem območju. Trdila je, da je poskrbela, da so »svoje« odseke ceste opremiti z opozorilnimi prometnimi znaki, zaradi česar se ne čuti krivo za nastanek škode od divjadi, kar bo dokazala v obnovitvenem postopku. Tega pa ni bilo, čeprav je lovska družina vztrajala pri svojih stališčih za revizijo, ki pa jo je vrhovno sodišče zavrnilo. Obveljal je sodni silogizem, da je nalet srne v tožnikov osebni avtomobil nastal v toženkinem lovišču, kjer divjad redno prehaja čez cesto. Zato je bila izkazana odškodninska odgovornost LD kot tožene stranke, ker LD kot toženki in povzročitelju škode ni uspelo dokazati, da je škoda nastala brez njene krivde. Tako je obveljalo načelo domnevne krivde LD kot povzročitelja škode, ker ni ukrenila ničesar, da škodni primer ne bi

Ker vzdrževalci cest prometnice solijo, slednja okoliščina tudi privablja divjad, še zlasti sodoprste kopitarje (parkljarje). Nevarnosti trčenj med divjadjo in vozili niso samo v izgubi divjadi ali plačilu škode; pri večjih nesrečah so upravljavci lovišč lahko obsojeni tudi na plačilo rent. To pa se lahko zgodi v tistih primerih, kadar nastanejo posledice v obliki telesnih poškodb (če, npr., oškodovanec postane paraplegik), saj kljub tehničnim dosežkom pri zgradbi sodobnih vozil, ki prispevajo k bistvenim omilitvam sil trka (ocene vozil NCP za trk s pešcem), ni zagotovil, da v prometni nesreči z divjadjo ne bo nihče poškodovan. Ogromno divjadi je tudi žrtev železniškega prometa. Kaj naj bi v tem pogledu k večji varnosti storile lovske družine (upravljavke lovišč), pa je prepuščeno

vsaki LD posebej glede na njene specifične okoliščine.

Iz sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, št. II Ips, 309/2006 – sodba in sklep sta javno objavljena na spletu – izhaja, da bi se LD kot tožena stranka svoje odgovornosti lahko razbremenila, če bi dokazala, da je ukrepala (da ne bi nastalo trčenje divjadi z vozilom) na kakršen koli način. Tega pa ni dokazala, saj ni poskrbela za veljavne lovno-tehnične ukrepe, ki bi lahko koristno prispevali k varstvu divjadi in varnosti prometa na cesti, preko katere prehaja divjad. Sodišče je ugotovilo, da je podana *krivdna odgovornost* tožene LD, zaradi česar je njeno pritožbo zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

LD, ki je bila obsojena na plačilo odškodnine, je kot nezadovoljna stranka vložila revizijo zoper pravnomočno sodbo na vrhovnem sodišču. Grajala je stališče, da njena opustitev, ko ni poskrbela za postavitve varovalne ograje na kraju prehoda divjadi, ni bilo protipravno. LD je kot pritožnica opozorila, da se glede varnostne ograje, ki naj bi preprečila prehajanje divjih prašičev (*Sus scrofa*) čez cesto, ne more šteti kot obremenilni dokaz. Odločba je trdila je, da je tožnica vedela, da na kraju, kjer je nastalo trčenje z divjo svinjo, divjad redno prehaja čez cesto. Problemizirala je vprašanje vzročne zveze med zatrjevano opustitvijo opozorila in nastalo škodo, saj v primerih, ko je voznik že seznanjen z nevarnostjo, tudi postavitve opozorilnega prometnega znaka v ničemer ne spremeni njegovega »stanja zavesti«, kar naj bi izhajalo že iz sklepa VS RS, št. II Ips, 588/99. LD je zatrjevala, da bi morala tožnica dokazati, da bi v primeru, če bi bil postavljen prometni znak, odreagirala drugače. O tem ni bil zaslišan izvedenec medicinske stroke, ki bi lahko ocenil tožnično reakcijsko sposobnost glede divjadi na cesti in njene reakcijske sposobnosti zaviranja zaradi prečkanja divjadi ob opozorilnem znaku ali brez njega, ki je bistvena okoliščina v tej zadevi tudi zaradi vprašanja tožničinega soprispevka k nastali škodi. Pojavlja se vprašanje, ali je tožnica vozila s prilagojeno hitrostjo oziroma, ali je zaradi neprimerne hitrosti sama izzvala trčenje.

Vrhovno sodišče je revizijo LD zavrnilo z obrazložitvijo, da s presojo odškodninske odgovornosti lovske organizacije pri trku divjadi z vozilom na cesti veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Ob ugotovitvi, da je tožnici nastala škoda zaradi naleta divjega prašiča, so vrhovni sodniki presodili, da je treba pri odločanju uporabiti zakon, ki določa, da mora lovska organizacija (ki upravlja z loviščem) oškodovanki povrniti škodo, **če ne dokaže, da je škoda**

nastala brez njene krivde. Zakon je nakazoval na *presojo krivdne odgovornosti*, zato bi morala tožena LD dokazati okoliščine, ki izključujejo njeno krivdo. Vrhovno sodišče je menilo, da sta nižji sodišči nesporno ugotovili, da je bila tožena LD seznanjena s prehodi divjadi na kraju, kjer je nastal škodni dogodek. Lovska družina v pravdi ni uspela dokazati, da je v izogibitev svoje odškodninske odgovornosti zahtevala postavitve prometnega znaka »divjad na cesti (I-18)« ali na kritičnem mestu postavitve varovalne ograje, ki bi divjadi preprečevala prehod čez cesto, ali pa z drugimi sredstvi, npr. kemičnimi premazi, odvrnila divjad, da ne bi prehajala ceste in ogrožala prometa na njej. Posledica opustitve naštetih preventivnih ukrepov je bila odškodninska odgovornost LD kot upravljavke lovišča. Čeprav je vrhovno sodišče pritrdilo lovski družini, da ni očitne vzročne povezave z opustitvijo zahteve po postavitvi prometnega znaka »divjad na cesti« in škodnim dogodkom, je zaključilo (citiram): »*da je lovska družina za pogosto prehajanje divjadi preko cestišča vedela, ukrenila pa ni v tej smeri prav ničesar in je zatorej materialno-pravno pravilen zaključek sodišča druge stopnje, da že sam pojav divjadi na cesti, ob odsotnosti varovalnih ukrepov, pomeni nedopustno stanje, zaradi česar je tudi podana vzročna zveza med divjadjo na cesti in povzročeno škodo tožnici.*« **Tožena lovska družina bi se lahko razbremenila odgovornosti le, če bi dokazala, da je ukrepala na podlagi (takrat veljavnega) zakona.** Tega pa ni dokazala, saj ni storila ničesar, kar bi lahko prispevalo k varstvu divjadi in varnosti prometa na cesti.

Namen mojega prispevka je, da bi se lovske družine pa tudi drugi upravljavci lovišč seznanili s pravno problematiko škodnih primerov, ki nastanejo iz primerov prometnih nesreč, v katerih je udeležena tudi divjad. Pri tem v sodnih postopkih velja v teoriji in sodni praksi sprejeto načelo, da je dokazno breme na tistem, ki zatrjuje obstoj dejstva, in ne na tistem, ki zatrjuje neobstoj dejstva (*negativa non sunt probanda*). To je pomembno tudi za uspešno pravljanje, saj imajo lovske družine po Zakonu o pravnem postopku (ZPP-1) kot tožene stranke pravico in dolžnost navajanja dejstev in dokazov v bran svojih interesov.

LOVSKA ODGOVORNOST V NAVZKRIŽJU INTERESOV

Za zaključek še naslednje misli: lovske družine so kot koncesionarke s sklenitvijo koncesijskih pogodb, s katerimi so za 20 let prevzele upravljanje lovišč, še toliko bolj vstopile v vrtljak odškod-

ninskih odgovornosti. Nanje je prešla odgovornost za škodo, ki jo divjad povzroča v kmetijstvu in gozdarstvu, kjer je škoda lahko enormna. Na podlagi krivdne odgovornosti kot domnevni povzročitelji pa odgovarjajo tudi za vso škodo od divjadi, ki jo divjad povzroči drugim, še posebno na cestah, na katerih iz leta v leto beležimo več trčenj z divjadjo. Država je prevzela le odškodninsko odgovornost za zavarovane vrste divjih živali. Glede odškodninske odgovornosti načrtovalcev odstrela in izgub (odvzema) divjadi iz lovišč, ki imajo pomembno vlogo pri vzdrževanju naravne številčnosti divjadi, pa bo pokazala sodna praksa, kajti **tudi načrtovanje terja določeno odgovornost!** Poleg velikih kazni, ki jih prinaša Zakon o lovstvu in divjadi (ZDlov-1⁷), so največja nevarnost upravljavcev lovišč *velike odškodnine* (ki se jim ne more izogniti). Lovstvo temelji na ustavni pravici do združevanja, lovke in lovci ga uresničujemo s svojim *prostovoljnim oz. neplačanim delom*, pri čemer se od lovstva pričakuje in zahteva opravljanje nalog v pomenu dobrega gospodarja. Zato se je lovstvo soočilo z **Odgovornostjo**, pisano z veliko začetnico, ki je še posebno izražena v **objektivno resni odškodninski odgovornosti**. Lovstvo iz svoje nekdane pravljivosti prehaja v obdobje subjekta realnega javnega življenja, od katerega vsi (država, kmetijci, gozdarji, mali posestniki, oškodovanci v nesrečah ...) pričakujejo koncesnino oziroma koristi v obliki odškodnin, zlasti še plačila odškodnin. Pri tem se nihče ne vpraša, kje naj lovci ob (pre)hitrem tempu življenja, zaradi v okolju vse bolj spremenjenih in spreminjajočih se razmer in ob pogojih gospodarjenja, recesiji, padanju cen mesa uplenjene divjadi in vse večjih odškodnin dobijo denar za poplačilo vseh pričakovanih obveznosti. Namreč: **nastalo je navzkrižje interesov (kolizija) med načelom profesionalnih dejavnosti po uradni dolžnosti (država, zavod, obveznosti iz načrtovanja, zagrožene kazni) in načelom dispozitivnosti (lovci smo amaterji, ki se združujemo po načelih prostovoljnosti)**. Naloge, ki jih je sprejelo lovstvo, so poleg ohranjanja in sonaravnega gospodarjenja povezane z obveznostmi, ki izhajajo iz zakonov in pogodb, ki jih je treba izpolnjevati, kot da smo gospodarska družba (kombinat), ki deluje po vseh pravilih pravne države. Ob idiličnem razglabljanju inž. **Lojzeta Černeta** v njegovem mnenjskem prispevku Ne več tako! v Lovcu, 6/09, str. 294, se zato sprašujem: »*Lovstvo, Quo vadis?*« (»*Lovstvo, kam nas pelješ?*«)

Bojan Avbar

⁷ Uradni list RS, št. 16–630/2004, stran 1577.

Škoda na divjadi

V lovskih družinah se ukvarjamo z ukrepi za preprečevanje škode od divjadi, s plačevanjem škode od divjadi (povračili) ter se na različne načine trudimo, da bi jih kolikor mogoče zmanjšali. Skratka, gre za vrsto različnih predpisov in postopkov, ki so urejeni v Zakonu o divjadi in lovstvu (ZDLov, 2004, 2008), drugih zakonih in z drugimi podzakonskimi predpisi. Vse premalo pa govorimo o škodi na divjadi, ki je prav tako očitna in razvidna iz zbranih podatkov v aplikaciji *Lisjak*, kamor upravljavci lovišč vnašajo zahtevane podatke.

Zato se ustavimo na tej točki in se vprašajmo, če storimo dovolj, da bi bila škoda na divjadi manjša od zdajšnje. Prišli bomo do različnih odgovorov in ponovno trčili v nabor zakonskih predpisov, ki obravnavajo to problematiko. ZDLov (2004) določa dolžnost upravljavca lovišča, da upravljavcu cest posreduje pisni predlog za postavitve prometnih znakov (11–18), kjer divjad prečka cesto. To je le eden od ukrepov za preprečevanje škode na divjadi. V aplikaciji *Lisjak* najdemo tudi podatke o tovrstni škodi zaradi krivolova oziroma nezakonitega lova, kot je tovrstno kaznivo dejanje navedeno v Kazenskem zakoniku. V posebno rubriko vnašamo podatke o pokončani divjadi zaradi psov brez nadzora. Pa se vprašajmo, ali s tem storimo dovolj, da bi uspešno preprečili tovrstne škode? Verjetno ne. Ali se pri tem poslužujemo ustreznih ukrepov za zmanjšanje tovrstne škode? Ali pri tem uveljavljamo škodo po ustreznem ceniku? Dobili bomo le malo pritrilnih odgovorov. Javno se sprašujem, zakaj zanemarjamo to področje? Ne znamo ustrezno ravnati in ukrepati? Zdajšnja cena divjačine je »mizerna« in kljub aktivnostim LZS nam ni uspelo zvišati cene. Kljub temu pa za-

Foto: F. Seneković

Žrtev psa brez nadzora

nemarjamo ukrepe, s katerimi bi od krivcev izterjali denar za škodo na divjadi, ki je očitna. Trdim, da nismo storili vsega na različnih področjih za ustrezno ukrepanje in zmanjševanje take škode; še manj, nismo poskrbeli za ukrepanje proti tistim, ki so krivci za nastanek take škode.

V aplikaciji *Lisjak* (2009) dobimo podatke o škodi na divjadi zaradi psov, kot prikazuje **preglednica 1**.

V arhivih lovskih družin zagotovo hranimo veliko fotografij raztrgane divjadi; tudi v moji jih lahko najdem nekaj. Ob takih fotografijah dobim tudi veliko fotografij pokončanih psov. Pred nedavnim sem prejel fotografijo (domnevno – v očeh lastnika) pokončanega psa z lovsko puško. Pes se je še zavlekel na domači prag, kjer je poginil. Ob fotografiji sem prejel tudi pismo, ki ni bilo ravno »bogatovšečno« ne zame ne za lovce. Vedno več prejemamo tudi klicev novinarjev z različnimi zgodbami in vprašanji, npr: lovec je ustrelil psa, ko se je sprehajal z lastnikom po lovišču – in to zlatega

prinašalca – in podobno. Ni prijetno brati takih pisem, še manj je prijetno nanje odgovarjati kot predsednik LZS.

Iz objavljenih podatkov v preglednici je razvidno, da so nenadzorovano izpuščeni psi v lovišču velik problem. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (ZVGLD, 1976) je dajal lovcu pravico, da je lahko pokončal klateške pse in mačke ob določenih pogojih, ki so bili navedeni v zakonu. Sedanji ZDLov (2004, 2008) take določbe ne vsebuje več. Še več, Zakon o zaščiti živali (ZZZIV, 1999) jasno opredeljuje ta pojem in v svoji peti alineji 26. člena navaja, da se žival lahko po-

konča, »če je nevarna za okolico oziroma povzroča občutno škodo in tega ni mogoče drugače preprečiti«. Gre za več pojmov, in sicer za nevarno žival, povzročanje občutne škode in razlog nujnosti, »če tega ni mogoče drugače preprečiti«.

LZS je zaprosila za tolmačenje navedene alineje Službo vlade za zakonodajo, ki je naše zaprosilo odstopilo na MKGP, od koder pa še nismo prejeli odgovora. V našem zaprosilu smo postavili temeljno vprašanje: Ali je na podlagi te alineje dovoljeno pokončati psa, ki ga zalotimo pri trganju divjadi? Odgovora, kot sem že navedel, še nismo prejeli. Sodne

Preglednica 1: Škoda na divjadi zaradi psov v obdobju od 1. 1. 2006 do 30. 9. 2009 in posebej za leto 2009

Divjad (vrsta)	Število v letih 2006–2009	Število za leto 2009 (do 30. 9. 2009)
Damjak	2	
Divji prašič	6	1
Gams	26	14
Jazbec	23	2
Kuna belica	8	3
Lisica	22	2
Muflon	26	9
Navadni jelen	9	5
Poljski zajec	15	2
Srnjad	3652	1501

prakse s tega področja pa pri nas še ne poznamo.

ZDLov (2004, 2008) v tretjem odstavku 35. člena določa, da se psi brez nadzora ne smejo gibati po lovišču. Za kršitev teh določb je v ZDLov (2008) zoper lastnika psa predpisana (na podlagi 77. člena) globa v razponu od 420 do 1.200 evrov. Če bo takšen lastnik plačal odškodnino za škodo, ki jo je na divjadi povzročil njegov pes (pokončane divjadi), bo v prihodnje zagotovo pošteno razmislil, kako bo nadziral in spuščal psa v lovišče. Ob tem se je treba zavedati dejstva, da niso krivi psi, ampak njihovi lastniki.

Kolikšno povrnjeno škodo bi dobil upravljavec lovišča, je druga zgodba oziroma si jo lahko na podlagi vnesenih podatkov v aplikacijo Lisjak izračunate sami.

Ne bi želel, da bralci - člani, lovci in nečlani napačno razumejo namen mojega prispevka, vendar apeliram na vse člane lovske organizacije, da se tega problema lotimo bolj sistemsko. Usmrtitev psov, pri čemer zaide lovec še v težave, kar pomeni obravnavanje kaznivega dejanja poškodovanja tuje stvari (po 224. členu Kazenskega zakona),

preprosto ne podpiram, saj s tem da lovci ne prihajamo samo v konflikt s kmetovalci in drugimi uporabniki prostora, ampak si zmanjšujemo naš ugled v okolju. Verjetno bom za to mojo trditev dobil zopet kup pisem, v katerih bo pisalo: »No, potem pa naredi kaj, da ne ... j«. Ja, delujemo tudi v tej smeri in eden izmed korakov je tudi ta članek – opozorilo in predstavitve morebitnih aktivnosti. Za delo članov lovskih družen kot upravljavec lovišč, ki plačujejo koncesijo, pa ne more vsega narediti in urediti krovna lovska organizacija, katere naloge so jasno opredeljene v pravilih.

Pri bežnem pregledu aplikacije Lisjak pod postavko »krivolov« najdem zaskrbljujočo številko. Ko jo primerjam s poročilom policije pod »kaznivimi dejanji nezakonitega lova«, ugotovim veliko odstopanje od podatkov v Lisjaku. To mi pove, da ob sumu storitve kaznivega dejanja krivolova marsikje ne obvestijo Policije, da bi dejanje tudi zabeležila (evidentirala) in skupaj z lovci skušala najti storilca takega dejanja. Ne opredeljujem se do uspešnosti pri raziskavi kaznivega dejanja, nekaj pa

jih je vendarle raziskanih, kar lahko ugotovim iz statističnih podatkov Policije (www.policija.si).

Upravljavci lovišča morajo zagotoviti lovskočuvajsko službo v lovišču, ki ima po ZDLov - 1 (2004) jasne naloge in pooblastila. S temi nalogami opravlja nadzor v lovišču, pri čemer je treba ukrepati tudi zoper lastnike nenadzorovanih psov. **Lastnike tako izpuščenih psov je treba opozarjati in jim pošiljati pisna obvestila z navedbo konkretnih podatkov o času in kraju opažanj njihovega psa v lovišču.** Opažanja je treba natančno zabeležiti (dokumentirati), torej zbrati dokaze, navesti priče in jih s tem obvestilom prositi, naj v obojestransko korist nenadzorovano ne puščajo psa v lovišče, obenem pa jih seznaniti z zakonskimi določili glede takih prekrškov. Tudi najdeno poškodovano, raztrgano divjad je treba natančno popisati, fotografirati in napisati zapisnik ter o tem seznanjati javnost; tudi na krajevno običajen način. Zoper ugotovljene lastnike psov, ki so krivci za škodo na divjadi, je treba uveljavljati odškodnino po splošnih predpisih ali uveljavljati odškodnino s tožbo.

Pri zdajšnjem vodenju podatkov v Lisjaku ni rubrike, kamor bi lahko vpisovali tudi podatke o poslanih pisnih obvestilih nevestnim lastnikom psov. Če jo vzpostavimo, bo nadgradnja Lisjaka spet dražja. Vendar če bo treba, bomo uvedli tudi to. Za zdaj nam zadostujejo vneseni podatki o izgubah divjadi.

Nekatere LD so o najdeni divjadi, ki so jo pokončali psi, obveščale javnost, kar smo lahko zasledili v različnih časopisih. To je dober pristop. Ne gre zato, da dajemo tudi mi fotografije razmrcvarjene divjadi v javnost, ampak da zmanjšamo škodo na divjadi zaradi psov in zaradi drugih vzrokov (torej tudi zaradi krivolova, prometa ...).

S svojim prispevkom sem želel opozoriti na širino problematike, ki ji morda namerjamo premalo pozornosti. Je pa to vsekakor problematika, po kateri nas javnost ocenjuje – zaenkrat žal negativno. Le s sistemskim pristopom bomo lahko zmanjšali škodo na divjadi in izboljšali ugled naše organizacije v okolju. In vse to spada pod »nadzor lovišča«.

Mag. Srečko Felix Kropce,
predsednik LZS

Srnjakov zadnji boj

Divjad je ena sama, nepovnljiva in nenadomestljiva. Krasi naše gozdove, gore in hribe, polja, travnike in barja. Čuvajmo jo!

Lepa novembra dne me je pot vodila do bližnjega gozda. S sinovoma sem vozil na smetišče ostanke suhih rastlinskih delov topinamburja. Med hojo po poljski poti ob robu gozda se mi je pogled ustavil na travniku, ki se na spodnji strani spušča proti poljem. Pod poraslim bregom so moje oči opazile raztreseno gmoto. Razdalja je bila tolikšna, da s prostim očesom nisem prepoznal, kaj

leži v razbori pokošenega strnišča. Nazaj grede pa mi duša ni dala miru; po parceli sem se spustil kakšnih devdeset metrov niže. Zgrožen sem ugotovil, da je na travniku obležal mrtev srnjak. Mlad srnjak, vilar, je svoje mlado življenje končal na stoletnih stečinah njegove vrste, ki so stoletja nastajale v naših krajih. Žalosten pogled! Od srnjaka je ostala le glava, ki so jo pri smrčku že načele lisice, pa njegova hrbtenica z rebri in zadnja noga. Nekoliko ob strani za njim je bil ostanek njegovega kožuha. Po vseh sledovih in znakih sodeč je na tistem kraju srnjak bil

Foto: B. Avbar

Ostanki srnjaka, ki so ga očitno ujeli in raztrgali psi. Preostalo so dokončale lisice in kune.

svojo zadnjo bitko za življenje, ki jo je tragično izgubil. Zakaj je obležal in omagal, smo se spraševali. Izključili smo možnost, da bi ga zadel osební avto, saj tam blizu ni prometne ceste. Lahko bi ga slabo zadel lovec, ki ni opravil svoje dolžnosti (pes krvosledec!) ali pa so ga obnemoglega ulovili vaški psi in ga naposled pokončali. Zadnja možnost je najverjetnejša, saj se nad naseljem klatijo številni psi. Po sledovih na še nepomrznjeni podlagi so bili vidni sledovi boja za življenje. Ko je srnjak omagal, so ga obdelali psi, lisice, pa tudi kakšna kuna in sive vrane, ki jih je tam prav tako vse polno.

Grozljiv prizor z razpadlim srnjakom mi je legel na dušo. Poklical sem lovskega tovariša Milana, ki mi je svetoval, naj o naj o najdbi obvestim starešino LD Novo mesto **Franca Goleta**. Že v nekaj minutah je prišel na mesto in pravično poskrbel za srnjakove ostanke in evidentiranje pogina. Koliko srnjakov oziroma predstavnikov lovnih vrst druge divjadi na leto tako izgubimo v slovenskih loviščih, ki niso evidentirani? Statistični podatki, ki jih zbirajo upravljavci lovišč, so presenetljivi in zaskrbljujoči, čeprav se nanašajo samo na skromen delež izgubljene divjadi, ki je bila najdena. Če vzamemo, na primer, v misli samo davek, ki jo plača mlada srnjad zaradi strojne košnje!

Pomislil sem na naloge lovskih organizacij, ki so upravljavci lovišč, ki trajnostno gospodarijo z divjadjo, skrbijo za izvajanje načrtovanih ukrepov za varstvo divjadi in njenega življenjskega okolja ter ukrepov za ohranjanje in izboljševanje življenjskih razmer za divjad, zadolženi tudi za uresničevanje načrtovanega odstrela divjadi v skladu z načrti upravljanja z divjadjo in za izvajanje odstrela bolne ali poškodovane divjadi. Sodelovati morajo tudi pri izvajanju ukrepov preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in dostavljanju poginule divjadi v veterinarski pregled.

Ugotavljam, da so dandanes vplivi na okolje nesorazmerni. Zato se je bistveno poslabšalo tudi življenjsko okolje divjadi, ki je vse bolj podvrženo vznemirjanju in pretiranemu uničevanju. Psi, ki se prosto gibljejo, ne vznemirjajo samo lovcev. Zdaj se gibljejo še bolj, saj se njihovi brezvestni lastniki ne bojijo več, da bi jih ustrelil lovec (z novim zakonom je odstrel prepovedan). Pri nas zahrumile, ko se zgodi kakšen neprijeten dogodek; če pes napade človeka ali drobnico. Če pa psi preganjajo srnjad ali druge vrste lovne divjadi, se nihče več ne vznemirja. Jezi pa nas neučinkovitost in nezainteresiranost pristojnega redarstva in pristojnih inšpektorjev, čeprav jim zakonodaja daje številne ukrepe za objektivno, resno in pošteno ukrepanje! Kdo je odgovoren za uresničevanje 3. odstavka 35. člena ZDLov - 1, ki določa, da psov ni dovoljeno brez nadzorstva spuščati v prosto naravo? Res je lastnik odgovoren za škodo, ki jo njegova žival prizadene divjadi, **toda kdo ga (bo) preganja!**

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov - 1) je uzakonil načelo, da v primeru, če se s presojo vplivov na okolje divjadi ugotovi, da bi posegi bistveno poslabšali življenjske možnosti divjadi, jih je treba omejiti ali opustiti v celoti. V svoji praksi uresničitve tega načela, ki ga je po zakonu mogoče izvršiti tako, da se prepove načine gibanja v prosti naravi in se določijo posebni ukrepi pri posegih v okolje.

Pravni zapis ukrepov, ki naj bi zavarovali divjad, je dokaj nedoločen. Ustavni pravnik bi presodili, da gre za nedoločene pravne pojme, takšne, kot da tudi zakonodajalec ni vedel, kako naj zavaruje divjad in katere ukrepe naj zagotovi za njeno ohranitev. Zakonodajalec se je bolj razpisal glede posegov, ki krnijo in ogrožajo naravo in živa bitja. V zakon je zapisal, da gre za posege, ki ožijo življenjski prostor in zmanjšujejo prehranske možnosti divjadi, zmanjšujejo možno-

sti za gnezdenje, poleganje ali vzrejo mladičev, spreminjajo naravni življenjski ritem divjadi z vnašanjem nemira in preprečujejo stike med populacijami divjadi ali neposredno ogrožajo življenje divjadi. Zanimivo, da ob postavljeni diagnozi ni predvidel zdravil in učinkovitega postopka za preprečitev škodnih vplivov. Sprašujem se tudi, ali je Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z upravljavci ter strokovnimi in znanstvenimi ustanovami s področja kmetijstva, gozdarstva in varstva narave pripravil **strokovne osnove za določitev posebnih začasnih ukrepov** 1. odstavka 36. člena ZDLov - 1 (ohranitev in nemoten razvoj populacij ogroženih vrst divjadi; povezave med posameznimi populacijami divjadi določenih vrst oziroma vzdrževanja njihove genske raznolikosti)?

Ker je po ZDLov - 1 prepovedano divjad vznemirjati v mirnih conah, na rastiščih, gnezdiščih, polegališčih, brlogih, zimovališčih, pasiščih v gozdu in krmiščih ali jo zalezovati v neugodnih vremenskih razmerah, jo preganjati s psi in podobno, se sprašujem, kaj so lovska organizacija in upravljavci lovišč storili za preventivno dejavnost oziroma katere ukrepe represivne narave s(m)o vsi oziroma lovci pripravljene in praktično usposobljeni in praktično izvedeni ne bo **nepotrebnih in nenadomestljivih izgub divjadi**? Svetujem, da sleherna LD na krajevno običajen način opozori lastnike psov, naj jih ne spuščajo v naravo. V posameznih KS (kjer še delujejo) je treba navezati stike z varnostnimi sosveti, ki bodo sprejeli določene ukrepe, saj sta dejavnost lovstva in varstvo divjadi v povezavi s splošno varnostjo in varnostjo v cestnem prometu in spuščeni psov neposredno povezana s splošno varnostjo ljudi. Svetujem tudi, da najmanj **enkrat na leto vsak upravljavec lovišča pisno opozori upravljavce cest na prehode divjadi**. V praksi se je vsaj v nekaterih okoljih odlično izkazalo sodelovanje

lovske družin z ornitologi (člani DOPPS) in društvi za varstvo živali. Lovstvo je močna oblika civilne družbe, le njen glas je premalo slišati v javnosti. Lovstvo je pravzaprav stroka, ki si mora izboriti svoje mesto v družbi, ker skrbi za ohranitev in nemoten razvoj populacij ogroženih vrst divjadi in za povezave med posameznimi populacijami divjadi določene vrste oziroma za vzdrževanje njihove genske raznolikosti.

V sleherni LD, t. j. pri vseh upravljavcih lovišč, bi morala posebno vlogo odigrati lovskočuvajska služba! **Lovski čuvaj je, ko opravlja svojo službo, uradna oseba, ki ima resna in odgovorna pooblastila**. Lovski čuvaj ne samo da opravlja terenski nadzor lovišča, ima pooblastila, da lahko legitimira osebe, ki se zadržujejo v lovišču, nadzira kršitve predpisov (tudi osebe, ki spuščajo pse) in neposredno sodeluje z lovskim inšpektorjem in policijo, ki odkriva in preganja kršitve predpisov. Lovski čuvaj ima nalogo na nepravilnosti in kršitve opozarjati tudi druge solovce in vodstvo LD. Le dobro organizirana lovska družina, ki pozna pozitivno zakonodajo, bo lahko uspešna pri preprečevanju škode na divjadi, ki se le večajo in posegajo v pravice lovcev.

Poginulemu srnjaku ni bilo pomoči, z njegovo najdbo se je ponovno odprlo trpko vprašanje varovanja in skrbi za divjad. **Upravljavcem lovišč svetujem, naj poskrbijo za zakonite ukrepe, ki bodo preprečili ali vsaj zmanjšali izgube divjadi**.

Bojan Avbar

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Štajerskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Posebno so izpostavili škodo v vinogradih in sadovnjakih. Prav škoda od divjadi naj bi bila kriva, da naj bi marsikateri posestnik že opustil sadjarstvo. Pritoževali so se, da pravičnih odškodnin skorajda ni mogoče doseči. Četudi se je oškodovanec odločil za tožbo, se je največkrat zgodilo, da ni mogel poplačati niti stroškov sojenja. Iz tega je sledilo, da bi morali spremeniti lovski zakon tako, da bi vsak smel varovati svoje kulture tako, da bi na svoji posesti smel pokončevati škodljivce, v nasprotnem primeru pa bi se mu morala povrniti vsa škoda (Slovenski gospodar, 3. februar 1910).

Med prvo svetovno vojno so znova poročali o zelo povečani zastopanosti poljskih zajcev (*»ti so se tako zaplodili, da sedaj skoraj iz vsakega grma skoči zajec«*). K njihovi namnožitvi naj bi prispevala mila zima, ugodne vremenske razmere spomladi in manj lovcev (večinoma so bili ti vpoklicani k vojakom). Zajci naj bi požrli že polovico poljskih pridelkov. Ob Dravi in Muri so se pritoževali zaradi preveč številnih fazanov, tudi po 20 do 30 naj bi jih v jatah zletelo na polje in uničilo borne ostanke, ki so ostali od suše. V Slovenskih goricah se je povečalo število lisic, ki so odnašale perutnino s kmetij. Povečalo naj bi se tudi število jazbecev, zato bi morali začeti misliti, kako jih zatreti. Zaradi preveč številčne divjadi naj se kmetovanje ne bi več izplačalo. Posebno so bili jezni na poljskega zajca zaradi škod, ki jo je povzročal v vinogradih in sadovnjakih. Pritoževali so se nad majhnimi odškodninami za škodo od divjadi. Če se je posestnik zaradi nizko odmerjene odškodnine pritožil, je okrajno glavarstvo v večini primerov zavrnilo pritožbo. Znani naj bi bili celo primeri, da je okrajno glavarstvo prej upoštevalo pritožbo lovskega upravičenca zaradi previsoko odmerjene odškodnine. Vzrok za zavrnitev pritožb oškodovancev je bila največkrat njihova preslaba obrazložitev zahtevka, kar je izhajalo tudi iz nepoznavanja lovskega zakona. Oblastem so priporočili, naj od zakupnikov zahtevajo, da postreli čezmerno zastopano divjad, če pa lovski upravičenosti tega ne bi storili, pa odreditev splošnega lova na stroške lovskega zakupnika (Slovenski gospodar, 31. avgust 1916).

Pritožbe, peticije in pobude smo zasledili tudi v časopisu Marburger Zeitung. Število tovrstnih prispevkov se je vedno povečalo ob razpravah o lovski zakonodaji v štajerskem deželnem zboru. Ker se vsebina prispevkov v bistvu ni razlikovala od prispevkov v Slovenskem gospodarju, jih ne bomo predstavljali podrobneje. V časopisu Marburger Zeitung (izhajati je začel leta 1862) so nas bolj zanimale razmere glede posameznih vrst divjadi na Štajerskem. Za začetek smo skušali povzeti, kako je potekalo iztrebljanje zveri. Za lažje razumevanje smo podatke iz časopisa dopolnili tudi z nekaterimi drugimi viri.

Od velikih zveri so se na Štajerskem najdalje zadržali volkovi. Pojavljali naj bi se v večjem številu, ljudje pa so jih vsekozi vneto zatirali. O tem so pričala mnoga krajevna imena, krajev, kjer so bile nekdanje stalne volčje jame. Za zatiranje volkov je bilo izdanih več pozivov. Eden takšnih je bil dvorni dekret iz leta 1788 o zatiranju volkov in medvedov, ki je določal izplačilo premij za pobite zveri, pa tudi obvezno sodelovanje občin pri odrejanju pogonov. Do premij so bili upravi-

Zadnji lov na volkove na Pohorju.

Odredbe za lov na volkove:

1. Lov se vrši 11. sept. (1852) s sodelovanjem občin iz mariborskega in celjskega okraja.

2. Zbirališča za lovce so: a) Slovenjgraško sedlo, b) Mala Kopa, c) Črni vrh, č) Planinka.

Za vsako teh zbirališč je določen poseben vodja lova, ki se mora o vsem sporazumeti z vodji sosednih rajonov.

3. Občine morajo za ta lov določiti spretno strelce, gozdarje in lovce ter gonjače.

4. Občine se razdelijo na posamezne rajone, in sicer:

a) rajon Slovenjgraško sedlo: Smartno, Legen, Gradišče, Troblje, Pameče, Sv. Danijel, Trbonje, Dravče, Št. Janž nad Dravčami (vse občine iz okr. glav. Sl. gradec);

b) rajon Mala Kopa: Golava buka, Brde, Sv. Primož na P., Vuzenica, Sv. Vid (vse iz okr. gl. Sl. gradec), Hudi kot in Sv. Anton na Poh. (iz marib. okr. glav.);

c) rajon Črni vrh: Razborca, Dovže, Straže, Št. Ilij pod Turjakom in del občine Mislinje (vse iz glav. Sl. gradec), Janžev vrh, Orlica, Ribnica (iz marib. okr. glav.);

č) rajon Planinka: drugi del občine Mislinje (iz okraja Slov. gradec), Št. Lovrenc na Poh., Kumen, Recenjak in Legen (iz marib. okr. glav.). Spodnji Dolič in Vitanje (iz celjskega okr. glav.).

5. Večji del strelcev se mora na določenih mestih zbrati onega dne (11. sept.) ob 8. uri zjutraj ter se morajo pokoriti odredbam vodij; nekoliko lovcev pa spremlja gonjače.

6. Gonjači se postavijo tako, da bodo razdalja od enega do drugega 150 do 200 korakov, vrsta pa se ne sme nikjer prekiniti, temveč se mora vzdržati od vznožja do vrha. Priložena slika je določevala zbirališča lov-

7. Gonjači morajo biti ob 10. uri dopoldne na vznožju vrhov na predvidenem mestu, tako da bodo ob tej uri veriga sklenjena, na kar se začne premikanje navzgor.

8. O postavitvi gonjačev se imajo preje občine medsebojno dominiti.

9. Gonjači se morajo natihoma zbirati, ko pa začnejo goniti, morajo delati čim večji hrušč in trušč in streljati, — preiskati se mora vsako grmičje. Lovci naj bodo mirni. Od prebivalstva ta dan ne sme nihče v te rajone.

10. Lov se vrši samo na volkove, ne sme se zasledovati ali streljati nobena druga divjačina.

11. Če bi po izvršenem prvem pogonu bil potreben še drugi, odredi potrebno vodja celega lova.

12. Orožništvo ima paziti, da se vzdržuje red, in pomaga tudi inače pri lovu.

13. Premije so: za ubito volkuljo 25 fl, za volka 20 fl, za volka pod enim letom 10 fl; plača se iz erarskih sredstev.

To so navodila za lov, o njegovem izidu pa ni znano nič; menda so takrat iztrebili to zverjad na Pohorju, ker se najstarejši ljudje ne spominjajo, da bi se bil še pozneje tu ustrelil kak volk. Na volkove pa spominja še danes obilo volčjih jam; samo v vuzeški kotlini Šestero (dve nad starim gradom, dve pri Mravljakovem hribu — nad Jelovcem, ena nad Prohartom v Planini in ena nad Mačkom v Planini).

čeni tudi podložniki. Popolno uničenje volkov je bila zahtevna naloga, ki je kljub številnim organiziranim pogonom ni bilo mogoče uresničiti več desetletij. Eden zadnjih velikih lovov je bil 11. septembra 1852. V pogonu so sodelovale občine z mariborskega in celjskega okraja. Kot je razvidno iz razpisa, je pri pripravi pogona sodelovalo trideset občin, kar je bil za tiste čase nedvomno velik organizacijski podvig. O številu udeležencev pogona (gonjačev, strelcev, gozdarjev in lovcev) nimamo podatkov. Prav tako ni podatkov o uspehu pogona. Mravljak (1927) navaja, naj bi takrat volkove povsem zatrli, saj da se tudi najstarejši ljudje niso spominjali, da bi po tem času kdor koli še uplenil volka.

(Se nadaljuje.)

10., jubilejno zasedanje Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo

Črnogorska lovska zveza je sprejela predlog predsednika Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo (naprej foruma CIC) Veljka Varičaka, da 7. do 9. 10. 2009 organizira in gosti 10., jubilejno zasedanje Forumu CIC na Cetinju (Črna gora).

Priprave so potekale že od majskega zasedanja Generalne skupščine CIC v Parizu. Gostitelji so vzeli zadevo zelo resno in začeli s pripravami kmalu po vrnitvi iz Pariza. Zasedanje je potekalo pod tematskim naslovom *Naselitve in ponovne naselitve divjadi*. Predsednik CIC Dieter Schramm je ves čas aktivno sodeloval pri organizaciji in pravi programu.

Podpora in najboljše želje za uspešno 10. zasedanje foruma CIC je izrazil tudi prof. dr. Milan Pogačnik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo R. Slovenije.

Ob izvolitvi Veljka Varičaka na položaj častnega ambasadorja in častnega ustanovnega predsednika foruma CIC ter ob izvolitvi Tonija Vrščaja za novega predsednika foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo, je obema čestitala tudi ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal.

Upravljanje z divjadjo ter spodbujanje sodelovanja, prijateljstva med lovci in vsemi državljani sosednjih držav, še posebno pa med tistimi, ki so za to pristojni, je pomembno tudi za politiko teh držav na tem območju, posebno še za našo državo, ki je bila tudi pokroviteljica ustanovnega zasedanja Koordinacijskega foruma za srednjo in vzhodno Evropo.

Na lansko zasedanje se je prijavilo deset držav, in sicer: Češka, Slovaška, Romunija, Bolgarija, Srbija, Črna Gora, vse tri delegacije iz BIH (pod vodstvom Sveta lovskih zvez BIH), Rusija, Albanija in Slovenija. Svoje sodelovanje so opravičile: Madžarska, Belorusija, Moldavija, Turčija in Ukrajina. Tudi delegacije Hrvaške ni bilo.

Vse države so že prej poslale svoje referate na dogovorjeno temo. V imenu LZS je sodeloval direktor strokovnih služb Srečka Žerjav (z referatom o naselitvi muflona v Sloveniji), mag. Janko Mehle pa je poročal o stališču slovenskega lovstva in

Skupinska fotografija udeležencev 10., jubilejnega zasedanja foruma CIC

Zavoda za gozdove Slovenije o CIC-meritvah lovskih trofej. To je nato tudi vplivalo na besedilo sprejete resolucije, ki so jo podpisali vsi vodje prisotnih državnih delegacij na zasedanju pa tudi predsednik CIC Dieter Schramm.

zelo uspešno delo in dosežene rezultate.

V drugem delu so nastopili predstavniki delegacij s svojimi poročili. Ta del je bil daljši in vsebinsko zelo zanimiv, saj je vseboval tudi veliko zanimivih podatkov in strokovnih izkušenj,

ga najbližjega sodelavca in dotedanjega podpredsednika foruma CIC inž. Tonija Vrščaja, za podpredsednika pa je predlagal predstavnika slovaške nacionalne delegacije CIC dr. Imricha Šubo. Predlog za obe funkciji je že prej podprl tudi predsednik CIC Dieter Schramm.

Komisija za pripravo besedila resolucije je zasedala med predavanji preostalih udeležencev. Sestavljali so jo: dr. Imrich Šuba – Slovaška, dr. Zoran Popović – Srbija, Mladen Čabak – Črna gora, ter Veljko Varičak in predsednik CIC Dieter Schramm kot dodatna člana.

Po razrešitvi dosedanega predsednika foruma CIC Veljka Varičaka sta bila predstavljena predloga za omenjeni funkciji. Protipredlogov kljub jasnemu pozivu povezovalca programa ni bilo, zato je bila soglasno izglasovana odločitev o javnem glasovanju. Glasovale so vse delegacije in soglasno potrdile oba predlagana kandidata. Dosedanji predsednik Veljko Varičak je bil na predlog predsednika CIC Dietera Schramma ponovno izvoljen za častnega ambasadorja CIC in prav tako za častnega ustanovnega predsednika Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo, kar naj bi ga tudi vnaprej spodbujalo k aktivnemu sodelovanju z novim vodstvom. Prejel je tudi posebno priznanje LZS za življenjsko delo na področju lovstva v državnem, evropskem in svetov-

Zasedanje Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in južno Evropo na Cetinju (Črna gora)

Program zasedanja je bil razdeljen na tri dele, in sicer na: otvoritveni del, kjer so vse zbrane pozdravili predsednik LZ Črne Gore Nikola Marković, župan Cetinja, namestnik črnogorskega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo Mišo Anđelić in predsednik CIC Dieter Schramm ter na koncu še predsednik foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo Veljko Varičak. Predvsem Varičakov nastop je požel dolg in glasen aplavz, s katerim so prisotni izkazali priznanje dolgoletnemu predsedniku za dosedanje

ki so izzvale veliko vprašanj in odgovorov poročevalcev. Posebno sta bila zanimiva prispevka slovenske delegacije Srečka Žerjava in mag. Janka Mehleta.

Tretji del, ki se je začel po odmoru, je bil namenjen volitvam za dve novi funkciji.

Dosedanji predsednik foruma CIC, Veljko Varičak, je namreč po desetih letih zelo uspešnega vodenja predvsem zaradi zdravstvenih razlogov odstopil od te funkcije in za svojega naslednika predlagal svojega dolgoletne-

nem merilu. Romunska LZ mu je podelila častno članstvo in diplomu, od ruske lovske in ribiške zveze pa je dobil priznanje in zahvalo, sprejet je bil v častno predsedstvo Sveta lovskih zvez BIH, prejel pa je še zlato odlikovanje LZ Črne gore ter darila in knjige predstavnikov LZ Češke in LZ Bolgarije.

Predsednik **D. Schramm** je izročil diplomu foruma CIC tudi **Nikoli Markoviću** in **Toniju Vrščaju**.

V zahvalo za vse storjeno je Veljko Varićak Nikoli Markoviću podaril 100 let staro knjigo Njegošev *Gorski vijenac*, kar je slednji sprejel zelo ganjeno, saj je pesnitev postala pri Črnogorcih prava mala relikvija. Obenem mu je predal še uokvirjeno zlato priznanje koordinacije CIC zanj

in tudi za LZ Črne gore. Enako priznanje je iz njegovih rok prejel tudi predsednik CIC Dieter Schramm.

S predstavnikom bolgarske nacionalne delegacije CIC je bilo dogovorjeno, da bo leta 2011 zasedanje Koordinacijskega foruma CIC v Bolgariji. Tema bo verjetno o problematiki rjavega medveda oziroma o nezadržnem zmanjševanje njegovega življenjskega prostora. Ožja skupina bo pripravila vprašalnik, po katerem bodo vse dežele, ki imajo v svojem okolju še medveda, lahko sodelovale pri raziskovanju problemov povezanih z njim.

Lovska Zveza Črne gore si je s profesionalnim odnosom pri organizaciji in s pozornostjo do udeležencev zaslužila veliko javno pohvalo in zahvalo. Zahvala

velja tako predsedniku **Nikoli Markoviću**, tajniku **Mladenu Čabaku**, **Đorđi Markoviću**, vodji protokola **Srdanu Šašiću** in **Čedu Martinoviću**.

Drugi dan smo si ogledali dva muzeja na Cetinju, dvor kralja Nikole in Biljardo, etnološki muzej. Samo mesto Cetinje je pravzaprav en sam muzej, videli smo tudi mnogo lepih hiš, nekdanjih veleposlaništev, najstarejše šole, bolnišnice in tiskarne na Balkanu. Za zasedanje je bila izbrana res najprimernejša lokacija, za kar si organizatorji zaslužijo še posebno zahvalo.

Slavnostna večerja po končanem ogledu muzejev je bila v Hotelu Grand, kjer je nastopila Klapa iz Cetinja, ki nas je zaradi njihovega res blagovročnega petja zelo navdušila.

Nedvomno je, da bo moralo novo vodstvo foruma CIC spremljati novonastale situacije v regiji, slediti potrebam lovstva in sodobnim načelom upravljanja z divjadjo. Naloga bodo vedno zahtevnejše in bo potrebno veliko sodelovanja z državami na območju, ki ga zajema koordinacija CIC. Vse napore bomo usmerili v čim boljše sodelovanje s sosedi na skupnem prostoru ter prisluhnili njihovim predlogom in željam. Strokovno delo in korekten odnos do članov in upravljanja z divjadjo bo temelj dela novega vodstva foruma CIC tudi v prihodnje.

*Toni Vrščaj, inž.,
predsednik Koordinacijskega
forumu CIC za srednjo
in vzhodno Evropo*

Za odstrel le starejše in trofejno močne živali

Z lova na farmi divjadi v Namibiji

Vse foto: J. Bikovišek

Lovska farma Waldeck leži slabih 100 km od glavnega mesta Namibije.

Tisti, ki so že lovili v Afriki, so mi pripovedovali, da je tamkajšnji lov čisto nekaj posebnega. Zato sem že nekaj časa razmišljal, da bi se še s katerim od lovskih prijateljev odpra-

vil tja. Ko mi je Branko zaupal podobno željo, sva bila hitro dogovorjena. Lovskega kolega Dušana, ki ima veliko izkušenj z lovom v tujini, sva vprašala za mnenje in svetoval nama je obisk lovske

farme Waldeck v Namibiji, ki je v aranžmaju neke avstrijske lovske turistične agencije.

Po ureditvi vseh formalnosti smo z Brankom in njegovo ženo v Münchnu sedli na

letalo in odleteli v Vindhoek, glavno mesto Namibije.

Navdušeni nad urejenostjo mest

Po celonočni mučni vožnji,

v letalo so nas namreč natlačili kot sardine v škatlo, sta nas na letališču pričakala gospod in gospa srednjih let, ki sta se nam predstavila kot lastnika

predvsem muzej bušmanske kulturne dediščine, kjer je predstavljeno vse: od njihovega preprostega orodja in orožja do njihove kulture.

stenah visijo lovske trofeje in umetniške slike z motivi afriških živali. Jedilni kot, prav tako iz masivnega lesa, kjer jedo lovski gostje skupaj

pripravila gnujeve zrezke v okusni omaki, dve vrsti prilog, solato, sladico, sadje; kratka kraljevsko večerjo. Tudi v naslednjih dneh so nas

Najbližje avtomobilu je bila skupina žiraf, ki so nas dokaj neprizadeto opazovale.

farme. **Kat Briedenhann** in njegova žena **Margot** sta nas nato popeljala na ogled mesta in po nakupih. Po tistem, kar smo videli v mestu, nikakor ne bi mogli sklepati, da je Namibija revna dežela. Hiše so lepo urejene, prav tako njihova okolica, ceste široke, z gladkim asfaltom, po njih pa se vozijo z avtomobili, ki se jih tudi v Evropi ne bi sramovali. Največ je japonskih terenskih vozil, veliko imajo golfov, pa tudi novejša modele audijev, BMW-jev in mercedesov smo videli. Ustavili smo se v nakupovalnem centru, ki je bil nekaj takšnega kot mariborski Europark ali ljubljanski Citypark v BTC, ter si kupili nekaj spominkov, nato pa se odpravili na ogled mesta. Omembe vredna sta

Obiskali smo veliko tržnico na prostem, kjer črnski domačini ponujajo svoje ročne izdelke.

Waldeck

Na lovsko farmo Waldeck, ki leži slabih 100 kilometrov južno od glavnega mesta, smo prišli pozno popoldne. »V oči nam je takoj padla« velika pritlična hiša, v kateri živi lastnik s svojo družino in v kateri sta tudi dve sobi za lovske goste. Zgrajena je v majhni kotlini sredi 10.000 ha velikega posestva. Poleg sob je gostom na voljo skupna dnevna soba, vse pa je opremljeno s pohištvo iz masivnega afriškega lesa, fotelji so pokriti z leopardjimi in gepardovimi kožami, na

z družinskimi člani, je poleg dobro založenega bifeja, v katerem je poleg brezalkoholnih in žganih pijač ter piva tudi zbirka buteljčk kakovostnih južnoafriških vin. Vse skupaj ponuja občutek pristne domačnosti.

Nedaleč od hiše je majhno jezero, okoli katerega se oglašajo različne vrste rac in gosi ter drugih vodnih ptic, na travnikih okrog jezera pa se pasejo različne vrste afriških antilop. Ko smo lastnika vprašali, kako si upajo priti tako blizu ljudem, nam je pojasnil, da v krogu enega kilometra od hiše ne lovijo in tudi ne streljajo. Čeprav zelo previdne živali so zato nekoliko zaupljivejše in jih je mogoče opazovati iz hiše.

Za večerjo nam je Margot

razvajali z izbranimi afriškimi jedmi iz različnih vrst divjačine, teletine, govedine in svinjine, okusili pa smo tudi nekatere njihove specialitete, npr. na zraku sušeno meso antilope oriks, kakršnega so si za daljša potovanja po deželi pripravljali prvotni priseljenci, ocvrta kučujeva jetra in druge dobrote. Čeprav sem bil že marsikje po svetu, se ne spomnim, da bi bil kje jedel tako dobro.

Lov na farmi z leopardovo glavo

Drugo jutro smo se po uvodno opravljene pristrelitvi najinih pušk odpravili na lov v 10.000 ha neokrnjene narave. Človekovo navzočnost v lovišču dokazujejo le

ozke poti, prevozne le z dobrim terenskim vozilom, in vetrne črpalke za vodo, ki črpajo vodo iz vodnih virov v cisterne in napajališča za divjad. Čeprav sem v mislih pričakoval ravno, enolično pokrajino, kot si večina predstavlja afriško savano, smo se krepko zmotili. Pokrajina je sestavljena iz bolj ali manj položnih hribov in hribočkov, med katerimi so doline, na dnu nekaterih so bile tedaj vidne vijuge suhih rečnih korit. V Namibiji je namreč junija, ko smo bili tam, zima in sušna letna doba, kljub temu pa je bilo tu in tam opaziti kakšno jezerce. Dodatno pestrost dajejo pokrajini na plasti razčlenjene skalne gnote nenavadnih oblik, ki neka-ko potrjujejo afriško divjino in poudarjajo prvinskost; poraščena je z bolj ali manj gostim zimzelenim grmovjem in nizkimi zimzelenimi drevesi. Skoraj vse rastlinje ima trnje, kar je na svoji koži že prvi dan občutil Branko, ko ga je med vožnjo oplazila veja in ga opraskala do krvi.

Našo lovsko ekipo, ki se je po lovišču vozila z dodatno opremljenim terenskim poltovornjakom z dvignjeno klopjo za šofersko kabino, je vodil lastnik lovišča, Kat.

Za pomočnika je imel majhnega in drobnega črnega mladeniča Mosesa. Zakaj si je izkušeni in prekaljeni Kat izmed vseh črnskih delavcev, ki delajo na njegovi farmi, izbral prav njega, nam je postalo z Jožico in Brankom jasno prav kmalu. Fant ima namreč izredno ostro oko in opazi prav vse, kar je v lovišču mogoče videti. Poleg nas sta bili v avtu še psički Dixi in Zina, ki imata med vsemi sedemnajstimi goniči in krvosledci, ki živijo na farmi, privilegiran položaj, da lahko spita v hiši. Verjetno zato, ker sta že precej v letih, poleg tega pa so se Dixi še vedno poznali sledovi poškodb, ki jih je dobila v boju z leopardom. No, poleg Kata je na sovoznikovem sedežu sedel še hišni ljubljencek, terierski mešanec Tiko.

Po petnajstih minutah vožnje se je pred nami odprla dolina. Skoraj nismo mogli verjeti svojim očem: kot bi gledali film na televizijskem kanalu Nacional geographic. Najbliže avtomobilu je bila skupina žiraf, ki so si nas dokaj neprizadeto ogledovale, nekoliko dalje je bila čreda zeber, pomešana z antilopami impala, ki pa so se začele, ko so nas opazile, hitro umikati. Podobno je storila čreda

gnujev na drugi strani doline. Med nadaljnjo vožnjo smo ugotovili, da 30-, 40- in 50-glave črede in tropi najrazličnejših vrst antilop in druge divjadi sploh niso redkost. Kat je menil, da na njegovi farmi zdaj živi okrog 3.500 živali raznih vrst.

Postopoma smo začeli spoznavati vedenje in življenjske navade afriške velike divjadi. Še najzaupljivejše so bile žirafe, ki so nam pogosto »pozirale« na 30 do 50 m od avta, nekoliko previdnejše so bile sabljaste antilope. Kot lovska trofeja pa so njihovi sabljasti črni rogovi samo za globoke žepe, saj je treba za odstrel trofejne živali odšteti najmanj 8.000 €. Na vseh lovskih farmah, razen v nacionalnih parkih, so skoraj iztrebljene. No, na farmi Waldeck jih imata zakonca Briedenhann še vedno dovolj. Gnuji se, kadar zagledajo avto, vedejo dokaj nenavadno. Najprej se poženejo v beg, nato začnejo krožiti in suvati drug drugega, včasih se celo poženejo proti vozilu. Vsa druga divjad se takoj požene v beg in se umakne takoj, ko zagleda avto. Med najprevidnejšimi so oriksi, ki bežijo, četudi so oddaljeni kilometer ali več od vozila. Leopardi, ki jih je po Katovem mnenju v lovišču

kakšnih petnajst, je mogoče videti le izjemoma, lov nanje pa je izjemno nevarno, razburljivo in včasih tudi adrenalinsko početje. Farma Waldeck ima leopardovo glavo za svoj zaščitni znak. Kat je daleč naokrog znan kot odličen lovec nanje in ga pokličejo za lovskega vodnika tudi na druge farme, kjer gojijo domače živali, kadar jih začno pleniti leopardi. Povedal nam je, da ga lovi tako, da proti jutru z baterijo poišče njegov sled, nato pa nanj spusti svoje pse. Ko ga psi izsledijo, se lahko zgodi tudi, da leopard opusti boj s psi in napade lovca. Zato je treba streljati hitro in natančno, sicer se lahko lov konča tragično za lovca. Tudi srečanje z nosorogi, ki jih imajo na farmi šest, nekega dne smo videli štiri od njih, je lahko nevarno. Nosorogi imajo namreč izredno nizek prag vzdržnosti za napad in napadejo takoj, ko se počutijo ogrožene. Če dohitijo avto, ga prevrnejo in pomendrajajo.

Dovoljeno zalezovanje - prepovedano streljati iz avta

Že pred začetkom našega afriškega lova nama je Kat povedal, da se v njegovem lovišču lovi izključno na zalezovanje divjadi ali zalaz. Streljanje iz avtomobila je prepovedano, četudi se za to ponudi izjemna priložnost. Izjema je lov na šakale, geparde in pavijane, ki jih ni mogoče zalezovati. Tudi visokih prež, ki bi jih Kat lahko postavil ob napajališčih, nima, ker meni, da je taka oblika lova neetična.

Prvi dan sva z Brankom uplenila vsak svojo skokonogo gazelo (skočiča) ali springboka. To je vrsta afriške gazele, ki je po obliki telesa in velikosti podobna srni, le barva dlake in oblika rogov, ki ju nosita oba spola, sta drugačni. Drugi dan je Branko ob ugodnem vetru zalezoval in položil na dlako kapitalnega oriksovega samca. Naslednji dan za

Skupina impal se je hitro umaknila ...

lov ni bil prav ugoden, saj je pihal veter in za povrh tudi kar naprej menjaval smer, tako da je bilo zalezovanje zelo oteženo. Kljub temu mi je bila popoldne Diana naklonjena in pod mojim strelom je obležal kapitalni kudujev samec. Ko smo se že vračali proti domu, smo ob izsušenem rečnem koritu zagledali merjasca svinje bradavičarke, ki pa je takoj jadno ucvril v grmovje. Zalezovanje ni bilo uspešno, toda Moses je s svojimi ostrimi očmi videl, v katero smer je pobegnil. Z Brankom sta se napotila za njim. Kat je skočil v avto in sledil je divji safari za pobeglim merjascem. Ko smo dohiteli že rahlo utrujenega Branka in Mosesa, nam je slednji povedal, v katero smer je zbežal merjasec. Safari se je nadaljeval in po nekaj minutah vožnje smo ga ponovno zagledali. Tokratno zalezovanje je bilo uspešno in zaradi natančnega strela iz Brankove puške je na tleh obležal merjasec s čekani, ki so merili v dolžino 27,3 cm.

Že dan prej, ko je Branko ustrelil oriksa, nama je Kat povedal, da je pri njih običaj, da na mestu odstrela pobe- reš kos lesa, ponavadi kos veje ali korenine odmrlega drevesa, in ga zvečer skuriš v kaminu. Tako se, ob podoživljanju dogodka, zahvališ božanstvom za lovski plen. Tudi midva z Brankom sva storila tako, ker naj bi to po tamkajšnjem verovanju prinašalo tudi nadaljnji lovski nalet. In naslednji dan sva ga res doživela!

Nismo se še dolgo vozili, ko smo ob rečnem koritu zagledali gnujevega bika, ki se je obnašal nenavadno. Zaletaval se je v grmovje ter skalovje ob rečnem bregu in se spotikal, kot bi bil pijan. Kat je presodil, da je verjetno slep (pozneje se je izkazalo, da je bil res) in da ga je treba odstreliti. Ko je padel pod mojim strelom, mi je Kat izrekel lovski blagor, njegove rogove (mojo trofejo) pa mi je podaril, saj sem po njegovih besedah s strelom storil le dobro delo. Bik je bil

poleg tega, da je bil slep, tudi izredno star in bi verjetno že kmalu poginil od starosti.

Nato se je lovska sreča spet nasmehnila Branku. Ustrelil je sedliškega šakala in nato še geparda. Ta del lova je bil sploh eden največjih lovskih užitekoy na obisku farme divjadi. Štiri geparde je Moses opazil na veliko razdaljo in s pospešeno vožnjo smo se jim približali na kakih 400 m. Kat je vzel puško in natančno pomeril. Zgrešil je le za malenkost; razdalja je bila le prevelika. Kar je sledilo, pa je mogoče videti le še v filmih. Z divjo vožnjo čez drn in strn, tako da se je avto nekajkrat tudi odlepil od tal, v ovinkih pa je drsel kot na reliju, smo se jim okrog brega spet približali na strelno razdaljo. Branko je ustrelil najbližjega, takoj za njim Kat še enega, druga dva pa sta pobegnila.

Na upravi lovske farme smo lovske uspehe tudi primerno proslavili.

Lovska etika mu pomeni več kot denar

Naslednji dan je spet pihal izredno močan veter. Kat je povedal, da tako zelo piha morda le tri do štiri dni v letu. Dan je bil skrajno neprimeren za lov, toda kljub temu smo se odpravili. Živali je bilo videti veliko manj kot prejšnje dni. Bogve, kam so se skrile pred vetrom? Nazadnje smo v neki manjši kotlini med drevjem opazili oriksa. Kat ga je dolgo opazoval

skozi daljnogled in čeprav se mi je zdelo, da vodnik ni povsem odločen, mi je vseeno dejal, naj se pripravim za zalezovanje. Uspešno sva se priplazila na primerno strelno razdaljo. Po strelu je žival odskočila, zdirjala kakšnih 30 m in padla. Ko sva prišla do oriksa, sem bil presrečen. Kat na moje začudenje ni bil videti zadovoljen; dejal je, da se je nekoliko uštel pri presoji njegove starosti pred strelom in da je mlajši, kot je domneval. »Če bo le priložnost, boš brezplačno ustrelil še enega,« mi je odločno odvrnil na moje ugovarjanje, češ da sem tudi z mladcem popolnoma zadovoljen. Samo odmahnil je z roko. Proti večeru sem uplenil še merjasca svinje bradavičarke, ki je bil prav častiljive starosti. Imel je sicer nekoliko krajše čekane kot Brankov, zato pa debelejše.

Zadnji dan lova smo načr-

vendar naju je stari premetenec, ko sva prišla na primerno strelno daljavo in položaj, opazil. Pripraviti se je bilo treba zelo hitro. Zadetka, ki mu je, kot se je pozneje pokazalo, prestrelil srce, sploh ni nakazal in je padel šele po drugem strelu. Kat mi je povedal, da je star oriks izjemno trdoživa žival in da je nanj treba streljati, dokler ne pade, sicer se nikoli ne ve, kako daleč bo še šel. Ko smo prišli do njega, ga je bil Kat vesel kot majhen otrok, ki je dobil novo igračo. Oriks je nosil na glavi trofejna vrhunska in dolga roga, vsa obtočena od številnih bojev s svojimi vrstniki. Bil je že tako star, da je imel skoraj povsem obrabljeno zobovje.

Nato smo se posvetili izključno lovu na Brankovega kuduja. Videli smo jih nekaj, vendar žal ni bil noben primeren za odstrel. Kat se je Branku opravičil, vendar od svojega načela, da v njegovem lovišču lovski gostje lahko streljajo le starostno zrele in trofejno močne primerke, ni odstopil. Branko je bil sicer nekoliko žalosten, vendar sva se strinjala: vsa čast velikemu lovcu Katu Briedenhannu, ki mu skrb za pravilno gospodarjenje z divjadjo pomeni več od denarja, ki bi ga lahko dobil, če bi odstopil od tega pravila.

Med vračanjem sem na letalu imel veliko časa, da sem strnil vse svoje občutke in spomine. Bil sem povsem zadovoljen. Lepa pokrajina, nemadeževana narava, bogato lovišče, v katerem smo vsak dan videli po nekaj sto živali, izredno dobro, prijazno, poslovno in poklicno lovsko vodenje, udobno bivanje, odlična hrana ... Ja, kaj si lovec sploh lahko želi še več? Res pa je tudi, da to ni lov za razvajene in počasne »nedelj-ske lovce«. Treba je biti telesno dokaj vzdržljiv in znati hitro ter natančno ustreliti na razdaljo od 100 do 150 m in včasih morda še dlje brez trdnega naslona, najbolje z lastno puško, ki je je lovec nava- jen in jo dobro pozna.

Dušan Rosenfeld

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Novembra lani je v zvezni deželi Rheinland-Pfalz v bližini kraja Imsweiler nastala nesreča pri lovu na divje prašiče. 61-letni lovec je streljal na divjega prašiča, ki je tekel čez travnik. Ker je prvi strel zgrešil cilj, je omenjeni lovec, tik preden je divji prašič priteknel v gozd, ustrelil še drugič in pri tem po nesreči zadel svojega soseda, 71-letnega lovca, ki je stal na sosednjem stojišču, približno 80 m od strelca. Nesrečni lovec je na kraju nesreče podlegel poškodbam. Podobna nesreča z nekoliko lažjimi posledicami se je zgodila tudi pri kraju Eickeloh, kjer je lovec namesto divjega prašiča z izstrelkom iz gladke cevi zadel lovca na sosednjem stojišču v ramo. Hudo poškodovanega lovca so takoj prepeljali v bolnišnico v Hannover.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Avstralija: Poročali smo že Ao izrednem povečanju števila kamel v avstralskih divjinah. Zaradi izredne suše, ki je lani vladala v nekaterih predelih Avstralije, so nastale še večje težave s kamelami, ki so zaradi hude žeje iskale vodne vire. V bližini kraja Docker River so tako kamele prišle do ograjenih vodnih zajetij, pri čemer so po teptale ograjo in poškodovale rezervoarje z vodo. Pri tem so bile tako agresivne, da so naravnost ustrahovale tudi 350 vaščanov iz omenjenega kraja. Zato so se pristojne oblasti odločile za drastičen ukrep – približno 6.000 kamel so s pomočjo helikopterjev pregnali v okoli 15 km oddaljeno puščavo, kjer so jih postrelili in prepustili naravnemu razkroju. Sicer so se avstralski zvezni organi že pred enim letom odločili za precejšnje zmanjšanje števila kamel, ki so jo ocenjevali na približno 1 milijon živali.

(Jagen Weltweit Internet)

Kanada: Posebno težavno izkušnjo preživetja v divjini je uspešno preстал 17-letni domačin (Inuit). S stricem sta s pomočjo snežnih sani v Hudsonovem zalivu lovila tjunlje, a so se jima sani pokvarile. Pot domov sta tako nadaljevala peš. Mladenič je bil ravno na ledeni površini, ko se je le-ta naenkrat odlomila od ledene plošče

Foto: J. Pop

V zahodni Evropi se v zadnjih dvajsetih letih neprestano povečuje število nekaterih vrst gosi.

in se začela hitro oddaljevati od kopnega. Vse skupaj še ne bi bilo tako tragično, če se ne bi skupaj z omenjenim lovcom na ledeni plošči znašli tudi trije severni medvedi. Mladi lovec je bil prisiljen enega od treh severnih medvedov v samoobrambi ustreliti, medtem ko sta bila preostala dva na primerni varnostni razdalji. Po treh dneh so mladeniča z ledene plošče, ki se je medtem premaknila že 40 km od obale, malo podhlajenega in z lažjimi ozeblinami rešili s pomočjo helikopterja.

(Jagen Weltweit Internet)

Kanada: 27. oktobra lani so kojoti na območju narodnega parka Cape Breton Highlands v provinci Nova Škotska napadli 19-letno pevko in jo tako zelo poškodovali, da je kmalu po napadu podlegla poškodbam. Omenjena pevka se je sprehajala po narodnem parku, ko je nastal napad. Naključni sprehajalci so slišali klice, zato so prihiteli na pomoč. Ob prihodu na kraj nesreče sta od zelo poškodovane pevke zbežala dva kojota. Kljub takojšnji reševalni akciji je pevka kmalu podlegla poškodbam.

(Jagen Weltweit Internet)

Švedska: Policija je za deset dni priprla 68-letnega moža, ki je bil osumljen umora svoje žene. Septembra leta 2008 je ženska odšla na sprehod z družinskimi psom in se ni vrnila.

Zato jo je mož odšel iskat. Po krajšem času je našel ženo mrtvo, o čemer je takoj obvestil policijo. Le-ta je moža pridržala in začela z odkrivanjem vzroka in povzročitelja smrti. Za glavnega osumljenca je več kot pol leta veljal mož. Šele po preteku tega časa so s pomočjo genetskih analiz na žrtvi našli znake prisotnosti losa. V nadaljnjem pol leta pa je policija razglasila dokončne rezultate preiskave, ki je potrdila, da je nesrečno žensko smrtno poškodoval prav los.

(Jäger Internet)

CIC: Rogovje srnjaka (trofeja), ki je bil sredi julija lani uplenjen v Vojvodini (Srbija) in je bilo napovedovano kot trofeja novega svetovnega prvaka za srnjačje rogovje, je tako neznačilno, da ga ni mogoče oceniti v skladu s pravili CIC za ocenjevanje trofej divjadi, je povedal pravni svetovalec omenjenega Mednarodnega sveta za divjad in lovstvo (CIC). V javnosti pa se je pojavila fotografija srnjaka iz neposredne bližine krmišča, ki namiguje, da je bil v tem primeru uplenjen (podobno kot v primeru jelena Burleia, ki so ga vzgajili v eni od avstrijskih obor in nato prodali v Bolgarijo, kjer so ga potem 'lovsko pravično' uplenili) srnjak, ki je bil vzgojen v ujetništvu. Revija Wild und Hund je celo razpisala 1.000 € nagrade za informacije o avtorju

in kraju nastanka omenjene fotografije.

(Pirsch, 21/2009; Wild und Hund, 22/2009)

Evropa: V Evropi se v zadnjih 20 letih neprestano večja številčnost nekaterih vrst gosi (kanadska, siva ...) . To nedvomno potrjujejo rezultati vsakoletnih štetij, ki so bili objavljeni na 12. zasedanju skupine strokovnjakov za gosi (Goose Specialist Group), ki deluje v okviru IUCN in je bilo oktobra minulega leta na Švedskem. Tudi statistika odstrela omenjenih vrst gosi kaže na hitro večanje številčnosti (število uplenjenih gosi se je v tem času namreč potrojilo), kar pa očitno ne zavira nadaljnje večanja številčnosti. Vedno večja številčnost teh vrst povzroča vedno več težav, predvsem v kmetijstvu, vendar pa tudi v turizmu. Samo Nizozemska je v minulem letu plačala 17 milijonov evrov odškodnin za škodo, ki so jo povzročile gosi. Številni projekti obročkanja in telemetrične spremljave gosi kažejo, da so njihove selitvene poti vezane praktično izključno na topografske elemente krajine in da lov ne vpliva nanje. Na izbiro mest za prezimovanje najpomembnejše vpliva jakost nekaterih podnebnih dejavnikov v zimskem času.

(Wild und Hund, 22/2009)

Norveška: Številni lovci, ki so se minulo jesen odpravili na lov na belke oz. snežne jerebe na sever te skandinavske države, so potrdili napovedi biologov, da se je zelo zmanjšala številčnost te vrste. Raziskovalci domnevajo, naj bi bil vzrok temu tudi globalno segrevanje. V zadnjih letih naj bi bile zime bolj mile, zaradi česar se snežna odeja večkrat stopi in ponovno zmrzne. Ledena skorja, ki nastane pri tem, ovira belke, pa tudi druge živalske vrste, ki živijo v tamkajšnjih predelih, pri iskanju hrane. Manjša številčnost plena pomeni v kratkem času tudi večji pritisk plenilskih vrst. Lovci naj bi v minuli jeseni tako uplenili zgolj približno 200.000 belk, medtem ko so v 'zlatih časih', v sredini 80. let minulega stoletja, uplenili tudi do 750.000 belk na leto.

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Foto: M. Krofel – Džena

Disciplinski ukrep naj bo zadnja možnost

V zadnjem času se v lovskih družinah po Sloveniji veča število sporov, ki postajajo vse daljši, vse bolj zapleteni, rešujejo se na višjih ravneh, kot je disciplinski organ družine. Največkrat pa se zadeva zapleta in rešuje zaradi napačnih postopkov.

Zato je LZS pripravila seminar ali posvet, na katerem sta pravna strokovnjaka, člana statutarno-pravne komisije LZS, **Niko Šuštarich** in **Miloš Medved**, pripravila nekaj izhodišč in nasvetov za vodenje disciplinskih postopkov.

Že polna osrednja dvorana srednješolskega centra Grm v Novem mestu je dokazovala, da bodo obravnavali perečo tematiko. Posveta so se udeležili starešine lovskih družin pa tudi predsedniki in člani disciplinskih komisij.

V zadnjem času se spreminja vloga lovske organizacije, saj smo organizirani kot nepridobitno in samostojno združenje z namenom, da uresničujemo skupne interese in nismo več društvo, prek katerega uresničujemo lastne interese. Naše združenje je »družina«, česar se premalo

zavedamo. V družini je nujna strpnost in predvsem spoštovanje drug drugega, temelj dela je pogovor, družine pa vodijo »starešine«, ki jim vodenje moramo priznavati. Razlikovati je treba med sprejemanjem odločitev, ki mora biti demokratično, in izvajanjem odločitev, kjer je demokracija lahko škodljiva.

Za odnose v lovskih družinah morajo biti sprejeta jasna in dobra pravila, v LD pa moramo imeti razumno, modro, strokovno in odgovorno vodstvo. To mora storiti vse, da disciplinski postopek ni potreben. Kadar to ni mo-

goče, mora biti postopek izpeljan pravilno. Škodljive posledice disciplinskega postopka lahko zmanjšamo s pravilnim postopkom, s katerim kršitelja primereno kaznujemo, nihče pa ne more biti kaznovan, če mu kršitev ni bila tudi dokazana. Preden uvedemo disciplinski postopek, je treba poiskati način, kako disciplinirati člana. Glede na težo kršitve je pri lažjih oblikah najprimernejši odkrit pogovor s kršiteljem, nejasen opomin starešine ali obljuba kršitelja, da se njegova kršitev ne bo ponovila.

V razpravi so sledila številna

vprašanja, na katera sta svoje mnenje podala oba pravnik. Kljub dolgoletnim izkušnjam in praksi je nekaj vprašanj ostalo še vedno nedorečenih, kajti vsak primer je drugačen. Oba pa sta svetovala, naj lovske družine, ne glede na stroške, prosijo za nasvet ali pomoč pravnik, sicer se lahko soočijo z izgubo postopkov in veliko materialno škodo za LD.

M. Fortin

Prednovoletna novinarska konferenca na Ljubljani

Tako kot je že navada, je lani decembra Lovska zveza Slovenije zopet povabila novinarje slovenskih tiskanih in elektronskih medijev na krajšo informativno in družabno konferenco, ki jo je zopet organizirala ob plovbi z rečno ladjo po Ljubljani. Novinarje je vodstvo, ki so ga predstavljali predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krope**, podpredsednik LZS mag. **Vlado Bradač**, direktor **Srečko Žerjav**, predsednik Komisije LZS za stike z javnostjo **Marjan Fortin** in odg. urednik Lovca **Boris Leskovic**, seznanilo z našimi uspehi, težavami, cilji in željami. Pred-

Foto: Š. Vesel

Polna dvorana srednješolskega centra Grm v Novem mestu je pričala, da je bilo predavanje o pravilnem vodenju disciplinskih postopkov v LD več kot potrebno in zaželeno.

stavnikom sedme sile so predstavili kratek pregled dela v letu 2009 in načrte za leto 2010. Posebej so jih seznanili s podpisanimi koncesijskimi pogodbami za upravljanje lovišč, ki so jih lovske družine podpisale z državo, in s prizadevanji za nadaljnjo ohranitev statusa divjadi kot naravne dobrine. Mag. **Dolores Čarga** je kot gostja LZS predstavila svoje magistrsko delo o pregledu trajnosti v slovenskem lovstvu. Imenovana je namreč v okviru podiplomskega interdisciplinarnega študija Varstvo okolja na univerzi v Ljubljani pod mentorstvom prof. dr. Ivana Kosa in v sodelovanju med univerzama dokončala študij na Cranfield University v Veliki Britaniji. Povedala je, da ima slovensko lovstvo vrsto pozitivnih posebnosti, na katere bi bili Slovenci kot narod lahko ponosni, saj se naše lovstvo izrazito odraža po skrbi za ohranjanje in varovanje narave. Naše upravljanje je zato lahko vzor drugim v Evropi. Boris Leskovic je kot predstavnik uredništva za založniško dejavnost LZS prisotne seznanil s pripravami na svečano

možnostmi urejanja nadzorstva v njem, kjer tudi lovci vidijo možnost za učinkovito sodelovanje.

Druženje z novinarji se je končalo v prijetnem vzdušju ob skromni zakuski in v nevezanem pogovoru.

Boris Leskovic

Sestanek slovenske nacionalne delegacije CIC

Ker se je leto 2009 že nezadržno bližalo koncu, sem 17. oktobra kot vodja slovenske nacionalne delegacije CIC sklical sestanek v Beli krajini. Glede na to, da je bila dolgoročna vremenska napoved lepa, sem menil, da je v Beli krajini primerna lokacija za kraj sestanka. Naslednjič bomo lokacijo spremenili. Povabljeni so bile tudi soproge naših članov. Sestanek je bil na Stražnjem vrhu nad Črnomljem v prijetni zidanci črnomaljskega gostilničarja **Jožeta Millerja** in njegove žene **Irene**. Zaradi lepega vremena je bil razgled na Belo krajino res izjemen.

Foto: F. Rotar

Utrine z decembrske novinarske konference LZS, ki je bila na rečni ladji Ponirek na Ljubljani.

akademijo ob 100-letnici izhajanja revije Lovec in na kratko predstavil kulturni program ter vrstni red dogodkov na slavnostni večer, ki bo 22. 1. 2010 v veliki dvorani Mariborskega narodnega gledališča. Na koncu je Marjan Fortin predstavil še novo zloženko Skrb za divjad pozimi in spomnil, da je na LZS mogoče dobiti še nekaj starejših knjižic in zloženek, ki so primerne za šolsko mladino.

Med vožnjo z ladjo po Ljubljani so si udeleženci ogledovali posamezne značilnosti Krajskega parka Ljubljansko barje. Lado Bradač pa jih je seznanil z

Zakonca Miller sta nas pričakala z dobrodoščico in belokranjsko penino, odličnim kosilom z belokranjskim jagenjčkom, za povrh pa je bil še pečen kostanj.

Sestanek, ki se je začel ob 12. uri, je trajal dobro uro in pol. Pripravljeno je bilo tudi: popolna dokumentacija s poročilom o delu delegacije v minulem letu, poročilo o udeležbi na 56. generalni skupščini CIC v Parizu, poročilo o udeležbi na 10. jubilejnem zasedanju koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo v Črni gori in priložena je bila tudi brošura s faksimili originalnih dokumen-

tov o nastanku koordinacijskega foruma CIC. Vsem članom in članici gospe **Marjetki Mahne** je bilo razdeljeno gradivo že ob začetku sestanka.

Poleg mene, kot vodje delegacije, so se sestanka udeležili še člana **Bogdan** in **Marjetka**

Mahne, Veljko Varičak, Jošt Jakša, dr. Božidar Flajšman, Marko Bulc, tajnica delegacije gospa **Mateja Kuzma** in **Bojan Lepičnik**, ki se nam je pridružil z enourno zamudo, ker je bil prej službeno zadržan.

Razgovor je potekal predvsem

Obisk predsednika Koordinacijskega foruma CIC na Hrvaškem

Ivica Todorčić (levi) je bil gostitelj predstavnikov Koordinacijskega foruma CIC. Goste je sprejel v svojem dvorcu na Sljemenu.

Na povabilo člana CIC **Ivice Todorčića** sva se 31. 8. 2009 z **Veljkom Varičakom** (tedaj še predsednikom Koordinacijskega foruma CIC) udeležila sestanka, ki ga je Todorčić organiziral v svojem dvorcu na pobočju Sljemena.

Na sestanku so bili: **Ivica Todorčić**, **Ante Todorčić**, sin Ivice Todorčića, **Damir Mesić**, direktor lovišč v lasti I. Todorčića, predsednik CIC **Dieter Schramm**, predsednik HLS **Đuro Dečak**, tajnik HLS **Ivica Budor**, **Veljko Varičak** in **Toni Vrščaj**, podpredsednik CIC KF za srednjo in vzhodno Evropo.

Cilj razgovora je bil proučiti vse možnosti za organizacijo Generalne skupščine CIC v Dubrovniku leta 2010. Razpravljali smo o tem velikem dogodku CIC, o kotizacijah in cenah hotelov, kjer naj bi svoje mesto zasedlo vsaj petsto gostov, članov in članic CIC iz vsega sveta. Hrvaška lovska zveza – HLS se je tega projekta lotila zelo vešče, kar si destinacija Dubrovnik tudi zasluži. Že zdaj je več kot očitno, da bo njihova organizacija lahko za zgled naslednjim organizatorjem Generalnih skupščin CIC.

Toni Vrščaj, inž., predsednik Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo

Udeleženci sestanka pri I. Todorčiću na Sljemenu

Foto: T. Vrščaj

Dieter Schramm, Veljko Varičak in Toni Vrščaj

o tem, kakšno vlogo naj bi opravljala delegacija CIC v naslednjih letih. Enotno je bilo mnenje o potrebi po večkratnih sestankih v letu. Udeleženci so pozdravili predlog **Veljka Varičaka**, naj bi odprli spletno stran za nacionalno delegacijo CIC pa tudi za Koordinacijski forum CIC za srednjo in vzhodno Evropo. Postopek se je začel, potekajo tudi priprave za dokončno oblikovanje strani. **Jošt Jakša**, sicer direktor ZGS, je povedal, da je diploma Edmond Blanc, ki jo je prejel ZGS na 56. Generalni skupščini CIC v Parizu, predvsem nagrada celotnemu slovenskemu lovstvu in gozdarstvu. Izražena so bila enotna mnenja o potrebi, da sodelujemo s fakultetami, znanstvenimi ustanovami pa tudi s slovenskim lovstvom. K sodelovanju je treba pritegniti čim več članov iz takih ustanov, pa tudi same ustanove naj bi imele svoje mesto med članstvom slovenske delegacije CIC.

Ena od nalog delegacije je bila tudi želja, ki jo je izrekel predsednik CIC **Dieter Schramm**, naj bi zbrali čim več podatkov o problematiki, povezani z rjavim medvedom (*Ursus arctos*). Take podatke naj bi zbrale vse državne delegacije, kjer živi medved v naravnem okolju.

*Toni Vrščaj, inž.,
vodja slovenske nacionalne
delegacije CIC*

Lovska zveza Gornje Posočje uspešno izvaja program izobraževanja

Dobra tri leta so minila, odkar smo v Posočju ustanovili novo območno **Lovsko zvezo Gornje Posočje** (LZGP). Na

začetku je zveza štela dvanajst lovskih družin iz Posočja, pozneje sta se nam pridružili še dve. Zdaj nova zveza združuje štirinajst lovskih družin, ki skupaj štejejo nekaj manj kot sedemsto članov. Glavna naloga, ki smo jo ob ustanovitvi zapisali v svoj program, je bila izobraževanje svojih članic na vseh področjih lovstva. Naš začetek je bil zelo težak, saj nismo imeli praktično ničesar. Vse je bilo treba začeti na novo. Vodstvo zveze se je dobro zavedalo, da smo s tem, ko smo zapustili staro ZLD Gorica in ustanovili svojo, prevzeli tudi naloge območne zveze. Zavedali smo se, da z delovanjem stare zveze člani niso bili zadovoljni in da moramo mi delati boljše, da moramo stvari organizirati tako, da bo naše članstvo zadovoljno.

Najprej smo si zagotovili majhno pisarno v Tolminu, kjer je tudi sedež LZGP. Pozneje smo dosegli dogovor z Osnovno šolo Dušana Muniha na Mostu na Soči in podpisali dolgoročno pogodbo za uporabo prostorov in tehnične opreme, ki je nujno potrebna za različno izobraževanje, občne zборе in druge oblike druženja. Pogumne spremlja sreča in imeli smo jo tudi mi, ker je ravnatelj šole **Branko Loncner** tudi sam član zelene bratovščine in zaprišen ljubitelj narave, ki v naravo hodi s fotoaparatom in kamero. Nabrlo se mu je veliko zanimivih posnetkov iz narave, ki jih rad pokaže ob različnih priložnostih, ko se lovci srečujemo v šoli. V veliko pomoč mu je prijatelj **Martin Rovšček**, ki ima veliko zaslug, da je v šoli nastala bogata biološka učilnica, ki je znana po vsej Sloveniji in ki jo lahko tudi posoški lovci uporabljamo za svoje izobraževanje. Da je nastal podpis dolgoročnega sporazuma, ima za-

sluge upravni odbor LZGP, posebno pa predsednik **Franc Ličer**. Tako nam je uspelo, da ima naša območna lovška zveza pravzaprav odlične možnosti za izobraževanje – gledano tudi širše – na nivoju Slovenije. Predavateljski aktiv je z območja Posočja, ki ima tudi ustrezno pedagoško znanje.

Letos je pod našim okriljem uspešno končala izobraževanje že tretja generacija lovskih pripravnikov. Povprečno organiziramo tri do štiri izobraževanja na leto. To so izpiti za pripravnike, usposabljanje oseb za pregled uplenjene divjadi, informacijski sistem Lisjak, predavanja na temo jelenjad, gamsje garje ipd. Prihodnje leto bomo skupaj z Lovsko zvezo Slovenije (LZS) organizirali tudi tečaj za lovske čuvaje.

Letos smo v sodelovanju s komisijo LZS za izobraževanje prvič organizirali deseturni tečaj za ocenjevalce (cenilce) škode od divjadi. Lovska zveza Slove-

dveh dneh, so imeli: mag. **Petra Ulamec**, **Janko Vidmar**, uni. dipl. inž. gozd., mag. **Nataša Oven** in **Lojze Černe**, univ. dipl. inž. kmet.

Predavanja so bila 16. in 17. oktobra. Potem je 32 kandidatov, ki so se udeležili tečaja, imelo štirinajst dni časa za pripravo na izpit. Tridesetega oktobra smo tečaj uspešno končali s pisnimi preizkusi znanja.

Udeleženci tečaja so prejeli pisno gradivo, na voljo jim je bila knjiga L. Černeta *Preprečevanje in ocenjevanje škode od divjadi na kmetijskih rastlinah*, ki jim bo v pomoč tudi pri ocenjevanju škode na terenu. Razdeljeno je bilo tudi nekaj t. i. blokov *Zapisnik ocenitve škode po divjadi*, ki pa so žal že zastareli (založeni leta 1985). Bloke bi morali prilagoditi zdajšnjim potrebam, tako da bi vsebovali vse tiste podatke, ki jih potrebujemo za vodenje škode od divjadi v našem lovskem informacijskem sistemu *Lisjak*. Zato pozivam vod-

Foto: K. Lehmann

Udeleženci tečaja za ocenjevalce škode od divjadi, ki je bil v Mostu na Soči.

nije je pripravila program, ki obsega deset ur predavanj in končni izpit. Uspešni kandidati dobijo potrdilo, da so usposobljeni za tovrstne naloge na območju svojega lovišča. Ta program smo dolgo čakali, zato je bil velik odziv naših članic za opravljanje tega tečaja. Pri usklajevanju nam je pomagal član komisije za izobraževanje pri LZS in strokovni tajnik ZLD Ljubljana **Milan Velkavrh**. Predavanja obsegajo naslednje teme: odškodninski sistem zavarovanih vrst, škoda od divjadi na gozdnih površinah, postopek povračila škode od divjadi in škoda na kmetijskih rastlinah. Predavanja, ki smo jim prisluhnili v

stvo LZS, naj ne glede na to, da so na njeni spletni strani obrazci, ki vsebujejo te podatke, vseeno prilagodi zadeve in jih natisne še v obliki terenskih blokov. Le-ti naj bi vsebovali obrazce v treh izvodih, tako da oškodovanec po končani cenitvi škode lahko podpiše obrazec in prejme en izvod na kraju cenitve. Prepričan sem, da bi to olajšalo delo našim cenilcem.

V preteklosti nismo namenjali dovolj pozornosti izobraževanju na področju ocenjevanja škode od divjadi, zato so tudi na terenu nastajala nesoglasja. Škoda od divjadi je tisto področje v lovstvu, ki lahko marsikatero lovsko družino spravi »na

kolena«. Lovci in lastniki zemljišč moramo sodelovati tudi v primerih, ko divjad povzroča škodo. Zelo pomembno je, da dobro poznamo postopke, da vemo, kakšno škodo povzroča katera vrsta divjadi, kdaj in kako jo ugotavljamo. Potrebno je, da storimo vse, kar je v naši moči, in da poskrbimo za preprečevalne ukrepe, da škoda sploh ne bi nastala. To nam nalaga tudi zakonodaja. Če pa škoda od divjadi vseeno nastane, jo moramo znati pošteno in pravilno oceniti, in to tako, da naša ocena tudi obvelja, če nastane ocenjevanje na drugi stopnji. Le z znanjem in poznavanjem problematike se lahko izognemo nesporazumom z drugimi uporabniki skupnega prostora.

Prepričan sem, da smo se na tečaju marsičesa naučili, zato nam ni žal ne časa ne truda, ki smo ju porabili za organizacijo izobraževanja.

Karlo Laharnar

KLP - Celovec na lovu pri štajerskih prijateljih

Čudovit lov v Mariboru

Na povabilo LZ Maribor se je v soboto, 7. novembra 2009, ducat članov **Kluba prijateljev lova - Celovec (KPL)**, stanovskega in strokovnega združenja slovenskih lovov in lovcev na Koroškem, udeležilo lova v LD Pobrežje. Dva strokovno odlično pripravljena in vodena pogona na malo divjad (fazani, lisice, s. vrane) sta potekala uspešno in, kar je najpomembneje, brez kakršnih koli zapletov. Koroški gostje so bili z lovom in plenom zelo zadovoljni, na zadnjem pogonu, ki je po stari šegi namenjen predvsem druženju, pa so »jagri« poglobili medsebojne prijateljske vezi. Kot so poudarili **Brane Kurnik**, predsednik LZ Maribor, **Marjan Gselman**, ki vodi LD Pobrežje, in **Mirko Fric - Kumer**, predsednik KPL, trajajo stiki med Lovsko zvezo Maribor in Klubom prijateljev lova že več kot 40 let. V tako dolgi in razgibani dobi sta se razvila in tudi med posameznimi lovci zrasla pristno lovsko tovarištvo in prijateljstvo. Viden izraz takih stikov je nedvomno trijezični lovski slovar *Lov v treh jezikih*, ki ga je izdal Klub prijateljev lova in pri nastajanju katerega je sodelovala vrsta članov LZ Maribor, tudi njen predsednik Kurnik. Po strokovni

strani je slovar evropski mejnik čezmejnega lovskega sodelovanja in je na voljo lovcem v celotnem alpsko-jadranskem prostoru in daleč prek njega. Srečanju v prijetnem lovskem domu Pobrežje, kjer so gostje uživali izredno gostoljubje domačinov, se je pridružil tudi mag. **Felix Srečko Krope**, predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS). Poudaril je pomen takšnih in podobnih srečanj med lovci in družabnih skupnih lovov, saj niso pomembni le za krepitev prijateljstva, pač pa tudi za utrditev strokovnosti in čezmejnega sodelovanja zelene bratovščine na lovskem in ekološkem področju ter ustvarjanju njene prave podobe v splošni javnosti. Zato bo, so povedali, LZS tako kot doslej podpirala čezmejna tovrstna lovstva srečanja.

Franc Wakounig

Spominski posnetek z družabnega lova predstavnikov KPL - Celovec in LZ Maribor v LD Pobrežje

Lastna samokritika - boljša od kritike javnega mnenja!

»Tega uredništvo ne bi smelo objaviti, nedopustno dejanje!« so po telefonu izražali mnenje predsedniku LZS (seveda ustno, bog ne daj javno, da se ne bi moral kritik še podpisati s svojim imenom), potem ko so nekateri v Oprtniku Lovca, 11/09, str. 582, prebrali članek **Franca Štumbergerja**, ki je brez »dlake na peresu« in verjetno tudi brez občutka, da je v opisanem dogodku sploh napisal kaj narobe, natančno opisal, kako je gospodar LD Lenart **Dejan Purgaj** uplenil jelena. »Kako si je upal odg. urednik sploh objaviti kaj tako nezaslišanega v lovskem glasilu!?« so bili telefonski očitki posameznikov predsedniku in uredništvu. Skratka, ni problem v povsem

nelovskem, nezakonitem in res vse kritike deležnem dejanju, pač pa, **kako je sploh mogoče, da je prišla taka nepravilnost tudi v javnost**, čeprav lovsko, ker nelovska javnost lovce že tako ali tako dovolj kritizira. Neupravičeno, seveda ... Torej, zakaj tudi sami pred seboj vendar ne skrivamo takih nepravilnih dejanj nekaterih, ki se seveda ne smejo dogajati (pa čeprav se to vendarle dogaja in o katerih vedo marsikaj povedati tudi nelovci).

Trideset let sem odg. urednik našega glasila. V pismih sem mnogokrat opozarjal pisce na nepravilnosti, njihovi odgovori so bili različni: od izrazov hvalečnosti do mnogih nesramnih in nadutih besed »ranjenih levov«. Le peščica se mi je za moj dober namen zahvalila in mi bila hvaležna. Napake pa so se venomer

mestu med drugim tudi javno izrazil osebo mnenje, da smo lovci ob visokih načrtih odstrela divjadi, ki jih državni pooblaščenca postavljajo LD in ki jih nato lovci na vse načine želimo ubogljivo uresničiti, po drugi strani opustili veliko mero prave lovske etike (še posebno nekateri posamezniki). Na vsak način LD želimo opraviti količinski odstrel srnjadi in jelenjadi, še posebno divjih prašičev, tudi za ceno, da v mnogih primerih odstopamo od dolga leta uveljavljenih in častno spoštovanih etičnih lovskih načel ter od podpisanih določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Na nekaj lovih v nekaterih LPN (pa ne vseh) sem celo opazil, da so po koncu skupnega lova povsem opustili »pozdrav lovini«!? Uplenjeno divjad so preprosto takoj po lovu prepeljali v zbiralnice, zaprli vrata, lovce pa napotili v bližnje gostišče na zadnji pogon. Iz mojega vsakodnevnega opazovanja v različnih okoljih in iz stikov z lovci iz vse Slovenije lahko trdim, da se je do skrajnih meja razmahnil predvsem lov (odstrel srnjadi, ponekod tudi jelenjadi) s cest in gozdnih poti s pomočjo motornih vozil, pa nočni lov ob izdatni »podpori« močnih reflektorskih svetilk in prepovedana uporaba nočnih strelnih daljnogledov in laserjev (skrajneži imajo na puškah celo fiksno montirane posebne montažne dele zanje), ki so izrecno prepovedani in na kar je uredništvo Lovca (v posebnih okvirčkih) opozarjalo vsako leto. **Nekaj povsem drugega je, kaj je dovoljeno trgovcem oglašati in prodajati in kaj je po lovskem zakonu dovoljeno uporabljati lovcem!** A kot v posmeh: kakor da jih nihče ni želel niti opaziti, kaj šele prebrati ...). Nekatera »mehka vodstva« LD kaj malo upoštevajo dejstvo, da je krmljenje divjih prašičev z močnimi krmili v intenzivni kmetijski krajini prepovedano (ker tak ukrep dejansko le privlači to divjad iz gozdov na poljedelski svet) in v svojih okoljih zavestno ne želijo preprečiti samovoljnega krmljenja divjih prašičev. Po drugi strani pa prav isti javno jadikujejo nad višino odškodnin, ki so jo morali plačati oškodovancem.

Splošno je že skoraj postalo priznano, da je »velik lovec« in dober lovec le tisti, ki v kratkem času upleni veliko divjadi (po možnosti jo želi še vso odkupiti ali prodati sam) ne glede na kakšen način in tudi za kakšno

ceno lovskega tovarištva. Glede tega vprašanja se v posameznih družinah rojevajo že pravi »jakostni« lovske klani.

Čeprav je splošno znano, da zdajšnji zakon ne dovoljuje več odstreliti psa, ki se klati po lovišču brez nadzora, in določa, kako je treba pravilno ukrepati v primeru, če vemo za njegovega lastnika, se posamezniki iz naših vrst samovoljno odločajo kar za odstrel, ki po pravilu v javnih medijih sproži plaz negativne splošne kritike lovcev. Novinarjem se morajo zagovarjati predsednik LD, predsednik in podpredsednik LZS ... Mnoga vodstva LD pa takega člana nato, če je le mogoče, skrivajo in se sprenevedajo, s čimer pa nič drugega kot tiho opravičujejo taka nezakonita dejanja, ki gredo na račun negativnega javnega mnenja vseh lovcev. Seveda, s pisnimi opozorili lovske družine nevestnim lastnikom in s sodnimi postopki se ne želi ukvarjati nihče v LD. En strel – pa je zadeva urejena ... Da, a kako in za kakšno ceno!? In ob zahtevanih javnih kritikah, namenjenih tudi objavi v Lovcu, naj bi spet urednik odigral zeleno vlogo – »neobjavo!?!«

V mnogih okoljih so mimo letnega lovskega načrta gradnje in popravil prež v goščah zrasle prave kolonije različnih »privatnih« sedežnih lestev, na katere si ne upa zlesti prav vsak član. Vodstva LD in celo nekateri lovski čuvaji pa o njih spet ne vedo ničesar ... Vedno jih vidijo prvič.

Še bi lahko našteval take nepravilnosti, pa naj bo dovolj, saj že kar vidim nekatere, ki med zobmi sikajo: »Kako si sploh upa tako javno kritizirati in pisati o teh zadevah, ki ...?! Naj pusti to zadevo pri miru in ne objavlja takih obremenjujočih zadev ali pa naj sporne zadeve črta ...«

Moj odgovor je, da se je treba o nepravilnostih, za katere so krivci posamezniki med nami, čim prej odkrito in javno pogovarjati, negativnosti javno obravnavati, in sicer tudi in predvsem v okviru lovske družine, območnih lovske zvez, OZUL, pa tudi prek našega glasila, Odbora etičnega kodeksa in še kje! Vsi delamo napake, eni zavestno, drugi iz nevednosti. Od mene terja pošteno obravnavanje takih zadev tudi splošna uredniška in novinarska etika. Brez olepšav in brez napihovanja. **Zato nepravilnosti javno predstavimo, vsem v poduk – v nobenem primeru pa jih ne skrivajmo**

sami pred seboj, saj jih moramo tudi skupaj in javno odpravljati! Če menimo, da kaj ni tako, kot misli drugi, mu pustimo izraziti mnenje, nato pa skupaj poiščimo večinsko in pravo resnico ter to javno obelodanimo (seveda brez žaljk in »osebnih diskreditacij« posameznikov). Vse naj se dogaja v korist naše skupne lovske časti, spoštovanja zakonodaje in ohranjanja splošnega poštenja. **Boljšega javnega mnenja o nas** nam ne bosta prinesla ne predsednik LZS ne urednik Lovca, ki bosta skrivala nepravilnosti. Z zamolčevanjem prekrškov veljavne lovske zakonodaje pred večinsko lovsko javnostjo in plašnim skrivanjem glave v pesek se nam prav gotovo ne obetajo lepši časi in sprememba splošnega mnenja nelovske javnosti.

Boris Leskovic,
odg. urednik Lovca

Z akcijami proti zaraščanju pobočij Pece

Zaradi vse večjega zaraščanja zrastišč ruševcev in pasišč za divjad, predvsem gamsov (in tudi srnjadi) na pobočjih Pece, smo leta 2009 tudi lovci **Lovske družine Peca - Mežica** v sodelovanju in v dogovoru z Zavodom za gozdove Slovenije ter ob strokovni pomoči **Zdravka Miklašiča** prijeli za motorne žage in s tremi obveznimi akcijami očistili kar precejšen del zaraščanih površin na pobočjih naše prelepe Pece.

V prihodnje bo treba še veli-

Lovci LD Peca - Mežica po delovni akciji čiščenja; na drugi fotografiji je preža, ki dokazuje, da je mogoče z dobro voljo in malo iznajdljivosti tudi iz ruševja narediti marsikaj lovsko uporabnega.

V Ljutomeru je bilo srečanje lovcev in prijateljev lovstva ob prazniku sv. Huberta. Skupinska fotografija lovcev z mon. murskosoboške škofije Francem Režonjo.

ko postoriti v korist naše divjadi na pobočjih Pece, tudi v sodelovanju s sosednjimi lovskimi družinami. To je naša sosednja LD Koprivna - Topla že storila, kar je vsekakor lep dokaz, da koroški lovci znamo prisluhniti potrebam naše divjadi in v njeno dobro poprijeti za delo, ne le loviti.

Divjad v gorah nima več miru, kot ga je imela včasih. Turizem in pohodništvo vsekakor slabo vplivata na rastlinstvo in živalstvo. Zavijajmo rokave in si prizadevajmo, da bo nekaj od lepote ostalo tudi za rodove, ki prihajajo za nami. Najpomembnejše pa je, da nam bo hvaležna predvsem divjad.

Stanko Grl

Srečanje lovcev LD Ljutomer

Na zahvalno nedeljo, 8. novembra, sta **Lovska družina Ljutomer** in Župnija Ljutomer v tamkajšnji cerkvi sv. Janeza Krstnika pripravili srečanje lovcev LD Ljutomer. Najprej so se lovci zbrali v spomin na sv. Huberta, lovskega zaveznika, na zahvalni sveti maši za lovce za vsa njihova dobra dela, ki jih postorijo v lovski družini med letom, naravi in tudi na lovu. Pri maši so sodelovali lovci in rogisti iz LD Križevci pri Ljutomeru. Daritveno lovske svete mašo v spomin na sv. Huberta je ob so-maševanju duhovnikov Župnije Ljutomer vodil generalni vikar mon. murskosoboške škofije **Franc Režonja**. Lovsko srečanje v cerkvi sta popestrila tudi praporščaka z lovskega praproroma LD Ljutomer in LD Mala Nedelja. Ob tej priložnosti so na daritveni oltar lovci prinesli letošnje darove narave. Program letošnjega lovskega srečanja sta pripravila člana LD Ljutomer **Dušan Režonja** in **Robert Pregrad**. Po lovske maši so se lovci in prijatelji lovstva zbrali in druženju v župnijskih prostorih.

Bojan Žerdin

Učenci OŠ Koprivnica v lovski koči LD Podsreda

LD Podsreda je 13. 10. 2009 organizirala predavanje o lovstvu za šolsko mladino. Na grad Podsreda smo se pripeljali s šolskim avtobusom. Po ogledu gradu smo odšli v lovsko koč, kjer so nas lepo sprejeli lovci. Povedali so nam, kdaj in s katerimi pogoji lahko postaneš lovec, nam predstavili, kako ravnati s puško na lovu in po njem, kateri so sestavni deli lovske puške in kakšno je strelivo zanje. V spremstvu lovca so nam dovolili, da je vsak enkrat potegnil za sprožilec na zračni puški in ustrelil z njo.

Razložili so nam, kako gospodarijo z divjadjo, kako spremljajo gibanje in razvoj delov populacij divjadi v njihovem lovišču. Divjad ima zelo izostrena čutila, zato mora biti lovec povsem miren na preži. Povedali so, da je divjad (npr. srnjaka ali lisico) mogoče privabiti tudi s piščalko.

Izvedeli smo, katero divjad streljajo s kroglo in katero s šibrami. Veliko so nam povedali o lovskih šegah in navadah lovcev in tudi, kdaj uporabljajo lovski klobuk in kakšen pomen ima za lovca.

Nadalje smo ugotovili, kaj vse spada v lovski nahrbtnik, da lovca ne more nič presenetiti, ko gre na lov ali ko divjad le opazuje. Pokazali so nam pasti, s katerimi polharji lovijo polhe.

Veliko smo izvedeli tudi o jelenih, divjih prašičih, gamsih, poljskih zajcih, lisicah in drugih gozdnih živalih.

*Učenci 1., 2., 3. in 4. razreda
OŠ Koprivnica*

Tabor z nadarjenimi učenci

OŠ Sava Kladnika - Sevnica je 23. 10. 2009 in 24. 10. 2009 organizirala dvodnevni tabor za nadarjene učence. Naša šola sodeluje v projektih *Zdrava šola*, *Ekošola*, projektu *Comenius* ter pri projektu *Medgeneracijsko sožitje*. Teme, vsebine in cilje tabora smo namenili omenjenim projektom.

Devet učencev 5. razreda in učiteljici **Jožica Mlakar** ter **Petra Jesih** so se polni pričakovanj z vlakom odpeljali na Podružnično osnovno šolo Loka pri Zi-

Predavanje lovcev LD Podsreda za učence OŠ Koprivnica

danem Mostu. »Ves čas so se mi v glavi porajala vprašanja, kdo, kako, kaj, kakšno ... bo naše težko pričakovano druženje?«

Na tamkajšnji železniški postaji so nas pričakali učenci podružnične šole z razredničarke ga. Julijano Majerič in nas pospremili v »njihovo« šolo. Dobrodošlico so nam izkazali z zanimivo predstavitvijo in ogledom šole in njene okolice. Z bližajočim se dnevom reformacije smo obudili spomin na Primoža Trubarja in njegov pomen za slovenski jezik. Veliko vedo o Sloveniji, pomembnih ljudeh, ki so bili znani v preteklosti. Učenci so dokazali, da dobro poznajo državo Comeniusa, seveda najbolje našo.

Okvirno smo se seznanili še z aktivnostmi, ki so jih učiteljice pripravile za nas. Po nastanitvi in večerji je sledil spoznavni večer ob družabnih igrah in pečenem kostanju, ki smo ga vsi skupaj z veseljem pripravili. Sledil je

počitek. Prespali smo kot taborniki na blazinah v šolski telovadnici skupaj s šestimi učenci iz Loke ter učiteljicama Julijano Majerič in Jožico Mlakar. »Ko bi vi vedeli, kako je žvižgalo, šelestelo in pihalo, preden so se zaprle moje zvezdave očke?«

Drugi dan zjutraj nas je čakal slasten zajtrk. Pozdravila nas je vodja podružnice ga. Danica Pečnik. Učenci so bili pridni, pomivali so posodo, pospravljali, pometali. Vedno znova so spraševali: »Učiteljica, a je potrebno še pomagati? Jaz bi pometal! Jaz bi pri večerji pomival!« Tako so dokazali, da so že zelo samostojni in veliko vedo o zdravi prehrani.

V okviru projekta *Medgeneracijsko sožitje* je **Mirko Bogovič**, upokojeni učitelj OŠ Sava Kladnika - Sevnica, predstavil likovni atelje, ki je v tistem jutru učencem na obraze pričaral nasmešek in vlil množico likovnih spodbud ob motivih tihožitja in

krajin. »Kaj pa so oljne barve? Kako vam uspe naslikati tako podobno pokrajino?« so spraševali učenci in bili začudeni ter navdušeni nad izdelki. Pozneje v delavnicah so črpali ideje in jih uporabili pri svojem slikanju tihožitja. V tistem jutru nas je obiskala tudi ravnateljica **Jelka Slukan** in nam zaželela prijetno počutje na gozdni učni poti. Vodil nas je lokalni gozdar **Šeško**. Ustavili smo se pri mlinu, si ga pobliže pogledali in se pogovorili o njegovem delovanju nekoč in danes. Ob tej priložnosti sem se spomnila velikanskega pomena vode: »Nikoli »po« rabljena, temveč vedno znova »u« porabljena VODA kot vir življenja za vse organizme! Učenci so na poti spoznali različna drevesa, ugotavljali njihovo starost, pridobili vpogled v pomen gozdov za planet in tako poglobili svoje znanje o ekologiji. Pri lovski koči je učence pričakal povsem lovsko opremljen lovec **Dušan**, ki jih je poučil o divjadi in drugih divjih živalih, o načinih lova in tudi o zavarovanih vrstah. Lovska družina jih je pogostila s toplim čajem, ob katerem ni bilo težko rešiti pripravljene delovne naloge. Po ogledu nagačenih živali in trofejev v lovski koči Loka pri Zidanem Mostu so se vrnili v naše »novo bivališče«.

V šoli nas je čakalo dobro kosilo, ki ga je pripravila tamkajšnja kuharica. Sledile so delavnice. Učenci so z velikim navdušenjem ustvarjali v skupinah po pet. V likovni delavnici so učenci slikali tihožitje, vodila jo je ga. Jožica Mlakar, M. Bogovič pa je pomagal pri vrednotenju izdelkov. V literarni delavnici so učenci poustvarjali svoja doživlja, vtise, pisali so zgodbe, kvize, pesmice pod vodstvom **Petre Jesih**. V športni delavnici je **Karmen Škapin** naučila učence ljudske plesne.

Tabor smo končali ob 17. uri. Takrat smo vstopili na vlak, ki nas je popeljal nazaj v Sevnico.

Skupaj smo ugotovili, da je prehitro minilo in da nam je bilo vsem lepo, drugače, posebno ...

Vsi smo se zabavali, sprostiti, bolje spoznali, naučili nekaj novega ter poglobili staro znanje. Moj vtis s tabora: »Bilo je nad pričakovanji!« Pozdravljamo še kakšen takšen dan!

Vsem, ki ste bili soustvarjalci čudovitega dvodnevnega tabora, se ob tej priložnosti najlepše zahvaljujemo in prosimo za sodelovanje še v prihodnje.

Petra Jesih in Jožica Mlakar

Dušan Dougan, član LD Pernica od leta 1957, je aprila letos (7. 4. 1939) praznoval 70-letnico svoje- ga življenja in 52 let lovskega udejstvovanja.

Lov mu je bil položen že v zibelko, saj sta bila znana slovenska lovca njegov oče in stric. Takoj po vstopu v LD so mu bile zaupane odgovorne naloge v LD, in sicer v okviru območne Lovske zveze Maribor, pa tudi v LZ Slovenije.

V matični LD je opravljal naloge predsednika disciplinske komisije (od leta 1964 do 1970), starešine (1974 do 1981), člana upravnega odbora (1982 do 1984), predsednika NO LD (od leta 1984 do 2002).

Pri območni Lovski zvezi Maribor je in še vedno opravlja vrsto pomembnih funkcij in nalog, kot so: član komisije za lovstvo je bil od leta (1967 do 1980), tajnik LZ Maribor (od leta 1967 do leta 1990), član častnega razsodišča pri Lovski zvezi Maribor od leta 1967, prav tako je od tega leta nepretrgoma član predavateljskega aktiva, član izpitne komisije ter zdaj tudi njen predsednik.

Na LZS je opravljal funkcijo člana samoupravnega sodišča LZS (od leta 1980 do 1992) in s svojimi bogatimi pravnimi izkušnjami pomagal razrešiti marsikateri pravni spor. Od leta 1990 do 1997 je bil predsednik Pravnostatutarne komisije LZS in član komisije, ki je pripravljala predloge za osnutek novega lovskega zakona, ki ga je v tistih letih v parlament vložil takratni poslanec DZ RS in tudi poznejši predsednik LZ Maribor Zoran Lešnik.

V matični LD je še vedno aktiven, ko je treba pomagati divjadi. Še vedno, kljub letom, s svojim zvestim štirinožnim prijateljem zelo rad zahaja v lovišče. Že od vstopa v lovske vrste je vseskozi vodnik lovskih psov. Vedno rad priskoči na pomoč pri vseh delih v lovišču. Tudi na lovih je še vedno aktiven in se jih redno udeležuje. Lovci ga cenimo kot skromnega in dobrega lovskega tovariša, ki ga je za vsakega najde prijazno besedo. Pri morebitnih nesoglasjih med člani vedno pomirja na njemu svojstven način. Njegov moto je: »Bodi lovsko pravičen, lovi v skladu z zakonom, etiko in osebnostno vestjo.« S svojim odnosom do lova in divjadi je vzor mlajšim lovcom, zato uživa veliko spoštovanje med lovske tovariši. Vsi člani LD smo mu hvaležni za njegov prispevek k razvoju LD.

Funkcije, ki so mu bile zaupane, je opravljal strokovno in na visokem nivoju. S svojim delom in zgledom je dosegel vidne rezultate in uspehe. Kljub nepretrganemu delu na pomembnih nalogah območne Lovske zveze Maribor in Lovske zveze Slovenije je in še vedno opravlja vse naloge, ki so mu bile naložene tudi v LD.

Lovska zveza Slovenije ga je za njegovo delo v lovske organizaciji odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom II. in I. stopnje, prejel pa je tudi plaketo Lovske zveze Maribor in plaketo Lovske družine Pernica ob njeni 50-letnici kot eden najzaslužnejših članov.

Spoštovani Dušan, ob tvojem življenjskem jubileju ti vsi lovske tovariši želimo še veliko zdravja ter da

bi še veliko let pohajal po perniškem lovišču; predvsem pa, da boš še naprej dobre volje in užival v prelepi naravi in lovu.

LD Pernica, LZ Maribor, LZ Slovenije

Alojz Kovač je 11. 6. 2009 slavil svoj 90. rojstni dan (rodil se je leta 1919). Je najstarejši član LD Hrastnik. V zeleno bratovščino se je vključil pred 60 leti. V lovski

družini Hrastnik je opravljal funkcije gospodarja (1968 do 1970), blagajnika (1950 do 1964), lovovodje (1966 do 1968) in en mandat predsednika LD (1964 do 1966). V letih 1951 in 1952, ko so lovci gradili prvo lovsko kočjo na Kalu, je opravljal delo blagajnika. Mlajši ga imamo radi, saj nam je dober mentor, svoje dolgoletne bogate izkušnje rad prenaša na mlajše generacije. Uči nas o lovski etiki, ljubezni do narave in divjadi. Naravo občuduje in jo po svojih močeh skuša ohraniti neokrnjeno. Poudarja vzdržnost pri strelu na divjad, opozarja na pomen ohranjanja redkih živalskih vrst, lovskega tovarištva in vsega lepega, kar plemeniti človeka - lovca. Še vedno hodi na lov, najljubše pa mu je priključiti jereba in ga opazovati.

Lojze je tudi vnet planinec in včasih hudomušno pravi, da so v hribih dobri ljudje in še tisti, ki so v dolini slabi, so v gorah boljši.

Lojze Kovač - Pek, kot mu včasih radi rečemo, se je rodil leta 1919 na Dolu pri Hrastniku kot predzadnji otrok, kjer je odrasčal z dvema sestrama in tremi brati. Najprej je želel postati mesar, nakar ga je pot zanesla v Vršac v oficirsko gradbeno šolo. Izdalo ga je domotožje in vrnil se je domov. Leta 1933 se je pri Rošu izučil za peka. Leta 1939 je služil takratno jugoslovansko vojsko, nato pa je bil mobiliziran v nemško vojsko na Norveško. Po desetih mesecih se je vrnil na dopust in se priključil borcem Kamniško-Zasavskega oddela. V Metliki je opravil oficirski tečaj za vezista, nakar je bil premeščen v Biograd na morju in nato še v Trst med borce 4. armade. Po vojni je svoje delo nadaljeval v pekarstvu vse do upokojitve.

Lojze je za svoje prizadevno, nesebično in uspešno delo v lovstvu prejel veliko priznanj in pohval LD. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. in II. stopnje.

Ob visokem življenjskem jubileju ti, spoštovani Lojze, še enkrat iskreno čestitamo in ti želimo veliko zdravja, da bi še dolgo hodil na lov in užil še veliko lovskih užitkov.

LD Hrastnik - F. K.

23. 7. 2009 je devet desetletij življenja izpolnil **Ferdinand (Nande) Vode**, častni član in po stažu najstarejši član Lovske družine Komenda. Ob visokem jubileju smo ga obiskali člani lovske družine in mu, še čilemu in klenemu, iz srca zaželeli še mnoga zdrava leta. Rodil se je sicer v Sp. Brniku, a se je kmaj enoleten s starši preselil v Ko-

mendo, kjer živi še dandanes. Po končani osnovni šoli in Komendi se je vpisal na gimnazijo v Kočevje, nato pa ga je študijska pot vodila na ekonomsko šolo v Ljubljano. Po končanem študiju je vodil posestvo in trgovino doma, skupaj s kmečkim gospodarstvom. Leta 1972 se je zaposlil v Zadrudni zvezi, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1983.

Zeleni bratovščini se je pridružil leta 1940. Dve leti pozneje je kljub težavam v vojni vihrli 2. svetovne vojne uspešno opravil lovske izpite pri Okrajnem glavarstvu v Kamniku. Po osvoboditvi je kmalu prevzel vodstvene funkcije v tamkajšnji lovske družini. Starešina je bil od leta 1948 do leta 1952 do združitve s takratno Lovsko družino Kamnik. Toda kmalu se je lovska družina spet osamosvojila, Nande pa je spet prevzel vodstveno vlogo, ki jo je skrbno opravljal z malenkostnimi presledki vse do leta 1996; torej skupaj več kot polnih 40 let!

Pozneje je opravljal še funkcije predsednika nadzornega odbora in

disciplinske komisije. Njegovo delovanje je zarisalo v našo LD dragocene, vidne sledi. Med Nandetove največje vodstvene podvige gotovo sodi gradnja lovskega doma na Križu; odprli smo ga leta 1971 ob 50-letnici lovske družine. Leto pozneje so razvili tudi lovske prapore. Ves čas si je prizadeval za povezovanje in sodelovanje članov ter ohranjanje tradicije slovenskega lovstva. Za svoje vestno, odgovorno in prizadevno delo je prejel številna lovska odlikovanja LZS: znak za lovske zasluge, red III. in II. stopnje, bronasto, srebrno in zlato plaketo LD Komenda. Že priznanja dokazuje njegovo predanost lovstvu, a preprosta zahvala najde vedno pravo mesto! Kljub temu je ostal preprost in njegov dostopen lovske tovariši, ki se še vedno rad zadržijo v lovske družbi. Ob visokem jubileju puščamo spominom prosto pot, Nandetu pa želimo še čvrst korak, bistro oko in mirno roko. Na mnoga leta in hvala za vse, Nande!

LD Komenda - M. Š.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Franc Bren, LD Izlake
Anton Obid, LD Porezen

85-letnico

Anton Bosilj, LD Boč Na Kozjaku
Franc Hrovatič, LD Ponikva
Franc Hruševar, LD Raka
Janez Kostanjevec, LD Boris Kidrič
Dinko Perić, LD Fram
Rado Vojko Pohar, LD Radeče

80-letnico

Ludvik Gomboc, LD Slovenj Gradec
Ivan Jenko, LD Tuhinj
Ivan Jenko, LD Kravavec
Franc Kos, LD Zabukovje
Jožef Kos, LD Križevci pri Ljutomeru
Ivan Kromar, LD Dolenja vas
Pavel Pivk, LD Idrija
Miroslav Plos, LD Lož, Stari trg
Franc Podbevšek, LD Vače
Maksimilijan Polanec, LD Pernica
Anton Pušavec, LD Dobrča
Srečko Rautar, LD Stol, Žirovnica
Martin Remic, LD Dreta, Nazarje
Anton Šemrl, LD Vrhnika
Viktor Troha, LD Babno Polje
Anton Vodopivec, LD Ljajak

75-letnico

Marjan Ahačić, LD Begunjsčica
Albert Ajster, LD Krško
Slavko Boc, LD Kočevje
Anton Čanžek, LD Šmarje pri Jelšah
Jože Florjančič, LD Ruše
Karol Građišnik, LD Solčava
Alojzij Hrovat, LD Domžale
Vincenc Ivanc, LD Kozje
Viljem Ignacij Jereb, LD Borovnica
Jože Kalan, LD Mala Gora
Ivan Keblič, LD Vojnik
Vasja Klavora, LD Trnovski gozd
Adolf Kovač, LD Hrastnik
Robert Ležaja, LD Tržič
Mato Lukačević, LD Osilnica

Francišek Lukancič

LD Sorško polje
Dušan Lukman, LD Plešivica, Žužemberk
Niko Marn St., LD Brestanica
Vincenc Medved, LD Jelenk
Franc Narberger, LD Trbovlje
Matija Orešnik, LD Peca, Mežica
Anton Pečovnik, LD Luče
Jože Pogačnik, LD Jelovica, Ribno
Maks Prelovšek, LD Mengeš
Viktor Rebernak, LD Šentlambert
Vladimir Štampahar, LD Vinica
Rado Uršič, LD Bovec
Anton Vrbnjak, LD Videm ob Ščavnici
Roman Železnik, LD Kamnica

70-letnico

Gelindo Bernik, LD Anhovo
Jožef Cjzl, LD Videm ob Ščavnici
Janez Čufer, LD Bohinjska Bistrica
Enver Dizdarevič, LD Mirna
Jožef Dover, LD Slovenske Konjice
Viktor Drnovšek, LD Zagorje
Anton Kodrič, LD Dobova
Davorin Kogej, LD Rakek
Jožef Košuta, LD Ljajak
Janko Kragl, LD Veliki Kamen
Anton Kukovec, LD Markovci
Ivan Lapornik, LD Zabukovje
Otar Lavarger, LD Duplek
Edvard Lenarčič, LD Rakek
Marijan Lendero, LD Duplek
Marijo Mišigaj, LD Dobrovo
Anton Perpar, LD Dobrič
Vincenc Petelin, LD Lož, Stari trg
Jože Podpečan, LD Smrekovec, Šoštanj
Ivan Slobodnik, LD Metlika
Janez Šafarič, LD Videm ob Ščavnici
Ignacij Šošarič, LD Juršinci
Pavle Uhan, LD Radeče
Jožef Utenkar, LD Istra, Gračišče
Franc Vajksler, LD Slovenj Gradec
Vincencij Vizlar, LD Loka pri Zidanem Mostu
Jožef Vogrin, LD Pišce

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Alpski lovec in njegova varnost

Zelo radi se ponašamo z naravnimi lepotami, ki so nam zaupane v varstvo. Raznolikost naše domovine in njene naravne posebnosti v naših loviščih in lovskoupravljavskih območjih pa pogojujejo tudi prilagojene in varne načine gibanja v naravnem okolju.

Rad bi nevsiljivo in dobronamerno opozoril na del veččin, torej potrebnih praktičnih znanj, ki bi jih slovenski lovci morda lahko bolje obvladovali, predvsem v prid svoje večje varnosti in predvsem za kakovostnejše opravljanje zaupanih nam nalog.

Zakonsko moralno-etično in družbotvorno je biti lovec zelo zapletena in odgovorna naloga.

Kdor se želi bolje seznaniti z našimi prizadevanji in našo osnovno usmeritvijo, bo najprej pogledal vsebine našega izobraževanja: začetnega, torej izpolnjevanja vseh predpisanih pogojev in predznanj, ki jih mora imeti (pokazati) vsak posameznik ob vstopu v lovsko družbo, in nato tudi nadaljevalnega izobraževanja, torej tistega, ki je prepuščen povsem hotenju, volji in zavesti posameznika, ki ima željo, da bi spoznal še nova znanja oziroma poglobil dotedanje lastno znanje na določenih področjih naše dejavnosti. In za

tako dodatno izobraževanje, tudi v smeri varnega gibanja v gorskem svetu in nudenju prve pomoči, bi si moralo prizadevati več mlajših lovcev.

Torej obseg znanja in veščin, ki jih moramo obvladovati pri gorskem lovu, je zaenkrat povsem odvisen od splošnega posameznikovega znanja in zavedanja o tovrstnih veščinah in prvi pomoči, kako se orientirati v naravi, česa ne smemo spregledati, kaj moramo znati obvladovati, ko se podamo na gorski lov v razgibano alpsko pokrajino, saj je takšen kar zavidljiv odstotek površine naših lovišč.

Postopkov prve pomoči tovarišu ali sebi se večina naših stanovskih kolegov spominja le s tečaja, ko so opravljali vozniški izpit. Zatorej, če sem zelo hiter z oceno, nikoli niso dobili pravih informacij, kako ukrepati ob poškodbah in potem, ko se zgodijo v neurbanem območju. Preveč je potencialnih situacij, ki jih kot laik v medicinski stroki lahko predvidim ob obiskovanju lovišča, da bi jih skušal naštetiti na tem mestu. Gotovo pa bi nekaj namenskega in strnjene znanja lahko v primerni obliki ponudili naši lovski tovariši - zdravniki. Temeljna je oskrba poškodb, kot so zlomi, ureznine, zvini, udarnine, pa do takšnih postopkov, kot so reakcije ob šokih, podhladitvah, prestrelinah ali ob potrebi

oživljanja. Veliko bomo storili že, če bo sestavni del vsebine nahrbtnika slehernega lovca tudi priročen komplet prve pomoči z nekaj obliži, gazami, povoji, trikotnimi rutami, folijo in če bomo vnaprej dobro poučeni o postopkih iskanja prve pomoči.

Bojazen pred nepoznavanjem terena na območju, še zlasti kadar je narava v bujni zarasti, če je po tleh suho listje, kadar pade prvi sneg, ki zakrije znane oblike, marsikoga odvrne od doživljajsko bogatejšega lova na zalaz. Ob temeljnem znanju določanja strani neba, branja natančnejših zemljevidov, morda uporabe katere od naprav, ki nam v digitalni obliki s pomočjo

satelitov sporočajo naš položaj ali vsaj oddaljenost in smer od našega izhodišča ter točko, ki bi jo radi dosegli, bi bilo vsaj nekoliko manj gneče in negodovanja ob nekaterih prežah. V šali rečeno: dobro orientiran lovec se manjkrat opravičuje, saj z zamujanjem le izjemoma razjezi partnerja.

Ob pripravi na lov, največkrat le izkustveno, glede na letni čas in razmere, pomislimo tudi na našo opremo; na primernost naših oblačil, obuvala, na tehnične pripomočke za varnejšo hojo ali zanesljivejši prenos in spravilo uplenjene divjadi. Le redko pa v alpskih loviščih ponudimo informacije o varni hoji v gorah.

Foto: D. Komničar

Zalezovanje gamsa »prskača« je lahko izjemno nevarno za lovca ...

Foto: D. Korničar

Petra Karničar ob uplenjeni kozici, ki jo je uplenila nad 2000 m na Zgornjih Ravnah (Kamniško-Savinjske Alpe).

Za učinkovitejše zavedanje tovrstne problematike rad izpostavljam obdobje opazovanja in lova v času jelenjega ruka ter ob gamsjem prsku.

Zalezovanje nas lahko vedno znova in znova preseneti ob še tako dobro načrtovani smeri našega gibanja. Smer vetra se obrne, živali se iz katerega koli vzroka premaknejo za naslednjo vidno oviro, ob jutranjem svitu spregledamo mokra ali že kar poledenela in spolzka tla, ovira nas napačno nošena puška. Tudi lovska palica je ob napačni uporabi lahko bolj ovira kot učinkovit lovski pripomoček ...

Oboje – priprava na turo in lov – je zahtevnejše od proste hoje po brezpotju, kjer imamo namen le opazovati in nam pomeni le vajo za telo.

Ker mi je gibanje in bivanje v alpski pokrajini dokaj blizu, vem, kako nas lahko ogrozi napačno ravnanje. Le ob sistematično ponujenem znanju hoje po romantično divji alpski krajini bi marsikdo lahko hodil varneje in doživel več ... Kako ironično; prav ljudje, ki so znali zalesti divjad visoko v gorah, na nedostopnih previsih, so bili tudi glavni vir terenskih informacij raziskovalnim planincem pred sto leti in več!

Na nas lovcih je, da organiziramo tečaje in poskrbimo za varnejše gibanje lovcev, ki se podajajo na alpski lov. Še posebno je to pomembno za gorske vodnike tujih lovskih gostov.

A le z željo se ne smemo zadovoljiti. Za mnoge, še posebno starejše lovce, je zahtevnejša oblikovanost pobočij dokajšnja »ovira«, da bi uplenili trofejnega gamsa prskača. Čeprav mnogim od njih pomeni lepota narave

priložnost globljega doživljanja dogodkov v njej in tudi velik užitek!

Morda se zdi moja trditev nekoliko nostalgična, toda alpski lovec je vedno veljal za moža trdnega zdravja, z izjemnimi telesnimi sposobnostmi, čustveno uravnovešeno osebo z notranjo pravičnostjo in tudi z več moralnimi vrednotami.

Davo Karničar

Prizvok prazvoka, od domnevne piščali do glasbila!

V jami Divje babe, pod slikovitimi pečinami Šebrelj-

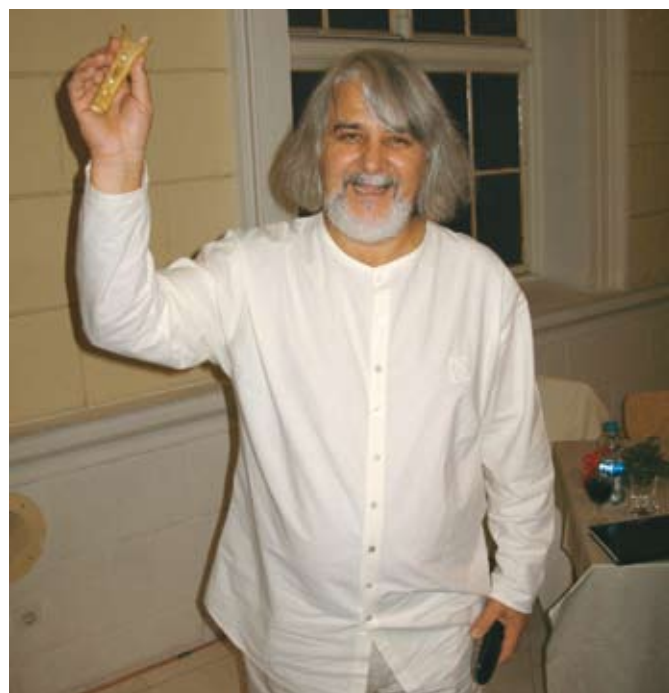

Foto: M. Kersnik

Akademski glasbenik Ljuban Dimkaroski je na predstavitvi prisotne prepričal, da je na tako glasbilo mogoče dobro igrati ...

ske planote v Idrijsko-Cerkljanskem hribovju, so arheologi leta 1995 ob ognjišču, kjer so bili ostanki orodja iz starejše kamene dobe, našli del kosti mladega jamskega medveda z luknjicami.

Glede na značilno obliko, izvotljenost in razporeditev luknjic so domnevali, da so našli piščal.

Dolgoletna arheološka izkopavanja Inštituta za arheologijo ZRC SAZU je vodil dr. **Ivan Turk**, ki je najbolj zaslužen, da je bilo raziskovanje težko dostopne notranjosti jame tehnično in znanstveno dokončano. Izkopavanja so izvajali z obsežnim izpiranjem najdb iz določenih plasti, te pa so datirane s serijo natančnih časovnih obdobij, pridobljenih iz številnih priznanih laboratorijev.

Analize so pokazale in potrdile, da je domnevno glasbilo staro okrog 55 000 let in tako 20 000 let starejše od doslej primerljivih. To pomeni, da je to najstarejša tovrstna najdba, ki naj bi jo izdelal neandertalec in ne kromanjonec, prednik sodobnega človeka. Odkritju so sledile burne razprave.

Del stroke je zagovarjal, da je piščal človekovo delo, drugi del pa, da je to naključno nagrizena medvedova kost, kar po mojem skromnem mnenju in ogledu originala ni verjetno.

Zdaj je svetovno znana najdba iz Divjih bab arheološko dobro opredeljena, njena glasbena funkcionalnost pa je ovrednotena le delno, zato je označena kot domnevna piščal.

Akademski glasbenik **Ljuban Dimkaroski** je dobil spomladi 2009 v dar glineno repliko omenjene piščali, kar ga je spodbudilo, da se je pozorno lotil raziskovanja njene glasbene zmogljivosti. Preizkušal je lesene in koščene kopije, tudi piščali iz kosti našega rjavega medveda, ki sem mu jih priskrbel s pomočjo prijateljev in znancev. Za to se mi je še posebno zahvalil in me tudi osebno povabil na predstavitev, ki je bila 10. 11. 2009 v Narodnem muzeju v Ljubljani.

Na njej je dokazal, da prastaro glasbilo omogoča glasbeno izražanje v obsegu več kot dveh oktav in izvajanje tudi tehnično zahtevnih skladb. In kar je najbolj osupljivo: že kaže sposobnosti zdajšnjih sodobnih inštrumentov. **Ljuban Dimkaroski** je svojo predstavitev začel z najpreprostejšimi zvoki, na koncu pa navzoče navdušil s prepoznavnimi zdajšnjimi skladbami in zimzelenimi napevi.

Mitja Kersnik

V beltinskem parku dan sokolov, kraguljev in sov

Drugi lov s sokoli

Ob beltinskem gradu so že drugič pripravili prireditve z naslovom **Lov s sokoli v Pomurju in predstavitev sokolarstva**. Sicer pa zgodovina sokolarstva na Slovenskem sega že častitljivih 800 let nazaj, za kar zdaj skrbi **Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic**. Tudi v deželi ob Muri že štiri leta deluje sokolarsko društvo, ki združuje člane ptic ujed. Organizator prireditve je bil Zavod za turizem in kulturo Beltinci, Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ter **Sokolarstvo društvo Pomurja** pa sta predstavila zgodovino sokolarstva. Obiskovalci so lahko spoznali različne vrste sokolov, sov in kraguljev.

Izvedeli smo, da natančno mesto in čas izvora sokolarjenja nista znana, večina zgodovinskih virov pa kaže, da so tak način lova razvili predvsem prebivalci prostranih azijskih step na prelomu drugega v prvo tisočletje pred Kristusom. V Evropi je sokolarstvo začelo zamirati v drugi polovici 18. stoletja. Zagotovo pa je, da je sokolarstvo ena od najstarejših oblik lova.

Na prireditvi v Beltincih se je zbralo veliko radovednih obisko-

valcev, v programu pa so med drugim sodelovali tudi **Prekmurski rogisti**, člani **Radenske konjenice** in otroci **Vrtca Beltinci**. Na ogled so bile različne vrste ptic ujed, tudi takšne, ki jih v naravi ni mogoče videti. Lastniki ptic so svoje »ljubljenice« vzredili doma. Tako je bilo tokrat mogoče od blizu videti in spoznati različne vrste sokolov in kraguljev in dve vrsti sov. Zvedeli smo, da s sokoli lovijo fazane, jerebice, vrane in poljske zajce.

Nekaj več podatkov je nanižal predsednik Slovenske zveze za sokolarstvo **Roman Savič**, dr. vet. med., ki je poudaril, da si rejci sokolov prizadevajo za ohranjanje sokolov v naravi in varovanje njihovega naravnega okolja. Ob tej priložnosti so občinstvu poleg sokolov in sokolarstva prikazali tudi sokolov let.

V beltinskem parku so organizirali dan sokolov, kraguljev in sov.

Nato je sledil lov s sokoli po beltinskem parku in njeni okolici. Ob koncu so si nekateri obiskovalci nadeli še sokolarske rokavice in pod nadzorstvom njihovih lastnikov v rokah držali plemenite ptice ujede. Kljub hladnemu dnevu je bilo poskrbljeno za jedačo in pijačo. Tako so beltinski vinogradniki ponujali mlado kuhano vino, članice TD Beltinci so pekle »langaše«, v restavraciji Grajski stolp pa so za to priložnost skuhalo okusno fazanovo juho. Morda še to, da je vsak sokolar tudi lovec, ki pa se odpoveduje strelnemu orožju in se zanaša predvsem na nagon in moč naravnega plenilca - sokola.

Sicer pa člani Slovenske zveze za sokolarstvo s svojo dejavnostjo med drugim skrbijo za ohranjanje tradicije sokolarstva v naših krajih ter za varstvo in vzrejo ptic ujed. Sokolarstvo pri-

speva tudi velik delež k varovanju življenjskih prostorov ptic in pri preprečevanju nastanka gmotne škode v letalskem prometu, tudi na letališču Jožeta Pučnika na Brniku.

Bojan Žerdin

Štorklje bo pričakal nov dom

Lanska neurja z veliko dežljaja, toče in vetra so povzročala težave tudi živalim, predvsem štorkljam so uničila gnezda. Električarji in naravovarstveniki jim skušajo pomagati.

Izjemno zanimivo, predvsem pa človeško opravilo smo sredi novembra lahko spremljali na dvorišču Šadlovih v Ropoči 16 na Goričkem. Kljub turobnemu in meglenemu jutru so namreč delavci Elektra - Murska Sobota

Foto: O. Bokal

Lani so pri popravilih gnezd bele štorklje, ki so jih uničila neurja, priskočili na pomoč tudi delavci Elektra - Murska Sobota in nekateri posamezniki.

V času, ko so električarji opravljali svoje humano poslanstvo, smo izvedeli, da je na območju Krajinskega parka Goričko, čeprav slednje ni v nižini, okrog 20 štorkljinih gnezd in da se število nenehno povečuje. Lani so se odločili obnoviti nekaj gnezd, druga pa bodo na vrsti prihodnje leto, saj je štorklja postala nekakšna avtohtona ptica njihovega območja. Prepričani so tudi, da bo dolgokljunih in dolgonogih ptic na Goričkem še več, če jim bodo le pomagali vzdrževati njihove domove - gnezda, ki neredko tehtajo tudi 500 kilogramov in več. Kljub pridnosti štorkelj, predvsem samcev, pa z leti veliko gnezd načne zob časa, tako da potrebujejo človeško roko.

Še posebno letošnja pomlad in poletje z nadpovprečno veliko dežja in številnimi neurji z močnim vetrom in točo nista bila ugodna za številne vrste prstoživečih živali na skranjem severovzhodu države. To še posebno velja za takšne in drugačne ptice, ki se med pogostim močnim vetrom in podiranjem dreves nimajo kam niti skriti, tako da jih veje poškodujejo in tudi ubijejo. Žal pa vse to zelo vpliva na razmnoževanje, saj posebno ptičja gnezda niso nikjer varna. Zlasti hudo je bilo za štorklje, kajti njihova velika gnezda niso varna ne na drevesih ne na električnih ali drugih drogovih in ne na dimnikih. Zato niti ne preseneča, da je v prejšnjih mesecih, še zlasti po nekaj najhujših neurjih doslej, poginulo na desetine mladih štorkelj in celo njihovih očetov in mater. Zaradi prevelike teže vode, s katero se gnezdo prepoji, so le-ta in z njimi štorkljice (ali pa odrasle ptice) padale praktično po vsej pomurski regiji. Odgovorni z ARSO (Agencija

RS za okolje) se glede tega niso posebno izkazali. Če ne bi bilo nekaterih posameznikov, gasilcev in redkih veterinarjev, bi bilo stanje še hujše. Prav gasilci in električarji, ki imajo ustrezne lestve in dvigala, so postali nekakšni njihovi dežurni reševalci. Žal je to le začasna rešitev, ker tudi oni nimajo vse potrebne opreme za obnovo uničenih gnezd. K sreči si štorklje, če jim ponudimo možnost, same obnovijo gnezda, napravijo nova ali obnovijo stara. Toda le, če jim ponudimo ustrezno možnost na mestu, kjer je gnezdo že stalo ...

Oste Bakal

Šaljiv lovski krst

Lovska družina Rankovci združuje dvaindvajset članov zelene bratovščine, ki se zavedajo pomena ohranjanja lova, ohranjanja narave in divjih živali. Lovska družina vodi starešina **Anton Skledar**, ki pove, da so bili lovci LD Rankovci letos nadvse aktivni in dejavni. Med drugim so organizirali čistilne akcije, opravljali vsa druga načrtovana opravila v lovišču, npr. popravilo prež, krmišč in krmiljenje male divjadi. Med zadnjo večjo pridobitev štejejo, da so ob lovskem domu zgradili hladilnico za uplenjeno divjad. V njihovem lovišču prevladuje predvsem srnjad. Letos so zabeležili kar sedemnajst povozov divjadi.

V nedeljo, 22. novembra, je LD Rankovci organizirala lov na malo divjad. Lova se je udeležilo kar precej članov zelene bratovščine iz LD Rankovci in sosednjih LD - Cankova, Brezovci in Tišina - ter tudi gostje iz sosednje Madžarske. Jesenski lov se

je končal s tovariškim krstom oz. lovskim sprejemom novega člana v rankovsko LD. V prostorih doma so lovci na šaljiv in humorističen način pripravili omenjeni lovski običaj. Nekajurnega lovskega krsta je bil deležen lovec **Alojz Pertoci** s Kraje, ki je tako postal »pravnomočni« član LD Rankovci. Poleg vsega je letos lovski izpit opravila tudi njegova žena **Petra Pertoci**, ki je prav tako postala članica LD Rankovci, in bo krščena prihodnje leto.

Lovec Alojz Pertoci, ki je po poklicu dr. veterinarske medicini,

tudi z lastnimi lovišči. V več kot stoletnem obdobju organizirane slovenskega lovstva so LD prvič leta 2009 podpisale koncesijske pogodbe. V Sloveniji deluje tudi dvanajst lovišč s posebnim namenom (LPN) in še LPN Brdo, ki samostojno delujejo v okviru Zavoda za gozdove Slovenije. V LPN lovsko poslanstvo opravlja od 80 do 90 poklicnih lovcev – lovskih čuvajev. Tudi na skrajnem severovzhodu Slovenije, na murskosoboškem območju, natančneje na Goričkem, že vrsto let deluje **LPN Kompas - Peskovci**. V tamkajšnjem, z

Foto: B. Žerdin

Na lovskem krstu (LD Rankovci) so krstili mladega lovca Alojza Pertocija. Odgovore in njegovo znanje je ocenjevala »dokaj« stroga komisija, ki je na koncu ugotovila, da je postal »pravnomočni« lovec.

ne, je lovec dobri dve leti in je že opravil praktični izpit iz lovstva. Dan, ko je bil Alojz krščen, si bo novopečeni lovec še dolgo zapolnil zaradi hudomušnega in strogega cerimoniala.

Uradni »protokol« lovskega krsta je potekal pred tričlansko komisijo, ki jo je vodil starešina LD Rankovci **Anton Skledar**. Novopečeni lovec je sedel na klop, na kateri je bil uplenjeni zajec. Po zahtevnih vprašanjih so ga »krstili« s »pomočjo« udarcev s palico, »branila« pa sta ga mentor in boter. Lovski krst se je zavlekel pozno v noč, kajti rankovski lovci in njihovi gosti se znajo tudi poveseliti in reči marsikatero »lovsko«.

Bojan Žerdin

Poklicni lovci na Goričkem

LPN Kompas je prepoznaven zaradi zaposlenih in številne divjadi

Sredi lanskega novembra je Lovska zveza Slovenije štela okrog 21.300 članov. Od 417 lovskih družin jih 411 upravlja

divjadjo dokaj bogatem lovišču lovskočuvajsko službo opravljajo štirje poklicni lovci: **Ernest Kerčmar**, **Milan Barber**, **Štefan Kerčmar** in direktor **Geza Bačič**. Za vsa administracijska dela je zadolžena prizadevna tajnica **Vida Kerčmar**. Že v uvodu je treba zapisati, da Vida, Štefan in Ernest niso v nobenem sorodu, da ne bi kdo pomislil, da z LPN Kompas opravljajo sorodniki Kerčmar.

»LPN Kompas meri kar 12 tisoč hektarjev, od tega je 11 tisoč ha lovne površine. Letno odstrelimo okrog 200 glav jelenjadi, 220 divjih prašičev, 250 glav srnjadi in 20 damjakov ter od 7 do 8 tisoč fazanov,« je v uvodu razložil Ernest Kerčmar, ki je poklicni lovec v LPN Kompas že od leta 1977. K tem podatkom je nujno treba pripisati, da poklicni lovci na Goričkem vzorno skrbijo za dokaj veliko lovišče. Za varen in uspešen lov vzdržujejo okrog 400 visokih prež, vsako leto obdelajo kar 32 ha krmnih njiv, na katerih sejejo koruzo, oves, pšenico, proso, krmni ohrovt, strniščno repo in oljno ogršico, nekaj koruze pospravijo tudi za dodatno zimsko krmlje-

Bioritem

Izraz bioritem, tudi ritem življenja, označuje fiziološke funkcije, ki se ritmično ponavljajo in urejajo naše odzive na zunanje dražljaje in prepleteno notranje dogajanje. Cikle bioritma je opazil in omenjal že antični zdravnik Hipokrat, zato ga imenujemo praočeta bioritmike. Pacientom je svetoval, naj bodo pozorni na svoje pozitivne in negativne dneve med zdravljenjem.

Večina bioritmov temelji na dnevnem ritmu, na primer: lakota in hranjenje, spanje in budnost, kar je v normalnih razmerah vezano na dan in noč ob določenem poldnevniku (časovnem pasu). Mnogi smo že doživeli motnje tega ritma, t. i. »jet lag« pri potovanju z letalom prek več poldnevnikov iz Evrope v Ameriko ali na Daljni vzhod (kar povzroča hujše težave kot polet prek enakega števila časovnih pasov na zahod). Bioritem pa ni povezan le z dnevnimi ritmi, ampak tudi z daljšimi obdobji, npr. menstrualni cikel, ki je pri večini žensk 28 dni. Omenjajo tudi telesni ali **fizični cikel**, čustveni ali **emocionalni cikel**, duhovni ali **intelektualni cikel**. Poznamo ljudi, ki grede »s kurami spat«, zjutraj pa zgodaj vstajajo in so takoj aktivni; t. i. »nočne ptice« pa so proti večeru ali celo ponoči najbolj ustvarjalni, zjutraj pa radi malo »potegnejo«.

V svetu se mnogi ravnajo v skladu z zakonitostmi bioritma, ki jih je menda mogoče za posameznika izračunati kot horoskop, kar upoštevajo pri športnih aktivnostih, poslovnih odločitvah, potovanjih itn., da vključujejo pozitivne dneve in izključujejo negativne. Iz lastne izkušnje vemo, da so dnevi, ko se nam »nič ne ljubi« in nam gre vse narobe, drugič pa z lahkoto rešujemo najtežje težave. Bioritem pri pticah (selitve, gnezdenje) in sploh pri živalih je zelo prisoten in lovcev dobro znan.

Sodobnemu človeku je nasilno spremenjen njegov bioritem: prikovan je k stroju, pisalni mizi, računalniku, za volan. Obsojen je na monotonijo kretanj, izpostavljen umetni svetlobi, hrupu, onesnaženemu zraku, je pod pritiskom vznemirljivih dnevnih informacij, zmanjkuje mu časa, premalo se giblje, neutrežno prehranjuje, jemlje poživila, kadi, pretirano uživa alkohol, peha se za socialni in družbeni prestiž. Obremenjen je z nevoščljivostjo in ljubosumjem. Komaj doseže cilj, že ga prehitijo drugi. Dela dopoldne, popoldne, neredko ponoči, premalo spi. Ubada se z obveznostmi, ki jih naši predniki niso poznali, in še bi lahko naštevali.

Vsiljen, predvsem pa nagel ritem življenja moti človekov programirani bioritem, ruši njegovo notranje ravnotežje, načena imunski sistem, zmanjšuje odpornost pred boleznimi, pešata mu koncentracija in storilnost. Pojavljajo se utrujenost, preobčutljivost, razdražljivost, strah, depresija, zmedenost, čezmerno znojenje, nespečnost, nelagodje pri srcu; botruje nesrečam, neredko povzročata boleznii, kot so: zvišan krvni tlak, rana na dvanajsterniku in želodcu, obolenje srca in ožilja, motnje notranjega presnavljanja itn. Take nagle življenjske spremembe, ki niso v sozvočju z našim bioritemskim ciklom, nekoga prizadenejo bolj, drugega manj, na nekoga delujejo bolezensko, na drugega vzpodbujevalno. Pravimo, da se nekdo uspešneje, drugi manj uspešno prilagaja na tegobe življenja.

Živimo v času in s časom, zato ne moremo biti ob strani, ker bi nas življenje obšlo, s tem pa prevzemamo tveganje posledic naglih sprememb, če ne storimo ničesar za ponovno vzpostavitev notranjega ravnotežja. Na srečo naš bioritem, nastal skozi tisočletja, ni nespremenljiv. Človek pripada tisti vrsti živega bitja, ki ima največjo sposobnost prilagajanja. Živi vsepovsod, pod najrazličnejšimi podnebnimi in življenjskimi razmerami (celo v vsemirju), kar je uspelo malokateremu živemu bitju (*morda podgani*). Človek lahko moten bioritem s postopnim prilagajanjem do neke mere spremeni (predvsem s spremembami v svojem prej opisanem nenormalnem ponašanju), da se izogne neugodnim posledicam.

Za notranje ravnotežje poskrbimo s sprostitvijo, z raznimi dejavnostmi, ki nam omogočajo umik iz dnevnih napetosti, pa tudi z rekreacijo, npr. hoja, kolesarjenje, udejstvovanje v lovišču, ribolov, nabiranje gob, meditiranje, joga in druge dejavnosti, ki nas sproščajo in razveseljujejo.

Na potovanje z letalom prek več časovnih pasov se je treba pripraviti. Pred potovanjem na zahod (npr. v Ameriko) je treba iti nekaj dni pred poletom čim pozneje spat, pred potovanjem prek več časovnih pasov na Daljni vzhod pa čim prej v posteljo. Popiti je treba nekaj več tekočine, da se izognemo izsušitvi. Ob prihodu na cilj je priporočljivo, da nekaj časa ne pretiravamo z aktivnostmi.

Prim. dr. Lojze Števanec

Foto: M. Artnak – Grc

Zgornji Petrovci. Da lahko vse poklicne delovne naloge in druge zadolžitve opravlja natančno in odgovorno, imajo, kot je povedal, nemalo zaslug tudi njegovi prijazni in prizadevni člani družine: žena **Zinka**, hčerka **Sandra** in sin **Simon**, ki je tudi član LD Kompas - Peskovci.

Franc Rotar

ALPIN classic - kakovost za zahtevne, retro dizajn za poznavalce

Optolyth je sinonim najvišje kakovosti optičnih izdelkov od daljnega leta 1856, ko se je podjetje specializiralo za razvoj in proizvodnjo daljnogledov in spektivov za lovce, ornitologe, ljubitelje narave, pa tudi izdelkov za šport. Optolyth daljnogledi, izvlečni in fiksni spektivi so izdelki vrhunske kakovosti, v celoti izdelani v Nemčiji – »100 % Made in Germany«. Kombinacija robustne zasnove, stroge proizvodnje in kontrole kakovosti zagotavlja veliko zanesljivost, na temelju katere je izdelkom Optolyth priznano 30 let jamstva.

Serijo izdelkov ALPIN classic najbolje opišemo kot daljnogleda najsodobnejše optične natančnosti ter brezkompromisne zmogljivosti optike ob prvovrstni izdelavi in majhni teži. Prepoznaven in zelo cenjen retro dizajn serije ALPIN classic se izkaže prek kakovostno gumiranega ohišja ter tudi odlične prijemljivosti daljnogleda. Zaradi posebno stabilnih prizem porro so daljnogledi serije ALPIN classic odporni proti udarcem in primerni za grobo uporabo v naravi. Proizvodnja, podprta z računalniškim preračunavanjem, zagotavlja vrhunsko kakovost ter ostrino slike. Obdelava ceralinplus in premazi leč omogočajo najvišjo svetlobno prepustnost ter najboljše ravnovesje naravnih barv in kontrasta.

Glede na velikost serijo ALPIN classic sestavljajo tri različna ohišja ter šest kombinacij povečav, kar omogoča optimalen izbor glede na namen uporabe. Prvi predstavnik te serije je najmanjši ter večnamenski ALPIN classic 8 x 30. Drugi predstavnik ALPIN classic 10 x 40 velja za posebno uporabnega za ornitologe in ljubitelje narave. Lovci, ki potrebujejo vrhunske zmogljivosti ob minimalni teži,

Foto: F. Rotar

nje, večina krmnih njiv ostane nepospravljenih čez zimo. Tako lahko sklenemo, da delo poklicnih lovskih čuvajev še zdaleč ni tako idealno, kot si ga morda nekateri predstavljajo. »Delo slovenskega poklicnega lovca lahko opravljajo le tisti lovski čuvaji, ki so z duhom in telesom predani naravi in divjadi. Naše delo res ni tako enostavno, kot si ga mnogi slovenski lovci predstavljajo. Poklicni lovec ne pozna prostih sobot, nedelj in praznikov. Ne sme nas ovirati sneg, hud mraz in dež. Tudi naš nočni počitek je omejen. Mnogokrat se moramo odreči tudi dobremu spancu. Takšno pač je naše delo, ki ga opravljamo z veseljem in z vso odgovornostjo,« je dejal 57-letni lovski tehnik in čuvaj Ernest Krčmar, ki je lovski izpit opravil davnega leta 1973.

Zagotovo lahko zapišemo, da v LPN Kompas na Goričkem že od nekdaj zlasti radi hodijo na lov tuji, zadnjih nekaj let pa vedno bolj tudi slovenski lovci. Tamkajšnji poklicni lovci lovemu turizmu namenijo doberšen del svojega dela in opravil. »Medtem ko nam letni načrt odstrela divjadi pomagajo opraviti tudi člani LD Kompas - Peskovci in LD Krka - Goričko, z obema LD imamo namreč sklenjen poseben sporazum o sodelovanju, saj nimata lastnega lovišča, pa za lovni turizem skrbimo sami. Vrsto let v naše lepo in razgibano lovišče prihajajo lovci iz Nemčije, Avstrije, Italije, Francije in tudi iz Švice. Včasih na lov pride tudi kakšen lovec iz Rusije in Kalifornije. Zelo smo ponosni, da zadnjih nekaj let vedno raje prihajajo

nam na lov slovenski lovci. Samo v letu 2009 je kar 70 % odstreljenih trofejnih jelenov ostalo v Sloveniji. Čeprav vsako leto poskrbimo, da je letni načrt odstrela opravljen, se tudi na Goričkem ne moremo izogniti škodi, ki jo divjad naredi na kmetijskih površinah. Samo v letu 2008 je moral LPN Kompas namentiti kar 97.000 € za pokritje škode,« je zaskrbljeno povedal naš sogovornik.

Ernest Kerčmar, ki tekoče govori nemško, italijansko, madžarsko in hrvaško, še zdaleč ni samo poklicni lovec, pač pa tudi član Komisije za kategorizacijo pri LUO Prekmurje, starešina LD Kompas - Peskovci in sodnik na domačih in evropskih tekmovanjih v oponašanju jelenjega rukanja. V prostem času opravlja tudi funkcijo podžupana Občine

Čeprav v Kompasovem lovišču na Goričkem vsako leto upletnijo nekaj trofejno močnih jelenov, so še posebno ponosni na lansko rogovje kronskega jelena.

LPN Kompas - Peskovci je že desetletja prepoznaven doma in v tujini, za kar skrbijo (od leve) tudi Milan Barber, Vida, Ernest in Štefan Kerčmar ter dolgoletni cenjeni direktor Geza Bačić (slednjega ni na fotografiji).

zaradi napornih pohodov, posegajo po ALPIN classic 7 x 42. Veliko vidno polje ter majhna povečava tega modela omogoča odlično panoramo. Model ALPIN classic 8 x 40 omogoča odločilno prednost pri lovu na zalaz; je lahek, priročen in vedno z vami na težko dostopnih območjih. Za potrebe najzahtevnejših sta na voljo največja

ji, primerni tudi za uporabnike očal ...

Za več informacij o ponudbi, testih in primerjavah izdelkov Optolyth v praksi na lovu obiščite uradno spletno stran www.optolyth.si. Trenutno poteka tudi promocijska akcija, ki je ne velja zamuditi.

**Predstavitvena reportaža
OPTOLYTH Slovenija**

OPTOLYTH®

modela te serije: ALPIN classic 10 x 50 ter 12 x 50. Pri opazovanju izjemno plahih živali velika povečava pripomore, da se izognemo nepotrebnemu vznemirjanju narave oz. ptic v njihovem naravnem okolju.

Zaradi svoje univerzalne uporabe je med lovci najbolj priljubljen model te serije nedvomno gumirani ALPIN classic 7 x 42, ki se odlično izkaže v vseh razmerah. Poleg vrhunskih materialov in 30 let jamstva ga odlikuje tudi majhna teža zaradi aluminij-magnezijevega ohišja, saj na tehtnici pokaže le slabih 565 gramov. To z zadovoljstvom poudari vsak lovec, ki okrog vratu prenaša daljnogled dlje časa ter mu poleg vrhunske optike veliko pomeni tudi teža daljnogleda. Pri tem serija ALPIN classic nedvomno prednjači pred vso konkurenco.

Prednosti ALPIN classic serije so: velika ločljivost in najboljše reprodukcija barv, ceralin-plus obdelava in premazi leč, kompaktne velikosti, najlažji v svojem razredu zaradi lahkega aluminij-magnezijevega ohišja, dobro prijemljivo gumirano ohišje, ležišče optike, ki je odporno proti udarcem, okular-

Pa še druga stran Bushnellove kakovosti ...

Tudi jaz sem se odločil kupiti Bushnellov izdelek, in sicer daljinomer, ki naj bi mi služil kot pripomoček pri lovu na gamse. V naših krekovških strminah je zelo težko na oko izmeriti pravo razdaljo, saj grape rade prevarajo človekova čutila.

Daljinomer sem kupil pri Koptexu v Novi Gorici. Zanj sem odštel 67.000 tolarjev, kar bi bilo slabih 300 evrov. Za tako ceno človek že pričakuje ustrezno kakovost.

Kmalu po izteku jamstva sem na izhodnem steklu, tam, kjer je križ, opazil nekakšno meglico. Pogled skozi daljinomer je bil vse bolj moten in naprava, kljub dobrim razmeram, ni pokazala prave razdalje. Poiskal sem račun, originalno embalažo in se odpravil v 60 kilometrov oddaljeno trgovino ter prosil za popravilo v servisu. Bili so zelo prijazni in mi pomagali. A minilo je pol leta, daljinomera pa ni bilo še od nikoder. Spet sem se odpravil v trgovino. Trгоvec je vprašal na servis, kaj se dogaja,

da po tolikem času daljinomer še ni popravljen. Da bodo preverili, so odgovorili. Po mesecu so me poklicali po telefonu in povedali, da so vprašali na Japonsko, kjer so jim odgovorili, da bo popravilo stalo 400 evrov – torej več kot sem plačal za novega! S tem se seveda nisem strinjal in na mojo zahtevo so mi daljinomer vrnili nepopravljen. Hranim ga v omari, pogled nanj pa me razjezi vsakokrat znova.

Zato, dragi lovski tovariši, če boste hoteli imeti en Bushnelov daljinomer, boste morali kupiti dva. Naj mi pri firmi Rodeoteam, d. o. o., oprostijo! Zavedam se, kako težko je dandanes kaj prodati – vendar: težko, če ne še teže, je tudi kaj kupiti!

**Bruno Mrak
Idrija**

Target & Varmint

Z veseljem sporočamo, da so optični izdelki Tasco ponovno na slovenskem trgu. Svetovno uveljavljena optična znamka je dobila novega kapitalskega lastnika v firmi Bushnell.

Največji svetovni proizvajalec športne optike Bushnell se je odločil, da je vredno obdržati uveljavljeno in kakovostno znamko Tasco. Tako se je nabor znanih tržnih znamk, ki jih združuje krovna firma Bushnell, povečal še za eno.

Obnovljena proizvodnja strelnih daljnogledov Tasco obsega predvsem izdelke zgornjega kakovostnega razreda.

Tokrat vam predstavljamo daljnogled iz serije **Target & Varmint 6-24 x 42**.

Strelni daljnogledi serije **Target & Varmint** so predvsem namenjeni za strelje na večje razdalje in za majhne cilje. Predstavljeni daljnogled ima originalni Mil-Dot namerilni križ, ki večjemu strelcu omogoča izra-

čun razdalje do cilja in tudi lažjo izbiro namerilne točke, ko je treba pomeriti na cilj.

Dobremu strelcu bo omogočil strele na večje razdalje tam, kjer bo to potrebno. Predvsem lovišča v bolj ravninskih območjih vzhodne Slovenije, kjer je manj gozdov, so idealno okolje za uporabo takega strelnega daljnogleda. V takih loviščih lovci dobro vedo, kako se je vse težje približati srnjadi na primerno strelno razdaljo.

Kakovostna optika Premium SuperCon omogoča velik kontrast in zelo svetlo sliko tudi v razmerah zmanjšane vidljivosti. Strelni daljnogledi Tasco so bili vedno znani po zelo svetli sliki.

Daljnogled 6-24 x 42 ima na objektivu tudi obroč za korekturo palakse, ki je potreben pri velikih povečavah. Korekturna bobniča za višino in smer sta visoka za boljši prijem, kot je to ponavadi pri daljnogledih, ki so namenjeni za tekmovalno strelstvo, kar je dodatno področje uporabe tega preciznega optičnega izdelka. Daljnogled je 100 % vodotesen, odporen proti zameglitvi in vzdržljiv za udarce. Vse leče v daljnogledu imajo večslojno prevleko, ki izboljša ostrino in svetlobo slike. Zunanost daljnogleda je matirano črna.

Predstavljeni strelni daljnogled je eden najbolj prodajanih strelnih daljnogledov te strelske kategorije in cenovnega razreda. Za to je zaslužna predvsem kombinacija odličnih optičnih lastnosti, pri čemer posebno izpostavljamo briljantno svetlo in ostro sliko ter ugodne cene.

Tako slovenskim lovcem lahko ponudimo odličen strelni daljnogled.

V kombinaciji s precizno puško risanico bo dobremu strelcu dajal možnost zanesljivega zadetka na velikih razdaljah.

**Rodeoteam, d. o. o.
Reklamna predstavitev**

Model: VAR624X42M, povečava: 6-24 x 42, križ: Mil-Dot, teža: 555 g, dolžina: 406 mm, izhodna zenica: 7 mm (6 x)/1,8 mm (24 x).

Lovci LD Struge in lovci drugih LD smo s tesnobo v srcih sprejeli žalostno vest, da nas je 10. 3. 2009 po hudi bolezni za vedno zapustil naš dolgoletni lovski tovariš **Franci Mušič**.

Franci Mušič

Odšel je tiho, spokojno, a kljub temu pokončno, kot je tudi živel. Našemu zaslužnemu lovcu so zadnje slovo izkazali številni člani zelene bratovščine na pokopališču v Trzinu, kjer so se na njegovi zadnji poti zbrali tudi njegovi domači, prijatelji in znanci.

Francijeva življenjska pot se je začela 4. 2. 1936 v Mengšu, kjer je leta 1958 tudi vstopil v lovske vrste. V LD Struge je prestopil leta 1967.

Franci je v lovstvu opravljal vrsto odgovornih funkcij. V letih od 1970 do 1986 je bil član UO LD Struge, od leta 1980 do 1984 pa tudi njen starsežina.

Za svoje zavzeto delo je bil večkrat odlikovan, med drugim z znakom LZS za lovske zasluge in zlato značko LD Struge. Velike zasluge ima tudi za dograditev našega lovskega doma, saj je bil pri vseh delih praktično nenadomestljiv.

Zelo dejaven je bil tudi na drugih področjih. Med drugim je opravljal odgovorno funkcijo podžupana v Trzinu, bil je podpredsednik OOOZ Domžale, dolgo je bil tudi predsednik sklada za izobraževanje delavcev v obrti v Domžalah.

Franci je bil po naravi veseljak in nadvse rad se je družil. V njegovi družbi ni nikoli manjkalo veselja. Vedno je bil pobudnik najrazličnejših družabnih srečanj; nikoli mu ni bilo žal časa, ki ga je prebil v dobri družbi.

Franci, za vse, kar si storil v dobro slovenskega lovstva, še posebno LD Struge, ti izrekamo iskreno zahvalo in priznanje. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

LD Struge – V. B.

Pretrsla nas je vest, da je 21. 9. 2009 v 56. letu starosti preminil naš lovski tovariš **Anton Valenčak**. Že nekaj časa smo spremljali njegov boj z boleznijo. Zaradi

njegovega optimizma in poguma, ko se je spopadal z boleznijo, smo upali, da bo ozdravel. Žal pa ni pomagalo. Tako smo se konec septembra na čadramskem pokopališču poslovili od našega prijatelja, lovskega tovariša in dolgoletnega tajnika LD Oplotnica.

Tone, kot smo ga klicali lovski tovariši, se je rodil mami Hermini in očetu Francu 8. 12. 1953 v Oplotnici kot najmlajši izmed treh sinov. Otroštvo in šolska leta je preživljal v skromnih časih in tak je tudi bil: skromen, a vesele narave. Po končani šoli se je zaposlil v tehničnem centru na Pošti, se poročil in si ustvaril družino. Leta 1992 je stopil na pot samostojnega podjetnika.

V lovske vrste je vstopil leta 1980, opravil lovski izpit in leta 1984 postal član UO. Takrat je prevzel funkcijo tajnika, ki jo je opravljal vse do zadnjih dni svojega življenja (od 1984 do 2009).

Poleg tajniških opravil je več kot deset let opravljal tudi računovodske storitve za našo LD. V celoti je poskrbel za poslovanje v okviru vseh davčnih predpisov ter zbral in vnesel vse potrebne podatke v LIS – Lisjak.

Tone je bil velik ljubitelj divjadi in opazovalec narave, ki skoraj nikoli ni uporabljal puške. Vendar je kljub vsemu rad prihajal na skupne love, še posebno v njegov revir Partovec, v glavnem zaradi druženja z lovskega tovariši.

Za vedno delo v LD ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Prejel je tudi priznanje matične LD.

S Tonetom je odšel od nas eden najbolj delavnih članov, ki je veliko prostega časa namenil za uspešno delovanje naše LD, saj je opravljal tudi naloge, ki včasih niso sovpadale z njegovo funkcijo.

Dragi Tone, ko se oplotniški lovci tudi v Lovcu poslavljamo od tebe, smo predvsem ponosni, da smo lahko del življenja delili s teboj. Spominjali se te bomo po vsem, kar si storil v korist naše LD, po prijateljskih in iskrenem prijateljstvu. Počivaj v miru!

LD Oplotnica – V. V.

Lovce Lovske družine Vinski Vrhovi in člane LD Kog je v meglenem nedeljskem jutru 8. 11. 2009 pretrsla vest, da je svojo uspešno življenjsko pot končal **Maks Meško**. Bolezen, ki nam nikoli ne prizanaša, če je človek še tako krepak, sklene veliko življenjskih zgodb. Maks ni bil izjema.

Vest nas je doletela ob zbiranju lovcev pri lovskem domu LD Vinski Vrhovi v Miklavžu. Prvoten namen je bil odhod na nedeljski lov na malo divjad. Napisano pravilo, ki med lovci velja, pa je, da se ob smrti lovskega tovariša v matični družini začasno prekinjejo aktivnosti, ki se nanašajo na lov. Do pogreba so ostale naše lovske puške odprte in shranjene.

Maks je izhajal iz ugledne družine, v Jastrebcih si je ustvaril dom in družino. Na posestvu je trdo delal, s pridno ženo Silvo sta vzgojila čudovite in pridne otroke. Delo na posestvu je dopolnjeval s političnim delom in dolge poti z vlakom do

Ljubljane in nazaj je v tistih časih zapolnjeval z branjem in pisanjem.

V lovske vrste je stopil leta 1978, in sicer v LD Kog. Leta 1980 je opravil lovski izpit. Ni bilo akcije ali lova, da se Maks ne bi udeležil. Že leta 1988 je postal starsežina te lovske družine, nato pa je bil od leta 1990 do 2001 tajnik LD Kog. Bil je mentor mlajšim, zdaj uspešnim lovcem, praporščak, član UO, član komisije za ocenjevanje trofej, pa preglednik uplenjene divjadi (usposobljena oseba) in še bil lahko naštevati. V okviru lovske organizacije je za svoje delo dobil več priznanj in odlikovanj. Poleg lova je bil aktiven v okviru KS in drugih društev na Kogu.

Leta 2009 je postal tudi član LD Vinski Vrhovi (pridobitev koncesije), a ostal član Lovske družine Kog (deluje kot društvo).

Zadnja leta je Maksu začel pešati korak; udeleževal se je le posameznih lovov na malo divjad, kljub slabšemu zdravstvenemu stanju pa ni manjkal na delovnih akcijah. Zadnje leto je Maks že čutil, da ne bo kos bolezni, kar nam je dal tudi vedeti. Nismo hoteli verjeti, saj smo ga poznali kot krepkega, vztrajnega in močnega moža. Na njegovem zadnjem sestanku v lovskem domu na Kogu je ob krajšji zamudi prekinil sestanek in glasno okaral drugega lovca, ki je sedel na njegovem stolu. Rekel je: »Tukaj ima vsak svoj stol, če ga ni, mora stol ostati prazen!« In res, danes zjutraj je bil prazen, večina vseh nas je sedela na svojih. Vladala je tišina. Maksov stol v lovskem domu na Kogu bo odslej še naprej prazen. Tako je tudi želel.

Vsem svojcem, lovcem in prijateljem iskreno sožalje. V sredo, 11. 11. 2009, smo mu na kraj njegovega počitka položili zeleno vejico. Slava mu!

LD Kog in LD Vinski Vrhovi – S. F. K.

Na velikonočni ponedeljek, 13. 4. 2009, nas je presenetila vest, da je prenehalo biti srce **Hrabra Pernata**, velikega človeka in lovca, dolgoletnega starsežine LD Puščava.

Od njega smo se poslovili na pokopališču v Lovrencu na Pohorju, v njegovem domačem kraju.

Hrablo se je rodil 16. 11. 1919

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Alojz Mravinec, LD Vinica, * 12. 6. 1943, † 15. 1. 2009.
Dušan Podkrižnik, LD Gorjanci, * 14. 12. 1953, † 28. 10. 2009.
Ivan Miki st., LD Videm ob Ščavnici, * 11. 8. 1929, † 6. 12. 2009.
Jože Ovniček, LD Padež, * 4. 2. 1975, † 21. 9. 2009.
Alojz Stanislav Medle, LD Padež, * 18. 1. 1936, † 6. 12. 2009.
Jože Kompan, LD Smrekovec, * 7. 2. 1922, † 19. 10. 2009.
Jožef Pangerl, LD Kajuh, Šmartno v Rožni dolini, * 12. 1. 1944, † 19. 11. 2009.
Janez Kotnik, LD Velunja, Soštanj, * 7. 6. 1933, † 30. 11. 2009.

Darko Franca, LD Istra, Gračišče, * 25. 11. 1939, † 10. 11. 2009.
Pavel Tolar, LD Bled, * 5. 2. 1946, † 2. 11. 2009.
Rudi Trontelj, LD Grgar, * 19. 4. 1932, † 23. 11. 2009.
Jožef Judnič, LD Gradac, * 9. 9. 1929, † 16. 10. 2009.
Anton Guzej, LD Pristava, * 22. 5. 1951, † 21. 10. 2009.
Jože Breznik, LD Luče, * 5. 11. 1960, † 23. 10. 2009.
Stanko Lipovšek, LD Tuhinj, * 11. 4. 1938, † 3. 11. 2009.
Anton Piškur, LD Kočevje, * 17. 2. 1943, † 14. 11. 2009.
Rudi Mlinšek, LD Dolič, * 30. 3. 1948, † 18. 9. 2009.

Umrlim časten spomin!

v kmečki družini v Lovrencu na Pohorju kot najmlajši izmed štirih otrok. Oče je bil kmet in gozdni posestnik ter navdušen lovec. Tudi Hrablo je šel po njegovih stopinjah in se v zgodnji mladosti zaljubil v pohorska gozdna prostranstva in živali. Že kot mladenič je rad hodil z očetom na lov v lovišče, ki ga je imel v zakupu. Osnovno šolo je končal v domačem kraju in nato obiskoval trgovsko akademijo v Mariboru. Z izobraževanjem je nadaljeval v Beogradu na fakulteti za strojništvo. Tam ga je ujela 2. svetovna vojna in vrnil se je domov. Nekaj časa je bil v okupatorskem zaporu, nato so ga skupaj z družino odpeljali v Srbijo kjer se je skupaj z bratom Bojanom pridružil partizanom in se boril v 1. Krajiški brigadi. Po vojni se je vrnil v domači kraj, dokončal študij in se zaposlil. Najprej je bil upravnik zadrage, nato pa direktor Tovarne kos in srpov, največjega podjetja v domačem kraju. Postavil si je hišo, se poročil in dobil dva otroke. Aktiven je bil tudi v lokalnem upravljanju, in sicer v okviru krajevne skupnosti Lovrenc na Pohorju in Skupščine Občine Maribor. Bil je tudi pooblaščenec za sklepanje zakonskih zvez. Zavzemal se je za razvoj domačega kraja in ima veliko zaslug, da je kraj dokaj hitro dobil mesto čez reko Dravo, lokalni vodovod, smučišče in še bi lahko naštevati.

Član zelene bratovščine je bil vse od ustanovitve lovske družine leta 1946. Najprej je bil član LD Sv. Lovrenc na Pohorju. Leta 1952 sta se LD Sv. Lovrenc in LD Puščava združili v skupno LD Puščava. Takrat je tudi prevzel vodenje LD in postal starsežina. Funkcijo je opravljal vse do leta 1985 in nato vodenje LD spet prevzel v mandatu od 1994 do 1998. Ves čas je prizadevno in odgovorno vodil delo LD in se trudil za čim boljše upravljanje lovišča ter ustvarjanje primernih življenjskih razmer za divjad. Bil je pobudnik za gradnjo lovske kočice in ima veliko zaslug, da imamo v LD Puščava lastno, lepo in funkcionalno lovsko kočico, zgrajeno na lastnem zemljišču in v skladu z vsemi predpisi, za kar je še posebno skrbel. Hrablo je prejel tudi priznanj in odlikovanj LZS, in sicer znak za lovske zasluge in red II. stopnje, od Lovske zveze Maribor pa je prejel plaketo.

Zadnja leta življenja so Hrabra načela zdravje. S puško ni mogel več v lovišče, bil pa je zelo vesel vsakega obiska prijateljev v zelenem. Rad je klepetal z nami in obujal stare spomine, zanimal se je tudi za novosti in spremembe pri upravljanju lovske organizacije.

Dragi Hrablo! Obiskati smo te nameravali ob tvoji 90-letnici, vendar je usoda hotela, da si odšel prej. Če te v večnih loviščih, kamor si odšel, ocenjujejo po zaslugah v zemeljskem življenju, smo lahko mirni – pripada ti najboljše stojišče! Ostal nam boš v trajnem spominu.

LD Puščava – T. G.

Ranjeni prašič je ostal v smrečju ...

Zgodilo se je januarja lani, ko me je poklical lovski prijatelj in povedal, da je obstrelil večjega divjega prašiča, ki se je po strelu ranjen umaknil v 1500 do 2000 m stran v gostejše mlado smrečje v gozdu in po vsej verjetnosti tam tudi ostal. Želel je, da mu pridem poiskat prašiča s svojim psom hanovrskim barvarjem Arom.

Dogovorila sva se, da se bova dobila na točno določenem kraju ob 9. uri naslednji dan. S seboj sem vzel še lovskega sotovariša iz moje LD. Na dogovorjenem mestu se nas je z mano vred zbralo pet lovcev. Trije od njih so domnevno mesto morebitnega pobega divjega prašiča zastavili, midva s strelcem na divjega prašiča pa sva se podala na sled. V času iskanja (to je bilo natanko 30. 1. 2009) je ležala na območju Goričkega v prekmurski pokrajini visoka snežna odeja. Na posameznih mestih in globelih je segala tudi do kolen. Na divjega prašiča je lovec streljal prejšnji večer okrog 18. ure. Tam sva začela iskati; na zadnjem večjem vidnem krvavem znamenju, kjer je žival nekaj časa stala in tudi legla. To je bila tudi zadnja tretjina celotne dolžine od nastrela

pa do mesta, kjer smo pozneje našli še živega divjega prašiča.

Sled ranjenega divjega prašiča, ki je bila tudi zaradi bele snežne podlage dobro vidna, je vodila ob robu večjega gozdnega kompleksa, nekaj časa tudi po gozdni cesti, po gozdni dolini, nato pa se je usmerila navkreber na manjšo vzpetino, ki je bila gosto poraščena z mladim smrečjem. Tam je pes, ki je sled dobro izdeloval, nakazal, da je obstreljen prašič lahko v neposredni bližini. Zato sem psa sprčil s slednega jermena, da je iskanje nadaljeval prosto. Po nekaj 10 m sva prišla do prvega smrečja, katerega nižje veje so bile dobro in vidno okrvavljene. Pod smrečjem je bila izkopano in okrvavljeno manjše ležišče, kjer je počival ranjeni divji prašič. Na koncu iskanja smo ugotovili, da si je ranjeni divji prašič še pod štirinajstimi mladimi smrekami izkopal podobna manjša ležišča, v katerih je počival in se premeščal. Aro je sledil od smreke do smreke, od ležišča do ležišča. Midva z lovцем - strelcem sva budno opazovala obnašanje psa, ki je sistematično izdeloval sled ranjenega divjega prašiča. Pes je to počel z nosom, midva pa le z očmi. Naenkrat sva pred seboj na razdalji okrog 30 m zagledala ležečega divjega

prašiča. Sprva se nama je zdelo, da leži negibno. Tako je bilo treba najprej na dovolj previden način ugotoviti, ali je še živ ali mrtev. Pripravil sem svojo pištolo znamke Beretta, kal. 9 mm, in takoj ugotovil, da je divji prašič povsili uhlja, ko me je zaznal. V tistem trenutku sem ustrelil vanj. Sunkovito se je dvignil, se obrnil za 90 stopinj in se pognal v smer, kjer sva stala z lovцем, ki ga je streljal prejšnji večer. Nadaljevanje celotne zgodbe je potekalo strašno hitro. V nekaj sekundah sem izstrelil iz pištole skupaj štirinajst nabojev. Po

zadnjem strelu se je niti ne polmetra pred mano zgrudil ranjeni divji prašič. V začetku nisem takoj dojel, da se je ranjeni divji prašič zgrudil zaradi strela mojega lovskega prijatelja, ki je bil z menoj, in je v prašiča izstrelil strel s šibranimi iz tricevke. Pri tem delu celotnega dogajanja moram pošteno priznati, da sem se začel nekoliko tresti šele, ko sem bil prepričan, da je pred menoj ležeči divji prašič zares mrtev. Ali sem se tresel že pred tem, ko sem streljal nanj s pištolo, niti ne vem. Navedeno domnevo lahko potrdim le tako,

Hanovčan Aro ob divjem prašiču

da sem pri streljanju s pištolo od štirinajstih nabojev zadel samo enkrat, in to v levi čekan, ki sem ga žal tudi odstrelil.

Tudi iz omenjenega iskanja sem potegnil pozitivne in negativne izkušnje, ki mi bodo služile v prihodnje. Ugotovitve so: pozitivno je bilo, da me je lovski prijatelj o potrebnem iskanju obvestil še isti večer, ko je streljal na prašiča. Druga pozitivna ugotovitev je bila, da mi je o vsem dogajanju dal dovolj uporabnih predhodnih informacij: da je streljal žival, težko okrog 100 kg, da je prašič krvavel večino poti od nastrela pa do tam, do koder ga je lahko videl z očmi, ter da po vsej verjetnosti streljani prašič ni smrtno zadet. Pošteno je povedal, da je naslednji dan zjutraj odšel sam po krvnem sledu v snegu za ranjenim divjim prašičem. Pozitivna izkušnja je tudi, in zelo pomembna, da sva do ranjenega prašiča prišla dva lovca. Če bi bil sam, je vprašanje, v kakšnem stanju bi bil sedaj, če bi sploh bil. Pri tem velja omeniti tudi to, da je bil moj pes Aro, ko sem začel streljati, nekako pri četrtem ali petem ležišču pod smrečjem. Ko je ugotovil, kaj se dogaja, je bil po streljih takoj pri mrtvem divjem prašiču.

Moje negativne izkušnje iz tega primera pa so bile, da je uporaba 9-mm pištole Beretta povsem neprimerna. Kljub modrovanju takih in drugačnih strokovnjakov o uporabnosti kratkocevnega orožja je v takih primerih najprimernejši močan šibreni naboj. Slabo ali povsem neprimerno je bilo, da je po strelu, naslednje jutro, lovec - strellec odšel sam iskat prašiča in še brez kakršnega koli orožja v rokah! Na koncu dogajanja, ko smo pregledovali teren oziroma okolico dogajanja, smo po sledih v snegu ugotovili, da je šel moj lovski prijatelj le 4 do 5 metrov mimo ležečega ranjenega divjega prašiča, ki je na prej omenjenih štirinajstih ležiščih zaradi bolečin pogrizel večino korenin. Iz ugotovljenega na samem kraju zadnjega dogajanja – stanje ležišč in obnašanje ranjenega divjega prašiča – si lahko samo predstavljam, kaj bi se lahko zgodilo z mojim lovskim prijateljem, če bi ga ranjeni prašič opazil in napadel. Verjetno ga ni zaznal (?) zaradi ugodnega vetra, ki ga je imel takrat lovec in ne prašič.

Če celotno zgodbo strnem v nekaj sklepnih misli, lahko ugotovim, da je ranjenega divjega prašiča treba iskati ob uporabi

primernega lovskega orožja in s primernim številom lovcev. En lovec mora biti neposredno za vodnikom psa. Za ranjeno veliko divjadjo ni priporočljivo hoditi (slediti) sam (in še to morda brez orožja!), pa naj je to le srnji mladič ali divji prašič. Primer sem opisal samo zaradi predstavitve dobre prakse in ravnanja v podobnih primerih v prihodnje, nikakor ne, da bi nekatere, ki o teh zadevah veste veliko več iz lastne prakse, želel kakor koli podučevati.

Iztok Trček

Srečanje vodnikov barvarjev treh dežel

Ponovno lahko napišemo **Kope 2009**, a tokrat v vlogi gostitelja. Kot smo lahko že prebrali v prejšnji številki, je bila tam tudi **34. tekma barvarjev treh dežel** (SLO, A, I); CACT - Kope SLO – 2009.

Vzrejna komisija za barvarje pri KZS, v sodelovanju s komisijo za lovsko kinologijo pri LZS in pod pokroviteljstvom LZS, je

25. oktobra lani organizirala 34. tekmo barvarjev treh dežel. Tako kot smo se odločili za organizacijo tečaja za vodnike krvosledcev, smo se tudi tokrat odločili, da bo tekma v idiličnem okolju Lukovega doma na Kopah (LPN Pohorje).

Na prireditvah, kakršna je bila tudi omenjena, praviloma sodelujejo izkušeni vodniki z izšolanimi krvosledci, pomerijo pa se v sledenju po umetni krvni sledi brez prisotnosti sodnika. Sodniki dan pred preizkušnjo položijo krvne sledi, ob katerih je pet kontrolnih točk – pet kartončkov. Vodnik in krvosledec sled izdelujeta sama. Tako se delo zelo približa delu na naravnem sledu v naravi. Na koncu opravljene preizkušnje vodnik odda pobrane kontrolne lističe s sledi in jih na koncu odda kinološkemu sodnikom. Sodniki pri razvrstitvi sodelujočih parov upoštevajo čas izdelovanja sledi, število najdenih kartončkov ter ocenijo šolane discipline psa, kar vse skupaj vpliva na končno uvrstitev in v vodnika.

Da pa je potekalo na terenu vse tako, kot mora, je zaslužen organizacijski odbor v sestavi:

mag. **Srečko F. Kropce**, predsednik LZS in častni predsednik organizacijskega odbora, **Bojan Deberšek**, predsednik VK za barvarje, **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške LZ, **Roman J. Grah**, član UO LZS, **Marjan Gselman**, predsednik Komisije LZS za kinologijo, **Martin Krajnc**, ZZG - vodja LPN Pohorje, **Maksimiljan Arlič**, član UO LZS, **Radoš Burnik**, član VK za barvarje. Da je prireditve potekala brez zapletov, sta poskrbela vodja prireditve in pomočnik, **Bojan Deberšek** in **Jože Jeromel**. Na tekmi je bil delegat KZS **Slavko Žlebnik**. Seveda pa je treba omeniti tudi prizadevne vodnike in njihove pse, saj je bila tekma namenjena prav njim.

Iz Italije sta se tekme udeležila **Stefano Neve** z Bb **Alaska**, ki sta zbrala 150 točk, I. nagradni razred, in **Martino Renato** s Hb **Ariel** (147,5 točke, I. nagradni razred). Za Avstrijo sta tekmovala **Walter Schusser** s Hb **Alphom vom Molltalom** (147,5 točke, I. nagradni razred) in **Hubert Koch** z Bb **Brankom vom Blumelplanom** (137,5 točke, I. nagradni razred). Slovenijo sta zastopala **Viktor Svenšek** s Hb **Ajko** (65,0 točk, III. nagradni razred) in **Ivan Leban** z Bb **Dono Volčansko** (150,0 točk, I. nagradni razred).

Rezultati – ekipno:

Italija	297,5 točke
Avstrija	285,0 točk
Slovenija	215,0 točk

V posamični konkurenci je prvo mesto zasedel naš tekmovalc **Ivan Leban** z bavarko **Dono Volčansko**, za kar mu iskreno čestitamo.

Tekma je potekala pod budnim očesom kinoloških sodnikov: **Tomaža Burazerja** (vodja sodniškega zbora - Slovenija), inž. **Karl Angermann** (Avstrija), **Peter Ramsbacher** (Avstrija), **Helmut Bozic** (Avstrija), **Ezio Albertini** (Italija), **Amedeo Seraino** (Italija), **GianFranco Lotti** (Italija), **Marjan Kodrun** (Slovenija) in **Radoš Burnik** (Slovenija).

Ocenjevanje je potekalo v skladu s slovenskim *Pravilnikom za ocenjevanje dela barvarjev na samostojni tekmi v delu po umetni krvni sledi*.

Prvo- in drugouvrščeni barvar sta prejela uradni naziv CACT – SLO oz. R. CACT – SLO v skladu z določili slovenskega Pravilnika o strokovnem delu KZS in pravili FCI. Prvo-, drugo- in tretje- uvrščeni barvarji so prejeli po-

S psom na nastrel ...

Foto: B. Leskovic

sejne spominske nagrade, ki sta jih ob koncu razdelila vodja prireditve **Bojan Deberšek** in član UO LZS **Maksimiljan Arlič**. Vsi gostje so dobili tudi spominska darila, in sicer idrijsko čipko – izvezeno Slovenijo.

Po prijetnem vzdušju, ki je nastalo po razglasitvi rezultatov in izmenjavi izkušenj, smo se po javnem povabilu Avstrijcev, da se prihodnje leto srečamo v Avstriji, počasi odpravili domov!

Marjan Gselman

Lovska preizkušnja (LPR) za prinašalce v Polskavi

Septembrsko sobotno jutro, 19. 9. 2009, nekoliko megleno, je napovedovalo še en turoben dan v nizu nekajdnevnega deževja. Vendar to ni bil razlog, da se pri lovskem domu LD Polskava ne bi zbirali vodniki prinašalcev (retrieverjev), sodniki in vsi drugi, ki so bili potrebni za izvedbo **lovske preizkušnje** za prinašalce. Na tej preizkušnji je bil tudi prvič v Sloveniji podeljen delovni naziv CACT in R. CACT, kar je dajalo prireditvi še posebno težo in jo više vrednotilo.

Po uvodnem pozdravu organizatorja, **LKD Maribor, Kluba retrieverjev** in **LD Polskava** je vodja prireditve **Alojz Lorber** vsem prisotnim predstavil sodniški zbor, ki bo na tekmi ocenjeval delo psov in vodnikov.

To zahtevno delo so opravljali: **Vojko Pirher** (obenem je bil tudi vodja sodniškega zbora), **Jože Velikonja**, **Anton Selinšek**, **Andrej Emih**. Delegat KZS je bil **Franc Dečman**. Na prireditvi si je nabirala izkušnje tudi **Andreja Strajnar**, sicer že kinološka sodnica za ptičarje, ki je na tej preizkušnji stažirala še za ocenjevanje dela prinašalcev.

Predstavljeni so bili tudi vodniki prinašalcev: **Katja in Nika Krumpak**, **Jože Štebih**, **Zdravko Zoretič**, **Silvo Verglez**, **Ivan Ivšič** in **Marjan Gselman**.

Po opravljenih formalnostih smo se odpeljali na teren, kjer je nato potekala preizkušnja.

Psi in vodniki smo morali pokazati znanje v naslednjih disciplinah: ubogljivost, poljsko in gozdno delo, vodno delo, način prinašanja in veselje do dela pri prinašanju in iskanju.

Disciplina **ubogljivost** je bila sestavljena iz: obnašanja psa na stojišču in v lovišču, vodljivosti na povodcu in proste vodljivosti,

odložitve s strelomirnostjo ter splošna ubogljivost v gozdu, na polju in v vodi.

Disciplina **poljsko in gozdno delo** zajema: vlečko s pernatno divjadjo (200 m), vlečko z dlakasto divjadjo (300 m) ter prosto iskanje ene izmed pernate divjadi na površini 50 x 50 korakov.

Disciplina **vodno delo** zahteva prinašanje iz globoke vode, skozi ločje.

Disciplina **prinašanja - način prinašanja**: sodniki ocenjujejo način prinašanja (kako pes prinese zajca, fazana in raco).

Pri disciplini **veselje do dela** pri psu ocenjujemo veselje, temperament pri prinašanju in iskanju.

Prva disciplina je bila obnašanje na stojišču in v lovišču in so jo ocenjevali vsi sodniki.

Naslednjo disciplino – iskanje pernate divjadi na površini 50 x 50 korakov – je ocenjeval sodnik Anton Selinšek.

Poljsko delo – po vlečki pernate divjadi – je ocenjeval Andrej Emih, delo v gozdu oz. na vlečki dlakaste divjadi Jože Velikonja, za ocenjevanje vodnega dela pa je bil določen Vojko Pirher. Preostale discipline, kot so prinašanje in veselje do dela, so spet ocenjevali vsi sodniki.

Kot sem že omenil, se je preizkušnje udeležilo sedem vodnikov in sedem psov – vsi so bili labradorski prinašalci.

Preizkušnjo so uspešno opravili štiri vodniki s psi, preostali trije pa žal preizkušnje niso opravili.

Vsi štirje psi, ki so opravili preizkušnjo, so osvojili I. nagradni razred, razvrstili pa so se takole:

Jože Štebih s psičko **Tylah made by Watson**, 181 točk,

Katja Krumpak s psičko **Deefair Many Rumours**, 174 točk,

Ivan Ivšič s psom **Nursyland Cowboy Cerro Rajada**, 159 točk,

Marjan Gselman s psičko **Doly iz Gajk**, 156 točk.

Posebej je treba pohvaliti organizacijo in LD Polskavo, saj so vsi udeleženci, kljub turobni, mokrem terenu, imeli zagotovljene enake možnosti za delo. Tudi sodniki so imeli usklajena ocenjevalna merila, zato smo bili na koncu preizkušnje veseli dobronamerne in konstruktivne kritike. Po podelitvi pokalov, priznaj in praktičnih nagrad najboljšim smo ob malici nadaljevali s pomenkovanjem v obnovljenem lovskem domu LD Polskava. Poslovali smo se bogatejši za nove izkušnje in ovrgli

govorice o »sodniški kuhinji«. Omenjena preizkušnja je potekala korektno, brez preprirov in prerakanj, v pravem tekmovalnem, a tovariškem kinološkem vzdušju. Na koncu lahko zapišem: samo želimo si lahko še več tako dobro organiziranih in izpeljanih kinoloških prireditev.

Marjan Gselman,
predsednik Komisije LZS
za kinologijo

JZP ptičarjev in prepeličarjev in ŠPP ptičarjev v Pomurju

Zveza lovskih kinologov Pomurja (ZLKP) je 3. 10. 2009 po programu KZS organizirala **jesensko vzrejno preizkušnjo ptičarjev (JZP)** in **prepeličarjev** ter tudi **širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP)** ptičarjev. Vodniki lovskih psov so se istega dne ob 8. uri zbrali pred lovskim domom **LD Tišina**. Po opravljenih formalnostih, ki so za tako prireditev obvezne, so se kinološki sodniki z vodniki psov, raz-

Rezultati: ZREJNA PREIZKUŠNJA – PREPELIČARJI

1. **Din Fickov**, nemški prepeličar z vodnikom **Stankom Fickom** – 168 točk,

2. **Prima Slomniška**, nemška prepeličarka z vodnikom **Stanislavom Čičkom** – 165 točk.

JESENSKA ZREJNA PREIZKUŠNJA – PTIČARJI

1. **Ella vom Loxterhof**, nemška žimavka z vodnikom **Miranom Fickom** – 185 točk,

2. **Ajda Pohlova**, nemška žimavka z vodnikom in lastnikom **Bojanom Deberškom** – 183 točk,

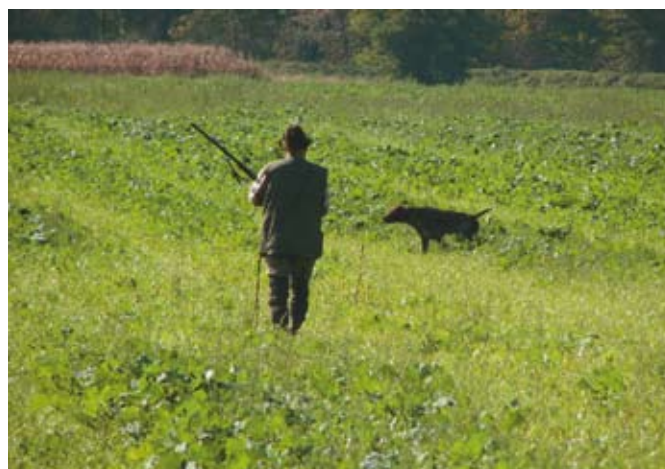
3. **Jax Murskočrnski**, nemški žimavec z vodnikom **Tomažem Poredošem** – 183 točk.

ŠIRŠA POLJSKA PREIZKUŠNJA – PTIČARJI

1. **Bistra Kepeljska**, nemška žimavka z vodnikom **Stankom Hozjanom** – 177 točk,

2. **Aro Murskočrnski**, nemški žimavec z vodnikom **Antonom Gaborom** – 164 točk,

3. **Boj Ljutomerski**, nemški kratkodlaki ptičar z vodnikom **Mirkom Koštijem** – 162 točk.

Z jesenske vzrejne preizkušnje ptičarjev v Pomurju

deljeni po skupinah, odpravili na teren. Kinološke sodnike in vodnike psov so spremljali lovci iz domače LD, ki dobro poznajo teren. Organizatorju je bilo naklonjeno vreme, pa tudi male divjadi so našli dovolj v nekaterih revirjih. Na lovsko kinološko preizkušnjo je bilo prijavljenih skupaj 18 psov iz dveh omenjenih pasemskih skupin. Vodniki so privedli 17 psov; od tega 2 nemška prepeličarja, 9 nemških ostrodlakih ptičarjev - žimavcev in 6 nemških kratkodlakih ptičarjev. Kinološka sodnika iz zbora sodnikov, ki ga je vodil **Saša Volarič**, sta bila **Vladimir Pfeifer** in **Vladimir Kobal**.

Zbor vseh vodnikov ptičarjev in šarivcev

V prispevku smo navedli rezultate samo najboljših treh (pri nemških prepeličarjih samo rezultate najboljših dveh, saj sta tekmovala le dva psa te pasme). Omeniti velja, da je od 17 psov kar 16 psov opravilo JZP, kar pomeni, da je bil samo en

izkušnji izrazila pozitivno mnenje. Bili so tudi taki, ki so upravičeno ali ne o zadevi imeli drugačno mnenje. Organizator si je pripombe dobro zapomnil in bo pomanjklivosti odpravil na naslednji preizkušnji. V Zvezi lovskih kinologov Pomurja izkori-

Prinašanje race iz globoke vode

Razglasitev rezultatov preizkušnje

pes na preizkušnji neuspešen, kateremu organizator želi več sreče na naslednji lovsko-kinološki preizkušnji te vrste.

Vodja sodniškega zbora, lovski kinološki sodnik **Saša Volarič**, je na koncu prireditve podal splošno oceno preizkušenj in omenil, da so bili vsi sodniki z delom psov zadovoljni, pa tudi z organizacijo skupne lovsko-kinološke prireditve.

Po razglasitvi rezultatov so domačini pred lovskim domom LD Tišina poskrbeli za okrepčilo. Kot je že navadi, se je razvila živahna razprava o izvedbi preizkušnje. Velika večina sodelujočih je o organizaciji in pre-

ščamo priložnost in se na tem mestu najprej iskreno zahvaljujemo odgovornim v LD Tišina, ki so nam omogočili prostore lovskega doma in uporabo lovišča, prav tako pa se posebej zahvaljujemo vodji prireditve **Ivanu Gregornu** in njegovim pomočnikom iz LD Tišina, **Štefanu** in pripravniku **Janezu**, pa tudi **Stanku**, ki je izvrstno poskrbel za kulinarčne dobrote. Zahvala velja tudi lovskega kinologu **Jožetu Kocetu** iz LD Pečarovci in pripravnikom iz različnih LD (bilo jih je trinajst), ki so bili na prireditvi bolj ali manj aktivni.

Iztok Trček,
predsednik ZLKP

Lepo je imeti požrtvovalnega lovskega tovariša

Lovec ni vsak, ki ima zelen klobuk in lovsko puško. Ko mu omeniš lovskega psa, se ti navadno zasmeji v obraz: »Še s »cuckom« se bom ukvarjal in gonil divjad drugim lovcem pred puške!« To, da je lovec brez psa kot jezdec brez konja, mu je španska vas. Pomembno je le, da ima prestižnega džipa in puško firme Blaser.

Vseh ni mogoče metati v en koš, to je jasno. Poznam nekaj zelo dobrih in požrtvovalnih kinologov vodnikov psov, ki jim ni žal ne časa ne obleke, ko je treba iti v pogon ali za ranjeno divjadjo v najgostejše grmovje.

Eden takih, na katerega sem zelo ponosen in vesel, da je moj prijatelj, je **Bojan Habjan** iz Grosupljega. Vedno vodi dva ali tri pse. Vedno se mlajši psi učijo ob starejših in izkušenih. Zelo je predan krvosledništvu. Ko ga pokliče strelec, ki je slabo zadel, se brez pomislekov odpravi iskat ranjeno divjad ali pregledat kontrolni nastrel. Pri svojem delu je izjemno vztrajen, on in njegovi psi goniči pa so telesno odlično pripravljene za takšno delo. Psi so ostri, tako da skoraj vsako

ranjeno divjad, predvsem srnjad, ujamejo po dolgi ali kratki gonji in jo umirijo. Ni mu žal časa za tovrstno humano delo. Od mnogih primerov bom navedel le dva, kako je rešil ranjeno divjad muk, strelca pa slabe vesti po slabem strelu.

V sosednji LD so imeli ranjenega srnjaka. Iskali so ga s tremi psi, med katerimi sta bila dva hanovrčana. Našli ga niso ne zvečer ne drugi dan dopoldne. V omenjeni LD je član tudi moj dober prijatelj, s katerim se dopoldan dostikrat dobiva na kavi. Ob pogovoru o tem dogodku mi je povedal, da ne razume, kako da srnjaka niso našli, saj so še naslednji dan odkrili svežo kri. Teren je res zelo težaven: gosto grmovje, prepleteno s podrastjo in robido, tako da ni mogoče videti niti pol metra naprej. Prijatelj je predlagal, naj pokličeva Bojana iz Grosupljega. V slabih dveh urah in prevoženih več kot 100 km je bil Bojan že na mestu, na nastrelu, pripravljen na iskanje. Čeprav smo bili sredi dneva in pri temperaturi 22 °C, je psica odkrila in ujela še živega srnjaka v slabih 10 minutah, le 200 m od preže, s katere je lovec streljal. Imel je prestreljeno stegno in bil že ves v »mušjih zapljunkih.« Zagotovo bi kmalu v mu-

Bojan Habjan (LD Grosuplje) z nemškim goničem ob izsledenem medvedu

kah poginil, vendar je še zbral toliko moči, da ga je psica ujela šele po 300 m bega in ga umirila z močnim prijemom za vrat.

Naslednji primer je iz neke druge, tudi sosednje LD. Zvečer je lovec streljal srnjaka z visoke preže. Po strelu je padel, se pobral in odskočil v gozd. Naslednje jutro so srnjaka iskali, ne boste verjeli, spet z nekim drugim hanovčanom. Po približno 200 m so našli ležišče s svežo krvjo. Od tam naprej je bila vidna krvna sled, a kaj, če se je pes odločil, da od ležišča naprej ne bo več iskal. Zato sta z vodnikom opustila iskanje. Kmalu za tem mi je starešina tamkajšnje LD opisal primer in me prosil za pomoč. Poklical sem Bojana, ki je bil kmalu na nastrelu. Z eno psico prosto, z drugo na slednem jermenu je začel iskati. V slabih 15 minutah se je gonička že oglasila, ker je dvignila srnjaka. Gonja se je nadaljevala v velikem krogu še kake pol ure. Po nekajminutnem lajanju na mestu je padel strel. Iz znamenj na nastrelu smo pravilno predvidevali, da je bil srnjak zadet v srednjem nogu, zato smo z nekaj lovci zastavili teren. To nam je prineslo uspeh.

Za iskanje ranjene divjadi, pri kateri predvidevam, da je še živa, moramo zbrati dobro ekipo lovec, kajti le ekipno delo je nagrajeno z uspehom. Bojanu, ki lovecem pri iskanju ranjene divjadi nudi svojo nesebično pomoč, pa v imenu lovec: »Lovski blagor in hvala.«

*Franc Svetec
LD Kostanjevica na Krki*

Po krvni sledi v Gornjem Gradu

LD Gornji Grad je v soboto, 19. 9. 2009, zopet gostila in organizirala **Uporabnostno preizkušnjo po krvnem sledu** za vse lovske pasme lovskih psov. Organizirala jo je **LKD Celje**.

Uporabnostna preizkušnja po KS v Gornjem Gradu je že tradicionalna, saj na Kamniško-Savinjskem območju potrebujemo pomoč preizkušenih krvsledcev pri odgovornem ravnanju lovec po strelu na parkljesto divjad, kadar ne obleži, pa najsi bo še tako močno prepričanje, da je strel zgrešen. V vsakem primeru je potrebna kontrola vsakega nastrela (Zakon o divjadi in lovstvu!).

Namen UP po KS je preveriti, ali je prijavljeni vodnik oz. pes krvsledec dovolj izšolan, sledo-

zvest, sledovoljan, skratka usposobljen za tovrstno delo, kajti že jutri njegovega vodnika morda čaka klic »na pomoč« in naloga zasledovanja obstreljene velike divjadi. Dvomi o sposobnostih vodnika in krvsledca morajo izginiti takoj, ko prevzamemo odgovornost pri iskanju.

Na omenjeno preizkušnjo se je prvotno prijavilo osem vodnikov, vendar sta se dva dva dni pred napovedano preizkušnjo opravičila in prijavo preklicala, tako da je ostalo šest prijavljenih psov. Na dan napovedane preizkušnje pa se na zbornem mestu nista pojavila še dva vodnika, niti nista opravičila svoje odsotnosti. To je zelo neodgovorno ravnanje, saj je za tekmo med drugim treba zagotoviti določeno število kinoloških sodnikov in organizirati tudi dovolj uplenjene divjadi (za položitev na koncu sledi) ter tudi dovolj pomočnikov na terenu. Glede na predhodni odjavi v zadnjem trenutku smo morali določenemu sodniku odpovedati udeležbo pri sojenju, kar ni pošteno, saj bi lahko sodil drugje, pa si je termin rezerviral za našo prireditev. **Menimo, da se s tem problemom srečujejo tudi drugi organizatorji takšne prireditve, zato bomo v prihodnje ob prijavi predlagali določen znesek akontacije ...**

Dan pred napovedano tekmo smo se sešli pri strelišču LD

Gornji Grad sodniki, kinološki referent in gospodar LD Gornji grad ter »vodje terena«. Ko smo dobili informacijo, da je naslednji dan pri strelišču strelska tekma, smo se odločili, da bomo preizkušnjo opravili na Črnicu, kjer stoji lovska koč, Tomanova planina (902 m) pa nudi primerne terene za položitev krvnih sledi. Pripravili smo šest sledi, dolgih 900 do 1000 metrov, in sicer v skladu z določili, ki jih določa *Pravilnik o uporabnosti preizkušnji in delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov*. Na koncu vsake sledi je ležal kos mrtve srnjadi z zašito trebušno votlino. Kinološki sodnik **Janez Šumak** je položil še eno krajšo sled (600 korakov) za prikaz pripravnikom, kako delata vodnika in krvsledec po umetni krvni sledi.

Na dan razpisane prireditve smo se zbrali na določenem zbornem mestu in se skupaj odpeljali do lovske koč na Črnicu. Tam so še vedno vidne posledice neurja, ki je divjalo pred enim letom in uničilo velike površine gozda, ki je na tamkajšnjem kraju poleg živinoreje edini vir dohodka kmetov.

Vodja sodniškega zbora Janez Šumak je prireditev začel, pozdravil vse prisotne in predstavil sodniški zbor. Po začetnem pozdravu je sodniška pripravnica **Jožica Metelko Kraševc**, ki je tisti dan opravljala praktični del

izpita za sodnico za delo po KS pod budnim očesom člana izpitne komisije in predsednika Vzrejne komisije za barvarje **Bojana Deberška**, vsem izčrpno razložila pravila in potek uporabnostne preizkušnje. V imenu LD Gornji Grad je spregovoril in zaželel dobro počutje in dobre rezultate tudi gospodar **Franc Tiršek - Nani**.

Šumak je poskrbel še za žreb in preizkušnja se je začela s preizkusom odločljivosti in strelomirnosti psov.

Tekme se je udeležilo tudi enaindvajset lovskih pripravnikov, ki jim je naš izkušeni vodnik krvsledca **Anton Dimnik** pokazal, kako je treba polagati sled in kakšno je delo na umetni krvni sledi s krvsledcem.

Uporabnostna preizkušnja je potekala v suhem, nekoliko vetrovnem vremenu. Bera uspeha je bila solidna, saj so se trije pari vrnili na zbornem mesto, okrašeno s smrekovimi vejicami, sodniška pripravnica pa je tudi opravila praktični del izpita. Ob razglasitvi rezultatov je Janez Šumak čestital in uspešne vodnike opomnil, da imajo zdaj v rokah pisno dovoljenje za iskanje obstreljene divjadi, vendar se morajo zavedati, da pes potrebuje še izkušnje. Zato morajo biti v primerih strelav v noge ipd. v pripravljenosti še drugi izkušeni vodniki, ki bodo njihovim krvsledcem v morebitno pomoč!

Predsednik vzrejne komisije za barvarje **Bojan Deberšek** je vodnikom okvimo predstavil tudi novi Pravilnik o delu po KS, ki bo začel veljati z letom 2010, in javno komentiral delo sodniške pripravnice Jožice ter ji čestital za opravljeni izpit.

Predsednik LKD Celje dr. **Jože Pangerl** se je zahvalil organizatorju **LD Gornji Grad** ter kinološkemu referentu **Jožetu Matjažu** za vodenje in pomoč pri polaganju sledi ter za pogostitev udeležencev.

Janez Šumak

Najboljši trije pari na septembrski UP po krvnem sledu v lovišču LD Gornji Grad

Rezultati UP po KS – Gornji Grad – 2009:

Priimek in ime vodnika	Pasma psa/psice	Ime psa/psice	Spol	Število doseženih točk	Doseženi nagradni razred
Rudolf Ferk	bavarski barvar	Ceca	Ž	104	II.
Mirko Kramar	hanovrski barvar	Fido	M	112	II.
Marjan Kodrun	hanovrski barvar	Čan	M	78	III.
Klemen Cokan	nemški gonič	Dona Janinska	Ž	18	ni opravila

Gorenjski lovski kinologi obeležili 30 let delovanja

Lovsko-kinološko društvo Gorenjske je v soboto, 17. oktobra 2009, v kulturnem domu Poljane slavnostno obeležilo 30-letnico uspešnega delovanja in podelilo priznanja zaslužnim članom.

Prireditev so začeli Selški lovski registri in Lovski pevski zbor

Škofja Loka. Predsednik LKD Gorenjske **Alojz Mlakar** (član LD Škofja Loka), eden od ustanovnih članov, nas je seznanil z zgodovino društva. Ob ustanovitvi (20. januarja 1979) je bilo 52 članov, 12 članov je žal pokojnih, deluje pa še 24 ustanovnih članov. »Ljubezno do lovskega psa, spoznanje, da je šolan, uporaben pes sestavni del boljšega in učinkovitejšega lova, da je pes nepogrešljiv pri gonji divjadi in nujno potreben pri iskanju le-te, so vodilo našega društva.« je med drugim povedal predsed-

Program je ob lovskih prigradah povezoval nekdanji predsednik in zdajšnji član Izvršnega odbora in Stokovnega sveta LKD Gorenjske **Jože Vester** (član LD Tržič).

Ob 30-letnici LKD Gorenjske so 24. oktobra 2009 v lovišču LD Gorenja vas organizirali vzrejno uporabnostno preizkušnjo ptičarjev in državno uporabnostno preizkušnjo goničev.

LKD Gorenjske je ob svojem jubileju izdalo tudi zbornik Naših 30 let in jubilejno značko.

Daniel Kirbus

Foto: D. Bozovičar

30-letnico svojih delovnih uspehov je LKD Gorenjske praznovala v Poljanah, kjer se je zbrala množica najbolj aktivnih članov, lovskih kinologov Gorenjske.

nik in se zahvalil vsem LD na Gorenjskem in posameznikom za kakršno koli pomoč, sofinanciranje in sodelovanje, da je LKD Gorenjske do danes lahko uspešno delovalo.

LKD šteje 431 članov. Članstvo izhaja iz enaintridesetih LD na Gorenjskem, ene sekcije, imajo pa tudi nekaj članov, ki niso iz lovskih vrst. Člani vodijo 302 lovska psa. Med pasmami prevladujejo goniči, brak-jazbečarji in psi jamarji. V LKD Gorenjske je petnajst aktivnih lovskih psarn, ki so v zadnjih petih letih dale skupaj 750 mladičev lovskih psov različnih pasem.

Vse zbrane je v imenu Kinološke zveze Slovenije pozdravil in nagovoril član upravnega odbora KZS **Jože Vidic** ter zaslужnim podelil šestnajst priznanj KZS, med katerimi je najvišje priznanje, red I. st., prejel predsednik stokovnega sveta LKD Gorenjske **Jurij Rihtaršič** (član LD Poljane). Priznanja LKD Gorenjske, in sicer kar 64, je podelil predsednik LKD Gorenjske **Alojz Mlakar**. Najvišje priznanje LKD Gorenjske, zlato plaketo, je prejel **Jože Hauptman** (član LD Kranjska Gora).

Obvestilo – prepoved vzreje

Upravni odbor Kinološke zveze Slovenije je na svoji redni seji 22. 9. 2009 potrdil prepoved vzreje vzreditelju **Vilku Turku** (psarna Lovrenška) **za dobo pet let** na podlagi 47. člena PSD KZS in 9. člena Vzrejnega pravilnika za ptičarje.

DLP

POPRAVEK

V članku z naslovom 15. državna samostojna tekma v delu lovskih psov po umetnem KS, objavljenem v Lovcu, 12/2009, na str. 644, je bilo pomotoma navedeno napačno ime. V četrtem odstavku je kot tajnik LD Jelenk napačno naveden Slavko Burnik. Tajnik LD Jelenk je v resnici **Samo Burnik**, ki je tudi napisal predstavitev za LD Jelenk, ki jo je v njegovi odsotnosti prebral eden izmed članov LD Jelenk. Za napako se opravičujemo.

Kinološko izobraževanje v Posavju

»**T**o smo pa že leta pogrešali,« je bilo enotno mnenje skoraj vseh udeležencev dvodnevnega **tečaja vodnikov mladih lovskih psov** iz posavskih LD. **Lovsko-kinološko društvo Posavja** je na pobudo Komisije za izobraževanje pri ZLD Posavja organiziralo omenjeni tečaj. Načrtovali so ga sicer v zgodnejšem terminu, da bi koristne napotke dobili tudi vodniki, ki so se s svojimi štirinožnimi prijatelji pripravljali na letošnje jesenske preizkušnje. Ker pa je čas med dopusti in začetki jesenskih preizkusov zapolnjen z jesenskimi kmečkimi opravili, smo termin vključili konec oktobra.

preizkušnje z namenom, da bi se vodnik in njegov pes kar najbolje pripravila in tudi zelo uspešno opravila preizkušnjo.

Naslednji dan smo se zbrali na polju ob cesti Brege - Krško, kjer so se med sabo seznanili tudi naši štirinožni prijatelji. Začeli smo s praktičnim prikazom pravilnega vodenja, potegnili vlečko, krvno sled, preizkusili pse v poljskem delu ...

Ko sem gledal obraze prisotnih, je bila med njimi večina že izkušenih vodnikov, saj so mnogi vodili že veliko psov različnih pasem. Nobene kinološke prireditve tudi ne zamudi **Tone Šuler**, ki je s svojim pišečanom (belo vinsko kapljico) poskrbel, da smo na terenu vzdržali vse napore. Kljub mnogim izkušnjam so si vsi že izkušeni vodniki vzeli čas, da bi izvedeli še kaj novega in izmenjali vse velike

Foto: M. Molan

Skupinska fotografija udeležencev zadnjega kinološkega izobraževanja v Posavju

Program sta pripravila in vodila izkušena lovska tovariša in kinologa **Darko Pungeršič** in **Franc Svetec**. Prvi dan se nas je sešlo več kot trideset na Trški gori v lovskem domu LD Krško, kjer tudi sicer potekajo kinološki dnevi ob telesni oceni psov vseh lovskih pasem. Program smo začeli s pravilno izbiro pasme psa glede na vodnikovo željo in značaj, nato pa prek izbire vzreditelja oziroma psarne prešli na izbor mladiča v leglu, na njegovo privajanje na novi dom, na socializacijo ... Pogovorili smo se o prehrani mladega psa, o navezovanju na novega lastnika - vodnika, njegovem gibanju v naravi in ne nazadnje prvem »šolanju« skozi spoznavanje in igro. Zanimarili nismo niti opreme za šolanje in vodenje psa na posameznih preizkušnjah. Na kratko smo pregledali tudi vsebino pravilnikov za posamezne

izkušnje. Žal pa je bilo mladih vodnikov zelo malo. Vedno znova se postavlja vprašanje, zakaj je njihova udeležba na izobraževanjih članstva tako majhna. Morda mislijo, da že vse vedo in da informacije lahko dobijo iz sodobnih medijev!? Izgovor, da imajo veliko obveznosti, je iz trte zvit. Če si najdejo dovolj časa za lov, bi se lahko zavedali tudi svojih obveznosti iz obljube ob vstopu v lovske vrste. Vsak, ki je kdaj koli vodil lovskega psa, ve, da pri tem ni materialnega dobička, ampak zgolj osebnemu zadovoljstvu in predvsem spremljava psa (njegovo delo) v lovišču. Na koncu smo se dogovorili, da se bomo spomlad spet srečali in ugotovili, koliko smo vodniki skupaj z našimi spremljevalci napredovali pri šolanju in da bomo še pravočasno popravili morebitne napake.

Dušan Lepšina

Predvidena legla lovskih psov

Kdl. jazbečarji (SLRJK):
O: 5/I, m: 4/II, 18. 11.,
Božidar Čermelj,
Dolga Poljana 43 a,
5271 Vipava.

Brak-jazbečarji (SLRBj):
jelenje rjava:
O: 5/I, m: 4/I, 20. 12.,
Karlo Žezina,
Brje 28, 6223 Komen.

Labradorci (SLRLR):
O: 5/II B, m: 4/I B, 9. 1.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.
O: 5/II, m: 5/PNZ, 2. 12.,
Barbara Anžur,
Sadinja vas 109, 1261 Dobrunje.

Kdl. vajmarčani (SLWpk):
O: tuj plemenjak,
m: ŠPP, 5. 1. 10,
Eva Kranjc,
Šturmovna 25, 1133 Ljubljana.

Zlati prinašalci (SLRGR):
O: 5/TP-R, m: 5/PNZ, 23. 11.,
Matej Hočevar,
Sadinja vas 109,
1261 Dobrunje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Serci:
O: 5/I, m: 4/II, 28. 1.,
Roman Bokavšek,
V Radno 46, 1351 Brezovica.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj risanico, kal. .243 Win., s str. daljnogledom 6 x 42. Cena po dogovoru. Tel.: 041/615-485.

Prodaj karabinko, kal. .300 Win. Mag., izdelano za ameriško tržišče (cena 500 €). Tel.: 041/710-660.

Prodaj risanico, kal. .270 Win., s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena po dogovoru. Tel.: 041/615-485.

Ugodno prodaj repetirno risanico, kal. .30-06, s str. daljnogledom 3-10 x 44 (EAW montaža) in rezbarijo na kopitu. Tel.: 041/287-387.

Želite imeti psa pod kontrolo? Ga šolati brez naporov, hitro, pravilno in učinkovito?

To vam omogočajo

ELEKTRONSKE OVRATNICE.

Dometi signalov od 200 do 1.600 m.

Na voljo tudi **NEVIDNA ELEKTRONSKA OGRAJA ZA PSE DO 1200 m.**

Informacije: **tel.: 041/406-471**

Prodaj ohranjeno češko bokarico mod. ZH224, kal., 16/7 x 57 R, z variabilnim str. daljnogledom. Cena 550 €. Tel.: (01) 361-15-96.

Prodaj risanico - repetirko, kal. 7,66 Vom Hoffe, s str. daljnogledom 6 x 42 Zeiss (Suhlova montaža) in 50 nabojev. Tel.: 031/473-990 (Jože).

Prodaj bogato gravirano risanico - repetirko, kal. 6,5 x 57, unikatni izdelek borovljskega puškarja Sodie (cena 1.750 €); unikatno **kombinirko**, kal. 36/6,5 x 52 R, Hornet (1000 €) in bok **šibrenico** Beretta, mod. S 55, kal. 12/12 (cena 800 €). Tel.: 041/857-052.

Ugodno prodaj nov, še zapakiran, nočni str. daljnogled ATN Aries 410 (cena 850 €); **str. daljnogled** Bushnell Elite 3200 3-10 x 40 (290 €) ter vrhunski elektronski **daljinomer** Leupold VX - 600 (cena 350 €). Tel.: 041/217-768.

Prodaj pištolo Walther, 9 x 19 mm, tip P1 (P38). Tel.: 041/297-949.

Zamenjam odlično lovsko repetirko, kal. 8 x 57 IS, za šibrenico - petelinko ali brezpetelinko. Tel.: 041/398-058.

Prodaj enostrelna risanico - prelamačo Baikal, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Fomei 1,5 - 6 x 44 (š 30 mm, potisna montaža) ali jo **zamenjam za risanico - repetirko**, kal. 7 x 64, .30 - 06 ali 8 x 57 IS. Lahko je brez optike in montaže, le da ima tudi naprožilo. Tel.: 041/875-382.

Prodaj risanico - repetirko, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom ter **tricevko** Merkel Suhli, kal. 12 - 12/7 x 65 R. Tel.: 040/897-257.

KO STE NA ZAČETKU LOVA MOKRI DO KOLEN, V NEKAJ MINUTAH PA ŠE VIŠJE, SE SPOMNITE PRIJATELJA, KI IMA

NEPREMOČLJIVE HLAČE IN JAKNO.

motex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CENA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Prodaj naslednje puške: repetirko Blaser R93 Lux, kal. 300 Win. Mag., s str. daljnogledom Swarovski PV 3-12 x 56, **tricevko** Merkel Suhli, kal. 7 x 65 R/12/12, s str. daljnogledom Kahles Helia S 3-12 x 56 in **pol-**

avtomatsko puško Browning Bar, kal. .30 - 06, z rdečo piko Zeiss. Tel.: 041/680-138.

Prodaj dve stari lovski dvocevki, kal. 16/16, z mehaznimi na stranskih ploščah (po Holland & Holland sistemu), ter staro petelinko - dratenko, kal. 12/12. Tel.: 040/770/433.

Prodaj nov, še zapakiran, variabilni strelni daljnogled Leupold VXII 3-9 x 50. Tel.: 041/238-943.

Prodaj češko polavtomatsko puško Brno, kal. 22 lr, z variabilnim strelnim daljnogledom. Tel.: 040/983-999.

Prodaj krogelne naboje, kal. 5,6 x 50 R M Sellier Bellot, krogla SP 3,24 gr. Tel.: 040/983-999.

Prodaj kombinirano puško, kal. .30-06/20 Mag., z optiko ali brez. Tel.: 041/628-466 (Rudi).

Prodaj pištolo CZ, M 75, kal. .40 S&W; **karabinko** Sava - Kranj, kal. 8 x 57 IS, z Docter rdečo piko in str. daljnogledom 6 x 42 (Suhlova montaža), ter **karabinko** Los-4, kal. 7,62 x 51 (.308 Win.), s str. daljnogledom Meopta 1,5 - 6 x 40. Tel.: 041/606-016.

Prodaj risanico - repetirko CZ Kragujevac, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Meopta 7 x 40 (z rdečo piko in Suhlovo montažo). Daljnogled je še v garanciji, puška pa je vredna ogleda. Tel.: 031/883-424.

Prodaj str. daljnogled Kahles 2,5 - 10 x 50. Cena 880 €. Tel.: 031/296-046.

Prodaj nov strelni daljnogled Leupold VX III, 6,5 - 20 x 40, zelo primeren za precizno lovsko streljanje z montažo za MK Brno 2 ali 4. Cena 700 €. Tel.: 041/611-275.

Lovski psi

Prodaj leglo brak-jazbečarjev jelenje rdeče, dimaste barve. Mladiči so potomci odličnih staršev (oče 5/I, mati: 5/I). Leglo 5. 10. 2009. Tel.: 041/493-875 ali (03) 756-20-37.

Prodaj leglo mladih nemških žimavcev, poleženih 1. 11. 2009, psarna Mastenova. Starši imajo dobre telesne in delovne ocene. Tel.: 051/320 - 261.

Na Notranjskem se je na območju Laz pri Logatcu izgubila **nemška lovška terierka - Aksa** SLR Lt-007532 (teto-virana v levo uho) in čipirana 705230000053898 (čip). Najditelja lepo prosim, da najdbo sporoči na tel. št.: 041/693-660 ali 051/357-834 (Damjan).

Prodaj angleško koker španjelko, staro 5 mesecev, črne barve, odličnih delovnih staršev. Tel.: 031/629-673.

Sprejemam prednaročila za leglo nemških prepeličarjev - sercev (mati tip brezca, oče serec). Leglo je predvideno 28. 1. 2010. Tel.: 031/604-444.

Prodaj lepega brandel braka, starega 9 mesecev, potomca delovnih staršev. Tel.: 041/485-329.

Za paritev imam na voljo

Afriški safari v Južnoafriški republiki

- Dolina reke Limpopo: 9-dnevno potovanje s 5 dnevi lova in odstrelom ene trofejne impale in enega merjasca bradavičarke, vsi prevozi, vključno z letalskim, polni penzion, viza, dokumenti za vnos orožja - vse za 2.990 €. Dodatni odstrel antilop mogoči po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu je 25. aprila 2010. Ob prijavi do 15. 1. 2010 je odstrel ženskih osebkov elanda, gnujev in impal brezplačen ter številčno neomejen!

- Thabazimbi: 7 dni v lovišču, s 5 dnevi lova in možnostjo odstrela treh merjascev bradavičarke za 1.990 € Ugodne cene odstrelav 14 vrst druge afriške divjadi.

- Rusija: Od 15. do 21. aprila 2010 boste ob jutranji zarji naskakovali velikega petelina, v svitu iz kočja lovili ruševca ter ob sončnem zahodu čakali ključače na preletu. Vse to za 2.100 €, vključno z letalsko vozovnico iz Ljubljane.

Porok uspešnega lova:

Če ne pridete do strela na velikega petelina, vam povrnemo 500 €!

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: 270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

nemškega prepeličarja – serca. Poležen je bil 7. 2. 2003; 5/1, PNZ 161 t. Je izredno lep in mirnega značaja. Tel.: 040/640-189, Maribor.

Prodajam brak-jazbečarja, starega eno leto, z opravljeno PNZ in telesno oceno. Pes je vrhunsko usposobljen za lov, poslušen in telesno lep. Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodajam jugoslovska tri-barvna goniča, stara (samec) eno leto, in psico, staro sedem mesecev. Psa gonita samo zajca in divjega prašiča. Cena ugodna. Tel.: 051/393-529.

Zaradi moje starosti prodam leto dni starega resastega jazbečarja z opravljeno PNZ. Tel.: 031/550-144.

Prodajam psičko pasme beagle, staro pet mesecev. Je zelo prijazna, vodljiva in že delno vpeljana v lov. Starši so odlični delovni psi. Tel.: 040/354-590; psarna Lipovška.

Prodajam leglo nemških terierjev, skotenih 22. 11. 2009. Za oddajo bodo bodo primerni konec januarja. Tel.: 041/332-485, Tomšič.

Drugo

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Prodajam 30 letnikov revije Lovec in 30 knjig Zlatorogove knjižnice. Tel.: 041/297-949.

Lovski vici

NOVO
več kot 500 vicer in karikatur

Samo 10 €
Mob. 041 657 450

Prodajam nov lovski krog Mura, št. 52-54. Tel.: 031/626-509.

Kupim lovsko literaturo, letnike Lovca (vezane ali nevezane) in knjige od leta 1910 do 1950. Tel.: 041/611-377.

Prodajam železen čezooceanski kontejner (širina 2,5 m, dolžina 12 m). Zanj sem plačal 3000 €, prodajam ga za 2.200 €. Alfred Koller, Sotina 31, 9262 Rogašovci. Tel.: 041/512-446.

Prodajam rogovje kanadskega jelena karibuja s 24 paročki. Cena po dogovoru. Tel.: 041/512-446.

Prodajam vezane letnike revije Lovec, od 1974 do 1988, kompletne nevezane letnike od 1989 do 2008 in **posamične šte-**

vilke (ali jih zamenjam za manjkajoče številke in letnike in knjigi Zlatorogove knjižnice št. 2 in 7). Tel.: 041/875-382.

Zelo ugodno prodajam ognjevarno orožje. Tel.: 041/649-742.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst) in **ptičje krmilnice.** Tel.: (01) 895-15-96.

Prodajam »školjko« (hišico polža za tritona) za oponašanje **jelenega rukanja,** dolgo 24 cm (cena 150 €), in star **meč jelenovec** (200 €). Tel.: 040/770-433.

Prodajam elektronsko ovrtnico za šolanje psov dometa od 300 do 1600 m. Tel.: 041/406-471.

Prodajam fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

O možnostih in pogojih lova na medveda, volka, divjega petelina in srnjaka v Bosni se lahko pozanimате na tel. številki +387 652 220 85 ali +387 532 263 91 ali 041/527-649 (Branko Knežević).

Prodajam redno servisiran mercedes 3500, razred G, dizel, avtomatik, 4 x 4, 1996, reduktor, sprednja in zadnja zapora diferenciala (vklop posamič ali skupaj), notranjost v usnju. Tel.: 070/338-237.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore – za nadaljnjo rejo. Tel.: 051/652-682.

JANUAR					
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)		
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Pe	17:25	8:17	7:44	16:27	6:32 17:40
2. So	18:49	8:55	7:44	16:28	6:32 17:40
3. Ne	20:12	9:26	7:44	16:29	6:32 17:41
4. Po	21:33	9:51	7:44	16:30	6:32 17:42
5. To	22:49	10:14	7:44	16:31	6:32 17:43
6. Sr	---	10:36	7:44	16:32	6:32 17:44
7. Če	0:05	10:58	7:44	16:33	6:32 17:45 ☺
8. Pe	1:19	11:23	7:43	16:34	6:31 17:46
9. So	2:30	11:52	7:43	16:35	6:31 17:47
10. Ne	3:40	12:26	7:43	16:36	6:31 17:48
11. Po	4:45	13:08	7:42	16:38	6:31 17:49
12. To	5:43	13:57	7:42	16:39	6:30 17:50
13. Sr	6:31	14:54	7:42	16:40	6:30 17:51
14. Če	7:12	15:56	7:41	16:41	6:30 17:52
15. Pe	7:44	17:00	7:40	16:43	6:29 17:54 ☺
16. So	8:10	18:04	7:40	16:44	6:29 17:55
17. Ne	8:32	19:09	7:39	16:45	6:28 17:56
18. Po	8:52	20:12	7:39	16:47	6:28 17:57
19. To	9:11	21:15	7:38	16:48	6:27 17:58
20. Sr	9:28	22:18	7:37	16:49	6:27 17:59
21. Če	9:47	23:24	7:36	16:51	6:26 18:01
22. Pe	10:07	---	7:35	16:52	6:25 18:02
23. So	10:31	0:32	7:34	16:54	6:25 18:03 ☺
24. Ne	11:01	1:42	7:34	16:55	6:24 18:04
25. Po	11:40	2:54	7:33	16:57	6:23 18:06
26. To	12:30	4:04	7:32	16:58	6:22 18:07
27. Sr	13:34	5:09	7:31	16:59	6:21 18:08
28. Če	14:50	6:03	7:30	17:01	6:21 18:09
29. Pe	16:14	6:47	7:28	17:02	6:20 18:11
30. So	17:40	7:22	7:27	17:04	6:19 18:12 ☺
31. Ne	19:04	7:50	7:26	17:05	6:18 18:13

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

HRVAŠKA

LOV NA JELENA V NAJBOLJŠIH LOVIŠČIH VZDOLŽ DRAVE IN DONAVE

Trije polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofeje 485 €.

Odstrel jelena z rogovjem:

- do 129,99 točk 330 €
- do 130 točk 390 €
- do 135 točk 440 €
- do 140 točk 530 €
- do 145 točk 700 €
- do 150 točk 900 €
- do 155 točk 1.150 €
- do 160 točk 1.425 €
- do 165 točk 1.190 €
- do 170 točk 2.225 €

Ponudba velja do 31. 1. 2010.

ZAHTEVAJTE NAŠE PROGRAME!

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI. KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena

LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljenost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Slovenski lovski muzej razpisuje natečaj

ZA NAJBOLJŠO FOTOGRAFIJO RISA

Avtorji lahko pošljejo fotografije na elektronski naslov: romana.sirnik@guest.arnes.si ali na zgoščenki na naslov Tehniški muzej Slovenije, Parmova 33, 1000 Ljubljana.

Poslane fotografije morajo biti opremljene s podatki: ime in priimek ter naslov avtorja, naslov fotografije in kraj, kjer je bila posneta.

Najboljše fotografije bomo predstavili na razstavi o risu na Slovenskem, ki bo leta 2010 na ogled v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri pri Vrhniki.

Za izbrano najboljšo fotografijo smo pripravili privlačno nagrado.

Hkrati vas tudi prosimo, da nam posredujete zanimive zgodbe ali dogodivščine v povezavi z risom.

Vabljeni k sodelovanju!

KROJAŠTVO

Slavnostne lovske kroje, srajce (tudi z dolgimi rokavi), telovnike, plašče hubertus in pelerine izdelujemo po meri.

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

ZMAGOVALEC NA KVADRAT²

Novi Kia cee'd Najbolje prodajan avto srednjega razreda v Sloveniji**

Kia cee'd - varen na kvadrat²
Kia cee'd - jamstvo na kvadrat²
Kia cee'd - popularen na kvadrat²
Kia cee'd - gospodaren na kvadrat²

pro_cee'd MY 2009 že od **9.990** EUR

KMAG d.d., Leskoškova 2
Ljubljana, 01/58-43-333 www.kia.si

* Plačaj garancije na voljo na www.kia.si akcija, oziroma pri zastopniku Kia. Kombinirane porabe goriva in emisija za vozila cee'd 1.4 je 6,3-7,100 km, 1,49 g/km CO₂. MPJ cene vključujejo vse domače prihranke in akcije ter ne vključujejo doplačila met. barve, prevosa. ** Obdobje januar - september 2009. Slika je simbolična.

PUŠKARSTVO ŠPENDAL

Puškarstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
E-naslov: puskarstvo@siol.net

PRODAJA VRHUNSKIH IZDELKOV:

TITAN **Blaser** **SAUER** **ZEISS** **Leica** **CHEVALIER** **SWAROVSKI OPTIK**

in druge opreme ...

Uspesna ekipa na svetovni prvenstvu, sedmo mesto v Novini leta 2010!

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

Nikon **ZEISS** **SWAROVSKI OPTIK** **BRESSER**

PRESELILI SMO SE

ELEKTRONSKE OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24-H URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

OVRATNICE PROTI LAJANJU
NEVIDNE OGRAJE

M-NET d.o.o., Beblerjev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si www.dogtrace.si **DOG**

VIKING

Challenging the Laws of Nature since 1920

šport OJCA

T: 02 82 150 31
E: mojca.sport@ko-mo.si
Na Šancah 2
2390 Ravne na Koroškem

interclass cars

servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA **VOLVO**

Ugodnosti za člane LD

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 **RD 30H** **RD 30** **RD 25H**

Optična pika 2. generacije Panoramo

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

AKCIJE KREDITI POPUSTI

LOVSKI TEKSTIL

POPUST

Titan puške + montaža + optika -10%

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Focchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odrpno od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

ANCELJ, d.o.o.
Lebanova 3
8000 Novo mesto
www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, e-naslov: ancelj-nm@siol.net
Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

MELIOR

TEMPARAMENT Z ŽLAHTNIM POREKLOM

Strelivo elitnih strelcev, ki sledi vašim pričakovanejm.

MELIOR GT TOP 7 IN 7,5
0,176 EUR/KOS

WINCHESTER

MK NABOJI

WINCHESTER .22 LR HP.

SAMO 0,05 EUR/KOS

www.ancelj.si

BOCK

puškarstvo

lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2, 4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00, Email: bock.kranj@siol.net, Uri: www.bock.si

STREJNI DALJNOGLEDI

ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 6x44 IR 164,00 €
NE 1,5-6x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o. Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

MAXXIS

Pnevmatike 4x4

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 759 15 00

FAMM COMMERCE, d.o.o.
Obrtna cona Logatec 10A

MA-SW www.fammcommerce.si MA-8060 radial MA-754 MA-751

Koptex
d.o.o.
LOV, RIBOLOV IN PROSTI ČAS

TRGOVINA LOVEC
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
TEL: (01) 58-51-799

TRGOVINA LOVEC
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
TEL: (05) 330-86-60

TRGOVINA LOVEC
Bazoviška 25
6250 Ilirska Bistrica
TEL: (05) 71-41-706
www.koptex.com

TRGOVINA LOVEC
Nemčavci 1D
9000 Murska Sobota
TEL: (02) 51-51-728

TRGOVINA LOVEC
Šuceva 23
4000 Kranj
TEL: (04) 204-24-37
www.koptex-caravan.com

TRGOVINA LOVEC
Ferrarska 10
6000 Koper
TEL: (05) 639-10-28

TRGOVINA KOPTEX
Gregorčičeva 27
2000 Maribor
TEL: (02) 25-24-744
info@koptex.com

NAJVEČJA IZBIRA LOVSKE IN RIBIŠKE OPREME V SLOVENIJI PO ZELO KONKURENČNIH CENAH!

Strelivo: NORMA, FIOCCHI, MAGTECH, CHEDDITE, S&B, RWS, IGMAN, PEGORARO itd...

Dolgocevno orožje: SABATTI, BERETTA, ZASTAVA, SAKO, TIKKA, BENELLI, , BETINSOLLI, SAUER, ZAFER, MANNLICHER, itd

Kratkocevno orožje proizvajalcev: BERETTA, S&W, WALTHER, TANFOGLIO, GLOCK, SIG SAUER., TAURUS, itd
Zračno orožje: DIANA, UMAREX, ...

Na zalogi velika izbira dolgocevne in kratkocevne orožja!

AKCIJA!!!
Januarja 10 %
popust za pletenine.
EnaTri - Slapnik

NOVO!
JESENSKA OBUTEV
Neopren ali usnje
podplat vibram

VABILNIKI DIVJADI

Generalni zastopnik za:

MANNLICHER

MANNLICHER LUXUS

SAUER

Blaser

Blaser

BROWNING

WINCHESTER

SIG SAUER

RUGER

CDP

REVOLUCIONARNA REŠITEV -
IR NASTAVEK
ZA DNEVNO OPTIKO

ZEISS

KAHLES

NOVI MODELI Z6i

LOV NA KOZOROGA

SWAROVSKI

Osonjiva Hunting
ORGANIZIRAMO LOV V AFRIKI

VREČA ZA ČAKANJE
- LODEN

Mikos

Mikos, Dravinjska c. 83b, 2319 Poljčane
GSM: 041/667-890; tel.: 02/829-50-20
E-mail: mikos.boris@siol.net